

Europos Sąjungos oficialusis leidinys

C 325

49 tomas

Leidimas
lietuvių kalba

Informacija ir pranešimai

2006 m. gruodžio 30 d.

Pranešimo Nr.

Turinys

Puslapis

I Informacija

.....

II Parengiamieji aktai

Europos Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas

431-oje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2006 m. gruodžio 13–14 d.

2006/C 325/01	Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą, iš dalies keičiantį Reglamentą (EB) Nr. xxx/2006 dėl pediatrijoje naudojamų vaistinių preparatų, iš dalies keičiantį Reglamentą (EEB) Nr. 1768/92, Direktyvą 2001/20/EB, Direktyvą 2001/83/EB ir Reglamentą (EB) Nr. 726/2004 COM(2006) 640 <i>final</i> — 2006/0207 (COD)	1
2006/C 325/02	Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Pasiūlymo priimti Tarybos direktyvą, iš dalies keičiančią Tarybos direktyvos 2002/38/EB nuostatas dėl pridėtinės vertės mokesčio priemonių, taikomų radijo ir televizijos transliacijų ir tam tikroms elektroninėms priemonėms teikiamoms paslaugoms, taikymo laikotarpio COM(2006) 739 <i>final</i> — 2006/0245 (CNS)	2
2006/C 325/03	Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl ES ir nacionalinių administracijų praktikos ir sąsajų	3
2006/C 325/04	Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Komisijos komunikato „Atnaujinta ES turizmo politika: glaudesnė partnerystė Europos turizmui skatinti“ COM(2006) 134 <i>final</i>	11
2006/C 325/05	Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Europos potencialo išlaisvinimo ir stiprinimo mokslinių tyrimų, vystymo ir naujovių diegimo srityje	16

LT

Kaina:
18 EUR

(Tėsinys kitame puslapyje)

2006/C 325/06	Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą dėl dviračių arba triračių motorinių transporto priemonių valdymo mechanizmų, signalinių lempučių ir rodytuvų identifikavimo COM(2006) 556 <i>final</i> — 2006/0175 (COD)	28
2006/C 325/07	Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Komisijos komunikato Tarybai ir Europos Parlamentui Tvaraus Europos vyno sektoriaus link COM(2006) 319 <i>final</i>	29
2006/C 325/08	Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Tarybos reglamento, iš dalies keičiančio Reglamentą (EB) Nr. 1698/2005 dėl Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) paramos kaimo plėtrai COM(2006) 237 <i>final</i> 2006/0082 (CNS)	35
2006/C 325/09	Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą iš dalies keičiantį Reglamentą (EB) Nr. .../... dėl teiginių apie maisto produktų maistingumą ir sveikumą COM(2006) 607 <i>final</i> — 2006/0195 COD	37
2006/C 325/10	Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą, iš dalies keičiantį Reglamentą (EB) Nr. .../... dėl maisto produktų papildymo vitaminais ir mineralais bei tam tikromis kitomis medžiagomis COM(2006) 606 <i>final</i> — 2006/0193 (COD)	40
2006/C 325/11	Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Pasiūlymo priimti Tarybos reglamentą, iš dalies keičiantį Reglamentus (EEB) Nr. 404/93, (EB) Nr. 1782/2003 ir (EB) Nr. 247/2006 dėl bananų sektoriaus COM(2006) 489 <i>final</i> — 2006/0173 (CNS)	41
2006/C 325/12	Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą, iš dalies keičiantį Tarybos reglamentą (EEB) Nr. 1408/71 dėl socialinės apsaugos sistemų taikymo pagal darbo sutartį dirbantiems asmenims, savarankiškai dirbantiems asmenims ir jų šeimos nariams, judantiems Bendrijoje, ir Tarybos reglamentą (EEB) Nr. 574/72, nustatantį Reglamento (EEB) Nr. 1408/71 įgyvendinimo tvarką COM(2005) 676 <i>final</i> — 2005/0258 (COD)	43
2006/C 325/13	Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Savanoriškos veiklos, jos vaidmens Europos visuomenei ir poveikio	46
2006/C 325/14	Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Komisijos komunikato Europos Parlamentui, Tarybai bei Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui Augimo ir užimtumo partnerystės įgyvendinimas — paversti Europą įmonių socialinės atsakomybės pavyzdžiu COM (2006) 136 <i>final</i>	53
2006/C 325/15	Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė „Vaikai — netiesioginės šeiminio smurto aukos“	60
2006/C 325/16	Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Komisijos komunikato „ES vaiko teisių strategijos kūrimas“ COM(2006) 367 <i>final</i>	65
2006/C 325/17	Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Pasiūlymo priimti Tarybos reglamentą, iš dalies keičiantį Reglamentą (EB) Nr. 2201/2003 dėl jurisdikcijos ir nustatantį taikytinos teisės taisykles byloje, susijusiose su santuoka COM(2006) 399 <i>final</i>	71

2006/C 325/18	Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą dėl tiekimo grandinės saugumo didinimo COM(2006) 79 <i>final</i> — 2006/0025 (COD)	73
2006/C 325/19	Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Komisijos komunikato Tarybai, Europos Parlamentui, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui dėl 2010 e. vyriausybės veiksmų plano: e. vyriausybės plėtros spartinimas Europoje visų labui COM(2006) 173 <i>final</i>	78
2006/C 325/20	Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto NUOMONĖ dėl Pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą iš dalies keičiančią Direktyvą 2006/.../EB, nustatančią techninius reikalavimus vidaus vandens kelių laivams COM(2006) 646 <i>final</i> — 2006/0210 (COD)	82
2006/C 325/21	Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą, iš dalies keičiantį Tarybos reglamentą Nr. 3922/91 dėl techninių reikalavimų ir administracinės tvarkos suderinimo civilinės aviacijos srityje COM(2006) 645 <i>final</i> — 2006/0209 (COD)	83

II

(Parengiamieji aktai)

EUROPOS EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETAS

431-OJE PLENARINĖJE SESIJOJE, ĮVYKUSIOJE 2006 M. GRUODŽIO 13–14 D.

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą, iš dalies keičiantį Reglamentą (EB) Nr. xxx/2006 dėl pediatrijoje naudojamų vaistinių preparatų, iš dalies keičiantį Reglamentą (EEB) Nr. 1768/92, Direktyvą 2001/20/EB, Direktyvą 2001/83/EB ir Reglamentą (EB) Nr. 726/2004

COM(2006) 640 final — 2006/0207 (COD)

(2006/C 325/01)

Taryba, vadovaudamasi Europos bendrijos sutarties 95 straipsniu, 2006 m. lapkričio 9 d. nusprendė pasikonsultuoti su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu dėl Pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą, iš dalies keičiantį Reglamentą xxx/2006 dėl pediatrijoje naudojamų vaistinių preparatų, iš dalies keičiantį Reglamentą (EEB) Nr. 1768/92, Direktyvą 2001/20/EB, Direktyvą 2001/83/EB ir Reglamentą (EB) Nr. 726/2004

Komiteto biuras pavedė Bendrosios rinkos, gamybos ir vartojimo skyriui parengti šią nuomonę.

Kadangi darbas skubus, Komitetas savo 431-oje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2006 m. gruodžio 13–14 d. (gruodžio 13 d. posėdyje), pagrindine pranešėja paskyrė Renate Heinisch ir priėmė šią nuomonę 125 nariams balsavus už ir 1 susilaikius.

1. Išvada

1.1 Tarybos sprendimas 2006/512/EB, kuris buvo priimtas 2006 m. liepos 17 d. ir iš dalies keičia Tarybos sprendimą 1999/468/EB, remiasi Sutarties 202 straipsniu. Sprendimu 2006/512/EB įvesta naujoji naudojimosi įgyvendinimo įgaliojimo procedūra — reguliavimo procedūra su tikrinimu.

1.2 Visi teisės aktai, kurie susiję su reguliavimo tvarka, bet dar bendra sprendimo tvarka netapę tikru teisės aktu pagal Sutarties 251 straipsnį, įsigaliojus Komitologijos sprendimui 2006/512/EB, turi būti iš dalies pakeisti. Šis Reglamentas xxx/2006 dėl pediatrijoje naudojamų vaistinių preparatų oficialiai buvo priimtas 2006 m. spalio 23 d., tačiau dar neįsigaliojo, nes nėra paskelbtas Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje.

1.3 Komisijos pasiūlymu siekiama pakeisti Reglamentą xxx/2006 dėl pediatrijoje skirtų vaistinių preparatų, kad būtų patvir-

tintos dvi vykdymo priemonės, t. y. 20 straipsnio 2 dalis ir 49 straipsnio 3 dalis pagal naują reguliavimo procedūrą su tikrinimu, kurios papildė šį reglamentą neesminėmis nuostatomis:

- 20 straipsnio 2 dalyje, siekdama patikslinti priežasčių, kuriomis remiantis taikomas atidėjimas, apibrėžimą ir
- 49 straipsnio 3 dalyje dėl didžiausių finansinių nuobaudų dydžio ir jų surinkimo sąlygų bei būdų.

2. Rekomendacija

2.1 Šis Komisijos pasiūlymas visiškai atitinka tvarką, pagal kurią Komisijai turi būti perduoti įgyvendinimo įgaliojimai ir naudojimosi jais tvarka. EESRK visiškai pritaria Komisijos pasiūlymui.

2006 m. gruodžio 13 d., Briuselis

Europos ekonominių ir socialinių reikalų komiteto

pirmininkas

Dimitris DIMITRIADIS

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Pasiūlymo priimti Tarybos direktyvą, iš dalies keičiančią Tarybos direktyvos 2002/38/EB nuostatas dėl pridėtinės vertės mokesčio priemonių, taikomų radijo ir televizijos transliacijų ir tam tikroms elektroninėms priemonėms teikiamoms paslaugoms, taikymo laikotarpio

COM(2006) 739 final — 2006/0245 (CNS)

(2006/C 325/02)

Vadovaudamasi Europos bendrijos steigimo sutarties 262 straipsniu, 2006 m. lapkričio 30 d. Taryba nusprendė pasikonsultuoti su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu dėl *Pasiūlymo priimti Tarybos direktyvą, iš dalies keičiančią direktyvos 2002/38/EB nuostatas dėl pridėtinės vertės mokesčio priemonių, taikomų radijo ir televizijos transliacijų ir tam tikroms elektroninėms priemonėms teikiamoms paslaugoms, taikymo laikotarpio*

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto biuras pavedė Bendrosios rinkos, gamybos ir vartojimo skyriui organizuoti darbą šiuo klausimu.

Kadangi darbas skubus, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas nusprendė savo 431-ojoje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2006 m. gruodžio 13–14 d., pagrindiniu pranešėju skirti Umberto Burani ir priėmė šią nuomonę 102 narių (-iams) balsavus už ir 4 susilaikius.

1. Įvadas

1.1 2002 m. gegužės 7 d. Taryba priėmė direktyvą 2002/38/EB, iš dalies keičiančią pagrindinę direktyvą 77/388/EB, nustatančią PVM sistemą. Šis pakeitimas susijęs su pridėtinės vertės mokesčiu, taikomu radijo ir televizijos transliacijų paslaugoms ir tam tikroms elektroninėms priemonėms teikiamoms paslaugoms. Dokumente numatomos priemonės, kurios, jei nebus pratęstos, baigs galioti 2006 m. birželio 30 d.

1.2 Priimdama šią direktyvą Taryba buvo numaciusi, kad priemonės dėl šių paslaugų teikimo vietos ir kai kurios ne ES įmonių veiklą lengvinančios priemonės turėtų būti persvarstytos prieš pasibaigiant pirmajam trejų metų galiojimo laikotarpiui, t. y. prieš pasibaigiant direktyvos galiojimo terminui. 2006 m. gegužės 25 d. Europos Komisija pateikė ataskaitą, kurioje pritarė priimtoms priemonėms ir pasiūlė pratęsti jų galiojimą iki 2008 m. gruodžio 31 d. Tačiau Taryba nusprendė šių priemonių galiojimą pratęsti tik iki 2006 m.

1.3 Komisija atkreipė dėmesį į tai, kad, pasibaigus direktyvoje aptariamų priemonių galiojimo terminui, gali kilti nepageidau-

jamų pasekmių, kitaip tariant, jei nebus pateikta naujų pasiūlymų, šioje srityje gali susidaryti teisinis vakuumas. Be to, Komisija pastebi, kad lėta įstatymų leidybos procedūros mokesčių srityje eiga trukdo iki 2006 m. pabaigos parengti naujas priemones; taigi, Komisija dar kartą pakartoja savo pasiūlymą pratęsti direktyvos galiojimo terminą iki 2008 m. gruodžio 31 d.

2. Komiteto nuomonė

2.1 Komitetas susipažino su Komisijos pateiktais argumentais ir mano, kad kol kas nėra būtina išsamiai nagrinėti direktyvoje numatytas priemones. Atsižvelgdamas į tai, kad reikia nedelsiant priimti šią sritį reglamentuojančius teisės aktus, ir pritardamas Komisijos argumentams dėl šio teisės akto pagrįstumo, EESRK gali tik **pritarti** pasiūlymui pratęsti direktyvos galiojimo terminą. Kadangi įstatymų leidybos procedūra mokesčių srityje lėta, Komitetas mano, kad dviejų metų laikotarpio (t. y. iki 2008 m. gruodžio 31 d.) vos pakanka ar net yra per trumpas naujiems pasiūlymams šiuo klausimu parengti.

2006 m. gruodžio 13 d. Briuselis,

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto

pirmininkas

Dimitris DIMITRIADIS

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl ES ir nacionalinių administracijų praktikos ir sąsajų

(2006/C 325/03)

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas, vadovaudamasis Darbo tvarkos taisyklių 29 straipsnio 2 dalimi, 2006 m. sausio 19 d. nusprendė parengti nuomonę savo iniciatyva dėl ES ir nacionalinių administracijų praktikos ir sąsajų

Bendrosios rinkos, gamybos ir vartojimo skyrius, kuris buvo atsakingas už Komiteto darbo šiuo klausimu organizavimą, 2006 m. lapkričio 14 d. priėmė savo nuomonę. Pranešėjas Joost van Iersel.

431 plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2006 gruodžio 13–14 d. (2006 gruodžio 14 d. posėdis), Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas priėmė šią nuomonę 102 nariams balsavus už, 5 — prieš ir 48 susilaukė.

1. Santrauka

1.1 Ministrų Taryba ES sprendimų priėmimo procese turi lemiamą balsą. Tačiau nacionalinis koordinavimas ir politikos formavimas niekuomet nebuvo išsamiai aptarti ES lygiu. Europos Sąjunga unikali suvereniteto pasidalijimo požiūriu. Todėl ES reikalauja skaidraus daugiapakopio valdymo daugelyje sričių. EESRK laikosi nuomonės, kad geras ES valdymas priklauso nuo tinkamai apibrėžtų ir veiksmingų nacionalinės politikos ir administracinių procedūrų, taip pat nuo geresnės teisėkūros, teisės aktų įgyvendinimo ir vykdymo. Šios procedūros taip pat padidins skaidrumą ir išaiškins, kokį poveikį ES teisė ir politika daro visuomenei apskritai. Analizuojant nacionalinę praktiką matyti, kaip iš esmės skirtingai politiniu ir administraciniu požiūriu valstybės narės tvarko ES reikalus. Tokia analizė turėtų paskatinti apsvaistinti su ES susijusias vyriausybės procedūras (politines ir administracines). Būtų galima nurodyti, kokia praktika būtų įdomiausia ir geriausia. Atvira diskusija visoje Europoje apie tai, kaip geriausiai tvarkyti Europos reikalus nacionaliniu lygiu taip pat būtų naudinga diskusijai apie geresnę teisėkūrą, įgyvendinimą ir vykdymą. EESRK pritaria nuolatiniams nacionalinės administracinės praktikos ir procedūrų tyrimui.

2. Įžanga

2.1 2005 m. EESRK priėmė nuomonę dėl geresnės teisėkūros ir nuomonę dėl ES teisės aktų įgyvendinimo ir vykdymo patobulinimo. Abi nuomonės remiasi principu: teisinėje valstybėje įstatymas geras tada, kai jis gali būti ir yra įgyvendinamas⁽¹⁾. ES teisė turi būti kuriama skaidriai, demokratiškai ir atvirai, taip sustiprinant ES legitimumą. Vyriausybės vidaus procedūros taip pat yra šio proceso dalis.

2.2 Keista ir labai gaila, kad po tiek Europos integracijos metų ne visos valstybės narės dar yra pakankamai įtraukusios ES teisę ir politiką į savo nacionalinės politikos formavimo politinių ir administracinių lygius tose srityse, kuriose jos yra įsipareigojusios vykdyti bendrą politiką ir bendrus sprendimus.

2.3 Leidžiant teisės aktus, juos perkeltiant į nacionalinę teisę ir įgyvendinant valstybės narės tenka lemiamas vaidmuo. Tai reiškia, kad labai svarbu ir tai, kaip valstybės narės šiuos procesus valdo: kuo geresnė organizacija, tuo geresni rezultatai pasiekiami Europos Sąjungos, pačių valstybių narių ir visos visuomenės labui.

2.4 Nacionaliniu lygiu būtina veiksmingai ir skaidriai spręsti ES klausimus, kadangi 25 valstybės narės, pasižyminčios savita administravimo kultūra ir tradicijomis ir savitu proceso valdymu, turi laikytis bendrojo *acquis*, o tai reiškia, kad kurdamos ES teisė, ją perkeldamos į nacionalinę teisę, įgyvendindamos ir vykdydamos, valstybės narės turi išpildyti panašius reikalavimus.

2.5 Koordinavimo ir politikos formavimo nacionaliniu lygiu problema dar niekada nebuvo aptariama ES lygiu, viena vertus, dėl galiojančio subsidarumo principo, kita vertus, dėl Briuselyje ir sostinėse sprendimus priimančių subjektų suinteresuotumo stokos. Stebina tai, kad, išskyrus retas išimtis, akademinis pasaulis taip pat skyrė nedaug dėmesio šiems aspektams. Tačiau aišku, kad nacionaliniu lygiu organizuojamas ir veikiantis koordinavimo ir politikos formavimo būdas irgi gali turėti esminės įtakos sprendimų priėmimui Briuselyje ir ES teisės perkėlimui į nacionalinę teisę ir jos įgyvendinimui. Todėl diskutuojant apie geresnę teisėkūrą ir teisės įgyvendinimą reiktų pagalvoti, kaip būtų galima organizuoti koordinavimą ir formuoti politiką nacionaliniu lygiu.

2.6 Šis klausimas nėra vien techninis. Tai — politinė problema, nes reiktų siekti diskusijų dėl organizacijos ir vidaus procedūrų valstybėse narėse gerinimo ir dėl galimo naujo valstybių narių ir Komisijos atitinkamų kompetencijos sričių apibrėžimo. Be to, šie procesai valstybėse narėse turėtų vykti skaidriai ir atviriau, jie taip pat yra reikalingi, kad būtų galima pagerinti ES ir visuomenės bendravimą bei išsklaidyti piliečių nerimą ir nepasitikėjimą.

⁽¹⁾ OLC 24, 2006 01 31.

2.7 Dėl suprantamų priežasčių Komisija iki šiol nepradėjo diskutuoti dėl nacionalinių vidaus procedūrų. Tačiau 2001 m. ⁽²⁾ Komisija teisingai pažymėjo: laikas pripažinti, kad Europos Sąjunga perėjo nuo diplomatinio prie demokratinio proceso, o jos politika giliai išsisknijusi valstybių narių visuomenėje ir kasdieniame gyvenime. Taryba turi stiprinti savo gebėjimą visus ES politikos aspektus koordinuoti Tarybos ir valstybių narių lygiu.

2.8 2004 m., siekiant paskatinti tinkamą priimtų ES teisės aktų įgyvendinimą ir vykdymą, tiesiogiai valstybėms narėms skirtoje Komisijos rekomendacijoje pateikiama praktinių pasiūlymų dėl ES teisės perkėlimo į nacionalinę teisę ⁽³⁾. Kai kurie iš šių pasiūlymų taip pat gali būti labai naudingi norint pagerinti nacionalines koordinavimo ir politikos formavimo priemones rengiant ES teisės aktus ir įgyvendinant bendrus užsibrėžtus politinius tikslus.

2.9 Nekyla jokių abejonių, kad būtinybė valstybėse narėse racionalizuoti politines ir administracines procedūras dar labiau sustiprėjo:

- įvedus ES teisės įgyvendinimo „pažangos lentelę“,
- ES išitraukus į dar daugiau sričių,
- po derybų dėl Sutarties dėl Konstitucijos, ir
- po ES plėtros ir dėl būsimos naujų valstybių narių narystės.

Tačiau dar reikia nemažai nuveikti.

3. Bendras kontekstas

3.1 ES nėra valstybė ir neketina ja tapti. Komisija yra centrinė institucija, aiškiai apibrėžtose srityse turinti iniciatyvos teisę. Tarybai tenka lemiama vaidmuo priimant sprendimus dėl teisėkūros ir biudžeto, kuriems dažnai gali turėti įtakos Europos Parlamentas kaip vienas iš teisės aktų leidėjų ir Teisingumo Teismas kaip ES teisės sergėtojas. Taigi nė viena institucija neatlieka lemiamo vienvaldžio vaidmens. ES veikiau yra sudėtingas darinys, pasižymintis daugelio subjektų tarpusavio priklausomybe. Ji yra unikali dėl sukurto nacionalinių ir federalinių kompetencijos sričių tinklo.

3.2 Europos Sąjunga taip pat unikali suvereniteto pasidalijimo požiūriu. Tai reiškia, kad ES daugelyje sričių būtinas skaidrus valdymas ir administravimas įvairiais lygiais, tačiau dar yra daug neaiškumų dėl jų poveikio sudėtinų ES dalių, t.y. valstybių narių, administracijai ⁽⁴⁾. Tai taikytina ne tik bendros atsakomybės reikalaujantiems klausimams, kuriuos kartu gali spręsti

⁽²⁾ Europos valdymo baltoji knyga, COM(2001) 428 final.

⁽³⁾ 2004 m. liepos 12 d. Komisijos rekomendacija dėl vidaus rinkos direktyvų perkėlimo į nacionalinę teisę (2005/309/EB).

⁽⁴⁾ *Coordinating European Union Affairs: How do different actors manage multi-level complexity?*, Adriaan Schout ir Andrew Jordan, 2006 m. gegužės 29 d. Tyrimė nagrinėjama Komisijos, Vokietijos, Jungtinės Karalystės ir Nyderlandų koordinavimo praktika. Ji atskleidžia, kad yra daug literatūros apie pavienius šios bendros temos aspektus, o tai patvirtina, kad iki šiol nebuvo atlikta bendra 25 valstybių narių praktikos analizė.

valstybės narės ir „Briuselis“, bet ir tiems klausimams, už kuriuos atsakingos pačios valstybės narės, pvz., Lisabonos strategijos įgyvendinimas.

3.3 Pastaraisiais dešimtmečiais vis daugiau sričių ES perima į savo kompetencijos sferą. Tai dinamiškas procesas, kuriame dalyvauja valstybių narių vyriausybės, tačiau vis dažniau įsitraukia ir regionų valdžia, socialiniai ir ūkio subjektai bei pilietinė visuomenė. Neseniai buvo pradėti įgyvendinti su „trečiuoju ramsčiu“ susiję teisingumo ir vidaus reikalų klausimai. Tačiau Komisija, norėdama ištaisyti įgyvendinimo trūkumus nacionaliniu lygiu, iki šiol negali taikyti pažeidimų procedūrų valstybėms narėms šiose srityse ⁽⁵⁾.

3.4 Nors ES teisė ir ES lygiu priimti sprendimai neretai daro tiesioginį poveikį pavieniams piliečiams, įmonėms ir organizacijoms, daugelyje valstybių narių Europos Sąjunga vis dar suprantama visų pirma kaip tarptautinė organizacija už nacionalinės valstybės ribų, o kai kuriose šalyse netgi tiesiog kaip užsienio politika. Tai kelia sumaištį ir sukuria nepalankų atotrūkį. Sunkumus, su kuriais ES susiduria valstybių narių politinėje ir administracinėje aplinkoje, didele dalimi lemia būtent toks požiūris.

3.4.1 Politikoje svarbiausia yra nacionalinių parlamentų pozicija ir vaidmuo. Dažniausiai vis dar egzistuoja atotrūkis tarp jų informuotumo ir įsipareigojimo laipsnio bei sprendimų priėmimo ES lygiu. Tai irgi didina atotrūkį tarp ES ir visuomenės.

3.4.2 Kitas šiame kontekste pažymėtinas aspektas — politikų, nacionalinių administracijų ir įtrauktų privačių subjektų suvokimo ir įsipareigojimų neatitikimas.

3.4.3 Trečia, dėl skaidrumo stokos formuojant politiką gali kilti neaiškumų, kaip ir kada tiksliai nacionaliniu ir ES lygiu turi būti apibrėžta ir suderinama valstybių narių pozicija. Įvairiose ministerijose Europos reikalų skyriai, kurie nors ir nagrinėja esminius klausimus, o ne vien tik koordinavimą, paprastai yra daugiau ar mažiau atskirti nuo vidaus reikalų skyrių. Tai gali turėti neigiamos įtakos tam, kaip atsakingai ir atidžiai pastarieji vertins su Europos reikalais susijusius aspektus. Su panašiais koordinavimo sunkumais taip pat susiduria nacionalinių parlamentų nuolatiniai komitetai.

3.4.4 Ketvirta, sprendimai Europos klausimais valstybių narių lygiu dažnai priimami atskirai nuo vykdomųjų departamentų ar agentūrų ir pernelyg atitolus nuo regionų ir vietos valdžios.

⁽⁵⁾ Žr. neoficialus teisingumo ir vidaus reikalų ministrų susitikimas tema „Sprendimų priėmimo proceso tobulinimas teisingumo ir vidaus reikalų srityse“, kuris įvyko 2006 m. rugsėjo 20–22 d. Tampere mieste.

3.5 Galima pateikti pakankamai pavyzdžių, patvirtinančių, kad valstybės narės gana nenoriai pritaiko savo administracines ir politines procedūras. Tačiau nepakeitus procedūrų atsižvelgiant į augantį ES kompleksiskumą ir svarbą, gali kilti nuolatinių nesutarimų įvairiais sprendimų priėmimo lygiais.

3.6 Specifiniai politiniai interesai ir tradicijos bei nacionalinių ir partijos politikos atspalvį turinti retorika paprastai vaidina svarbiausią vaidmenį darbotvarkėje. Tai sudaro sąlygas dirbtiniam atotrūkiui tarp Briuselyje priimamų sprendimų bei siekiamų nacionalinių interesų ir procedūrų.

3.7 Tokia tendencija yra pagrindinė susiklosčiusios ypač paradoksalios padėties priežastis, kai valstybių narių vyriausybės Europos Sąjungoje, t.y. „Briuselyje“, susitaria dėl politinių tikslų ir teisės aktų, tačiau jiems nepritaria, kai tik apie tai pradeda diskutuoti nacionaliniu lygiu.

3.8 Toks atotrūkis gali labai trikdyti interesų grupes ir visuomenę apskritai. Ši problema tikrai pagilins ir šiaip jau didelę ES legitimumo krizę, kadangi visuomenės nuomonė ir lūkesčiai tiesiogiai priklauso nuo to, kaip kokybiškai ir patikimai politiniai Bendrijos tikslai įgyvendinami nacionaliniu lygiu.

3.8.1 Šiame kontekste EESRK taip pat atkreipia dėmesį, kad galima ES legitimumo krizė neturėtų būti aiškinama visų pirma komunikavimo problemomis. Pirminė koncepcija, siekiant sugrąžinti ES piliečių pasitikėjimą, išlieka tokia pati kaip ir anksčiau - spręsti opias ES problemas.

3.9 Atsižvelgiant į tai reikia pažymėti, kad įvairios socialinių partnerių ir pilietinės visuomenės organizacijos paprastai pagal daugiau ar mažiau panašią schemą atskiria „Briuselio“ ir šalies politiką.

3.10 ES reputacija gali būti sužlugdyta, nes nacionaliniu lygiu išsakyta kritika dažniausiai skiriama „Briuseliui“ ir Komisijai ir labai retai valstybėms narėms, kurios yra pagrindiniai integracijos subjektai.

3.11 Nacionaliniai lobistų sluoksniai linkę panašiai elgtis, kai iškyla ES teisės perkėlimo į nacionalinę teisę ir jos įgyvendinimo klausimas. Kartais jų elgesį diktuoja galimybės, atsiveriančios Taryboje nelengvai pasiekus kompromisus, kurie tam tikroms valstybėms suteikia nacionalinius savaveiksmiškumo įgaliojimus. Kitais atvejais lobistai tik pasinaudoja nacionalinių teisės aktų leidėjų nepagrįstai sudarytomis galimybėmis, o tai skatina perteklinį reglamentavimą ir rinktis pačias palankiausias nuostatas.

3.12 Orientuotis į nacionalinius interesus sprendžiant ES klausimus taip pat gali paskatinti tendencija vietoje griežtai privalomų teisės aktų taikyti lankstesnes priemones, pvz., atvirojo koordinavimo metodą: kuo daugiau erdvės nacionalinėms interpretacijoms, tuo didesni skirtumai tarp valstybių narių.

4. Koordinavimas nacionaliniu lygiu

4.1 Atrodo, kad dar visai neseniai daugelyje valstybių narių procesų ir procedūrų paprastinimo ir jų derinimo nacionaliniu lygiu problemą pirmiausiai spontaniškai sprendavo viena ar keletas ministerijų, nesistengiant sukurti gerai struktūruoto mechanizmo. Visos valstybės narės plėtoja daugiau ar mažiau struktūruotą koordinavimo tvarką (ir atitinkamus organus), tačiau dažniausiai jie pasitelkiami tik paskutiniame sprendimo priėmimo nacionaliniu lygiu etape. Ankstesnieji etapai dažniausiai organizuojami ne taip tvarkingai.

4.2 Tokia susidariusi padėtis atskleidžia sudėtingą vyriausybės bendradarbiavimo modelį, o ne dinamiškesnę ES teisėkūros procesą, lydimą jo metu vykstančių sudėtingų derybų. Iš tikrųjų, Europos integracija padėjo užmegzti plačius ir intensyvius kontaktus, leidžiančius palaikyti daugybę ryšių tarp viešojo ir privataus sektoriaus subjektų, dalyvaujančių Europos teisėkūros procese, administracinėse derybose ir procedūrose. Užmegzta daug ryšių rengiant Europos teisės aktus — visų pirma konsultuojantis su ekspertais ir interesų grupių atstovais — taip pat derantis dėl naujų teisės aktų priėmimo, perkeliant Bendrijos teisę į nacionalinę teisę, įgyvendinant ją ir vykdam, nacionaliniams teismams ir Europos Teisingumo Teismui prižiūrint, kaip laikomasi Bendrijos teisės, ir galiausiai su Europos teisės aktų leidimo organais diskutuojant apie pavienių valstybių narių patirtį Bendrijos teisės srityje. Šios procedūros taip pat reikalauja aukšto profesionalumo laipsnio bendrai kuriant nacionalinių administracijų struktūras.

4.3 Iškyla vis didesnė būtinybė nacionaliniu lygiu užtikrinti atitinkamą valdymą ir koordinavimą bei sukurti veiksmingą tarptautinį tinklą, kadangi ES politiniai tikslai ir sprendimų priėmimas yra glaudžiai susiję ir persipynę su nacionalinės politikos tikslais. Puikus pavyzdys — Lisabonos strategija: ji buvo numatyta ES lygiu, tačiau ES sprendimų priėmimas yra susijęs tik su ribota strategijos dalimi. Atsakomybė už svarbiausius aspektus ir toliau tenka valstybėms narėms. Vis dėlto neaišku, koks bus galutinis rezultatas, nes dėl privalomų sąveikaujančių Bendrijos ir nacionalinės politikos derinimo procedūrų stokos, valstybės narės neįgyvendina ar tik iš dalies įgyvendina sudėtingus tikslus.

4.4 Sprendimas intensyvinti Europos integraciją, paremtas ne viename ES aukščiausio lygio susitikime ir daugybėje Tarybos posėdžių, glaudžiai bendradarbiaujant su Europos Komisija, turėtų atsispindėti politinėje ir administracinėje valstybių narių struktūroje. Tačiau šiuo klausimu atskirų valstybių narių nuomonės iš esmės skiriasi⁽⁶⁾. Dėl istorinės kiekvienos šalies raidos skiriasi beveik visi politinio gyvenimo ir vyriausybės veiklos aspektai.

⁽⁶⁾ „De Omzetting van Europese richtlijnen: Instrumenten, technieken en processen in zes lidstaten vergeleken“ (Europos direktyvų perkėlimas į nacionalinę teisę: lyginamoji šešių valstybių narių priemonių, metodų ir procesų studija), prof. dr. B. Steunenberg ir prof. dr. W. Voermans, Leideno universitetas, Nyderlandai, 2006. Šioje lyginamojoje studijoje pateikiama išsami padėties Nyderlanduose analizė ir rekomendacijos, joje taip pat nagrinėjama padėtis Danijoje, Prancūzijoje, Vokietijoje, Italijoje, Ispanijoje ir Jungtinėje Karalystėje.

4.5 Šiems aspektams priskiriami: vyriausybės procedūros ir pagrindinės koncepcijos, ministerijų hierarchija, ministerijų kompetencija ir centralizuota ar decentralizuota valstybės struktūra.

4.6 Ypač juntami politiniai valstybių narių skirtumai ES klausimais susiję su:

- ministro pirmininko ar vyriausybės vadovo pareigomis ir įgaliojimais,
- ministrų kabineto vaidmeniu ir funkcijomis,
- ministro pirmininko ir užsienio reikalų ministro ir (arba) Europos reikalų ministro santykiu,
- koalicinėmis arba daugumos vyriausybėmis ir jų prioritetais,
- vyriausybės ir parlamento santykiu bei nacionalinių parlamentų vaidmeniu Europos integracijos procese,
- dėmesiu, kuris skiriamas geresnei teisėkūrai ES ir teisės aktų įgyvendinimui.

4.7 Skiriasi ir ministerijų kompetencijos sritys, jų tarpusavio ir vidaus darbo metodai:

- ministro pirmininko (vyriausybės vadovo) tarnybos struktūra ir jos institucinis statusas,
- „Kinijos siena“ tarp Europos reikalų ir kitų ministerijų skyrių — ar ji yra, ir jei taip, koks jos mastas,
- momentas, kada ministerijose atsiranda realus susidomėjimas konkrečiu pasiūlymu,
- koordinavimo laipsnis ir lygis sprendžiant „Briuselio“ klausimus,
- momentas, kai pradedamas konkretaus pasiūlymo koordinavimas,
- užsienio reikalų ministerijos vaidmuo ir atitinkamai kitų ministerijų nepriklausomybės laipsnis,
- (nuolatinis) valstybės tarnautojų mokymas,
- konsultavimosi su suinteresuotais visuomenės subjektais būdas derybų ir įgyvendinimo etape,
- įprastinis direktyvų įgyvendinimo būdas: priimant formalius nacionalinės teisės aktus arba mažiau sudėtingus vyriausybės nutarimus.

4.8 Darbo tarp nacionalinių ministerijų pasidalinimas taip pat gali turėti rimtų pasekmių Tarybai. Galima paminėti vieną pavyzdį: Konkurencingumo taryboje kartais dalyvauja keturių ar penkių ministerijų atstovai iš vienos šalies. Tai neleidžia kurti ilgalaikės strategijos, trukdo vadovavimui ir skatina politikos susiskaldymą.

4.9 Padėtis tampa dar sudėtingesnė, kai kompetencijos sritimis yra dalijamasi nacionaliniu ir regionų lygmeniu, kaip tai būdinga, pavyzdžiui, federalinėms sistemoms. Dar daugiau maišaties nesunkiai gali sukelti sudėtingi ir kartais stokojantys skaidrumo nacionalinio ir regionų lygmens santykiai.

4.10 Komisijos ir Tarybos sekretoriato netinkamos praktikos pavyzdžiai taip pat neleidžia naudotis veiksmingomis sprendimų priėmimo procedūromis valstybėse narėse. Pavyzdžiui, Tarybos galutinių dokumentų projektų perdavimas vėliausiame etape prieš posėdį, kurio metu juos ketinama nagrinėti, kliudo taikyti net pačias veiksmingiausias nacionalines sprendimų priėmimo procedūras.

4.11 Skirtingas darbo tarp ministerijų ir departamentų padalijimas valstybėse narėse dažnai kliudo sukurti veiksmingus tarp-tautinius tinklus ar užmegzti ilgalaikius asmeninius santykius su atsakingais valstybės tarnautojais visoje Europoje.

4.12 Kasdieninė patirtis vis dar rodo, kad didelės dalies teisininkų apskritai ir daugelio nacionalinių teisėjų, kurie turėtų preciziškai atsižvelgti į Europos teisės aktus, žinios yra nepakankamos. Tai neskatina nacionalinių administracijų savaime įtraukti Europos Sąjungą, kaip politinį ir institucinį lygmenį, į nacionalinės politikos formavimą.

5. Dabartinės tendencijos

5.1 Nesibaigiančios pažeidimų procedūros, svarbiausia Komisijos pareiga — ištaisyti ES teisės aktų įgyvendinimo nacionaliniu lygiu trūkumus, ir pasiteisinusios ES „pažangos lentelės“ taikymas ES teisės perkėlimui į nacionalinę teisę paskatino suvokti, kad nacionalines procedūras būtina pritaikyti prie ES reikalavimų.

5.2 *Acquis communautaire* įvedimo procesas iki 2003 m. dešimtyje naujųjų valstybių narių taip pat privertė panašiai atkreipti dėmesį tą patį klausimą.

5.3 Siūlomoje Sutartyje dėl Konstitucijos, *inter alia*, siekiama susieti valstybių narių nacionalines politines procedūras su ES teisės aktų rengimu, be kita ko nacionalinius parlamentus pakankamai anksti įtraukiant į ES procedūras.

5.4 Nors koordinavimo procedūros retkarčiais patobulinamos, tenka pripažinti, kad daugelis nacionalinių administracijų paprastai nenori keisti savo vidaus biurokratinių procedūrų, o ypač jų praktinį naudojimą aptarti tarpusavyje arba ES lygiu. Subsidiarumas — taip vadinasi principas, kuriuo vadovaujamosi.

5.5 Greta subsidiarumo yra dar viena aplinkybė, dažnai apsunkinanti ES ir valstybių narių santykius: ES sprendimų priėmimo ciklas paprastai skiriasi nuo politikos formavimo nacionaliniu lygiu ciklo.

5.6 Nepaisant to, kad valstybėse narėse diskutuojama apie koordinavimo procedūrų pritaikymą (?), valstybių narių metodai ir praktika skiriasi.

5.6.1 Pavyzdžiui, Danijoje parlamentas labai anksti įtraukiamas į ES teisės aktų rengimo ir ES politikos formavimo procesą, todėl su ES susijęs darbas yra sistemingesnis, labiau matomas ir skaidresnis. Be to, Danijoje jau gana seniai pradėta veiksmingai pritaikyti administracines procedūras ir kurti nacionalinės ir ES teisės tarpusavio sąsajas.

5.6.2 Jungtinėje Karalystėje yra numatyta tvarka, kaip ES reikalus priartinti prie nacionalinės politikos formavimo, be kita ko sukuriant veiksmingą ministerijų koordinavimo sistemą ir ministrų kabinetui suteikiant plačius įgaliojimus ES teisės srityje. Bendruomenių rūmai turi galimybę išsamiai peržiūrėti ES teisės aktus, o Lordų rūmai aktyviai dalyvauja rengiant Bendrijos teisės ir ES politikos komentarus.

5.6.3 Tuo tarpu Prancūzijoje ir Ispanijoje parlamentas paprastai įtraukiamas vėlai. Tai turi poveikio ES vaidmeniui visuomenės debatuose. ES teisė ir politika pirmiausia yra nacionalinių administracijų ir politinės vadovybės reikalas. Reikėtų atkreipti dėmesį į tai, kad didžioji *École nationale d'administration* (ENA) dalis persikėlė iš Paryžiaus į Strasbūrą, o tai rodo augančią ES įtaką Prancūzijoje.

5.6.4 Keletas nesėkmių įgyvendinant ES teisę Nyderlanduose sukėlė didesnę susidomėjimą ES reikalų tvarkymu ir procedūromis. Ministerijose pradėta vidaus procedūrų reorganizacija, susiejant „nacionalinę“ ir „Europos“ interesus sritis, ir pasirodo, kad praktikoje šis procesas yra gana nelengvas. Tas pats pasakytina ir apie pastangas veiksmingiau ir tinkamesniu laiku įtraukti parlamentus į ES reikalų sprendimą. Liuksemburgo parlamente šios procedūros jau sėkmingai pritaikytos.

5.6.5 Naujosiose valstybėse narėse pasiteisino tos procedūros, kurios buvo įvestos arba pritaikytos pasiruošimo narystei Europos Sąjungoje metu, kai į nacionalinę teisę buvo perimamas *acquis*, ir kurios liko nepakeistos. Vykdamas plataus masto partnerystės projektą, kuriame dalyvauja ekspertai iš „senųjų“ ir „naujųjų“ valstybių narių, naujosioms valstybėms narėms padama pradėti taikyti geriausią ES teisės aktų įgyvendinimo praktiką. Toks projektas taip pat galėtų paskatinti kuo anksčiau ES klausimus įtraukti į sprendimų priėmimo procesą.

5.6.6 Federalinėse valstybėse, pavyzdžiui, Vokietijoje ir Ispanijoje, aišku, nėra lengva įveikti atotrūkį tarp regionų — federalinių žemių ir provincijų — ir Europos. Kartais iškyla rimtų problemų, ypač tais atvejais, kai už ES teisės aktų įgyvendinimą yra atsakingi vien tik regionai (taip yra Vokietijoje). Visos federa-

linės žemės turi savo atstovybę Briuselyje, kad turėtų galimybę tiesiogiai įsitraukti į joms svarbių ES klausimų sprendimą.

5.7 Įvedus ir plačiai taikant „nacionalinių ekspertų“ sistemą, užtikrinančią nenutrūkstamą nacionalinių administracijų ir Komisijos sąveiką, galima tikėtis sustiprinti naudingus nacionalinio lygmens ir „Briuselio“ tarpusavio ryšius.

5.8 Europos Komisija teikia paramą daugeliui sėkmingų bendradarbiavimo tinklų, jungiančių valstybių narių administracijas bei Europos Komisiją ir nacionalines administracijas (pavyzdžiui, SOLVIT, vartotojų tinklus ir pan.). Komisija šiuo metu taip pat kuria Vidaus rinkos informacijos sistemą (VRIS), kuria ketinama padėti valstybių narių administracijoms lengvai taikyti vidaus rinkos taisykles.

5.9 „Nacionalinių reguliavimo institucijų“ sistema įvairiose srityse, pavyzdžiui, konkurencijos, telekomunikacijų, energetikos ir kitose, padeda suvienodinti sutartos ES politikos įgyvendinimą valstybėse narėse.

5.10 Apskritai, vis dar yra esminių skirtumų tarp šalių, kurios kuria naujas struktūras Europos Sąjungos ir nacionalinio ES klausimų sprendimo sąveikai gerinti, ir tokių šalių, kurios iki šiol nepersvarsto savo struktūrų ir procedūrų. Šie procesai pirmiausia priklauso nuo politinės valios.

6. Išvados ir rekomendacijos

6.1 Išvados

6.1.1 Nacionalinių administracijų struktūros modelis yra kiekvienos šalies istorijos raidos rezultatas. Todėl skirtumai tarp šalių susiję su beveik visais politinio ir visuomeninio gyvenimo aspektais. Taip didžiąja dalimi bus ir ateityje. Tačiau šie skirtumai nebūtinai turi kliudyti pritaikyti arba net suvienodinti procedūras ir darbo metodus, taikomus rengiant ir įgyvendinant ES teisę ir sutartą ES politiką.

6.1.2 EESRK laikosi nuomonės, kad tinkamai apibrėžtos ir veiksmingos nacionalinės politinės ir administracinės procedūros, kartu su geresne teisėkūra, įgyvendinimu ir vykdymu, yra neatsiejama gero ES valdymo dalis.

6.1.3 Todėl labai pageidautina, kad nacionalinių procedūrų pritaikymas ir tobulinimas būtų vertinamas atsižvelgiant į Europos lygmens procedūras ir ES teikiamus geresnės teisėkūros, ES teisės aktų įgyvendinimo ir vykdymo prioritetus, nes didžiąja dalimi šie tikslai priklauso nuo teigiamo požiūrio nacionaliniu lygiu visose valstybėse narėse.

(?) Žr. Steunenberg en Voermans, Leidenas, 2006 m.

6.1.4 Už ES klausimų sprendimo organizavimą valstybėse narėse atsakingos pačios valstybės narės. Tačiau būtų žengtas svarbus žingsnis į priekį, jei politinės jėgos ir nacionalinės administracijos ES reikalus laikytų neatsiejama vidaus politikos formavimo dalimi ir jei jos viešai pripažintų, kad pačios sudaro Europos Sąjungą, ir atitinkamai veiktų. Politinė valia šiuo atveju yra lemiamas veiksnys.

6.1.5 Toks žingsnis visiškai atitiktų ES ir nacionalinės politikos santykių specifika ir jų pasekmes, kurios yra susijusios ir kaip niekada anksčiau tarpusavyje priklausomos. Pripažinus ES kaip politinį ir administracinį lygmenį, ir jį įtraukus į vidaus politikos formavimą taip pat būtų galima padėti užtikrinti geresnę ES teisėkūrą.

6.1.6 Kai kuriose valstybėse narėse, būtent Danijoje, o neseniai ir Liuksemburge, Komisijos pasiūlymai į politinę darbotvarkę yra įtraukiami ankstyvame etape. Šiame procese sistemingai dalyvauja Danijos parlamentas. Kitose valstybėse narėse siūlomi panašūs prisitaikymo būdai. Tačiau būtų teisinga teigti, kad daugelis nacionalinių parlamentų, darniai įsipareigodami vykdyti ES politiką, nesijaučia patogiai.

6.1.7 Siūlomoje „Sutartyje dėl Konstitucijos“ taip pat yra siekiama nacionalinius parlamentus į ES procedūras įtraukti ankstyvame etape. Neseniai parlamentai tiesiogiai iš Komisijos gavo šias mintis atitinkančius pasiūlymus dėl ES politikos ir teisės aktų⁽⁸⁾. Šie procedūriniai pokyčiai turėtų skatinti nacionalinio lygio diskusijas dėl Europos politikos ir teisės aktų bei jų reikšmės daugelyje valstybių narių ankstesniame etape nei ligi šiol.

6.1.8 Didesnis dėmesys politinei diskusijai ir konsultacijoms ankstyvame etape valstybėse narėse gali paskatinti vyriausybes priimti įsipareigojimus derantis konkrečiais klausimais.

6.1.9 Apskritai, visuomenė reikalauja skaidrumo, kuris gali paskatinti pasitikėjimą ir teisėtumą. Todėl pageidautina, kad valstybių narių administracinės ir politinės procedūros ES klausimais būtų suderintos su šiuo reikalavimu. Veiksmingos ir skaidrios procedūros ne tik paskatintų laikytis teisinės valstybės principų, bet ir pagerintų Europos Sąjungos ir verslo sektoriaus, socialinių partnerių ir pilietinės visuomenės bendravimą, taip užtikrindamos geresnį tarpusavio supratimą ir galimybes dalyvauti bei priimti įsipareigojimus⁽⁹⁾.

6.1.10 Todėl skaidrumas ir bendravimas turi labai didelę reikšmę valstybėse narėse jau vykstančioms ar naujoms konsultacijoms su valstybių narių privačiomis interesų grupėmis, kurios kartais nepakankamai įvertinamos.

6.1.11 Bendras visų institucijų prioritetas — pagerinti norminę aplinką. Tokiems jų prioritetams priskiriama bendrosios rinkos darna, o nuo 2000 m. — Lisabonos strategijos įgyvendinimas. Visus šiuos tikslus būtų galima lengviau pasiekti, jei sprendimų priėmimo procesai būtų veiksmingiau susiejami nacionaliniu ir ES lygiu.

6.1.12 Nors subsidiarumo principas yra giliai įsitvirtinęs ES teorinėse sąvokose ir praktikoje, visada būtina atsižvelgti į tai, kad ES teisės administravimas ir įgyvendinimas bei atitinkami valstybių narių įsipareigojimai dažnai tiesiogiai paveikia ES šalis ir jų visuomenę. Tai reiškia, kad viešojo ir privataus sektoriaus partneriai suinteresuoti tuo, kaip kiekviena atskira šalis tvarko savo santykius su ES. Kitaip tariant, nacionalinių administracijų struktūra ir darbo metodai yra ES, kaip visumos, valdymo proceso dalis.

6.1.13 Komisijai taip pat būtų labai naudinga, jei būtų taikomos atitinkamos procedūros ir valstybėse narėse būtų stebimi ES reikalai, nes tai galėtų užtikrinti geresnę jos darbo kokybę.

6.2 Rekomendacijos

6.2.1 Be nuomonėje „Kaip patobulinti ES teisės aktų įgyvendinimą ir vykdymą“⁽¹⁰⁾ pateiktų pasiūlymų, EESRK taip pat rekomenduoja, siekiant susidaryti bendrą vaizdą, visose 25 valstybėse narėse išsamiai išanalizuoti nacionalinio ir regionų lygmens procedūras ir praktiką ES klausimais, atsižvelgiant tiek į politinį, tiek į administracinį aspektą.

6.2.2 Ypatingą dėmesį reikėtų atkreipti į visus 4 skyriuje („Koordinavimas nacionaliniu lygiu“) išvardytus aspektus, aiškinančius, kaip veikloje dalyvauja nacionaliniai sprendimus politinių ir administracinių lygiais priimančios subjektai. Komisija, be intensyvėjančios veiklos, susijusios su geresne teisėkūra, ES teisės įgyvendinimu ir vykdymu, gali imtis iniciatyvų ir atlikti svarbų vaidmenį teikdama paramą šioje srityje.

6.2.3 Analizės bus naudingos siekiant pradėti diskusiją dėl vyriausybės, politinių ir administracinių procedūrų veiksmingumo sprendžiant ES klausimus. Susidarius bendrą vaizdą, bus galima išskirti pageidautinus ir geriausius praktikos pavyzdžius. Tai padės sukurti tvirtą pagrindą visos Europos atvirai diskusijai apie tai, kaip geriausia tvarkyti Europos reikalus nacionaliniu lygiu. Šie žingsniai bus naudingi ir diskusijai dėl geresnės teisėkūros ir ES teisės įgyvendinimo bei vykdymo.

⁽⁸⁾ Žr. 2006 m. birželio mėn. Europos Vadovų Tarybos išvadas.

⁽⁹⁾ Reikėtų pažymėti, kad Danijoje iš pradžių viešojo nuomonė apie Sutartį dėl Konstitucijos buvo gana gera, kadangi joje buvo numatytos demokratiškesnės ir skaidresnės procedūros. O Prancūzijoje vyriausybės ir socialinių partnerių diskusijų Europos klausimais forumas „Comité de dialogue“ nebeturi jokios praktinės reikšmės.

⁽¹⁰⁾ OL C 24, 2006 1 31. Šioje nuomonėje EESRK tvirtina, kad nors valstybėms narėms turėtų būti „ir toliau palikta prerogatyva spręsti dėl jose taikomų teisės aktų įgyvendinimo metodų ir procedūrų, kitas bendradarbiavimo tarp ES institucijų ir nacionalinių valdžios institucijų [...] žingsnis yra nacionalinių administracinių gebėjimų taikyti politiką stiprinimas ir suderinimas“ (žr. 4.2.1 ir 4.2.4 punktus). 4 skyriuje pateikiami pasiūlymai šiuo klausimu.

6.2.4 Atlikti bendrą analizę ir padaryti lengvai įvykdomas išvadas yra nepaprastai sudėtinga. Nacionalinės ir regionų valdžios institucijos vis dažniau kalba apie būtinybę keistis nuomonėmis ir žiniomis apie tinkamą ES reikalų tvarkymą. EESRK pritaria nuolatiniams nacionalinės administracinės praktikos ir procedūrų tyrimui. Taip pat būtų galima skatinti dvišalių nacionalinių valdžios institucijų keitimąsi nuomonėmis, pvz., remiantis IMPEL ⁽¹⁾. žinių centro ir Solvit tinklo pavyzdžiais.

6.2.5 Be to, reikėtų sistemingai atsižvelgti ir į įmonių, socialinių partnerių ir pilietinės visuomenės pastabas. Visos šios šalys yra labai susidomėjusios geresnės teisėkūros procesu, teisės aktų įgyvendinimu ir vykdymu, kurie nuo pat pradžių taip pat reikalauja skaidrumo ir veiksmingų konsultacijų nacionaliniu lygiu.

6.2.6 Reikėtų toliau plėtoti ir diegti vidaus rinkos informacijos sistemą (VRIS), kuria stengiamasi padėti valstybių narių administracijoms keistis informacija ir siekiama, kad vidaus rinkos taisyklės būtų kuo geriau taikomos.

6.2.7 Būtų naudinga parengti ES vadovą dėl nacionalinio lygmens procedūrų ir praktikos. Toks vadovas, kuriame būtų atsižvelgiama į žinių centro rezultatus, galėtų tapti gairėmis, nurodančiomis, kaip apskritai turėtų būti tvarkomos nacionalinės procedūros, geriau kuriami, įgyvendinami ir vykdomi teisės aktai.

2006 m. gruodžio 14 d., Briuselis

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto

pirmininkas

Dimitris DIMITRIADIS

⁽¹⁾ „Europos Sąjungos aplinkos apsaugos įstatymų įgyvendinimo ir vykdymo užtikrinimo darbo tinklas“ (IMPEL) buvo įsteigtas 1992 m. Tai neformalus Europos reguliuojančių institucijų tinklas, kuris rūpinasi aplinkos apsaugos teisės aktų įgyvendinimu ir vykdymu. 30 šalių — visos Europos Sąjungos valstybės narės, dvi stojančios valstybės — Bulgarija ir Rumunija, dvi šalys kandidatės — Kroatija ir Turkija, bei Norvegija — dalyvauja tinklo veikloje kartu su Europos Komisija.

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonės

PRIEDAS

Toliau pateiktas Skyriaus nuomonės tekstas buvo atmestas, atiduodant pirmenybę assemblėjos priimtiems pakeitimams, tačiau jis gavo ne mažiau kaip vieną ketvirtadalį balsų.

1.1 Ministrų Taryba ES sprendimų priėmimo procese turi lemiamą balsą. Tačiau nacionalinis koordinavimas ir politikos formavimas niekuomet nebuvo išsamiai aptarti ES lygiu. Europos Sąjunga unikali padalinto suvereniteto požiūriu. Todėl ES reikalauja skaidraus daugiapakopio valdymo daugelyje sričių. EESRK laikosi nuomonės, kad geras ES valdymas priklauso nuo tinkamai apibrėžtų ir veiksmingų nacionalinės politikos ir administracinių procedūrų, taip pat nuo geresnės teisėkūros, teisės aktų įgyvendinimo ir vykdymo. Šios procedūros taip pat padidins skaidrumą ir išaiškins, kokį poveikį ES teisė ir politika daro visuomenei apskritai. Analizuojant nacionalinę praktiką matyti, kaip iš esmės skirtingai politiniu ir administraciniu požiūriu valstybės narės tvarko ES reikalus. Tokia analizė turėtų paskatinti apsvarstyti su ES susijusias vyriausybės procedūras (politines ir administracines). Būtų galima nurodyti, kokia praktika yra įdomiausia. Atvira diskusija visoje Europoje apie tai, kaip geriausiai tvarkyti Europos reikalus nacionaliniu lygiu taip pat būtų naudinga diskusijai apie geresnę teisėkūrą, įgyvendinimą ir vykdymą. EESRK siūlo įsteigti žinių centrą, kuriame valstybės pareigūnai, politikai, Komisija ir akademikai kauptų žinias ir rinktų duomenis apie nacionalines procedūras, skatintų keistis nuomonėmis ir diskutuoti. Reikėtų atsižvelgti ir į įmonių, socialinių partnerių ir pilietinės visuomenės organizacijų pastabas.

Balsavimo rezultatai: 74 balsai už tai, kad pastraipa būtų iš dalies pakeista, 59 — prieš pakeitimus ir 16 susilaikė.

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Komisijos komunikato „Atnaujinta ES turizmo politika: glaudesnė partnerystė Europos turizmui skatinti“

COM(2006) 134 final

(2006/C 325/04)

2006 m. kovo 17 d. Europos Komisija, vadovaudamasi Europos bendrijos steigimo sutarties 262 straipsniu, nusprendė pasikonsultuoti su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu dėl *Komisijos komunikato Atnaujinta ES turizmo politika: glaudesnė partnerystė Europos turizmui skatinti*

Bendrosios rinkos, gamybos ir vartojimo skyrius, kuris buvo atsakingas už Komiteto darbo šiuo klausimu organizavimą, 2006 m. lapkričio 14 d. priėmė savo nuomonę. Pranešėjas Juan Mendoza, bendrapranešėjis Paulo Barros Vale.

431-ojoje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2006 m. gruodžio 13–14 d. (gruodžio 14 d. posėdis), Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas priėmė šią nuomonę 75 nariams balsavus už, 6 — prieš ir 14 susilaikius.

1. Išvados ir rekomendacijos

1.1 Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas palankiai vertina Komisijos komunikatą „Atnaujinta ES turizmo politika: glaudesnė partnerystė Europos turizmui skatinti“ ir remia Komisijos siekį suformuoti aiškią turizmo politiką ir strategiją keletui ateinančių metų.

1.2 Komitetas vertina Komisijos pastangas glaudusiai apibendrinti daugybę dokumentų, nuomonių ir diskusijų parengiant plačiąjai visuomenei išsamų ir aiškų atnaujintos turizmo politikos aprašymą.

1.3 Komisija teisingai sieja šią naują turizmo politiką su atnaujinta Lisabonos strategija nustatydamas, kad šios politikos tikslas - skatinti konkurencingumą ir darnų vystymą.

1.4 Mes taip pat pripažįstame Komisijos komunikate iškeltus sunkumus ir pritariame siūlomoms priemonėms. Laikantis siūlomo požiūrio, visi dalyviai turi dalyvauti kurdami įvairaus pobūdžio partnerystes ir konkurencingo bendradarbiavimo formas, ir šis dalyvavimas vertinamas kaip naujosios turizmo politikos kertinis akmuo.

1.5 Komitetas laikosi nuomonės, kad Komisijos sumanymas įgyvendinti šią naują politiką per partnerystę, naujų paramos priemonių kūrimą ir suinteresuotų subjektų koordinavimą yra tinkamas, bet mano, kad reikia labiau išvystyti konkretų metodą ir įgyvendinimo priemones. Įmonių generalinis direktoratas turėtų imtis aktyvesnio vaidmens ir vadovauti daugelio Europos masto iniciatyvų įdiegimui.

1.6 EESRK dar kartą rekomenduoja toliau plėtoti šią bendradarbiavimo politiką įsteigiant **Europos turizmo tarybą** ir svarstant **Europos turizmo agentūros** įsteigimo galimybes.

1.7 Komitetas teigiamai vertina Komisijos ketinimą pagerinti esamų finansinių priemonių naudojimą, tačiau mano, kad reikia sukurti programą tiksliai nustatytiems turizmo tikslams įgyvendinti. Komitetas mano, kad konkrečiu pavyzdžiu socialinio turizmo srityje galėtų būti bendras pasienio regionų patirties fondas, kuriam sukurti jau yra susidariusios prielaidos ir kuris galėtų būti įgyvendintas bandomuoju projektu.

1.8 EESRK deda dideles viltis į šiuo metu rengiamą turizmui skirtą Europos darbotvarkę 21, kuri turėtų papildyti ir sustiprinti bendrą darnaus Europos turizmo vystymo politiką. Manoma, kad geros praktikos duomenų bazių, susijusių tiek su darniu vystymu, tiek su kitais veiksniais, pvz., turizmo kokybe, kūrybiškumu ir konkurencingumu, kūrimas yra tinkamos priemonės, kurias Komisija turėtų skatinti.

1.9 Kalbant apie statistiką, EESRK siūlo įsteigti turizmo observatorijų tinklą, kuris suteiktų ne tik duomenų pagal sektorius, bet ir kurtų strateginę, į ateitį orientuotą viziją bei numatytų būsimus veiksmus.

1.10 EESRK yra pasirengęs ir toliau dirbti turizmo srityje laikydamasis Komisijos komunikate išdėstytų gairių; jis ragina kitas Europos institucijas, valstybes nares, vietas ir regionų valdžios institucijas, sektorių suinteresuotus subjektus — įmones ir profesines sąjungas — ir plačiąją visuomenę dirbti kartu siekiant suprasti ir paremti turizmą kaip visuotinę teisę ir ekonominę veiklą, turinčią strateginės svarbos Europos ateičiai.

2. Komisijos komunikatas

Norėdami padėti geriau įvertinti ir suprasti, ką Komisija nori pranešti visiems Europos subjektams ir institucijoms, glaudusiai apibendriname Komunikato tekstą ir jame iškeltus svarbiausius klausimus.

2.1 Turizmas ir atnaujinta Lisabonos strategija

2.1.1 Ekonomikos augimo ir užimtumo skatinimo uždavinys. Komisijos komunikato 1 skyrius sieja Europos turizmo politiką su būtinybę įgyvendinti atnaujintą Lisabonos strategiją. Aiškiai pripažįstamas dabartinis turizmo vaidmuo išlaikant ir kuriant darbo vietas, ir turizmas yra teisingai apibrėžiamas kaip ekonominė veikla, kuri ir toliau prisidės, galbūt net daugiau negu dabar, prie visiško užimtumo. Komisijos komunikate analizuojama sektoriaus struktūra ir pabrėžiama paslaugų ir profesijų, kurios prisideda prie jo plėtros, įvairovė ir svarbus labai mažų įmonių, mažųjų ir vidutinių įmonių indėlis į turizmą. Komunikate pažymima, kad ypatingas turizmo pobūdis skatina darbo vietų lankstumą, bet nepamirštama, kad reikia diegti kompensuojamąsias priemones šio sektoriaus darbo vietų stabilumui ir kokybei užtikrinti.

Kaip pabrėžia Komisija, turizmas yra labai svarbus Europos regionų vystymosi veiksnys, o darna daro teigiamą poveikį įvairioms ekonomikos ir socialinėms sritims. Šiuo atžvilgiu turizmui skirta Europos darbotvarkė 21, šiuo metu rengiama Komisijos iniciatyva, be jokios abejonės taps tinkamu vadovu ir priemone darniam turizmo vystymui užtikrinti.

Kitas veiksnys, kurį reikia turėti omenyje kalbant apie turizmo indėlį į Lisabonos strategiją, yra ES plėtra ir jos teigiama įtaka darbo vietų kūrimui ir ekonomikos augimui.

Tačiau šiems tikslams įgyvendinti reikia visų privačiųjų ir viešųjų subjektų dalyvavimo ir partnerystės kiekvienu lygmeniu, o tai yra Komisijos siūlomos naujosios turizmo politikos kertinis akmuo.

2.1.2 Turizmui išskylantys uždaviniai. Komisijos komunikate išdėstomi įvairūs bendro pobūdžio uždaviniai, su kuriais susiduria Europos turizmas, atsiradę dėl radikalių Europos ir pasaulio visuomenės pokyčių.

Pirmasis uždavinys yra susijęs su radikaliai besikeičiančia visuomenės struktūra, kai gerokai išaugs keliaujančių vyresnių kaip penkiasdešimt metų žmonių skaičius, ir turizmas turės prisitaikyti prie naujų šios gyventojų grupės poreikių.

Kitą didelę problemą lemia tai, kad kitos pasaulio vietos tampa turistinėmis, o tai reiškia, kad būtina pritaikyti gaminius ir paslaugas prie naujos rinkoje susiklosčiusios padėties.

Galiausiai, turizmą reikia vystyti esant darnioms ekonominėms, socialinėms, kultūrinėms ir aplinkos sąlygoms.

Komisijos komunikate pažymima, kad konkurencingumo didinimas yra tinkamas šių uždavinių sprendimo būdas Lisabonos strategijos tikslams įgyvendinti.

2.1.3 Dialogas ir partnerystė. Komisijos komunikate pasiskaidoma už visų suinteresuotų subjektų dialogą ir partnerystę konkurencingumo didinimo tikslui įgyvendinti. Partnerystė visais lygmenimis yra būtina ir svarbiausia visos turizmo veiklos sudėtinė dalis.

2.2 Naujoji Europos turizmo politika. Komunikate Komisija siūlo patvirtinti naują Europos turizmo politiką, kad būtų padidintas konkurencingumas ir sukurtas daugiau ir geresnių darbo vietų darniomis sąlygomis Europoje ir visame pasaulyje. Šiam tikslui pasiekti ji ragina plėtoti dialogą, koordinavimą ir partnerystę visais lygmenimis.

2.2.1 Integruojamosios priemonės, turinčios poveikį turizmui. Komisijos komunikate išskiriamos trys priemonių rūšys:

- geresnis reglamentavimas plačiai taikant poveikio vertinimą, atliekant pasiūlymų priimti teisės aktus atranką ir supaprastinant galiojančius ES teisės aktus;
- visų Bendrijos politikos sričių, darančių poveikį turizmui, koordinavimas; konsultavimasis ir aktyvaus dialogo užmezgimas su visomis suinteresuotomis šalimis;
- geresnis esamų Europos finansinių priemonių naudojimas: ERPF, Sanglaudos fondas, ESF, Europos žemės ūkio fondas kaimo plėtrai ir kiti gali paskatinti darnų turizmo vystymą.

Komisijos komunikate siūloma pagrindines užduotis pavesti jos specializuotiems skyriams, kurie koordinuotų viešojo ir privačiojo sektoriaus iniciatyvas. Taip pat jiems būtų pavesta išlaikyti turizmo sektoriaus interaktyviąją informaciją ir skatinti visų suinteresuotų subjektų bendradarbiavimą, kad turizmas galėtų pasinaudoti visomis Bendrijos finansinėmis priemonėmis.

2.3 Darnaus turizmo skatinimas. Komisijos komunikate pasiūlymo priimti turizmui skirtą Europos darbotvarkę 21 rengimas yra vertinamas kaip esminis naujosios turizmo politikos formavimo aspektas. Šiuo metu pasiūlymas yra rengiamas; jis turėtų būti baigtas rengti 2007 m.

Kol bus baigta rengti ši strategija, Komisija numato nedelsiant įgyvendinti įvairius konkrečius veiksmus. Ypač vertėtų paminėti priemones, skirtas keistis gera praktika įvairiose turizmo srityse: prieinamumo ir darnos, sporto, kultūros, ekonomikos pagyvėjimo, ES plėtros, viešojo ir privačiojo sektorių bendradarbiavimo ir socialinio turizmo Europoje, kurioms buvo skirtos ne mažiau kaip septynios EESRK nuomonės savo iniciatyva.

2.4 Suvokimo apie turizmą ir jo matomumo gerinimas. Komisijos komunikate siūlomos įvairios pagrindinės politikos kryptys, kad bendroje Europos politikoje išaugtų turizmo strateginė svarba. Šios priemonės skirtos:

- padaryti turizmo statistiką, ypač papildomą turizmo duomenų apskaitą (PTDA), geriau prieinamą;
- toliau propaguoti Europos turistines vietas, pavyzdžiui, per Komisijos šiuo tikslu sukurtą interneto portalą, kuris artimiausioje ateityje be jokios abejonės taps vertinga priemone turizmo produktams, kultūros ir sporto renginiams propaguoti ir suteiks daugybę galimybių reklamai;

— pagerinti turizmo, kaip bendro tikslo, matomumą kartu su valstybėmis narėmis vykdant įvairias jungtines priemones, įskaitant nuo 2002 m. reguliariai rengiamą metinį Europos turizmo forumą. Komisija aiškiai ketina ir toliau dėti pastangas skelbdama savo pasiūlymus, išvadas arba paprasčiausiai aptardama šiam sektoriui svarbius klausimus. Taip pat reikia pažymėti, kad kiekvienu pirmininkavimo Tarybai laikotarpiu buvo imamas įvairių priemonių Europos turizmo matomumui ir svarbai didinti.

2.5 Komunikato išvada

Komisijos komunikatą užbaigiamas bendro pobūdžio pastaba, kad visi viešieji ir privatieji suinteresuoti subjektai turi bendradarbiauti siekdami priimti ir praktiškai įgyvendinti turizmo politikos kryptis. Pakartojama, jog partnerystė visais lygmenimis yra konkurencingumo didinimo prielaida, kuri ilgalaikėje perspektyvoje užtikrins darnų Europos turizmo sektorių. Todėl yra aišku, kodėl Komisija parengė šį Komunikatą.

3. Bendrosios pastabos

3.1 Turizmas pelnytai įtraukiamas į visų Europos institucijų tiek strateginius, tiek techninius dokumentus, bet šis dėmesys vis dar neatitinka dabartinės turizmo, kaip ekonominės veiklos, reikšmės ir jo būsimąjį potencialo Europoje. Šis vaidmuo peržengia grynai ekonominių svarstymų ribas, nes apima akivaizdžius socialinius ir kultūrinius veiksnius ir su Europos piliečių paveldu ir integracija susijusius klausimus, turint omenyje, kad turizmas apima kelis sektorius ir daro poveikį daugeliui strategijų, politikos kryptių ir Bendrijos priemonių.

3.2 Svarbu pažymėti, kad, nors turizmas šiuo metu nėra įtrauktas į bendrą Europos Sąjungos politiką, daugelis skirtingų Europos institucijų pristato priemones ir veiksmus, kurie daro įtaką turizmui, arba naudojami juo kaip priemone kai kuriems svarbiausiems ES tikslams pasiekti. Naujoji dar nepriimta Sutartis dėl Konstitucijos yra žingsnis pirmyn pripažįstant papildantį ir koordinuojantį nacionalinės politikos vaidmenį skatinant įmonių konkurencingumą ir pripažįstant ekonominį turizmo aspektą.

3.3 Turizmo klausimas buvo nagrinėjamas šiose skirtingose Europos institucijose:

— **Europos Parlamentas** priėmė keletą labai skirtingų rezoliucijų dėl turizmo ir jo įtakos užimtumui ir ekonomikai, pavyzdžiui, Rezoliuciją dėl turizmo ir vystymosi ir Rezoliuciją dėl Europos darnaus turizmo perspektyvų ir naujų iššūkių.

— **Europos Sąjungos Taryba** įvairiomis progomis turizmo klausimą nagrinėjo išvados ir veiksmų planuose iš esmės siekdama pabrėžti tvarumo, konkurencingumo ir darbo vietų kūrimo turizmo sektoriuje būtinybę. Ypatingai reikėtų paminėti 2006 m. liepos 7 d. Tarybos priimtas išvadas dėl Komi-

sijos komunikato dėl atnaujintos ES turizmo politikos, kuriose ši politika vertinama palankiai, o Komisija raginama aktyviau imtis įvairių politikos kryptių derinimo vaidmens.

— **Europos Komisija** paskelbė įvairius komunikatus, įsteigė ir sustiprinimo Europos turizmo forumus bei jiems vadovavo, rengė konferencijas įvairiomis temomis, pavyzdžiui, socialinis turizmas ir turizmui skirta Europos darbotvarkė 21, ir organizavo daug kitokios veiklos.

— **Regionų Komitetas** pateikė nuomones, pavyzdžiui, dėl Komisijos komunikatų „Bendras darbas dėl Europos turizmo ateities“ ir „Svarbiausios kryptys siekiant Europos turizmo tvarumo“.

— **Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas** visada ypatingai domėjosi ir toliau domėsis su turizmu susijusiais klausimais, kaip matyti iš 11 nuomonių dėl turizmo, priimtų nuo 1999 m., aktyvaus Komiteto dalyvavimo įvairiuose Komisijos sušauktuose Europos turizmo forumuose ir įvairiuose su turizmu susijusiuose renginiuose, bei jų populiarinimo, pavyzdžiui, 2005 m. Pasaulio turizmo dieną pažymint Briuselyje, o 2006 m. — León mieste. Ypatingai svarbus EESRK bendradarbiavimas su kitomis institucijomis dėl visų iniciatyvų, kurių jos ėmėsi turizmo srityje.

3.4 Dabartinės EESRK nuomonės tikslas ne tik kritiškas Komisijos komunikato įvertinimas ir atitinkamų rekomendacijų, išplaukiančių iš vėlesnių diskusijų, pateikimas, bet ir esamų iniciatyvų analizė ir aiškūs pasiūlymai. Nors Komunikatas įvertintas teigiamai, nuomonėje stengiamasi sutelkti dėmesį į konkrečias priemones, kurios visos kartu sudaro turizmo politiką. Nors tiesiogiai ir nesusiję su turizmu, tačiau kai kurie dabartinės Europos politikos aspektai turi lemiamos įtakos turizmo plėtojimui: laisvas žmonių, paslaugų ir prekių judėjimas, transportas, aplinka ir kt. Visos šios priemonės privalo būti įtrauktos kuriant konkurencingą ir tvarią turizmo politiką.

3.5 Apskritai, šia nuomone norima pasakyti, kad:

— turizmas yra kiekvieno piliečio teisė, kaip nurodoma Pasauliniame turizmo etikos kodekse, ir iš jo galima pasisemti geros praktikos pavyzdžių;

— ši teisė taip pat tiesiogiai ir netiesiogiai kuria turtą ir rentabilumą, ypač mažųjų ir vidutinių įmonių, todėl turizmas yra strateginė Europos pramonė, kuri pasirodė esanti patikima;

— sektoriaus subjektų teikiamų paslaugų kokybė ir vartotojų atsakomybė vietos bendruomenių atžvilgiu yra vertybės, kurias privalome išlaikyti, kadangi tai sudaro tolesnio jo veikimo pagrindą;

— turizmas daro ar turėtų daryti teigiamą įtaką vietos ir regionų ekonomikai bei socialinėms, kultūrinėms ir aplinkos sąlygoms ir todėl tampa priemone, leidžiančia suprasti kitas kultūras, skirtingas bendrabūvio ir elgesio normas bei skatinančia tarpregioninį bendradarbiavimą;

- turizmas yra dinamiškas sektorius ir svarbus šiuo metu ir ateityje užimtumo šaltinis, turintis potencialo kurti geros kokybės, nuolatines, socialines teises užtikrinančias darbo vietas;
- turizmas nėra apsaugotas nuo problemų, pavyzdžiui, pertekliaus ir sezoniškumo reiškinių, dėl kurių prarandamas konkurencingumas;
- esame įsitikinę, kad turizmui skirta Europos darbotvarkė 21 yra būtina, joje pateikiama aiški vizija ir numatyti toli siekiantys tikslai;
- Europos turizmo modelis yra vidinė būtinybė, ir jis galėtų tapti visuotiniu atramos tašku, jei būtų pagrįstas ne dar gausesnėmis taisyklėmis, o kokybe, tvarumu, prieinamumu bei kitomis savybėmis, kurios būtų būdingos turistinėms kelionėms ir visiems suinteresuotiems subjektams;
- Europos turizmo modelis turtinamas plečiant kelionių, turizmo supratimo būdų ir išraiškos formų įvairovę;
- šis mūsų palaikomas Europos turizmo modelis yra veiksminga taikos ir tautų savitarpio supratimo skatinimo priemonė.

4. Konkrečios pastabos

4.1 Komisijos komunikate pateikiama bendra pamatinių nuostatų, iššūkių, politikos krypčių, svarbiausių priemonių ir Europos naujosios turizmo politikos metodų apžvalga. Siekiant įtraukti visa tai į gana trumpą Komunikatą, žinoma, reikėjo atlikti didelį darbą apibendrinant medžiagą ir atliekant reikiamą daugelio dokumentų, nuomonių ir diskusijų analizę. Reikėtų pabrėžti, kad svarbiausias tikslas — aiškiai informuoti visuomenę apie Komisijos pagrindinį požiūrį į turizmą ir tam tikras priemones, kurias ketinama įgyvendinti šiame sudėtingame sektoriuje — yra pasiektas.

4.2 Atrodo, kad Komunikate pateikti šią naują turizmo politiką remiantys argumentai yra tinkami, nes jie grindžiami atnaujinta Lisabonos strategija ir dviem svarbiausiomis jos ašimis: augimu ir užimtumu. Jei šių tikslų siekimas sudaro bendrąją Bendrijos strategiją, tai reiškia, kad turizmo indėlis į šios strategijos įgyvendinimą sustiprintų jos vaidmenį ir sukurtų tinkamą pagrindą jos vystymuisi.

4.3 Galbūt Komisijos komunikate taip pat būtų naudinga išanalizuoti ir turizmo vaidmenį svarbiausiose Bendrijos deklaracijose ir Sutartyje dėl Konstitucijos stengiantis pamatyti, kaip tuose dokumentuose yra apibrėžta dabartinė turizmo politika ir kokia naujosios Europos turizmo politikos reikšmė. Nederėtų pamiršti, kad valstybės narės ir regionai keletą kartų nurodė, kad jie nori išlaikyti savo atsakomybę turizmo srityje, tačiau vis dar leidžia Europos Sąjungai būti varomąja jėga tam tikrose bendrų interesų srityse siekiant padidinti Europos turizmo sektoriaus konkurencingumą. Pavyzdžiui, šiuo metu yra įgyvendinamas ir tobulinamas reikalavimas įsteigti ir tvarkyti interneto portalą,

populiarinantį Europą kaip turistinę vietą. Bendros priemonės yra reikalingos tada, kai vidaus sienos tampa pralaidesnės.

4.4 Žinoma, Komisijos minėti iššūkiai yra patys svarbiausi, su kuriais turizmas susidurs ateinančiais dešimtmečiais. Jų sąrašas galėtų būti ir ilgesnis, bet svarbiausias konkurencingumo didinimo iššūkis, žinoma, yra pakankamai plataus masto, kad apimtų kitus svarbius iššūkius, kuriuos reikia priimti, pavyzdžiui, kokybės gerinimas, sezoniškumo mažinimas ar turizmo pramonėje dirbančių žmonių igūdžių gerinimas. Įgyvendinant integruotą mokymosi visą gyvenimą programą yra ypatingai svarbu užtikrinti turizmo sektoriaus darbuotojų profesinį mokymą ir kvalifikacijos kėlimą. Tai padidins sektoriaus konkurencingumą ir užtikrins aukštą teikiamų paslaugų kokybę.

4.5 Komisijos komunikate keletą kartų raginama bendradarbiauti ir, kaip nurodyta pavadinime, siūloma, kad partnerystės stiprinimas būtų naujosios turizmo politikos ramstis ir skiriamasis bruožas. Ypač svarbu pabrėžti profesinių sąjungų ir darbdavių organizacijų, kurias yra būtina įtraukti į partnerystės susitarimus ir kviesti dalyvauti visose diskusijose ir forumuose, vaidmenį siekiant kartu su jomis įgyvendinti bendrąsias priemones, skirtas turizmo sektoriui gerinti. Būtų naudinga sukurti ir geros turizmo praktikos duomenų bazę, kuri leistų keistis sėkminga patirtimi ir taptų visų suinteresuotų subjektų bendradarbiavimo dalimi. Taip pat vertėtų skatinti turistų lankomų vietų ir miestų nuolatinių tinklų kūrimą, kurį įkvėpė bendras tikslas gerinti konkurencingumą. Komitetas pritaria „Geriausios Europos turistinės vietos“ apdovanojimo įsteigimui ir ragina į šią sąvoką įtraukti tinkamą socialinių ir darbo santykių valdymą bei profesinių sąjungų ir darbdavių organizacijų dalyvavimą atrinktoje vietoje.

4.6 Komisija imasi įgyvendinti šią naująją politiką remdamasi bendradarbiavimu ir pradėdama taikyti naujas konkrečias paramos ir dalyvių koordinavimo priemones. Tačiau, gali reikėti pateikti daugiau išsamesnių duomenų apie realius šių trijų metodų taikymo būdus. Įmonių GD, EESRK nuomone, turi atlikti svarbų vaidmenį įgyvendindamas šiuos uždavinius, susijusius su turizmą tiesiogiai ar netiesiogiai veikiančių politikos krypčių koordinavimu, tačiau Komisija turi nustatyti, kuri institucija už šį koordinavimą turi būti atsakinga. Komitetas taip pat mano, kad Komisija turi vaidinti aktyvesnį vaidmenį įgyvendindama iniciatyvas visos Europos mastu. Reikėtų priminti, kad būtent EESRK keliomis progomis siūlė įsteigti **Europos turizmo tarybą** ir išnagrinėti **Europos turizmo agentūros** įsteigimo galimybes.

4.7 Komisijos komunikate labai aiškiai teigiama, kad konkurencingumo didinimas yra Europos turizmo sektoriaus tikslas ir būtinybė. Auganti pasaulinė konkurencija šiame sektoriuje mažina operatorių pelningumą. Taigi, norint išlaikyti pirmaujančią Europos padėtį pasaulinėje turizmo pramonėje, ateityje reikės didelių pastangų siekiant atnaujinti, pakelti kokybę, paskatinti kūrybiškumą ir pagerinti visų veiksmų ir dalyvių produktyvumą.

4.8 Komitetas mano, kad, žvelgiant iš vartotojų, įmonių ir sektoriaus suinteresuotų subjektų perspektyvos, Komisijos komunikate neskiriama pakankamai dėmesio Informacijos ir ryšių technologijų (IRT) vaidmeniui naujajame turizmo scenarijuje. Siekiant pagerinti tokių technologijų taikymą, darbas mokslinių tyrimų ir plėtros srityse per keletą ateinančių metų turėtų tapti turizmo sektoriaus prioritetu.

4.9 EESRK pritaria Komisijos pasiūlymui tobulinti reglamentavimo sistemą, bet reikia turėti omenyje, kad mažesnis reguliavimas ne visada yra geresnis reguliavimas. Jei šiame sektoriuje darbo srityje taikomi reglamentai ir standartai bus pritaikyti, reikės sustiprinti kolektyvines sutartis socialinių partnerių nurodytose srityse.

4.10 Akivaizdus noras priimti konkrečias priemones ir ypač pagerinti esamų Europos finansinių priemonių naudojimą yra svarbus, bet reikia pasiūlyti daugiau konkretesnės informacijos ir programą siekiant tiksliai įgyvendinti Europos turizmo tikslus, kurie yra tiksliai apibrėžti Komunikate. Kitaip tariant, būtina užtikrinti, kad turizmui skirtos finansinės priemonės būtų efektyviai ir veiksmingai panaudotos.

4.11 Komisijos komunikate **Turizmui skirta Europos darbotvarkė 21** yra labai svarbi, nes manoma, kad šis dokumentas bus su darnaus turizmo plėtra susijusių strategijų, programų ir veiksmų pagrindas. Tikimasi, kad ilgas dokumentas

be abejonės suteiks aiškesnės informacijos daugeliu skirtingų klausimų, įskaitant ir ekonomines, socialines bei aplinkos apsaugos problemas. Šiame dokumente derėtų atidžiai apsvarstyti svarbiausius klausimus dėl augimo ribų, nuoseklaus turistinių kelionių skaičiaus augimo tempo, pakrančių ir kitų jautrių gamtos vietų apsaugos, konstruktyvių ir tvarių pasiūlymų įgyvendinimo.

4.12 Komisijos komunikate didelis dėmesys skiriamas turizmo statistikai, bet statistinius duomenis gali reikėti papildyti tyrimais, kuriuose taikomas aiškus, strateginis ir į ateitį orientuotas metodas, padedantis nustatyti tendencijas, daryti išvadas ir numatyti būsimus veiksmus. Vienos ar daugiau į tinklą sujungtų turizmo observatorijų įsteigimas Europos lygiu galėtų padėti patenkinti šį sektoriaus poreikį. Reikia, kad Europos turizmo statistikoje daugiau dėmesio būtų skiriama kintamiems duomenims apie užimtumą.

4.13 Komisijos komunikate aiškiai teigiama, kad reikia gerinti turizmo matomumą, suvokimą apie jį ir palankumą jam Europos visuomenėje. Kaip jau pastebėta EESRK nuomonėje, pavadintoje Katovicų deklaracija, Nuomonėje dėl turizmo ir kultūros: dvi jėgos, skatinančios augimą ir kituose EESRK dokumentuose, rengiamų komunikacijos kampanijų metu raginama informuoti ir skatinti visus Europos piliečius, ypač jaunus žmones.

2006 m. gruodžio 14 d., Briuselis

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto

pirmininkas

Dimitris DIMITRIADIS

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Europos potencialo išlaisvinimo ir stiprinimo mokslinių tyrimų, vystymo ir naujovių diegimo srityje

(2006/C 325/05)

2006 m. rugpjūčio 9 d. raštu Vokietijos švietimo ir mokslo ministrė Annette Schavan Tarybai pirmininkausiančios Vokietijos vardu paprašė Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto parengti tiriamąją nuomonę dėl: *Europos potencialo išlaisvinimo ir stiprinimo mokslinių tyrimų, vystymo ir naujovių diegimo srityje*

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas paskyrė Bendrosios rinkos, gamybos ir vartojimo skyrių atlikti paruošiamąjį darbą.

Kadangi darbas skubus, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas 431-ojoje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2006 m. gruodžio 13–14 d. (2006 m. gruodžio 13 d. posėdis), paskyrė pagrindiniu pranešėju Gerd Wolf ir priėmė šią nuomonę 125 nariams balsavus už, 1 prieš ir 2 susilaikius.

Turinys

1. Santrauka ir rekomendacijos
2. Bendrieji aspektai
3. Finansiniai klausimai ir procedūros
4. Struktūriniai aspektai ir pagrindinės sąlygos
5. Žmogiškasis veiksnys — Žmogiškasis kapitalas — Mokslininkai ir inžinieriai

1. Santrauka ir rekomendacijos

1.1 Komitetas teigiamai vertina rengiantis Vokietijos pirminkavimui Tarybai Vokietijos švietimo ir mokslo ministrės pateiktą prašymą parengti tiriamąją nuomonę dėl Europos potencialo išlaisvinimo ir stiprinimo mokslinių tyrimų, vystymo ir naujovių diegimo srityje. Jis mano, kad į būsimą Europos švietimo, mokslinių tyrimų ir naujovių diegimo politikos kūrimą svarbu ir naudinga laiku įtraukti ir Komiteto, atliekančio tarpininko vaidmenį plėtojant ryšius su organizuota pilietine visuomene, nuomonę šia plačia ir įvairialype tema.

1.2 Kalbant apie abu neseniai Komisijos paskelbtus komunikatus⁽¹⁾, skirtus plačiam naujovių aptarimui, taip pat atsižvelgiant į puikią Aho ataskaitą⁽²⁾, pateikiamoje nuomonėje daugiausia dėmesio skiriama mokslinių tyrimų ir vystymo klausimams, nes tai absoliučiai būtinos tvarių naujovių diegimo gebėjimų prielaidos, taip pat būtinam mokymui. Tuo siekiama išvengti pernelyg didelio dubliavimosi su minėtų leidinių turiniu.

1.3 Aukščiausi moksliniai ir techniniai laimėjimai ir jų pavertimas konkurencinga ekonomine jėga yra lemiamos sąlygos, galinčios užtikrinti mūsų ateitį, pvz., susijusią su energetika ir klimato problemomis, išlaikyti ir gerinti dabartinę mūsų poziciją pasaulio aplinkoje, kad plėtotume Europos socialinį modelį, o nesudarytume jam pavojaus.

1.4 Šiuo metu Europa turi išsąmoninti savo kaip aukščiausias pozicijas turinčios mokslinių tyrimų ir naujovių erdvės tradiciją ir ją atgaivinti. Tam reikia labiau skatinti reikiamus jos piliečių gebėjimus, gerokai daugiau investuoti į mokslinius tyrimus ir vystymą, didinti jų veiksmingumą, stiprinti pramonės pasirengimą naujovėms ir gebėjimą jas diegti ir šalinti kliūtis, stabdančias šiuos procesus.

1.5 Svarbiausia sąlyga siekiant šio tikslo — pažangai atvira visuomeninė aplinka, kurioje šis požiūris galėtų būti kuo veiksmingiau įgyvendinamas, kad visais politiniais lygmenimis būtų sukurtos reikiamos sąlygos, priimami kryptingi sprendimai, taip pat kuriamos darbo vietos ir būtų daugiau pasitikėjimo ir optimizmo pramonės atžvilgiu siekiant pritraukti būtinas investicijas.

1.6 Tam reikia labiau negu iki šiol priartinti piliečius prie mokslo ir technikos laimėjimų, geriau išnaudoti turimus talentus ir intensyviau juos remti. Jau pradinių mokyklų, o tuo labiau vidurinių mokyklų mokymo planuose reikia skirti daug daugiau dėmesio mokslui ir technologijoms.

1.7 Remiantis konkrečiais pavyzdžiais ir praktine patirtimi, vaikus ir paauglius reikia laipsniškai supažindinti su mokslo ir technikos teikiama nauda ir pagrindinėmis šių sričių sąvokomis bei dėsniais. Turinčius gabumų mokslui ir technologijoms reikia skatinti pasirinkti atitinkamą profesiją ir studijas, apie kurias žinoma, kad jos yra sunkios, taip pat suteikti solidų žinių pagrindą.

1.8 Taip pat universitetuose ir techninio profilio aukštosiose mokyklose reikia užtikrinti specializuotą mokslinį ir techninį išsilavinimą, kuris būtų bent jau lygiavertis geriausiems tarptautiniams standartams: svarbiausias mokslinių tyrimų ir naujovių kapitalas yra aukščiausios kvalifikacijos abiejų lyčių motyvuoti mokslininkai ir inžinieriai, išlaikantys ir vystantys savo profesinę kompetenciją mokydamiesi visą profesinį gyvenimą.

⁽¹⁾ COM (2006)502 final, 2006 09 13. Žinių taikymas praktikoje: įvairialypė ES naujovių strategija, COM (2006)509 final, 2006 10 12.

⁽²⁾ EUR 22005 „Creating an Innovative Europe“, ISBN 92-79-00964-8

1.9 Būtina, kad Bendrija, valstybės narės ir verslas šiems mokslininkams ir inžinieriams suteiktų patrauklias galimybes dirbti, profesines paskatas, karjeros galimybes ir deramas saugos garantijas planuojant gyvenimą. Šios priemonės turi atitikti ir visuomenės investicijas į šių žmonių išsilavinimą, ir jų asmenines investicijas į itin sunkias ir sudėtingas studijas. Tik taip bus galima pasiekti, kad dabartinis „protų nutekėjimas“ viena kryptimi, kuris dažnai kritikuojamas, būtų pakeistas Europos naudai ir prasidėtų visuotinis gambiausiųjų judėjimas į Europą.

1.10 Galiausiai būtina sudarant tinkamas teises, administracines ir finansines sąlygas skatinti pramonės, ypač mažų ir vidutinių įmonių, norą ir pasirengimą investuoti į mokslinius tyrimus, vystymą ir sukurti šioms investicijoms patrauklią aplinką ir padidinti jų pelningumą.

1.11 Ypatingų pastangų reikia siekiant, kad nauji mokslinių tyrimų ir vystymo rezultatai būtų greičiau perkeliama į naujus produktus arba procesus. Šiuo tikslu firmos, vykdydamos personalo politiką, turi užtikrinti, kad turėtų pakankamai kompetentingos mokslo ir technikos srityse ir galėtų dalyvauti naujovių diegimo procese arba bent jau galėtų vertinti naujas idėjas arba galimybes ir prie jų prisitaikyti.

1.12 Ypač daug dėmesio turėtų būti skiriama ne tik finansinių ar mokestinių priemonių ar teisės aktų, susijusių su atsakomybe, priėmimui, bet ir akademinio pasaulio ir verslo judumui į abi puses. Ypač naudinga būtų įvesti naują patrauklią judumo arba stipendijų teikimo sistemą, apimančią akademinę ir pramonės sritis, skirtą žinių perkėlimui, mokymui ir kvalifikacijos kėlimui.

1.13 Šia sistema, analogiška aukštųjų mokyklų dėstytojų mokslinių atostogų programoms, būtų sudaromos galimybės aukščiausios kvalifikacijos mokslininkams ir inžinieriams tam tikram laikui dirbti pramonėje (ir atvirkščiai) suteikiant garantiją, kad jie galės sugrįžti į ankstesnį karjeros kelią. Taip būtų sudaryta galimybė asmenims migruoti tarp akademinio ir verslo pasaulio ir geriausiai skatinamas reikiamas žinių perdavimas.

1.14 Kitų konkrečių rekomendacijų ir gautos informacijos pavyzdžiai:

1.14.1 Barselonos tikslą, suformuluotą Lisabonos strategijai įgyvendinti, turi labai rimtai vertinti visi jame paminėtieji dalyviai, kad neliktų paskutinėje vietoje vykstant mokslinių tyrimų ir vystymo investicijų pasaulinėms varžyboms. Šiame tikslu numatyta, kad bendrosios išlaidos, skiriamos Sąjungoje moksliniams tyrimams ir vystymui, turi būti padidintos, kad 2010 m. sudarytų apie 3 proc. BVP. Du trečdaliai reikiamos investicijų apimties turėtų finansuoti privatus sektorius.

1.14.2 Remiantis dabartiniu 2007–2013 m. Bendrijos biudžeto planu, pagal 7-ąją bendrąją mokslinių tyrimų, technologijų plėtros ir demonstravimo veiklos programą (Septintoji

bendroji programa) Bendrijos skiriamos lėšos sudarytų tik apie 2 proc. pagal Barselonos tikslą iš viso siekiamų investicijų į mokslinius tyrimus ir vystymą. Komiteto nuomone, to neužteks siekiant išsamiai panaudoti didelį Bendrijos paramos multiplikatoriaus ir integracijos poveikius valstybių narių teikiamos paramos politikai kurti, užtikrinti reikiamą pasirengimą investuoti į pramonę ir pasiekti, kad tos investicijos duotų deramą prieaugį.

1.14.3 Todėl ši Bendrijos finansavimo dalis pirmiausia 2008 m. persvarstant ES biudžetą turėtų būti padidinta apytikriai iki 3 proc. Tai būtų ypač veiksminga Bendrijos priemonė norint Lisabonos ir Barselonos tikslus, kurių svarba nėra mažesni, pasiekti greičiau, negu kad galima juos pasiekti dabar. Tai reikalinga ir dėl greitai didėjančių JAV, Kinijos ir kitų valstybių pastangų vykdyti mokslinius tyrimus.

1.14.4 Bendrijos teisė, reglamentuojanti valstybės pagalbos teikimą, turėtų būti sudaryta taip, kad valstybės narės būtų skatinamos ir joms suteikiama pakankamai laisvės labiau, veiksmingiau negu iki šiol skatinti universitetų, mokslo tiriamųjų įstaigų ir pramonės mokslinių tyrimų ir vystymo projektus, kai reikia, padėti jiems kurti tinklus ir mažinti šios srities biurokratiją.

1.14.5 Skatinant mokslinių tyrimų ir vystymo priemones, pavienių valstybių narių biudžetą reglamentuojančiais teisės aktais turėtų būti sudaromos galimybės lanksčiau nukreipti lėšų srautus moksliniams tyrimams ir taikomajai veiklai, pvz., leisti perkelti skirtas lėšas į kitus kalendorinius arba biudžeto metus.

1.14.6 Pastangos siekiant sukurti Bendrijos patentą turėtų pagaliau duoti rezultatų, o kalbos problemą būtų galima išspręsti remiantis ilgamete tarptautinės mokslo bendruomenės praktika.

1.14.7 Naujovės ir pažanga grindžiami fundamentaliaisiais moksliniais tyrimais, taikomaisiais moksliniais tyrimais ir į produktus orientuotu vystymu, tačiau tarp minėtų kategorijų nėra tikslų ribų.

1.14.8 Todėl reikia dar labiau susieti tokius ramsčius kaip švietimas, moksliniai tyrimai ir taikymas pramonėje. Todėl Komitetas teigiamai vertina planus, susijusius su Europos technologijų institutu (ETI), turinčiu padėti vystyti Bendrijos ir valstybių narių naujovių diegimo gebėjimus, aukščiausiu lygmeniu susiejant mokymą, mokslinių tyrimų ir naujovių diegimo veiklą.

1.14.9 Vis dėlto Bendrija turi pakankamai skatinti ir fundamentaliosios mokslinių tyrimų; šiuo požiūriu gerų postūmių teikia Septintosios bendrosios programos specialioji programa „Idėjos“.

1.14.10 Žinoma, pažanga ir nuolatinės naujovės grindžiamos ne tik mokslu ir technika, bet ir visų dalyvių motyvacija, naujais verslo modeliais ir tinkamais valdymo metodais.

1.14.11 Žmonėms, atsižvelgiant į jų gabumus, rezultatyvumą ir kūrybingumą, reikia suteikti geriausias galimybes vystyti ir rodyti iniciatyvą. Tam būtina užtikrinti, kad firmos arba instituto darbuotojai turėtų galimybę teikti idėjas ir pasiūlymus ir už tai jiems būtų deramai atlyginama. Tai svarbūs socialinių tyrimų, ekonomikos ir apskritai valdymo kultūros klausimai.

1.14.12 Siekiant skatinti naujus mokslinių tyrimų projektus, novatoriškas technologijas, gamybos procesus arba verslo modelius, reikia susitaikyti su tam tikra nesėkmės rizika. Pažanga ir rizika yra dvi to paties medalio pusės.

1.14.13 Per daug sustabarėjusios teisinės struktūros vienodinant organizacines formas, mokslinių tyrimų programas ir darbo metodus gali trukdyti evoliucijai ir naujovėms. Mokslinių tyrimų laisvė yra pagrindinė kūrybingo mokslo, naujų atradimų ir novatoriškų metodikų sąlyga, tačiau ir ji ribojama teisiškai reglamentuojant etines problemas ir tinkamą skirtų lėšų panaudojimą.

1.14.14 Reikia supaprastinti administracines mokslinių tyrimų ir vystymo skatinimo procedūras, siekiant sumažinti reikalavimų srautą teikti įvairius, dažnai besidubliuojančius prašymus, ekspertizės aktus, priežiūros ir audito ataskaitas.

1.14.15 Galiausiai, nuoroda daroma ir į išsamų šios nuomonės tekstą, kuriame pagrindžiamos rekomendacijos; nagrinėjami kiti labai konkretūs aspektai ir pateikiama atitinkamų rekomendacijų.

2. Bendri aspektai

2.1 Kalbant apie abu neseniai Komisijos paskelbtus komunikatus⁽³⁾, skirtus išsamiam naujovių aptarimui (žr. 4.12.1 punktą), taip pat atsižvelgiant į puikią Aho ataskaitą⁽⁴⁾, pateikiamoje nuomonėje daugiausia dėmesio skiriama mokslinių tyrimų ir vystymo klausimams, nes tai absoliučiai būtinos tvaraus naujovių diegimo prielaidos, taip pat tam būtinam mokymui. Tuo siekiama išvengti pernelyg didelio dubliavimosi su minėtų leidinių turiniu.

2.2 Europa yra modernaus mokslo ir mokslinių tyrimų lopšys⁽⁵⁾. Mokslas ir moksliniai tyrimai, jų metodika ir mąstymo būdas lėmė dabartinės mūsų Europos visuomenės raidą, jos gyvenimo būdą ir gyvenimo lygį; šie veiksniai buvo Europos kultūros erdvės simbolis⁽⁶⁾. Jais pasiektų rezultatų

⁽³⁾ Žr. 1 išnašą.

⁽⁴⁾ Žr. 2 išnašą.

⁽⁵⁾ Galima kalbėti ir apie mokslo ištakas apskritai įtraukiant graikų-egiptiečių kultūros sluoksnius ir tam tikru laiku vyravusius abipusius indų-arabų kultūros sluoksnių mainus.

⁽⁶⁾ Šie procesai labai išsamiai ir įvairiapusiškai apibūdinti Komiteto nuomonėje savo iniciatyva „Mokslas, visuomenė ir piliečiai Europoje“ (OL C 221, 2001 8 7).

sėkmės receptas buvo laisva išradingos amatininkystės ir verslumo sąveika su moksliniais metodais ir sistemomis.

2.3 Beveik kartu su mokslo ir technikos pažanga vyko lemiamą visuomeninę ir politinę raidą modernios valstybės link - su valdžios galių pasidalijimu, demokratija, pagrindinėmis teisėmis ir socialiniais teisės aktais.

2.4 Šių bendrų procesų rezultatas — juose dalyvaujančiose valstybėse ir regionuose gyvenančių žmonių gyvenimo sąlygos pasikeitė taip, kaip nebuvo pasikeitusios niekada per visą žmonijos istoriją.

2.5 Per pastaruosius 135 metus vidutinė gyventojų gyvenimo trukmė⁽⁷⁾ pailgėjo daugiau nei du kartus⁽⁸⁾. Per pastaruosius 50 metų konkrečiam žemės plotui tenkantis žemės ūkio produktyvumas padidėjo trigubai. Išvystytos pramonės valstybėse kalbama apie tai, kad maisto nepriteklių pakeitė atsvaris, informacijos trūkumą — jos antplūdis, o vaikų mirtingumą — visuomenės senėjimas.

2.6 Moksliniais tyrimais, vystymu ir inovacijomis sukurti modernios judžios pramoninės visuomenės gebėjimai ir laimėjimai apima visas žmogaus vystymosi ir gyvenimo kokybės sritis.

2.7 Jei mokslinių tyrimų ir vystymo tiesioginis tikslas ieškoti naujų, gilesnių žinių, taigi ištirti nežinomus ir patvirtinti spėjamus arba žinomus dalykus, bei kurti naujus gebėjimus, tai šių siekių rezultatai ypač dideliu, iki šiol nematytu mastu prisidėjo prie žmonių gerovės. Šia perkeltine prasme mokslinių tyrimų ir vystymo tikslas - tarnauti žmonių gerovei.

2.8 Kitas lemiamas pasiektos pažangos veiksnys buvo sukurti ir intensyviai naudojami energiją naudojančius pramoninius procesus ir mašinas: energija išlaisvino žmones nuo sunkiausio fizinio darbo ir tapo modernios makroekonomikos žaliava.

2.9 Remdamasis tuo, kas pasakyta anksčiau, Komitetas pateikia pirmą svarbią rekomendaciją: Visuomenė turi suprasti lemiamą šių pasiektų laimėjimų poveikį mūsų gyvenimo būdai, jų atsiradimo sąlygas ir su jais susijusius mokslo, technikos ir kultūros pasiekimus ir gerbti jų egzistencinę svarbą — šis suvokimas turi tapti bendrų lavinimo standartų dalimi! Siekiant įvertinti mums jau savaime suprantamu tapusį standartą ir jo atsiradimo sąlygas, reikia taip pat prisiminti daug žemesnę gyvenimo kokybę, taip pat skurdą, šiandien vyraujančią tam tikrose trečiojo pasaulio dalyse, o anksčiau, nesant visų dabartinių laimėjimų, vyravusią ir tose šalyse, kurių pramonė dabar išvystyta.

⁽⁷⁾ Vokietijoje.

⁽⁸⁾ Ypač sumažėjus vaikų mirtingumui.

2.9.1 Reikia taip orientuoti mokymo planus ir turimą visų mokyklinių pakopų pamokų laiką, kad remiantis vaizdingais ir įdomiais paaiškinimais ir mokomąja medžiaga vaikams ir paaugliams būtų laipsniškai diegiamas mąstymas apie mokslą ir techniką, jie priartinami prie turimų žinių lobių ⁽⁹⁾ ir supažindinami su lemiamą reikšmę mūsų kasdieniam gyvenimui turinčiu mokslininkų darbu ir technikos raida. Gabų abiejų lyčių jaunimą reikia įtikinti pasirinkti mokslo ir technikos studijas, o tuomet jiems suteikti kuo geresnę specializuotą mokslinį ir techninį išsilavinimą aukštosiose mokyklose bei universitetuose ir toliau kelti jų kvalifikaciją visą gyvenimą trunkančio mokymosi programomis. Pasiiekti rezultatai yra būsimos pažangos pagrindas.

2.10 Išvardytieji dalykai priklauso ne tik Europai, nors minėti laimėjimai pasaulio mastu, deja, dar nevienodai ir nepakankamai prieinami visiems žmonėms, gyventojų grupėms ir tautoms.

2.10.1 Šiuo atžvilgiu reikia pabrėžti svarbų modernios žiniomis grindžiamos visuomenės požymį: kitaip negu anksčiau (kitaip negu, pvz., Kinijoje, kur šilko gamyba buvo saugoma kaip didžiausia paslaptis), surinktos žinios, didžiausia mūsų vertybė, beveik nemokamai ⁽¹⁰⁾ perteikiamos susipažinti, pvz., universitetuose ir techninėse aukštosiose mokyklose viso pasaulio studentams (net ir stipendijų forma), vadovėliuose, publikacijose, patentų dokumentuose, specializuotose konferencijose, interneto publikacijose, specializuotuose žurnaluose ir t. t.

2.10.2 Atvirai pateikiamos įgytos žinios — ne tik nauda keičiantis mokslo pažangai būtinomis žiniomis, bet ir unikali, labai veiksminga vystymosi pagalba, kuri, pvz., jau nuo XIX a. padėjo Japonijai ir panašioms šalims savo pastangomis iš viduramžių gyvenimo būdo ir visuomenės struktūros per itin trumpą laiką pasiekti gyvenimo lygį, panašų į Europos.

2.10.3 Vis dėlto šis nemokamas įgytų žinių prieinamumas turi ribas — jos atsiranda ten, kur išskyla poreikis vėlesnės ekonominės naudos forma atsiimti į mokslinius tyrimus ir vystymą investuotas lėšas ir kartu sukuriant reikiamą pranašumą rinkoje stiprinti atitinkamų valstybių makroekonomikos konkurencingumą.

2.10.4 Šiuo tikslu dauguma išvystytos pramonės valstybių turi subalansuotą teisinę sistemą, kurioje ribotą laiką apsaugoma intelektualinė nuosavybė ir kurios kulminacijos taškas yra patentų

⁽⁹⁾ Čia kalbama ne tiek apie daugelio formulių išmokimą ir įvaldymą, kiek apie fundamentalų technikos suvokimą ir elementarių gamtos dėsnių supratimą, vis dėlto nepamirštant ir kiekybinių ryšių reikšmės bei matematikos naudos.

⁽¹⁰⁾ Vis dėlto žr. 2.8.3 punktą: tam tikrais atvejais (i) patentais apribojama naudojimo teisė arba ją galima įsigyti pagal licenciją, arba (ii) įmonės tam tikrą laiką saugo informaciją kaip komercinę paslaptį — kartais sėkmingai, kartais — ne.

teisė. Šia tema Komitetas jau ne kartą yra pateikęs nuomones ⁽¹¹⁾, ne kartą reikalavo įvesti Europos bendrijos patentą ir aiškiau išsąmoninti ekonominę ir kultūrinę intelektualinės nuosavybės reikšmę. Galiausiai juk intelektualinės nuosavybės pripažinimas ir apsauga — paskatos ir teisingas atlygis naujos technikos išradėjams ir naujų kūrinių kūrėjams.

2.11 Kokias išvadas galima padaryti kuriant Europos bendrijos politiką? Visų pirma išskyla svarbus ir labai konkretus klausimas — kokią bendrojo vidaus produkto (BVP) dalį investuoti į mokslinius tyrimus ir vystymą, kad tai neprieštarautų subalansuotai bendrajai politikai.

2.11.1 Atsakymą į šį klausimą lemia Europos konkurencinė padėtis pasaulyje, t. y. jis glūdi dažnai cituojamoje Lisabonos strategijoje ⁽¹²⁾.

2.11.2 Šia tema Taryba jau 2002 m. kovo mėn. Barselonoje ⁽¹³⁾ priėmė orientacinius sprendimus ⁽¹⁴⁾ ir suformulavo šiuo metu visuotinai žinomą 3 proc. tikslą, kuris reiškia, kad bendros Sąjungos išlaidos moksliniams tyrimams ir vystymui turi būti padidintos, kad 2010 m. pasiektų beveik 3 proc. BVP lygį. Du trečdalius šių naujų investicijų turėtų finansuoti privatus verslas (Tarybos sprendimo 47 punktą). Kalbama ne tik apie dideles pačios Bendrijos investicijas į mokslinius tyrimus ir vystymą, bet ir apie poreikį sukurti paskatas valstybėms narėms ir pramonei daugiau investuoti į šią sritį. Šį tikslą Komitetas pabrėžtinai rėmė daugelyje nuomonių ⁽¹⁵⁾, bet, deja, aiškėja, kad jis bus pasiektas tik nedaugelyje valstybių narių. Tai nerimą keliantis faktas.

2.11.3 Be to, 2006 m. spalio mėn. pabaigoje paskelbtoje STERN apžvalgoje ⁽¹⁶⁾ „Klimato kaitos ekonomika“ konstatuojama, kad siekiant tik sulėtinti šiltnamio efektą sukeliančių dujų nulemtą pasaulinį atšilimą reikėtų skirti apie 1 proc. BVP, kuris apima ir kitas tam tikslui reikalingas mokslinių tyrimų ir vystymo veiklos kryptis.

2.11.4 Žinoma, klimato kaita ir jos santykis su bendra energijos naudojimo ir vartojimo bei tvaraus energijos tiekimo problema nėra vienintelė tarpusavyje susijusių problemų grupė. Taip pat fizinių ir psichinių ligų įveikimas, neįgaliųjų gyvenimo palengvinimas, demografinių pokyčių poveikis, įskaitant senėjimo mokslinius tyrimus, ir aplinkos apsauga ir bendrų mūsų

⁽¹¹⁾ Žr. (OL C 112, 2004 4 30), (OL C 112, 2004 4 30), (OL C 65, 2006 3 17) ir OL C 324, 2006 12 30, (dar nepaskelbta *Oficialiajame leidinyje*).

⁽¹²⁾ http://consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/de/ec/00100-r1.d0.htm.

⁽¹³⁾ http://consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/de/ec/71067.pdf

⁽¹⁴⁾ kurie, pvz., 3 proc. tikslas, iki šiol nėra iki galo pasiekti.

⁽¹⁵⁾ OL C 95, 2003 4 23.

⁽¹⁶⁾ http://www.hm-treasury.gov.uk/independent_reviews/stern_review_economics_climate_change/sternreview_index.cfm

gyvenimo pagrindų ir europinių vertybių užtikrinimas yra svarbių mokslinių tyrimų temų pavyzdžiai. Komitetas ankstesnėse savo nuomonėse šiomis temomis pateikė išsamias rekomendacijas, pvz., dėl Septintosios bendrosios mokslinių tyrimų ir technologijų plėtros programos ir jos „Konkrečių programų“.

2.12 Būtent dėl pasaulinės konkurencijos, su ja susijusio visuotinio investicijų į mokslinius tyrimus ir vystymą didinimo ir konkuravimo dėl geriausių mokslininkų ir inžinierių Europos bendrija turi geriau išnaudoti ir toliau stiprinti savo mokslinių tyrimų, techninės plėtros ir naujovių galimybes. Visų pirma kalbama ne apie Europos vidaus, bet apie pasaulinę konkurenciją! ⁽¹⁷⁾

2.13 Konkurencingą Europos padėtį galima išlaikyti tik tuomet, jei ir ateityje pirmausime ⁽¹⁸⁾ mokslinių tyrimų, technologijų vystymo ir naujovių srityje, esant visuomeninei ir kultūrinei demokratijai, teisei valstybei, verslo laisvei, planavimo užtikrintumui, norui siekti rezultatų ir jų pripažinimui. Reikia stiprinti ir plėtoti Europos mokslinių tyrimų erdvę. Nors ši tiesa patenka į bendras politines deklaracijas, tiek Bendrijos, tiek daugumos valstybių narių lygmeniu, deja, dar aiškiai trūksta tikrų veiksmų ją įtraukiant į realius prioritetus (pvz., sudarant mokslinių tyrimų biudžetus) ir į teises sistemas (pvz., tarifų struktūrą, mokesčių ⁽¹⁹⁾ teisės aktus).

2.14 Kitos valstybės, susiduriančios su panašiomis problemomis, pvz., JAV, Japonija ir netgi Šveicarija, sėkmingai ne tik daugiau, bet ir veiksmingiau investuoja į mokslinius tyrimus, technologijų vystymą ir naujoves. Tai rodo, kad JAV yra patraukli Europos mokslininkams ir inžinieriams, dėl to per daug specialistų ir talentų emigruoja į JAV („protų nutekėjimas“) remiantis šiaip jau pageidautinu abipusio judumo principu.

2.15 Būtent kalbant apie JAV šis faktas rodo ne tik pranašesnės mokslinių tyrimų sistemos finansinį pajėgumą, bet ir silpną Europą, o JAV — stiprią. Be to, palyginti su Europa, JAV mokslinių tyrimų ir vystymo politikai būdingas atviresnis ir drąsesnis elgesys su naujomis koncepcijomis ir metodais, didesnis pasirengimas rizikuoti. Jai motyvaciją teikia ne tik ekonominis konkurencingumas, bet ir nuosekli nacionalinė saugumo strategija ⁽²⁰⁾ ir su ja susijusios didelės investicijos į mokslinius tyrimus ir vystymą, o tai duoda abipusių rezultatų.

⁽¹⁷⁾ Bild der Wissenschaft 9/2006, S. 109.

⁽¹⁸⁾ Komitetas jau ne kartą (pvz., OL C 65, 2006 3 17) pažymėjo, kad Barselonoje apibrėžtas 3 proc. tikslas dėl pasaulinės konkurencijos investuojant į mokslinius tyrimus ir vystymą yra „judantis taikynys“; kas jį pasiekia per vėlai ir toliau lieka paskutinis.

⁽¹⁹⁾ Visų pirma jaunų mokslininkų ir inžinierių padėtis, susijusi su jų pajamomis ir sutartimis

⁽²⁰⁾ JAV Gynybos departamentas (DoD) didele apimtimi skatina mokslinių tyrimų projektus universitetuose ir mokslinių tyrimų centruose.

2.16 Tad Europai šiuo metu būtina atgaivinti savo kaip mokslinių tyrimų ir naujovių erdvės lyderės tradiciją, daug daugiau investuoti į mokslinius tyrimus ir vystymą, skatinti atitinkamus piliečių gebėjimus, atlyginti už rezultatyvumą ir šalinti išskylančias kliūtis.

2.17 Svarbiausia sąlyga siekiant šio tikslo — visuomeninė aplinka, kurioje šis požiūris galėtų būti kuo veiksmingiau plėtojamas, kad visais politiniais lygmenimis būtų sukurtos reikiamos sąlygos, priimami kryptingi sprendimai. Tik tada mokyklos ir universitetai atliks savo užduotį pasaulinės konkurencijos kontekste ir atsiras pakankamai daug jaunų žmonių, pasišventusių mokslui ir technikai. Tik tada pramonė pakankamai pasiūtikės reikiomis investicijomis ir optimistiškai jas vertins.

3. Finansiniai klausimai ir procedūros

3.1 **Investicijų šaltinis.** Moksliniai tyrimai, naujovės, kvalifikuotas ir veiksmingas gabių asmenų lavinimas — būsimos visuomenės gerovės sąlyga, tad visuomenė turi suteikti tam reikalingas investicijas. Europos Sąjungoje šias investicijas teikia Bendrija, valstybės narės, verslas ir (mažą dalį) privatūs fondai.

3.2 Bendrijos parama

3.2.1 **Septintoji bendroji mokslinių tyrimų, technologijų plėtros ir demonstravimo veiklos programa.** Europos bendrija pagrindinę paramos ⁽²¹⁾ moksliniams tyrimams ir vystymui dalį suteiks pagal Septintąją bendrąją programą. Šiai programai 2007–2013 m. skirtas biudžetas sudarys ⁽²²⁾ maždaug 50 mlrd. EUR ⁽²³⁾, t. y. maždaug 5,8 proc. viso šiam laikotarpiui skirto Bendrijos biudžeto.

⁽²¹⁾ Be šios programos, dar esama kitų Komisijos tarnybų vykdomų programų, pvz., Konkurencingumo ir naujovių pagrindų programos (2007–2013), programos „Pažangi energija Europai“.

⁽²²⁾ COM(2006) 364 galutinis; sprendimą dar turi patvirtinti Europos Parlamentas ir Taryba.

⁽²³⁾ ir dar apie 2 mlrd. EUR, skirtų iš Euratomo Septintosios bendrosios programos.

3.2.2 Ši suma sudaro maždaug 0,06 proc. Bendrijos BVP — tik **2 proc. Barcelonos tikslo** (žr. priedą). Komiteto nuomone, to neužteks siekiant išsamiai panaudoti didelį Bendrijos paramos svertinį poveikį ir integracijos naudą valstybių narių teikiamos paramos politikai kurti, užtikrinti reikiamą pramonės pasirengimą investuoti ir pasiekti, kad tos investicijos duotų deramą prieaugį.

3.2.3 **Komitetas** labai apgailėstauja, kad nebuvo vadovaujasi jo rekomendacija⁽²⁴⁾ padidinti Septintajai bendrajai programai skirtą Bendrijos biudžeto dalį.

Todėl Komitetas prašo Europos Vadovų Tarybą ir Europos Parlamentą 2008 m. **peržiūrėti ES biudžetą** šioje srityje pasiekti aiškią pažangą ir **padidinti** Septintajai bendrajai programai skirtą Bendrijos paramos kiekį iki **3 proc. Barcelonos tikslo**.

3.2.4 **Europos investicijų bankas.** Be to, Komitetas pažymi, kad Europos investicinio banko paramos lėšos turėtų būti labiau panaudojamos moksliniams tyrimams, vystymui ir naujovėms⁽²⁵⁾, ypač skirtoms sukurti reikiamą infrastruktūrą ir perkelti žinias naudoti pramonėje.

3.2.5 **Europos struktūrinis fondas.** Tai dar svarbiau naudojant Europos struktūrinį fondą. **Ypač naujosioms valstybėms narėms** dar reikia sparčiai vyti senąsias kuriant reikiamą mokslinių tyrimų infrastruktūrą ir susiejant ją su modernių aukštųjų technologijų įmonių kūrimusi.

3.3 Valstybių narių ir verslo parama; Bendrijos pagalba

3.3.1 **Daugiau investicijų iš verslo.** Žinant, kad Bendrijos paramos dalis struktūriniu požiūriu kukli, ypač svarbu, kad ir valstybės narės, ir Europos verslas⁽²⁶⁾ pakankamai, t. y. daugiau negu iki šiol, investuotų į mokslinius tyrimus, vystymą, šioms sritims reikalingą išsilavinimą ir taip atskleistų ir stiprintų Europos galimybes vykdyti mokslinius tyrimus, vystymą ir naujoves, naudotusi Europos mokslinių tyrimų erdve ir bent kiek priartėtę prie Barcelonos tikslo. Daugelyje valstybių narių dar daug ką reikia nuveikti ir tai reikia daryti kuo skubiau.

3.3.2 **Patikimos ir tinkamos pagrindinės sąlygos.** Reikia ne tik didesnio finansavimo, bet ir patikrinti visas kitas pagrindines sąlygas, kad naudojantis skirtomis lėšomis būtų pasiektas

⁽²⁴⁾ CESE 1484/2005 (OL C 65, 2006 3 17).

⁽²⁵⁾ CCMi kaip tik rengia šiuo klausimu nuomonę

⁽²⁶⁾ Komisijos pastaruoju metu atliktas tyrimas parodė, kad 2005 m. Europos firmos 5,3 proc. padidino savo investicijas į mokslinius tyrimus ir vystymą. Tuo galima pasidžiaugti.

kuo geresnis rezultatas. Ypač reikia patikrinti, kiek naudingi ar žalingi su moksliniais tyrimais nesusiję aspektai bei reikalavimai, ir užtikrinti kuo didesnį planavimo užtikrintumą ir valstybės reikalavimų patikimumą.

3.3.3 **Bendrijos paramos priemonės.** Šioje srityje ir Bendrija gali politikos priemonėmis suteikti nemažą paramą, ypač priimdama tam tinkamus reglamentus arba direktyvas, sukurdama optimalias pagrindines sąlygas ir protingai naudojama Septintajai bendrajai programai skirtos paramos svertinį poveikį.

3.3.4 **Bendrijos pagalbos teisės aktai** Kaip numatyta EB sutarties 87–88 straipsniuose, Bendrijos pagalbos teisės aktais reglamentuojamas valstybėms narėms leidžiamas teikti valstybės pagalbos⁽²⁷⁾ mokslinių tyrimų ir vystymo darbams pobūdis, apimtis ir administracinės procedūros. Šių pagalbos teisės aktų sureguliuavimas — dar vienas lemiamas svirtas daryti poveikį valstybių narių moksliniams tyrimams skiriamai paramai ir optimaliai panaudoti pagal Septintąją bendrąją programą skiriamą paramą. Todėl Bendrijos pagalbos teikimo teisės aktai turi būti sudaryti taip⁽²⁸⁾, kad valstybės narės būtų skatinamos ir joms padedama kuo veiksmingiau skatinti universitetų, mokslinių tyrimų organizacijų ir pramonės mokslinių tyrimų ir vystymo projektus, mažinti šios srities biurokratiją.

3.3.5 **Pasaulinio konkurencingumo pirmenybė.** Ypač reikia užkirsti kelią padėčiai, kai siauri, sukeliantys dideles biurokratinės sąnaudas ir tik į Europos vidaus konkurencijos padėtį orientuoti valstybinio mokslinių tyrimų ir vystymo skatinimo apribojimai kenkia Europos bendrijos konkurencingumui pasaulyje. Atvirksčiai, kadangi Bendrijos paramos dalis gana maža⁽²⁹⁾, valstybėms narėms turi būti sudaryta galimybė dosniai ir nedarant biurokratinių kliūčių skatinti Europos mokslinių tyrimų erdvei būtiną bendrą universitetų, mokslinių tyrimų institutų ir pramonės veiklą.

3.3.6 **MVĮ ir besikuriančios įmonės.** Būtina toliau stiprinti MVĮ ir ypač besikuriančių įmonių galimybes kurti naujoves ir apskritai suteikti didesnes paskatas pramonei daryti daugiau atitinkamų investicijų. Be to, Komitetas pabrėžia savo rekomendacijas⁽³⁰⁾ dėl ES „Daugiametės įmonių ir verslininkystės, ypač

⁽²⁷⁾ Taip pat žr. (OL C 80, 2004 3 30) ir (OL C 65, 2006 3 17).

⁽²⁸⁾ Šiuo klausimu 2006 m. lapkričio 22 d. Komisijos tinklalapyje pasirodė Komisijos pateiktas pranešimas spaudai (IP/06/1600) bei dar vienas dokumentas (be datos ir nepaženklintas) „Bendrosios valstybės pagalbos sąlygos, skirtos moksliniams tyrimams, vystymui ir naujovėms.“ Komitetas lig šiol nesusidarė nuomonės apie tai ir negali to patikrinti remdamasis aukščiau pateikiamomis rekomendacijomis.

⁽²⁹⁾ Žr. 3.2.2 punktą.

⁽³⁰⁾ (OL C 234, 2005 9 22)

mažųjų ir vidutinių įmonių (MVI), programos“ ir dėl šiuo požiūriu ypač svarbios paramos žiniomis grindžiamos ekonomikos srityje. Atsižvelgiant į tai, kad 98 proc. visų ES įmonių yra mažos ir vidutinės įmonės, yra visiškai aišku, kad naujovių stiprinimas šių įmonių kategorijai yra labai svarbus.

3.3.7 JAV pavyzdys. Kaip orientacinį pavyzdį galima pateikti pasaulinių konkurentų, ypač JAV, šios srities skatinimo politiką.

3.4 Valstybių narių biudžeto teisės aktai. Kitas svarbus su finansavimo klausimais susijęs aspektas — ar pavienių valstybių narių biudžeto teisės aktai padeda veiksmingai naudoti lėšas. Jeigu taip nėra, Bendrija turėtų daryti poveikį, kad atitinkamų valstybių narių biudžeto teisės aktai geriau negu iki šiol atitiktų mokslinių tyrimų ir vystymo poreikius.

3.4.1 Lankstesni lėšų skyrimo planai ir biudžeto teisės aktai. Ypač didesnių plėtros projektų atveju ir apskritai darant visas investicijas į mokslinius tyrimus ir vystymą reikėtų išvengti padėties, kai nedalykiškai nustatytais valstybiniais lėšų skirstymo planais (pvz., darant viengubo įrašo apskaitą) skatinama priimti projektui netinkamus sprendimus. Kadangi vykdant projektus visiškai naujose technikos srityse bendrų išlaidų (t. y. ir lėšų paskirstymo atitinkamiems kalendoriniams metams) neįmanoma gana tiksliai suplanuoti, o tokiu atveju pagal valstybinius, susietus su kalendoriniais metais lėšų skirstymo planus, projektui skirtos lėšos nebus panaudotos. Tai verčia taikyti netinkamas optimizavimo procedūras ir yra neveiksminga. Todėl būtina rasti geresnius sprendimus ir juos įtvirtinti valstybių narių biudžeto teisės aktuose, kuriais, pvz., būtų leidžiama perkelti dalį skirtų lėšų į kitus kalendorinius arba biudžeto metus.

3.5 Mokesčius ir atsakomybę reglamentuojantys valstybių narių teisės aktai. Bendrija turėtų imtis veiksmų, kad ir valstybių narių mokesčius bei atsakomybę reglamentuojantys teisės aktai būtų geriau orientuoti į tikslą skatinti pramonę daugiau investuoti į mokslinius tyrimus ir vystymą bei užtikrinti, kad pradėdant taikyti novatoriškus metodus arba produktus būtų įmanoma bent apytiksliai prognozuoti finansinę riziką.

3.6 Pakankamas valstybių narių teikiamas pradinis finansavimas. Valstybės narės turėtų pasirūpinti, kad jų mokslinių tyrimų įstaigoms būtų suteikta pakankamai pradinio finansavimo, kad jos apskritai galėtų pasinaudoti pagal Septintąją bendrąją programą teikiamo bendro finansavimo galimybe.

3.7 Apskaita, sąnaudų nustatymas ir įvertinimas. Valstybės paramos gavėjų, t. y. įvairių mokslinių tyrimų įstaigų, apskaitos sistemos, sąnaudų nustatymas ir įvertinimas turėtų būti patikrintas, ar atitinka moksliniams tyrimams ir vystymui būdingą specifiką. Ypač reikia patikrinti, ar mikroekonominis aspektas, pritaikytas gamybos pramonei, galima nepakeistus perkelti į organizacijas, kurių produktas yra žinios, ir ar jie neiškreips sąnaudų, pateikimo ir įvertinimo.

3.8 Politiniai ir visuomeniniai prioritetai. Apskritai būtina politiniu lygmeniu ir nuomonę formuojančioje žiniasklaidoje sukurti įvaizdį, kad pakankami ir veiksmingi moksliniai tyrimai ir vystymas — būsimos gerovės, t. y. ir darbo vietų, socialinių paslaugų ir konkurencingumo, pagrindas, ir šiuo įvaizdžiu vadovautis. Tai apima ir sprendimus dėl reikiamų investicijų biudžeto, ir visas mokymo, darbo teisės, darbo sąlygų, mokesčių teisės, tarifų teisės ir kt. aktais nustatytas pagrindines sąlygas, bendrą visuomenės požiūrį į mokslo ir technikos pažangą, susijusią su didelėmis galimybėmis, bet neišvengiamai ir su tam tikra likutine rizika net ir laikantis atsargos principo. Per didelę rizikos baimę lemia sąstingį, mokslo gebėjimų praradimą ir regresą.

4. Struktūriniai aspektai ir pagrindinės sąlygos

4.1 Bendrieji aspektai ⁽³¹⁾. Didžiausią reikšmę turi ekonominė, politinė, socialinė ir kultūrinė aplinka, kurioje geriausiai galima atskleisti kūrybingumą, išradingumą, verslo iniciatyvas ⁽³²⁾ ir kurioje sudarytos galimybės pritraukti į Europos mokslinių tyrimų erdvę ir joje išlaikyti geriausius mokslininkus ir inžinierius. Tai apima visų pirma būtinas priemones, padedančias išlaikyti ir kurti kuo geresnes gero mokslo ir mokslinių tyrimų sąlygas.

4.2 Naujų idėjų ir koncepcijų išbandymas. Mokslu ir moksliniais tyrimais stengiamasi gauti geriausias ir naujausias idėjas, procedūras ir rezultatus; Galima taip pat paminėti nepriklausomą atgaminimą (arba paneigimą), taigi, „sertifikuojant“ naujus atradimus, jų sklaidą, gilinimą ir plėtrą pagrindinis tikslas turi būti sėkmingas skverbimasis į netyrinėtas sritis. Todėl reikia sudaryti galimybes taikyti ir puoselėti pliuralistinius ⁽³³⁾ ir tarpdisciplininius mokslinių tyrimų metodus, vertinimo procedūras, mokslinių tyrimų struktūras ir taip skatinti bei panaudoti vystymosi procesą ⁽³⁴⁾ naujoms idėjoms, rezultatams ir organizavimo formoms gauti.

⁽³¹⁾ Iš dalies pagal (OL C 95, 2003 4 23).

⁽³²⁾ Taip pat žr. 3.4 punktą.

⁽³³⁾ Taip pat žr. toliau minimą punktą „Bendradarbiavimo projektai“.

⁽³⁴⁾ Taip pat žr. (OL C 221, 2001 8 7) „Mokslas, visuomenė ir piliečiai“, 4.7 punktą: „Mokslas — tai žingsnis į nežinią, jame asmenų ir grupių taikomi metodai kinta ir vienas kitą papildo pagal poreikį, gabumus ir temperamentą. Mokslininkai — tai vadybininkai, inžinieriai, kolekcininkai, intrigantai, žaidėjai stiklo karoliukais arba menininkai. Atlikti tyrimus — tai apgraibomis ieškoti rūke, intuityviai nujausti, tyrinėti nežinomą teritoriją, rinkti ir tvarkyti duomenis, rasti naujus ženklus, aptikti aukštesnio lygmens ryšius ir pavyzdžius, atpažinti naujas sąsajas, kurti matematinius modelius, reikiamas sąvokas ir simbolių kalbą, projektuoti ir konstruoti naujus prietaisus, ieškoti paprastų sprendimų ir harmonijos. Tai — patvirtinti, užtikrinti, plėsti, apibendrinti ir atgaminti.“

4.3 Vertinimo kriterijai ir laisvė. Vertinimo kriterijais turi būti skatinamos naujovės ir toleruojama nesėkmės rizika, kadangi sėkmės negalima iš anksto garantuoti. Per daug sustabarėję „nuo bendro prie atskiro“ reikalavimai arba teisinės struktūros vienodinančios organizacinės formos, mokslinių tyrimų programos ir darbo metodus gali trukdyti evoliucijai ir naujovėms, tad jų reikia vengti. Naujovėms reikia pakankamos verslo laisvės, kad naujų idėjų nenustelbtų per dideli ribojantys reikalavimai. Mokslinių tyrimų laisvė, taip pat ir laisvė nuo netinkamų, ribojančių⁽³⁵⁾ arba net ideologinių reikalavimų — pagrindinė kūrybingo mokslo ir naujų atradimų sąlyga, tačiau ir ji ribojama teisiškai reglamentuojant etines problemas ir tinkamą skirtų lėšų panaudojimą.

4.3.1 „Nuo atskiro prie bendro“. Kiekvienos mokslinių tyrimų politikos priemonės principas turėtų būti šis: kuo daugiau „nuo atskiro prie bendro“, o „nuo bendro prie atskiro“ — tik tiek, kiek reikia, t. y. kuo daugiau decentralizuoti, o centralizuoti tik tiek, kiek reikia. Galiausiai svarbu individualaus idėjų rezervo, kūrybingumo ir būtino planavimo, derinimo ir orientavimo pusiausvyra reikiamai susiejant išteklius, kad būtų galima įgyvendinti didesnius projektus, kuriuose vyrauja darbo pasidalijimas.

4.3.2 Bendradarbiavimo projektai. Ypač ambicingi ir daug žadantys mokslinių tyrimų ir vystymo projektai arba aukštųjų technologijų projektai apima tarptautinį įvairių mokslinių tyrimų organizacijų, firmų ir t. t. bendradarbiavimą, įskaitant įvairių paramos teikėjų skiriamą finansavimą. Kai labai skiriasi jų vidaus organizacinė struktūra, vertinimo sistemos, personalo politika, biudžeto taisyklės⁽³⁶⁾ ir t. t., tai gali trukdyti sėkmingai bendradarbiauti. Būtina, kad visi dalyvaujantys veikėjai būtų pasirengę atsižvelgti į abipusius poreikius ir konkrečiam projektui vykdyti, jeigu reikia, susitarti dėl taisyklių, nukrypstančių nuo jų įprastinių papročių, atsisakyti ypatingų prioritetinių reikalavimų ir pasiekti susitarimus, kuriems esant būtų galima dirbti.

4.3.3 Atviro koordinavimo metodas. Nors punktu „Naujų idėjų ir koncepcijų išbandymas“ rekomenduojama įvairovė ir aptariami per didelio vienodinimo siekiant evoliucinės pažangos trūkumai, vykdant bendradarbiavimo projektus ir apskritai bendradarbiaujant Europos viduje reikia bendradarbiaujančiose institucijose išlaikyti tam tikrą minimalų taikytinų taisyklių ir etalonų vienodumą. Reikia atidžiai taikyti atviro koordinavimo metodą siekiant reikiamos pusiausvyros tarp šių prieštarų aspektų..

⁽³⁵⁾ Taip pat žr. (OL C 65, 2006 3 17) 4.13.2 punktą „Chartija“ ir išnašą.

⁽³⁶⁾ Taip pat žr. punktą „Lankstesni lėšų skyrimo planai ir biudžeto teisės aktai.“

4.4 Administracinių procedūrų supaprastinimas⁽³⁷⁾ ir sumažinimas. Vengti besidubliuojančių arba panašių instancijų gebėjimų⁽³⁸⁾. Atliekant mokslinius tyrimus ir vystymą neišvengiamai reikia vykdyti ir planavimo, verslo, administracines užduotis bei atlikti ekspertizes, tai turi daryti žinomi ir patyrę mokslininkai ir inžinieriai. Vis dėlto reikalaujamų administracinių procedūrų taip padaugėjo ir jos taip išsiplėtė, kad su jomis susijusios sąnaudos iš tikrosios mokslinių tyrimų veiklos atima didelę pajėgumų dalį. Ypač išsiplėtė reikalaujamos paraiškų teikimo, ekspertizių atlikimo, priežiūros ir audito procedūros, atsirado neproduktyvi verslo veikla ir iš tikrosios mokslinių tyrimų veiklos atima dalį pajėgumų.⁽³⁹⁾ Be to, didesnis vertinimo procedūrų skaičius nekompensuos trūkstamų investicijų į švietimą, mokslinius tyrimus ir vystymą.

4.4.1 Todėl Komitetas dar kartą skubiai ragina⁽⁴⁰⁾ Komisiją ir valstybes nares intensyviai spręsti šį klausimą ir stengtis, kad procedūros būtų veiksmingesnės ir geriau koordinuojamos (ypač su dalyvaujančiomis valstybių narių instancijomis ir tarp jų). Ypač rekomenduojama sumažinti per didelį atskirai veikiančių vertikalinių, horizontalinių ir panašių leidimų suteikimo, reguliavimo ir priežiūros institucijų (ir procedūrų) skaičių.

4.5 Aukštos kokybės kompetencijos skatinimas ir konkurencija. Komitetas teigiamai vertina Komisijos, valstybių narių ir mokslinių tyrimų organizacijų pastangas ypač remti itin aukštos kokybės darbus ir programų projektus. Tai dažniausiai atitinka ketinimą pasiekti kuo geresnius mokslinių tyrimų ir vystymo rezultatus ir pastangas Europoje išlaikyti arba į Europą pritraukti didžiausių laimėjimų pasiekusius asmenis. Vis dėlto tai susiję su administracinių procedūrų skaičiaus didėjimu, todėl vis aktualesnė tampa būtinybė gerokai sumažinti bendrą visų šių procedūrų skaičių, o pačias procedūras — racionalizuoti ir supaprastinti. Čia ypač aktualus posakis „Mažiau kartais yra geriau“.

4.6 Nykstančios mokslinių tyrimų kategorijų ribos. Kaip daug kartų pabrėžta, jau nebegalima aiškiai atskirti fundamentaliųjų mokslinių tyrimų, taikomųjų mokslinių tyrimų ir vystymo kategorijų, tačiau esama produktyvių sistemų ir užtikrinamas grįžtamasis ryšys. Tad jeigu mokslinių tyrimų ir vystymo skatinimo teisinėje sistemoje bus ir toliau skirstoma į šias kategorijas, reikia pasirūpinti, kad atitinkamos organizacijos turėtų pakankamai laisvės priimti sprendimus nustatant atitinkamas dalis. Nepaisant to, aišku, kad fundamentaliųjų mokslinių tyrimų rezultatų beveik neįmanoma numatyti arba planuoti, o tikslingą, suplanuotą veiksmų seką galima atlikti tik apibrėžus tikslą ir pakankamai paaiškėjus veikimo būdai.

⁽³⁷⁾ Taip pat žr. pvz., 1.2 punktą. (dar nepaskelbta *Oficialiajame leidinyje*).

⁽³⁸⁾ Pagal CESE 1674/2004.

⁽³⁹⁾ Šia tema Vokietijos aukštųjų mokyklų asociacija pastaruoju metu paskelbė trumpą lyginamąją apžvalgą: Moksliniai tyrimai ir praktika 9 / 06, p. 516 (www.forschung-und-lehre.de).

⁽⁴⁰⁾ 5.18 skyrius (OL C 110, 2004 4 30).

4.7 **Nuo dėsnių suvokimo iki novatoriško produkto, novatoriško proceso ir novatoriškų paslaugų.** Ypatingų pastangų reikia siekiant, kad nauji fundamentaliųjų ir taikomųjų mokslinių tyrimų ir vystymo rezultatai būtų greičiau perkeltami į naujus produktus, procesus arba paslaugas. Nors tai — viena pagrindinių problemų, jai išspręsti, deja, nėra universalaus recepto. Vis dėlto galima apibrėžti keletą principų ir rekomenduoti keletą priemonių.

4.7.1 Turbūt svarbiausia priemonė — gerinti **akademinių pasaulio ir pramonės** judumą (žr. 5.5 ir tolesnius punktus) ir apskritai skatinti abipusį supratimą ir **abipusę** šių dviejų „kultūrų“⁽⁴¹⁾ skverbimą.

4.7.2 Taip pat ir **privatus verslas** turi išpareigoti plėtoti atitinkamą įmonių kultūrą, labiau siekti mokslinių tyrimų ir vystymo rezultatų ir parodyti daugiau drąsos novatoriškų produktų srityje (taip pat žr. 4.5 punktą). Firmos turi orientuoti savo personalo politiką, kad turėtų arba išplėtotų bent jau tokią mokslinę ir techninę kompetenciją, kuri joms leistų priimti sprendimus ir prisitaikyti. Be to, jos turi stengtis sudaryti naujovėms palankią aplinką ir taip skatinti bei panaudoti savo darbuotojų kūrybines galimybes. Mokslinę patirtį galima perkelti arba nusipirkti tik tada, kai ji egzistuoja, yra žinoma ir suvokiama⁽⁴²⁾.

4.7.3 Čia galėtų padėti patobulintos, internetu viešai prieinamos informacinės sistemos, kurios besidomintiems asmenims leidžia nuo bendrųjų sąvokų pereiti prie Europos mokslinių tyrimų rezultatų ir originaliųjų publikacijų bei jų autorių ir rasti reikiamus kontaktus. Tai mėginama daryti kai kuriose Cordis⁽⁴³⁾ dalyse. Tokios informacinės sistemos turėtų būti kuo geriau prieinamos⁽⁴⁴⁾ ir žmonėms su negalia ir taip pat atsižvelgti į senėjančią visuomenę.

4.7.4 Tačiau lygiai taip pat svarbu, kad mokslinių tyrimų institutai bendradarbiautų su atitinkamose srityse dirbančiomis firmomis. Bendradarbiauti tampa lengviau dėl nedidelio atstumo⁽⁴⁵⁾, kadangi iš šios **glaudžios kaimynystės („sektorių“)** sukuriami tiek priverstiniai, tiek siekiami ryšiai ir partnerystės. Deramomis programomis reikia toliau skatinti šį sektorių kūrimąsi. Tačiau pastangos vietos ir regionų lygiu remti žinių perdavimą ir užmegzti ryšius turi būti pripažįstamos ir remiamos. Kaip pavyzdį galima paminėti „Science Cities“⁽⁴⁶⁾.

⁽⁴¹⁾ Nepainioti su „dviem kultūromis“ pagal G. P. Snow — tiksliaisiais ir humanitariniais mokslais.

⁽⁴²⁾ Citata iš EESRK nuomonės dėl Europos mokslinių tyrimų erdvės. (OL C 204, 2000 7 18).

⁽⁴³⁾ <http://cordis.europa.eu>

⁽⁴⁴⁾ Žr. taip pat Europos regioninės plėtros fondo taisykles

⁽⁴⁵⁾ Panašiai kaip tarpdisciplininių mokslinių tyrimų temų atveju.

⁽⁴⁶⁾ www.sciencecities.eu

4.7.5 Todėl Komitetas teigiamai vertina planus⁽⁴⁷⁾ įkurti **Europos technologijų institutą (ETI)**, turintį padėti vystyti Bendrijos ir valstybių narių naujovių pajėgumus, aukščiausiu lygmeniu susiejant mokymo, mokslinių tyrimų ir naujovių veiklą. ETI turėtų plėtoti savo veiklą visų pirma mokslo ir naujovių partnerystės pagrindu. Komitetas rekomenduoja skatinti, remti ir teikti pirmenybę iniciatyvoms „nuo atskiro prie bendro“.

4.7.6 Valstybės narės turėtų irgi imtis ryžtingesnių skatinimo priemonių. Šios priemonės turėtų apimti jau minėtas **besikuriančias įmones**, mokslinių tyrimų įstaigų ir jau **veikiančių įmonių** bendradarbiavimą⁽⁴⁸⁾.

4.8 **Fundamentaliųjų mokslinių tyrimų svarba.** Šios skatinimo programos jokia būdu negali būti įgyvendinamos fundamentaliųjų mokslinių tyrimų sąskaita. Todėl Komitetas dar kartą reiškia paramą labai svarbiai programai „Idėjos“ ir pagal ją veikiančiai Europos mokslinių tyrimų tarybai. Tuomet iš vienos naujos idėjos gali išsivystyti ištiesa naujovių banga ir prasisksverbti į daugelį technikos sričių.⁽⁴⁹⁾ Pramonė irgi suvokia fundamentaliųjų mokslinių tyrimų, jų skatinimo reikšmę ir juos remia.⁽⁵⁰⁾

4.8.1 Tai taip pat atitinka Komiteto ne kartą pareikštas rekomendacijas **naujovių trikampyje, sudarytame iš fundamentaliųjų mokslinių tyrimų, taikomųjų mokslinių tyrimų ir plėtros** (produktų ir procesų kūrimo), visiems trimis būtiniais ramsčiams (taip pat ir pakankamai skatinant fundamentaliuosius tyrimus) suteikti atitinkamą svorį.

⁽⁴⁷⁾ Šia tema Komitetas rengia nuomonę savo iniciatyva.

⁽⁴⁸⁾ Vis dėlto čia esama ir principinių prieštaravimų, minėtų jau JO C 309, 2006 12 16 7 dalyje. Pvz.,

— Ne tik fundamentalieji, bet ir visi ilgalaikiai moksliniai tyrimai ir vystymas bręsta tada, kai kuo anksčiau paskelbiami jų rezultatai ir taip kitoms tyrimų grupėms sudaromos galimybės imtis juos tikrinti. Be to, reikia panaudoti tiesiogiai ir abipusiškai bendraujant mokslo bendruomenei atsirandančią sinergiją, ypač tais atvejais, kai daug laboratorijų bendradarbiauja pagal tą pačią mokslinių tyrimų ir vystymo programą.

— Taip pat ir valstybė turi reikalauti paskelbti jos remiamų mokslinių tyrimų rezultatus ir taip užtikrinti paramos teikimo ir konkurencijos teisingumą.

— Firma, atsižvelgdama į savo konkurencinę padėtį, priešingai, dažniausiai turi būti tol suinteresuota, kad jos produkto kūrimo rezultatai būtų slapti, kol galės pateikti rinkai parengtą naują produktą.

⁽⁴⁹⁾ Taip pat žr., 7 ir 8 dalis. (JO C 309, 2006 12 16).

⁽⁵⁰⁾ plg.: Ekonominė fundamentaliųjų tyrimų ir universitetų bei pramonės santykių nauda. Literatūros apžvalga ir naujausi rezultatai. Jungtinės Karalystės Mokslo ir technologijos biurui SPRU — *Science and Technology Policy Research* instituto parengtas pranešimas. Alister Scott, Grovė Steyn, Aldo Geuna*, Stefano Brusoni, Ed Steinmueller, 2002 m.

4.9 Novatoriškas produktas. Net ir įgyvendinus visas šias rekomendacijas, remiantis moksliniais tyrimais ir vystymu įgytomis žiniomis ir galimybėmis, realizuoti, panaudoti arba pagaminti ir pateikti į rinką novatorišką produktą ar novatorišką procesą ar paslaugą lieka privataus verslo užduotis. Tam reikia daug išankstinių investicijų ir pakankamai laiko, be to, rinkos ekonomika lemia akivaizdžią riziką, visų pirma MVĮ. Vis dėlto ir šiuo klausimu Bendrija ir valstybės narės, vykdydamos patikimą politiką, šalindamos administracines kliūtis, teikdamos ekonomines, ypač mokestines, paskatas, pakankamą aprūpinimą rizikos kapitalu vykdydamos protingas, veiksmingas ir nebiurokratinės skatinimo programas ir nuolat stengdamosi sukurti technikai ir naujovėms palankią visuomeninę aplinką, gali daug padėti.

4.9.1 Pateikti į rinką naujoviškus produktus (techniką, paslaugas) būtų galima ir per viešuosius pirkimus, šiuo atveju tai būtų galimybė suteikti impulsą viešųjų įstaigų modernizavimui ⁽⁵¹⁾.

4.10 Intelektinė nuosavybė ir Bendrijos patentas. Silpnoji ES pusė yra ta, kad ji neturi Bendrijos patento. Šis trūkumas lemia daug didesnes išlaidas ir kitas kliūtis apsaugant intelektinę nuosavybę. Jis taip pat lemia du kitus didelius trūkumus: didesnes patento įregistravimo ir patentinės apsaugos išlaidas ir net galimos patento apsaugos praradimą — pastarąjį dėl delsimo ir potencialių pareiškėjų atbaidymo.

4.10.1 Kalbos problema. Viena iš kliūčių ES susitarti dėl Bendrijos patento įvedimo yra kalbos problema. Todėl Komitetas rekomenduoja kalbos klausimą spręsti laikantis ilgalaikės tarptautinės mokslo ir technikos bendruomenės tradicijos. Tačiau nederėtų to laikyti pastangomis ar bent jau taip suprasti, kad siekiama kliudyti arba riboti Europos kalbų įvairovę - vertingą ir Komiteto remiamą ⁽⁵²⁾ Europos kultūrinės įvairovės simbolį.

4.10.2 Naujovėms nekenksmingas išankstinio paskelbimo terminas. Kartu Komitetas vėl primena, kad būtina įvesti naujovėms nekenksmingą išankstinio paskelbimo terminą ⁽⁵³⁾ ir

⁽⁵¹⁾ Yra žinoma, kad su naujovėmis susiję šuoliai yra rizikingi, gali atsirasti vėlavimas, išlaidų padidėjimas arba sumanymai gali žlugti; dėl to gali atsirasti viešos kritikos, tačiau galiausiai tai galima įvertinti tik žvelgiant į ilgalaikės sėkmės perspektyvą (pavyzdžiai: Airbus 380, Vokietijos kelių rinkliavų sistema arba UMTS licencijos).

⁽⁵²⁾ Žr.: Dėl naujos daugiakalbystės pagrindų strategijos. JO C 324, 2006 12 30.

⁽⁵³⁾ Tai reiškia, kad išradėjui per tam tikrą laiką paskelbus naujus mokslinių tyrimų rezultatus negalima to vertinti kaip novatoriškumo praradimo. Taip pat žr. (OL C 95, 2003 4 23) 5.2 punktą; (OL C 110, 2004 4 30) 2.5.1-2.5.2 punktus.

taip išspręsti būtinybės mokslininkams greitai paskelbti gautus rezultatus ir apribojimo, kurio laikantis galima patentuoti tik naujus, dar nežinomus išradimus, prieštaravimą.

4.11 Ypatinga naujų valstybių narių padėtis. Nors naujosios valstybės narės turi konkurencinį mažesnių atlyginimų pranašumą (žinoma, trūkumas — žemesnis daugumos piliečių gyvenimo lygis), jose mažiau išplėta moksliniais tyrimams ir vystymui būtina infrastruktūra.

4.11.1 Todėl Komitetas ne kartą ⁽⁵⁴⁾ rekomendavo gerokai didesnę dalį Bendrijos **struktūrinių fondų** lėšų panaudoti mokslo infrastruktūrai sukurti. Šiam tikslui labai naudingos būtų Europos **investicijų banko** lėšos.

4.11.2 Vis dėlto ir naujosios valstybės narės turėtų dėti visas pastangas kuo greičiau užpildyti minėtą spragą ir pasiekti 3 proc. tikslą. Pagrindinis Bendrijos tikslas turi būti aktyvi pagalba naujosioms valstybėms narėms kuriant jų mokslinių tyrimų sistemą ir skatinant jaunus mokslininkus.

4.12 Naujovės ⁽⁵⁵⁾ bendrąja prasme. Pirmiau pateiktose pastabose ir rekomendacijose naujovės daugiausia buvo aptariamios kaip mokslinės ir techninės veiklos ir iniciatyvų padarinys, o dabar reikia paminėti novatoriškų idėjų ir metodų verslo, prekybos ir socialinius aspektus ⁽⁵⁶⁾ bei galimybes. Be abejo, šie aspektai ir galimybės turi ne mažesnę reikšmę gerovės, konkurencingumo ir Lisabonos strategijos atžvilgiu bei papildo mokslo ir technikos aspektą. Prašomoje pateikti tiriamojoje nuomonėje jos daugiausia susijusios su ekonominės ir socialinės politikos klausimais, kurie bus aptariami Komiteto nuomonėje dėl Lisabonos strategijos. (be to, žr. kitą skyrių).

4.12.1 Šiame kontekste Komitetas pritaria Komisijos komunikatams ⁽⁵⁷⁾ (žr. 1.2 punktą): 2006 m. rugsėjo 13 d. komunikatui „Dėl žinių taikymo praktikoje: įvairiapypė ES naujovių strategija“

⁽⁵⁴⁾ Taip pat (OL C 65, 2006 3 17).

⁽⁵⁵⁾ Remiantis Komisijos pasiūlymu dėl Europos technologijų instituto įkūrimo, inovacijos — tai „proceso rezultatai ir pats procesas, kurio metu sukuriama naujos idėjos, orientuotos į visuomeninius ir ekonominius poreikius, ir iš kurio atsiranda nauji produktai, paslaugos arba verslo modeliai, sėkmingai pateikiami į esamas rinkas arba sukuriantys naujas rinkas.“ Prašomoje pateikti tiriamojoje nuomonėje daugiausia kalbama apie mokslinius-techninius procesus arba produktus.

⁽⁵⁶⁾ Žr. 55 išnašą. Trumpesnis angliskai kalbančiose šalyse vartojamas apibrėžimas skamba taip: inovacijos yra sėkmingas naujų idėjų panaudojimas.

⁽⁵⁷⁾ COM(2006) 502 final. ir COM(2006) 589 final., 1 ir 2 išnašas.

ir 2006 m. spalio 12 d. komunikatui, visiškai remdamas jų kryptis ir šioje nuomonės patikslindamas kai kuriuos punktus. (Pirmasis komunikatas susijęs su Aho ataskaita⁽⁵⁸⁾.) Komitetas taip pat atkreipia dėmesį į savo pasiūlymus⁽⁵⁹⁾, susijusius su naujoviška užimtumo politika.

5. Žmogiškasis veiksnyss — Žmogiškasis kapitalas — Mokslininkai ir inžinieriai⁽⁶⁰⁾

5.1 **Asmeniniai aspektai — motyvacija.** Čia Komitetas pažymi konkrečiai šiai temų grupei skirtą nuomonę⁽⁶¹⁾ dar kartą patvirtindamas ir pabrėždamas joje pasakytus teiginius. Kaip ir anksčiau, Komitetas joje paskelbė, kad žmogiškasis kapitalas yra jautriausias ir vertingiausias mokslinių tyrimų, vystymo bei naujovių išteklius, tad svarbiausia užduotis — motyvuoti jaunimą siekti mokslinio arba techninio išsilavinimo ir suteikti šį išsilavinimą kuo geresnį.

5.2 **Universitetai ir techninės aukštosios mokyklos.** Reikiamą išsilavinimą suteikiančios įstaigos — lemiamą sąlyga siekiant patenkinti gerų mokslininkų ir inžinierių poreikį. Todėl reikia sukurti ir išlaikyti pakankamą skaičių gerai aprūpintų, patrauklių universitetų, ypač techninių, kuriuose dėstytojų puikūs dėstytojai ir kurie būtų susiję su moksliniais tyrimais ir praktika⁽⁶²⁾. Šie universitetai turi konkuruoti su geriausiai JAV ar kitų ne Europos šalių universitetais. Jie turi būti pakankamai patrauklūs ir geriausiems studentams ne iš Europos šalių. Šioje srityje ETI irgi galėtų atlikti naudingą vaidmenį.

5.3 **Judumas.** Kadangi sėkmingai užbaigus aukštąjį išsilavinimą Europos vidaus ir išorės judumas jauniems mokslininkams ir inžinieriams šiandien jau praktiškai laikomas būtino kvalifikacijos kėlimo dalimi, tampa būtini du papildomi reikalavimai:

5.3.1 **Už judumą turi būti atlyginama, už jį negalima bausti.** Deja, vis dar esama daug ir netgi neseniai išleistų⁽⁶³⁾ tarifų, mokesčių, draudimo ir aprūpinimo teisės normų, kuriomis daromas visiškai priešingas poveikis. Šioje srityje būtina sistemingai ir tikslingai tikrinti bei taisyti visus reikiamus aspektus ir šalinti kliūtis. Be to, reikia atsižvelgti į tai, kad šeima turi būti kartu, ir taikyti minėtas pataisytas normas visai šeimai.

⁽⁵⁸⁾ Esko Aho / EUR 22005 . <http://europa.eu.int/invest-in-research/>

⁽⁵⁹⁾ Žr. (OL C 195, 2006 8 18) nuomonę dėl **Lankstumo ir užimtumo saugumo — Danijos modelis**

⁽⁶⁰⁾ Šis apibūdinimas taikomas abiem lytims, t. y. ir mokslininkėms bei inžinierėms.

⁽⁶¹⁾ „Mokslininkai Europos mokslinių tyrimų erdvėje: profesija, plačios karjeros galimybės“, CESE 305/2004 (OL C 110, 2004 4 30).

⁽⁶²⁾ Būtų naudinga dar geriau susieti universitetus ir neuniversitetines mokslinių tyrimų įstaigas, ypač siekiant įtraukti jų įrangą ir infrastruktūrą susiejant mokslinius tyrimus ir praktiką.

⁽⁶³⁾ Pvz., Vokietijoje.

5.3.2 Judumas neturi būti vienos krypties eismo gatvė, lemianti „**protų nutekėjimą**“. Todėl deramu aprūpinimu ir darbo aplinka užtikrinamos mokslininkų ir inžinierių sėkmės galimybės, pajamos ir karjeros galimybės turi būti orientuotos į siūlomas ne Europos valstybėse, kurios intensyviai su ja konkuruoja.

5.4 **Karjera.** Visuomenei ir atskiriems mokslininkams investuojant į norimų plataus profilio, sudėtingų fundamentaliųjų ir itin specializuotų žinių įgijimą, ta pati visuomenė, kuriai atstovauja politikai, prisiima atsakomybę už kuo geresnį šių investicijų panaudojimą. Ši atsakomybė — tai rūpinimasis **deramą** išsilavinimą įgijusių mokslininkų **karjera** suteikiant jiems patrauklias specializavimosi galimybes be pavojaus patekti į profesinę nuosąlę. Kvalifikuotų mokslininkų ir inžinierių nedarbas arba netinkamas užimtumas — tai makroekonominių investicijų švaistymas ir jaunų mokslo elito kartų atbaidymas skatinant rinktis su mokslu ir technika nesusijusias profesijas arba emigruoti iš Europos!

5.4.1 **Doktorantai.** Atsižvelgiant į reikiamą visaverčių mokslinių ir techninių studijų trukmę ir jas baigus rengiamą daktaro disertaciją ir atsižvelgiant į tai, kad mokslo ir technikos disertacijoms būtinas gebėjimas savarankiškai dirbti ir panaudoti visas profesines jėgas, reikia už tas profesines jėgas deramai ir atlyginti (taip kartais daroma inžinierių atveju). Daugeliu įvairių aspektų žalinga per ilgam laikui atimti iš gambiausių jaunų mokslininkų finansinę nepriklausomybę nepakankamai jiems **atlyginant daktaro disertacijos rengimo laikotarpiu**⁽⁶⁴⁾. Inžinieriai ir mokslininkai, įgiję visavertį akademinį išsilavinimą — ne pameistriai ir ne praktikantai.

5.4.2 Užtikrinant tolesnę karjerą svarbu sukurti patrauklius samdos plano modelius ir alternatyvias profesines specializavimosi galimybes. Be to, šiame kontekste dar svarbiau tai, kas pasakyta pirmiau pateiktoje pastraipoje.

5.4.3 **Žmonėms būtina suteikti deramas galimybes.** Pažanga ir nuolatinės naujovės grindžiamos ir visų dalyvių motyvacija, naujais verslo modeliais ir teisingais valdymo metodais. Žmonėms, taigi ir visiems firmų ir mokslinio tyrimo institutų darbuotojams, atsižvelgiant į jų gabumus, rezultatyvumą ir kūrybingumą, reikia suteikti geriausias galimybes plėtoti savo talentą ir rodyti iniciatyvą; taip pat būtina sukurti kūrybingumą skatinančią socialinę aplinką. Tai svarbūs socialinės politikos, socialinių tyrimų, šeimos politikos, mikroekonomikos ir apskritai valdymo kultūros klausimai. Šioje srityje buvo pripažinta ir prasmingos darbo bei gyvenimo pusiausvyros svarba kūrybingumui ir produktyvumui⁽⁶⁵⁾.

⁽⁶⁴⁾ Taip pat žr. (OL C 110, 2004 4 30).

⁽⁶⁵⁾ Žr. leidinio *Frankfurter Allgemeine Zeitung* Nr. 257, 2005 m. lapkričio 4 d., C1

5.5 **Mokslo įstaigų ir pramonės sąsajos.** Geriausia žinių perdavimo ir keitimosi patirtimi priemonė — atitinkamų specialistų protas, todėl jau ilgą laiką universitetai, mokslinių tyrimų įstaigos ir pramonė stengiasi intensyviau keistis asmenimis. Nors ir esama sunkumų bei kliūčių, šiuos mainus būtinai reikia stiprinti.

5.5.1 Deja, iki šiol sunkiai sekasi ⁽⁶⁶⁾ įveikti daugelį kliūčių — **tarifų teisės normas, profesūros pakvietimo dėstyti kultūrą, karjeros kriterijus** ir t. t. Šioje srityje, atsižvelgiant į iš esmės žinomas problemas, reikėtų iš naujo bandyti paveikti arba modifikuoti esamas procedūras ir pašalinti tarifines kliūtis. Vis dėlto tai nėra vien tik tarifų ir labai skirtingo pajamų lygio, bet ir **pramonės bei mokslo įstaigų darbo kultūros** skirtumų klausimas. Nors kai kurie skirtumai glūdi jau pačiame organizacijų pobūdyje, svarbi užduotis — pasiekti pastebimai didesnę personalo skverbimą ir bendradarbiavimą. Komitetas rekomenduoja

2006 m. gruodžio 13 d., Briuselis

intis naujų svarstymų ir šiuo svarbiu klausimu pagaliau pasiekti teigiamų rezultatų.

5.5.2 Ypač daug dėmesio turėtų būti skiriama ne tik finansiniams-techniniams, mokesčių teisės ir civilinės atsakomybės aspektams, bet ir abipusiam akademinio pasaulio ir verslo judumui. Komitetas atitinkamai dar kartą rekomenduoja sukurti **stipendijų arba paramos sistemą**, kuria būtų galima skatinti terminuotą (pvz., 1–3 metų trukmės) **abipusį darbuotojų judumą** (suteikiant garantijas, kad bus galima grįžti į ankstesnę karjeros kelią) tarp pramonės ir mokslo įstaigų panašiai, kaip akademinėje srityje suteikiamos metinės atostogos. Taip būtų ne tik skatinamos abipusės pažintys ir specifikos supratimas bei žinių mainai, bet ir atveriamą galimybę ilgesnio laikotarpio mainams. Nors Komitetas žino, kad šie sugrįžimo procesai abiem suinteresuotoms šalims nėra lengvi ⁽⁶⁷⁾, tų stipendijų teikiamais privalumais turėtų būti sudaromos galimybės įveikti šias problemas; be to, čia galėtų atsiverti dar vienas karjeros etapas.

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto

pirmininkas

Dimitrios DIMITRIADIS

⁽⁶⁶⁾ Pvz., žr. „Moksliniai tyrimai ir praktika“ (Vokietijos aukštųjų mokyklų asociacijos pavedimu; www.forschung-und-lehre.de) 4/06 p. 208, ir „Moksliniai tyrimai ir praktika“ 7/06 p. 402.

⁽⁶⁷⁾ Žr., pvz., „Profesija ir galimybės“, leidinio *Frankfurter Allgemeine Zeitung* Nr. 251, 2006 m. spalio 28 d., C1.

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą dėl dviračių arba triračių motorinių transporto priemonių valdymo mechanizmų, signalinių lempučių ir rodytuvų identifikavimo

COM(2006) 556 final — 2006/0175 (COD)

(2006/C 325/06)

Taryba, vadovaudamasi Europos bendrijos steigimo sutarties 95 straipsniu, 2006 m. spalio 19 d. nusprendė pasikonsultuoti su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu dėl *Pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą dėl dviračių arba triračių motorinių transporto priemonių valdymo mechanizmų, signalinių lempučių ir rodytuvų identifikavimo (kodifikuota redakcija)*

2006 m. spalio 25 d. Komiteto biuras pavedė Transporto, energetikos ir infrastruktūros skyriui organizuoti Komiteto darbą šiuo klausimu.

Kadangi darbas skubus, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas savo 431-ojoje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2006 m. gruodžio 13–14 d. (2006 m. gruodžio 13 d. posėdis), pagrindiniu pranešėju paskyrė Jan Simons ir priėmė šią nuomonę 117 narių balsavus už ir 1 susilaikius.

1. Išvados ir rekomendacijos

1.1 Piliečių Europoje labai svarbu, kad Bendrijos teisė būtų suprantama ir skaidri. Europos Parlamentas, Taryba ir Komisija pabrėžė, kad yra būtina kodifikuoti teisės aktus, kurie buvo dažnai keičiami, ir sudarė tarpinstitucinį susitarimą, kuriuo

nusprendė taikyti pagreitinto priėmimo tvarką. Kodifikuojamuose teisės aktuose negali būti daromi esminiai pakeitimai.

1.2 Šis svarstomas Komisijos pasiūlymas visiškai atitinka kodifikavimui keliamus tikslus ir jam taikomas taisyklės. EESRK šiam pasiūlymui pritaria.

2006 m. gruodžio 13 d., Briuselis

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkas
Dimitris DIMITRIADIS

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Komisijos komunikato Tarybai ir Europos Parlamentui Tvaraus Europos vyno sektoriaus link

COM(2006) 319 final

(2006/C 325/07)

Europos Komisija, vadovaudamasi Europos bendrijos steigimo sutarties 262 straipsniu, 2005 m. birželio 22 d. nusprendė pasikonsultuoti su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu dėl *Komisijos komunikato Tarybai ir Europos Parlamentui — Tvaraus Europos vyno sektoriaus link*

Žemės ūkio, kaimo plėtros ir aplinkos skyrius, kuris buvo atsakingas už Komiteto darbo šiuo klausimu organizavimą, 2006 m. lapkričio 8 d. priėmė savo nuomonę. Pranešėjas Adalbert Kienle.

431-ojoje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2006 m. gruodžio 13-14 d. (14 d. gruodžio posėdis), Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas priėmė šią nuomonę 107 narių (-iams) balsavus už, 2 prieš ir 4 susilaikius.

1. Išvadų ir rekomendacijų santrauka

1.1 Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas džiaugiasi, kad Komisija pateikė ataskaitą dėl Europos vyno rinkos organizavimo reformos. EESRK ypač džiaugiasi, kad Komisija siūlo iš esmės išlaikyti specifinį vyno rinkos organizavimą, o tada gali būti svarstoma „esminės reformos“ galimybė.

1.2 Kadangi Europos vynai, palyginti su trečiųjų šalių, visų pirma „naujojo pasaulio“ vynais, prarado tiek vidaus, tiek svarbių eksporto rinkų dalį, siekiant pagerinti Europos vynu konkurencingumą ir susigrąžinti prarastas rinkas, reikia pakeisti bendrąsias teisinės sąlygas. Komisija, įgyvendindama vyno rinkos organizavimo reformą ir su ja susijusias užsienio prekybos taisykles, privalo geriau atsižvelgti į Europos vyno sektoriaus kaip pasaulinio lyderio vaidmenį.

1.3 EESRK norėtų priminti savo nuomonę⁽¹⁾, pateiktą 1999 m. sausio 27–28 d., kurioje jis jau įvertino Europos Komisijos pasiūlymus kaip nepakankamus. Daugelis nuomonėje pateiktų iniciatyvų, ypač susijusių su konkurencingumu, intervcinėmis priemonėmis, regioninių skirtumų paisymu, informavimu, šiandien yra kaip niekad aktualios.

1.4 Komitetas pabrėžia, kad vynas ir vynuogininkystė yra svarbi ir neatsiejama Europos kultūros ir gyvenimo būdo dalis. Vynininkystė formuoja daugelio Europos vynuogininkystės ir vynininkystės regionų gyventojų tapatumą, jų visuomeninę bei ekonominę aplinką.

1.5 Todėl, Komiteto nuomone, labai svarbu, kad įgyvendinant reformą būtų atsižvelgiama ne tik į ekonominius padarinius, bet ir užimtumą, socialinę struktūrą, aplinką - visų pirma taikant rovimą programas - taip pat vartotojų apsaugą, ir sveikatą.

1.6 Komitetas taip pat atkreipia dėmesį į tai, kad ES daugiau nei 1,5 mln. šeimos ūkių, daugiausia smulkių, verčiasi vynuogininkyste ir vyno gamyba, tai sukuria darbo vietas, bent jau

sezono metu, daugiau kaip 2,5 mln. žmonių. Todėl Komitetas siekia, kad reformos metu pirmiausia būtų įgyvendintos tos priemonės, kurios daro teigiamą poveikį vyndarių pajamoms ir užimtumui Europos vynininkystės sektoriuje.

1.7 EESRK mano, kad Europos Komisijos pasiūlymas skirti vyną gaminančioms valstybėms narėms nacionalinį paketą gerokai prisidėtų prie subsidiarumo principo taikymo ir padėtų atsižvelgti į regioninius skirtumus. EESRK savo pasiūlymuose dėl finansinių priemonių paskirstymo tarp Bendrijos priemonių ir nacionalinio paketo laikosi šių principų ir nepritaria žingsniams vyno rinkos politikos pakartotino nacionalizavimo link.

1.8 EESRK tikisi, kad Europos Komisija pateiks konkrečių pasiūlymų dėl priemonių, susijusių su vartotojų informavimu ir pardavimų rėmimu tiek vidaus rinkoje, tiek eksporto rinkose.

2. Komisijos svarstymai ir pasiūlymai

Reformos tikslai

2.1 Komisija numato šiuos reformos tikslus: konkurencingumo didinimas, Europos vynu įvaizdžio gerinimas, anksčiau prarastų rinkų susigrąžinimas ir naujų užkariavimas, papras-tesnių taisyklių kūrimas, vynininkystės regionų visuomeninio ir politinio vaidmens įvertinimas.

2.1.1 Komisija taip pat numato kitą tolesnį tikslą - atkurti rinkos pusiausvyrą ir, atsižvelgdama į tai, nustato tam tikras priemones, pvz., būtinybę išrauti nemažai vynmedžių.

Bendras vyno rinkos organizavimas šiandien

2.2 Komisija savo dokumente analizuoja dabartinę rinkos padėtį, aprašo problemas, susijusias su dabartine bendro vyno rinkos organizavimo tvarka, ir, atsižvelgdama į tai, siūlo priemones.

(¹) OLC 101 1999 4 12, p. 60-64.

Ketrios galimybės

2.3 Komisija apsvarstė keturias galimybes, kaip galima būtų reformuoti ES vyno rinkos organizavimą:

- išlaikyti *status quo* atlikus tam tikrus nedidelius pakeitimus,
- įgyvendinti reformą pagal BŽŪP reformos modelį,
- panaikinti vyno rinkos reglamentavimą,
- atlikti esminę bendro vyno rinkos organizavimo reformą.

2.3.1 Komisija, remdamasi savo vertinimais, prieina prie išvados, kad iš minėtų keturių galimybių daugiausia pranašumų teikia esminė reforma ir kad būtina išlaikyti specifinį vyno rinkos organizavimą.

Esminė bendro vyno rinkos organizavimo reforma

2.4 Kaip alternatyvą Komisija siūlo du reformos variantus: vienos ir dviejų pakopų reformą. Pasirinkus A variantą, reikėtų skubiai (arba iki 2010 08 01) panaikinti auginimo taisykles nenustatant pereinamojo laikotarpio taisyklės. Pasirinkus B variantą, prieš panaikinant sodinimo teises, reikėtų išnaikinti daug vynuogynų, kad būtų galima įgyvendinti struktūrinę pertvarkymą.

Rinkos valdymo priemonių panaikinimas ir perspektyvesnių priemonių įdiegimas

2.5 Europos Komisija siūlo nedelsiant panaikinti šias priemones:

- paramą už šalutinių produktų distiliaciją,
- geriamojo vyno ir dvejopos paskirties vynuogių distiliaciją krizės atveju,
- paramą už privatų saugojimą,
- paramą už vynuogių misą, skirtą vyno sodrinimui arba vynuogių sulčių gamybai.

Nacionalinis paketas

2.6 Komisija siūlo, kad kiekvienai vyną gaminančiai valstybei narei būtų numatytas nacionalinis finansinis paketas, apskaičiuotas pagal objektyvius kriterijus. Iš šių lėšų valstybė galės savo nuožiūra finansuoti nurodytame sąraše įrašytas priemones, kurios atrodys labiausiai tinkamos atsižvelgiant į jos padėtį.

Kaimo vietovių vystymas

2.7 Europos Komisija siūlo, kad daugelis šių pertvarkymo ir restruktūrizacijos priemonių būtų įgyvendinamos pagal kaimo plėtros planus ir tam reikia pervesti finansines lėšas iš specialaus vyno sektoriaus biudžeto į antrąjį ramstį.

Kokybės politika ir geografinės nuorodos

2.8 Komisija siūlo iš esmės pakeisti kokybę reglamentuojančią teisinę bazę siekiant geriau suderinti ES kokybės politiką su tarptautinėms taisyklėms, visų pirma TRIPS sutartimi.

Vyno gamybos technologijos

2.9 Komisija siūlo liberalizuoti vyno gamybos technologijas atsižvelgiant visų pirma į Tarptautinės vynuogių ir vyno organizacijos (OIV) standartus.

Sodrinimas

2.10 Komisija siūlo uždrausti sodrinimą sacharozė derinant tai su paramos nemokėjimu už misos koncentrato naudojimą, taip pat gerokai apriboti šiaurinėms vynininkystės teritorijoms taikomą sodrinimo maržą.

Ženklinimas

2.11 Komisija siūlo supaprastinti ženklinimą reglamentuojančias nuostatas nustatant bendrą teisinį reglamentavimą, kuris būtų taikomas visoms skirtingoms vyno kategorijoms ir su jomis susijusiems duomenims.

Realizavimo skatinimas ir informavimas

2.12 Komisija ketina vykdyti atsakingą realizavimo ir informavimo politiką. Būtina išnaudoti visas teisės aktuose numatytas galimybes.

Aplinkos apsauga

2.13 Komisija ketina užtikrinti, kad vyno sektoriui taikomos tvarkos reforma padės sumažinti vynuogių auginimo ir vyno gamybos poveikį aplinkai.

PPO

2.14 Komisijai ypač svarbu, kad naujasis BRO būtų suderintas su PPO taisyklėmis. Su tuo susijęs galiojančių intervencinių priemonių panaikinimas ir leidimas gaminti vyną Europos Sąjungoje iš importuotos misos ir maišyti iš trečiųjų šalių įvežtus vynus su ES vynais.

3. Bendrosios pastabos*Reformos tikslai*

3.1 EESRK iš esmės pritaria minėtiems Europos Komisijos keliamiems tikslams. Tačiau, Komiteto nuomone, kai kuriuos dalykus reikia suderinti.

3.1.1 EESRK primena, kad savo ankstesnėje nuomonėje tarp kitų jis paminėjo ir šiuos tikslus:

- gerinti šio sektoriaus tvarų konkurencingumą,
- panaikinti intervencines priemones kaip dirbtinę galimybę, padedančią realizuoti perteklinę produkciją,
- atsižvelgti į regioninius skirtumus,
- skleisti informaciją apie saikingo vyno vartojimo privalumus.

3.1.2 Komiteto nuomone, būtina atlikti platesnį tyrimą, ar globalizuotoje vyno rinkoje atsisakius veiksmingos išorės apsaugos apskritai dar įmanoma pasiekti rinkos pusiausvyrą.

3.1.3 Ypatingą reikšmę reikia skirti Europos gamintojų konkurencingumo didinimui. Reikia stiprinti Europos ekonomiką, remti pastangas, gerinančias kokybę ir labiau orientuotis į rinkos padėties vystymąsi ir vartotojų lūkesčius.

3.1.4 Komiteto nuomone, būtina sukonkretinti ekonominius tikslus ir juos papildyti socialiniais ir užimtumo tikslais. Visu pirma svarbu siekti pagerinti vynininkystės ūkių pajamas. Ypatingą dėmesį reikia skirti jaunų vynininkystės įmonių savininkų tobulinimo galimybėms. Būtina atkreipti dėmesį į nuolatinių ir sezoninių darbuotojų įdarbinimo galimybes ir pagerinti tinkamo jų atlygio sąlygas.

3.1.5 Komitetas kritiškai vertina Ministrų Tarybos kompetencijų perdavimą Komisijai, pvz., naujesnių vyno gamybos metodų registraciją, kadangi Komisija netinkamai atstovavo Europos vyno gamintojų interesams vedant derybas dėl dvišalių sutarčių.

3.1.6 EESRK mano, kad reikia padidinti finansines lėšas siekiant tinkamai atsižvelgti į dviejų naujų šalių, gaminančių vyną, stojimą į ES.

Dabartinis bendras vyno rinkos organizavimas: ex-post analizė

3.2 EESRK nuomone, būtina išsamiai patikrinti Komisijos analizę ir su ja susijusias priemones, kadangi rinkos dalyviams ir nepriklausomoms organizacijoms kyla abejonų dėl šios analizės.

3.2.1 Komitetas mano, kad tobulinti ir plėsti rinkos stebėjimą yra būtina norint surinkti vyno rinkos organizavimui geresnių duomenų apie vyno gamybą, prekybą ir vartojimą. Iki šiol naudoti bendrieji duomenys yra svarbūs, tačiau nepakankami. Taip pat būtina naujausia informacija apie gamybos struktūrų pokyčius, realizavimo kelius ir vartotojų elgseną.

3.2.2 Reikia patikrinti Komisijos teiginį, kad yra struktūrinio pertekliaus didėjimo tendencija. Komitetas atkreipia dėmesį į tai, kad reikia įvertinti sandėlio atsargų didėjimą, net ir atsižvelgiant į tai, kad daugiau gaminama rūšinio vyno.

Keturios galimybės

3.3 EESRK pasilieka sau teisę išsamiai ištirti šias keturias galimybes, tačiau po preliminaros analizės pritaria Komisijos pasirinkimui. Tačiau reikia pakeisti formuluotę „esminės reformos“ galimybė.

3.3.1 Komitetas labai aiškiai pabrėžia, kad Europos Komisija siūlo išlaikyti specifinį vyno rinkos organizavimą. Reikia atsižvelgti į visus vyno rinkos organizavimo aspektus - nuo gamybos iki vartojimo, ypač į priemones, susijusias su vartotojų apsauga, sveikatos apsauga ir vartotojams teikiama informacija.

Esminė reforma

3.4 EESRK mano, kad naujoji vyno rinkos organizavimo tvarka turi pradėti galioti 2008 metais. Tačiau, Komiteto nuomone, laipsniškas paramos mažinimas yra būtinas norint sudaryti įmonėms galimybes laipsniškai prisitaikyti prie naujų bendrųjų sąlygų.

3.4.1 EESRK ryžtingai atmeta pasiūlymą daugiau kaip trečdalią biudžeto skirti vynmedžių išrovimo programai, tad šios lėšos jau nebus skirtos rinkos priemonėms įgyvendinti ar priemonėms, skirtoms konkurencingumui stiprinti. Šiuo metu vynmedžių rovimas pripažįstamas kaip rinkos organizavimo priemonė (žr. toliau), todėl vynuogynų regionams ji turėtų būti siūloma kaip savanoriška priemonė pagal bendrąsias Bendrijos nuostatas.

3.4.2 Komitetas nepritaria visiškam sodinimo taisyklių liberalizavimui, nes tai daro žalą vyno rinkos reformos ekonominiams, socialiniams, aplinkosaugos politikos ir kraštovaizdžio išsaugojimo tikslams. Negalima remti vynininkystės perkėlimo iš kultūrinių vynuogynų landšaftų į plotus, kuriuose ūkininkavimo sąnaudos yra mažesnės. Jei Europos vynuogių auginimo taisyklės, kurios siejamos su draudimu sodinti vynmedžius, toliau nebus taikomos, tuomet reikia sukurti bendrą palankesnę struktūrą, kad vynuogių auginimo zonos galėtų suderinti savo auginimo taisykles su Europos vyno rinkos organizavimo tikslais.

3.4.3 Komitetas neigiamai vertina tai, kad Komisija kalbėdama apie „rinkos sektorių atgavimą“ nenurodo, kokių veiksmų reikia imtis įgyvendinant esminę reformą. Trūksta būdų ir priemonių norint įgyvendinti šiuos remtinius tikslus.

Rinkos priemonių panaikinimas ir perspektyvesnių priemonių taikymas

3.5 EESRK primena savo ankstesnį reikalavimą panaikinti intervencines priemones kaip dirbtinę gamybos pertekliaus realizavimo galimybę ir palankiai vertina su šiuo tikslu susijusius pasiūlymus.

3.5.1 Komitetas rekomenduoja įmonėms, norinčioms visiškai arba iš dalies atsisakyti gamybos, siūlyti savanorišką priemonę - išrovimą kaip struktūrinės programos dalį įtraukiant į ją ir vyno gamybos regionų socialinius komponentus.

3.5.2 Komitetas nepritaria, kad nedelsiant būtų nutrauktas intervencinių priemonių taikymas. Todėl jis rekomenduoja nacionaliniame finansiniame pakete numatyti 2008-2010 m. laipsniško paramos mažinimo laikotarpį siūlyti:

- distiliaciją geriamojo alkoholio gamybai (dabartinis 29 str.) ir
- paramą už privatų saugojimą (dabartinis 24 str. ir toliau).

3.5.3 EESRK mano, kad būtina palikti reikalavimą distiliuoti šalutinius produktus siekiant užtikrinti vyno produktų kokybę ir išvengti galimų piktnaudžiavimo atvejų.

3.5.4 Komitetas mano, kad nacionaliniame pakete būtina numatyti krizių prevencijai skirtas priemones, grindžiamas bendra gamintojų atsakomybe.

3.5.5 Komitetas mano, kad būtina pradėti taikyti perspektyvias priemones norint pasiekti numatytus tikslus. Iš jų paminėtinos:

- platus rinkos stebėjimas,
- informacinės vidaus rinkos programos siekiant informuoti vartotojus apie saikingo vyno vartojimo pranašumus ir išpėti dėl piktnaudžiavimo,
- eksporto rėmimo programos sukūrimas,
- informavimo programos, skirtos trečiųjų šalių vartotojams, ir
- mokslinių tyrimų programos, tarp jų ir įgyvendinamos bendradarbiaujant su trečiosiomis šalimis.

3.5.6 Komitetas pabrėžia, kad rinkos organizavimo priemonės turi duoti naudą visų pirma tiems, kurie nori ir toliau vystyti vynininkystę Europoje, o ne tiems, kurie dėl vienokių ar kitokių priežasčių nori jos atsisakyti.

Nacionalinis paketas

3.6 EESRK pritaria šiam pasiūlymui, kadangi jis atitinka jo keliamus reikalavimus atkreipti didesnę dėmesį į regioninius skirtumus ir nuosekliau įgyvendinti subsidiarumo principą vyno sektoriuje. Tačiau reikia ir toliau taikyti nuoseklias Bendrijos nuostatas, kurių pakaktų siekiant išvengti pakartotinės nacionalizacijos ir išsaugoti Europos vyno sektoriaus europietišką pobūdį.

3.6.1 Savo ankstesnėje nuomonėje (CES 68/99) Komitetas pareikalavo, kad pačių valstybių narių kompetencijai turi priklausyti apsisprendimo, kokias perplanavimo programos priemones pasirinkti ir taikyti jų teritorijose esantiems vynininkystės regionams, teisė. Svarbų vaidmenį gali atlikti gamintojų organizacijos, šakinės asociacijos ir panašių tikslų siekiančios asociacijos.

3.6.2 EESRK primena, kad jis ragino parengti specialią programą, skirtą remti nepalankioje padėtyje, pvz., šlaituose ir

stačiose įkalnėse, esančius vynuogynus. Itin nepalankiose klimato sąlygose esančios teritorijos taip pat turėtų būti remiamos pagal šią programą.

3.6.3 EESRK pritaria plačiam priemonių sąrašui, kuris savo apimtimi yra platesnis nei Komisijos pateiktasis. Jis nurodo savo nuomonę (CES 68/99), kurioje ragino gerokai išplėsti programą, skirtą remti vynininkystę ir pateikimą į rinką.

3.6.4 EESRK taip pat mano, kad, siekiant kuo didesnio veiksmingumo, iš nacionalinių paketų lėšų turi būti finansuojamos nuoseklios ir suderintos priemonės. Todėl šios priemonės turi būti įtraukiamos į visos vyno gamybos grandinės, apimančios vynuogynus, perdirbimą ir produkto pateikimą į rinką, planus. Taip pat reikėtų finansuoti priemones, leidžiančias gamintojams užtikrinti bendrą gamybos potencialo valdymą ir pasinaudoti alternatyviomis realizavimo galimybėmis. EESRK mano, kad už šių projektų valdymą turės atsakyti vyno gamintojų organizacijos.

3.6.5 Biudžeto paskirstymas nacionaliniam paketui - kaip jau buvo padaryta restruktūrizavimo atveju - turi vykti laikantis plotų, apsodintų vynuogynais, schemas. Laipsniškai mažinant paramą, reikia numatyti pakankamus finansinius išteklius besibaigiantiems rinkos mechanizmams, kad įmonės, kurios iki šiol taikė tokias priemones, galėtų laipsniškai prisitaikyti prie naujų bendrųjų sąlygų.

3.6.6 Reikia apibrėžti ES vyno rinkos organizavimo nacionalinio paketo priemones. Valstybės narės privalo savo biudžete (vynuogynais apsodintų plotų schema) pasirinkti tokias priemones, kurios padidintų jų vynininkystės sektoriaus konkurencingumą. Apie šias programas turi būti pranešta Briuseliui. Atsakomybė už tinkamą jų įgyvendinimą tenka valstybėms narėms.

3.6.7 Komitetas siūlo skirti ES bei Bendrijos ir nacionalinio paketo skatinimo priemones:

3.6.7.1 Bendrijos priemonės:

- rinkos stebėjimą Europos mastu,
- informavimo programos, skirtos vartotojams vidaus rinkose ir eksporto rinkose,
- eksporto, skirto ne ES šalims, programa,
- mokslinių tyrimų programos

3.6.7.2 Nacionalinis paketas:

- parama, skiriama už misos naudojimą sodrinimui,
- distiliacija laikantis 29 str. nuostatų (2008–2010),
- parama už šalutinių produktų distiliaciją (2008–2010),

- visiškas ir laikinas vynmedžių išrovimas,
- tiesioginės išmokos, skiriamos už tam tikrus vynuogynų plotus,
- „žalioji derlius“,
- parama, skiriama už vynuogių sulčių gamybą,
- vynuogynų restruktūrizacija, pertvarkymas ir perkėlimas,
- priemonės, gerinančios apskaitos ir pateikimo į rinką struktūras (pvz., integruotas įmonių ir įmonių struktūrų asociacijų tinklas),
- informavimo programos, skirtos vartotojams vidaus rinkoje,
- priemonės, skirtos kokybės gerinimui,
- programos, skirtos nepalankioje padėtyje esančioms teritorijoms, šlaituose arba stačiose įkalnėse, taip pat teritorijos, kurioms būdingos ekstremalios klimato sąlygos,
- krizių valdymas (krizių prevencija ir jų valdymas, draudimo fondai).

Kaimo plėtra

3.7 Daugelyje savo nuomonių Komitetas pabrėžė antrojo ramsčio svarbą būsimam kaimo vietovių, apimančių ir Europos vynuogynų regionus, vystymui.

3.7.1 Atsižvelgdamas į šį esminį tikslą, Komitetas pasisako už tai, kad sprendžiant konkrečias vyno sektoriaus problemas, visos priemonės, apie kurias diskutuojama vyno rinkos reformos metu, būtų finansuojamos iš vynininkystės biudžeto. Todėl negalima sumažinti biudžeto nei mažinant asignavimus, nei perkėlimiant lėšas.

Kokybės politika ir geografinės nuorodos

3.8 Kadangi šie Komisijos pasiūlymai yra nepaprastai svarbūs ir galiausiai jie turi panaikinti dabartinę kokybės sistemą, EESRK tikisi, kad Europos Komisija pateiks imitacinių modelių, kurie parodys, koks bus šių pasiūlymų poveikis vyno rinkos reformos tikslams tiek konkurencingumo gerinimo, tiek ir kokybės skatinimo, taip pat ir vartotojų apsaugos aspektu.

3.8.1 EESRK reikalauja, kad iš pradžių būtų įgyvendintos galiojančios TRIPS sutarties nuostatos, visų pirma geografinių nuorodų apsaugos registras, o tik po to diskutuoti apie galiojančios Europos kokybės sistemos pakeitimus.

Vyno gamybos technologijos

3.9 EESRK pasiūlymuose pastebi prieštaravimų, kurie turi būti pašalinti.

3.9.1 Komiteto nuomone, būtina įvesti tarptautiniu lygiu patvirtintą vyno kaip produkto apibrėžtį. Tam reikia pripažinti gamybos metodus.

3.9.2 Bet kokių procedūrų, kurios priimtos kurioje nors pasaulio šalyje, registracija prieštarauja griežtesniam Tarptautinės vynuogių ir vyno organizacijos patvirtintų standartų laikymuisi.

3.9.3 Komitetas pasisako už tai, kad griežtesnis vyno gamybos technologijų derinimas su Tarptautinės vynuogių ir vyno organizacijos standartais būtų įtrauktas į strategines dvišales arba tarptautines prekybos sutartis.

3.9.4 Komitetas prieštarauja numatytam leidimui gaminti Europoje vyną iš importuotos vynuogių misos ar misos koncentrato arba maišyti ES pagamintus vynus su kitų šalių vynais.

Sodrinimas

3.10 EESRK savo nuomonėje, priimtoje 1999 metais, pareikalavo atsižvelgti į skirtingas auginimo vietas, klimato ir oro sąlygas Europos Sąjungoje. Komitetas atkreipia dėmesį į tai, kad ši tematika yra labai sudėtinga ir ji neturėtų skaldyti Europos vynininkystės sektoriaus ar netgi užkirsti kelio reformų pasiūlymams.

3.10.1 Todėl Komitetas vertina Komisijos pasiūlymus atsižvelgdamas į savo ligšiolinę nuomonę, Komisijos paskelbtas analizes, siūlomą vyno gamybos technologijų liberalizavimą, vyno gamybos technologijų pripažinimą dvišalėse sutartyse ir į reformos tikslus, ypač į konkurencingumo didinimą ir gamybos išlaidų mažinimą. Svarstant Komisijos pasiūlymo „už“ ir „prieš“, Komitetas pritaria tolesniam galiojančių sacharozės naudojimo taisyklių taikymui ir paramos skyrimui už misos koncentratą.

Ženklinimas

3.11 EESRK nuomone, pasiūlymai yra labai sudėtingi, todėl jis tikisi, kad Europos Komisija pateiks tikslų pasiūlytų pakeitimų poveikio modeliavimą.

3.11.1 EESRK atkreipia dėmesį į tai, kad ženklavimo teisės aktai buvo pakeisti visai neseniai po ilgus metus trukusių diskusijų. Jis ragina Europos Komisiją paaiškinti, kokių yra naujų aspektų, kurie nebuvo įvertinti ką tik pasibaigusios diskusijos metu.

3.11.2 Komitetas pritaria ženklavimo taisyklių supaprastinimui, jei tai padės geriau informuoti vartotojus. Tačiau tokie pakeitimai neturėtų didinti konkurencijos iškreipimo pavojaus arba klaidinti vartotojų ir sukelti begalę teisminių ginčų. Atsižvelgiant į šiuos aspektus, reikia patikrinti Komisijos pasiūlymą dėl neprivalomo reikalavimo nurodyti paprastų stalo vynu, kuriems keliami mažesni reikalavimai nei rūšiniam vynu ar vynu su geografinė nuoroda, vynuogių veislę ir derliaus metus.

3.11.3 Komitetas atkreipia dėmesį į tai, kad plečiantis Europos Sąjungai didėja kalbų įvairovė, dėl to gali atsirasti prekybos kliūčių, pavyzdžiui, taip šiuo metu yra su sulfitu nuoroda. Todėl etiketėje nurodant privalomą informaciją, pvz., priedus, reikia sudaryti sąlygas nurodyti juos naudojant visiems suprantamus simbolius.

Realizavimo skatinimas ir informacija

3.12 Savo nuomonėje CES 68/99 EESRK pareikalavo, kad informacija apie saikingą vyno vartojimą ir piktnaudžiavimo juo pavojus būtų svarbus vyno rinkos organizavimo ramstis.

3.12.1 Kadangi Komisijos pasiūlymai yra labai neaiškūs, EESRK ragina Europos Komisiją pateikti konkrečias priemones dėl vartotojų informavimo ir realizavimo skatinimo vidaus rinkoje ir eksporto rinkose, kurios papildytų nepakankamas galiojančias sąlygas ir padėtų susigrąžinti prarastas rinkas arba išplėsti esamas.

3.12.2 Ypatinę dėmesį reikia skirti plačiam informavimui apie saikingo vyno vartojimo kaip sveikos mitybos ir šiuolaikinio gyvenimo būdo sudedamosios dalies privalumus.

3.12.3 Reikia sustabdyti užsienio prekybos balanso blogėjimą, pastebimą jau daugelį metų, ir gerokai pagerinti jį taikant eksporto rėmimo programas.

Aplinkos apsauga

3.13 EESRK savo nuomonėje CES 68/99 pareikalavo atlikti išsamesnę analizę.

3.13.1 Vynininkystės regionai paprastai yra unikalūs kultūriniai ландшаftai, kuriuos vyndariai privalo puoselėti taikdami aplinką tausojančius ūkininkavimo metodus. Vynininkystė yra ištisų regionų gyvenimo kultūros dalis, ekonominis, socialinis ir kultūrinis jų gyvenimas yra tiesiogiai susijęs su vynininkyste.

3.13.2 Todėl reforma turi plačiai atsižvelgti į klausimus, susijusius su aplinkos apsauga, socialine struktūra, ekonomika ir gyvenimo kokybe.

PPO

3.14 EESRK savo nuomonėje CES 68/99 nepritarė leidimui maišyti iš trečiųjų šalių importuotą produkciją su ES gaminiais arba gaminti vyną ES naudojant ne ES gaminius, nes tai daro žalą Europos gamintojams ir kelia piktnaudžiavimo pavojų vartotojams. Jis apgailestavo, kad Komisija nepateikia pasiūlymų, padedančių didinti konkurencingumą tarptautinėje prekyboje, ypač eksporto rinkose. Komitetas dar kartą patvirtina šią kritiką atsižvelgdamas į būsimą vyno rinkos reformą.

3.14.1 Remdamasis savo ankstesnėmis analizėmis, EESRK reikalauja, kad Komisija, įgyvendindama vyno rinkos organizavimo reformą, susijusią visų pirma su užsienio prekybos taisyklėmis, labiau atsižvelgtų į Europos vyno sektoriaus kaip pasaulinio lyderio padėtį.

2006 m. gruodžio 14 d., Briuselis

Žemės ūkio, kaimo plėtros ir aplinkos skyriaus

pirmininkas

Dimitris DIMITRIADIS

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Tarybos reglamento, iš dalies keičiančio Reglamentą (EB) Nr. 1698/2005 dėl Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) paramos kaimo plėtrai

COM(2006) 237 final 2006/0082 (CNS)

(2006/C 325/08)

Taryba, vadovaudamasi Europos bendrijos sutarties 37 straipsniu ir 299 straipsnio 2 dalimi, 2006 m. liepos 13 d. nusprendė pasikonsultuoti su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu dėl: *Pasiūlymo dėl Tarybos reglamento, iš dalies keičiančio Reglamentą (EB) Nr. 1698/2005 dėl Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) paramos kaimo plėtrai*

Žemės ūkio, kaimo plėtros ir aplinkos skyrius, kuris buvo atsakingas už Komiteto darbo šiuo klausimu organizavimą, 2006 m. lapkričio 8 d. priėmė savo nuomonę. Pranešėjas Adalbert Kienle.

431-ojoje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2006 m. gruodžio 13–14 d. (gruodžio 13 d. posėdis), Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas priėmė šią nuomonę 127 nariams balsavus už, 3 - prieš ir 4 susilaikius.

1. Nuomonės santrauka ir rekomendacijos

1.1 EESRK nuomone, pasiūlymas pakeisti EŽŪKPF reglamento du straipsnius yra logiška pasekmė, priėmus Europos Vadovų Tarybai nutarimą dėl 2007-2013 m. finansinės perspektyvos. Skiriant lėšas iš sanglaudos fondo, yra svarbu atskirai vertinti valstybės narės ekonominį pajėgumą. Galima pritarti išimtiniam pasiūlymui atleisti Portugaliją nuo bendro finansavimo atsižvelgiant į jos padėtį.

1.2 EESRK naudodamasis proga, kad teikiamas Komisijos pasiūlymas, siūlo atidžiai ištirti Europos Vadovų Tarybos sprendimą dėl EŽŪKPF lėšų sumažinimo, taip pat kai kurioms valstybėms narėms taikomas specialias taisykles, susijusias su lėšų, skirtų kaimo plėtrai, dydžiu ir naudojimu.

2. Įžanginės pastabos

2.1 2007-2013 m. ES finansinės perspektyvos

2.1.1 2005 m. gruodžio 19 d. ES valstybių ir vyriausybių vadovai po ilgų derybų susitarė dėl 2007-2013 m. ES finansinės perspektyvos. Kompromisas, pasiektas 2006 m. birželio 14 d. tarpinstituciniu susitarimu, kurį pasirašė Europos Parlamentas, Taryba ir Europos Komisija, greta finansinės paramos, numatytos pavieniuose punktuose, apima nemažai ir kitų nuostatų.

2.2 Dabartinis EŽŪFKP reglamento teisinis pagrindas

2.2.1 Kai kurie šie susitarimai susiję su parama kaimo plėtrai, kuri aptariama 2005 m. rugsėjo 20 d. Tarybos reglamente (EB) Nr. 1698/2005 dėl Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) paramos kaimo plėtrai.

2.2.2 2005 m. gruodžio mėn. priimti susitarimai Komisijos pasiūlymu turi būti įtraukti į Reglamentą (EB) Nr. 1698/2005 (EŽŪFKP reglamentą). Šiuo Komisijos teikiamu projektu

siekiami iš dalies pakeisti EŽŪFKP reglamentą, kad tos EŽŪFKP reglamento nuostatos, kurios prieštarauja 2005 m. gruodžio mėn. finansinės perspektyvos nuostatomis, būtų suderintos su finansinės perspektyvos formuluotėmis.

3. Svarbiausios Komisijos pasiūlymo nuostatos

3.1 Komisijos pasiūlymo tikslas

3.1.1 Šiuo projektu Europos Komisija siekia 2005 m. gruodžio 19 d. Tarybos sprendimo dėl 2007-2013 m. finansinės perspektyvos ir EŽŪFKP reglamento atitikties. Tam būtina pakeisti du EŽŪFKP reglamento straipsnius. Numatyti pakeitimai susiję su 69 straipsnio 6 dalimi ir 70 straipsniu.

3.2 Sanglaudos fondo asignavimų ribos

3.2.1 Dabartinės redakcijos EŽŪFKP reglamentas apriboja bendrus metinius asignavimus, skiriamus iš sanglaudos rėmimo fondo (įskaitant EŽŪFKP lėšas) valstybei narei neviršijant 4 proc. valstybės narės BVP (EŽŪFKP reglamento 69 straipsnio 6 dalis). 2007-2013 m. finansinės perspektyvos nutarime (40 punktas) bendrieji metiniai asignavimai, skiriami iš sanglaudą skatinančių fondų, atsižvelgiant į BNP (bendrosios nacionalinės pajamos) vienam gyventojui, apribojami nuo 3,2398 % iki 3,7893 % BVP.

3.3 Taisyklės iš sanglaudos rėmimo fondų skiriamų lėšų, apribojimui apskaičiuoti

3.3.1 Tarybos sprendime dėl 2007-2013 m. finansinės perspektyvos pateikiamos papildomos techninio pobūdžio taisyklės. Pvz., didžiausia pervedimo riba yra sumažinama 0,09 BVP procento, skaičiuojant nuo kiekvieno BNP vidurkio, tenkančio vienam gyventojui padidėjimo 5 procentais, palyginti su ES vidurkiu 2001–2003 m.

3.3.2 Be to, 2010 m. numatoma atlikti peržiūrą. Jei ją atlikus bus nustatyta, kad 2007–2009 m. kurios nors valstybės narės sukauptas BVP skiriasi daugiau nei 5 proc. nuo numatyto sukaupti BVP, taip pat ir dėl keitimo kursų pasikeitimų, sumos, skirtos tuo laikotarpiu tokiai valstybei narei, bus atitinkamai koreguojamos. Tačiau koreguoti galima tik iki tam tikros maksimalios sumos - pridėdant ar mažinant neturi būti viršyta 3 mlrd. eurų suma.

3.3.3 Toliau aptariamoms taisyklėms, kaip reikėtų atsižvelgti į Lenkijos zloto vertę.

3.4 Iš dalies atleisti Portugaliją nuo bendro nacionalinio finansavimo

3.4.1 EŽŪFKP reglamento 70 straipsnyje numatyta, kad EŽŪFKP lėšos gali tik papildyti privalomą bendrą nacionalinį finansavimą (skirtingo dydžio sumos). Tačiau 2005 m. gruodžio mėn. finansiniame susitarime numatyta Portugalijai skirti 320 mln. eurų kaimo plėtrai, atleidžiant ją nuo bendro nacionalinio finansavimo (63 punktas). Komisijos pasiūlymu, šį susitarimą reikia įtraukti į dabartinę EŽŪFKP reglamento 70 straipsnio redakciją. Minėto straipsnio 4 dalyje numatyta išimtis atokiausiems regionams ir mažosioms Egėjo jūros saloms, pagal kurią EŽŪFKP įnašas gali būti didinamas iki 85 proc. Toje pačioje straipsnio dalyje dabar reikia įtvirtinti išimtį, pagal kurią Portugalijai skiriama 320 mln. eurų ir netaikomas EŽŪFKP lėšų bendro finansavimo reikalavimas.

4. Bendrosios pastabos

4.1 Teisinių pagrindų atitiktis būtina

4.1.1 EESRK pabrėžia, kad visiškai akivaizdu, jog teisinių pagrindų derėjimas yra būtinas. Komisijos pasiūlymo dėl Tarybos reglamento, iš dalies keičiančio Reglamentą (EB) Nr. 1698/2005 dėl Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) paramos kaimo plėtrai COM(2007) 2013 final yra logiška Tarybos sprendimo dėl 2007-2013 metų finansinės perspektyvos pasekmė. Komisijos pasiūlymo formuluotės atitinka 2005 m. gruodžio mėn. Tarybos priimtus nutarimus ir jos logiškai įtrauktos į EŽŪFKP reglamento struktūrą.

4.2 Galimybė įvertinti Tarybos nutarimo dėl finansinės perspektyvos turinį

4.2.1 Šis reglamento pasiūlymas yra gera proga Europos Parlamentui, Europos Komisijai ir Regionų komitetui bei EESRK išsakyti savo požiūrį dėl Tarybos finansinės perspektyvos nutarimų turinio, jei jie dar neįtraukti į tarpinstitucinį susitarimą.

4.3 Stiprinti ES sanglaudos politiką

4.3.1 EESRK visada rėmė sanglaudos tikslus, padedančius stiprinti ekonominę ir socialinę ES sanglaudą ir mažinti regionų vystymosi skirtumus. Konvergencijos tikslas, svarbi sanglaudos

politikos dalis, numato, kad remiant silpniausiai išsivysčiusių valstybių narių ir regionų augimą lemiančias sąlygas ir veiksmus, jos gali priartėti prie ES vidurkio.

4.3.2 EESRK atkreipia dėmesį į tai, kad sanglaudos politika įgyvendinama per fondus (Europos regioninės plėtros fondas (ERPF), Europos socialinis fondas (ESF), Sanglaudos fondas), o fondų parama skirstoma atsižvelgiant į regiono ekonominę galią ir geografinę padėtį. Regionai, kurių BVP yra žemesnis nei 75 proc. ES vidurkio ir atitinka konvergencijos tikslo reikalavimus, turi teisę gauti paramą, o kiti regionai — teisę gauti paramą pagal regionų konkurencingumo ir užimtumo tikslus. Iš viso 25 ES valstybėse yra 846 regionai, išsidėstę 18 ES valstybių narių, kuriems taikoma konvergencija. Be 9 iš 10 naujų ES valstybių (išskyrus Kiprą), ES konvergencijos regionų taip pat yra Vokietijoje, Ispanijoje, Prancūzijoje, Didžiojoje Britanijoje, Portugalijoje, Belgijoje, Austrijoje, Graikijoje ir Italijoje.

4.3.3 EESRK pritaria nuostatoms dėl valstybių narių diferencijuoto ekonominio pajėgumo vertinimo apskaičiuojant viršutinę sanglaudos tikslams skiriamų lėšų ribą. Tokia diferenciacija, užuot taikius bendrą 4 proc. dydžio apribojimą, atitinka konvergencijos ir paramos nustatymo principą, leidžiantį silpniausiai išsivysčiusioms valstybėms narėms gauti santykinai daugiau finansinių išteklių. Tad viršutinės ribos nustatymas atsižvelgiant į ekonominį šalies pajėgumą yra prasmingas.

4.4 Kaimo plėtros rėmimas turi būti tinkamas atsižvelgiant į paramos dydį ir skyrimą

4.4.1 Antrasis bendrosios žemės ūkio politikos ramstis, kaimo plėtros rėmimas, EESRK nuomone, yra labai svarbi politika, kurios svarba pastaraisiais metais pagrįstai išaugo, o ateityje turės dar labiau didėti. Tai atsispindi Komisijos ir valstybių narių pasisakymuose, tačiau šie politiniai ketinimų protokolai jokiū būdu neįeina į atitinkamą „antrojo ramsčio“ finansavimą 2007-2013 metų laikotarpiu. EESRK tai vertina labai kritiškai ir šias problemas aptars tinkamu metu.

4.4.2 Vykstant deryboms dėl 2007-2013 m. finansinės perspektyvos, nemažai valstybių sugebėjo išsiderėti specialią taisyklių, susijusių su kaimo plėtrai skirtų lėšų suma ir paskirstymu. Iš bendros kaimo plėtrai skirtos 69,75 mlrd. eurų sumos, 4,07 mlrd. eurų buvo skirta aštuonioms šalims. Austrija gavo 1,35 mlrd. eurų, Švedija 820 mln. eurų, Airija ir Italija po 500 mln. eurų, Suomija 460 mln. eurų, Portugalija 320 mln. eurų, Prancūzija 100 mln. eurų ir Liuksemburgas 20 mln. eurų. EESRK pastebi, kad šis nenumatytas lėšų skyrimas yra politinė nuolaida, tačiau ji rodo šių valstybių aktyvias pastangas ir jų teikiamą svarbą kaimo plėtrai. Be esminių problemų, susijusių su neįprastu tokio dydžio lėšų skyrimu vykstant deryboms, EESRK taip pat įžvelgia kaimo plėtros politikos suskaidymą, nulemtą skirtingų asignavimų ir nevienodo atskirų valstybių narių aktyvumo.

4.4.3 Atsižvelgdamas į Europos Komisijos ataskaitoje apibūdintą sunkią Portugalijos žemės ūkio padėtį (COM(2003) 359 final, 2003 06 19) EESRK pritaria Tarybos susitarimui atleisti Portugaliją nuo bendro finansavimo reikalavimo, skiriant jai 320

mln. eurų. Kaimo plėtrai taikomas bendro finansavimo principas yra teisingas, tačiau nėra dogma. EESRK ir ateityje kiekvienu atskiru atveju kritiškai vertins bendro finansavimo įnašo dydį, struktūrą ir su tuo susijusias išimtis.

2006 m. gruodžio 13 d., Briuselis

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkas
Dimitris DIMITRIADIS

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą iš dalies keičiantį Reglamentą (EB) Nr. .../... dėl teiginių apie maisto produktų maistingumą ir sveikumą

COM(2006) 607 final — 2006/0195 COD

(2006/C 325/09)

2006 m. lapkričio 10 d. Taryba, vadovaudamasi Europos bendrijos steigimo sutarties 95 straipsniu, nusprendė pasikonsultuoti su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu dėl Pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą iš dalies keičiantį Reglamentą (EB) Nr. .../... dėl teiginių apie maisto produktų maistingumą ir sveikumą

2006 m. spalio 25 d. Komiteto biuras pavedė Žemės ūkio, kaimo plėtros ir aplinkos skyriui organizuoti Komiteto darbą šiuo klausimu.

Kadangi darbas skubus, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas savo 431-ojoje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2006 m. gruodžio 13–14 d. (gruodžio 13 d. posėdis), pagrindiniu pranešėju paskyrė **Panagiotis Gkofas** ir priėmė šią nuomonę 110 narių balsavus už, 3 — prieš ir 16 susilaikius.

1. Išvados ir rekomendacijos

1.1 EESRK pritaria Komisijos pasiūlymui iš dalies pakeisti Reglamento dėl teiginių 25 straipsnį, nurodantį Komiteto darbo tvarką, kuria reikia vadovautis siekiant priimti priemones, reikalingas Reglamentui įgyvendinti.

1.2 EESRK sutinka, kad į 25 straipsnį būtų įtrauktos 3 ir 4 pastraipos, kadangi jose numatyta naujos reguliavimo procedūros su tikrinimu taikymas priimant bendro pobūdžio priemones, kuriomis siekiama iš dalies pakeisti neesminius Reglamento dėl teiginių elementus. Norint, kad minėtose pastraipose numatyta tvarka taptų išsamesnė, šis pakeitimas yra būtinas.

1.3 EESRK remia naują reguliavimo procedūros su tikrinimu taikymą atitinkamiems Reglamento dėl teiginių straipsniams, kadangi naujoji tvarka yra aiškesnė ir veiksmingesnė nei prieš tai buvusi tvarka.

1.4 EESRK mano, kad Reglamentas dėl teiginių, kuriame nagrinėjami teiginiai apie maisto produktų maistingumą ir sveikumą, pateikiami etiketėse pristatant ir reklamuojant maisto

produktus, turėtų būti įgyvendinamas nedelsiant. Esant tokioms aplinkybėms, EESRK pabrėžia, kad svarbu užtikrinti, jog naujos reguliavimo procedūros su tikrinimu taikymas tam tikriems Reglamento dėl teiginių straipsniams netaptų pernelyg ilgomis procedūromis, kurios trukdytų veiksmingai ir laiku įgyvendinti Reglamentą.

1.5 EESRK pastebi ir mano, kad ateityje Komisija turėtų nagrinėti reguliavimo sistemos supaprastinimo klausimą, atsižvelgdama į maisto saugą ir vartotojų apsaugą. EESRK pritaria Komisijos ketinimams peržiūrėti ir atnaujinti dabartinius ES maisto ženklavimo teisės aktus⁽¹⁾ ir pabrėžia esamų ženklavimo nuostatų svarbą geresnio reguliavimo kontekste.

1.6 EESRK pritaria tam tikros Europos reguliavimo sistemos įvedimui, kuris atitinka vartotojų apsaugos interesus ir skatina vidaus rinkos darną ir veiksmingą jos veikimą.

⁽¹⁾ Bendrieji maisto ženklavimo reikalavimai yra pateikti horizontaliuose teisės aktuose (Direktyva 2000/13/EB ir su ja susiję tekstai), kuriuose daugelis nuostatų yra sukurtos 1978 m. Vertikalūs teisės aktai apima kitas konkrečias nuostatas.

2. Įžanga

2.1 Taryba paragino EESRK parengti nuomonę dėl pasiūlymo iš dalies pakeisti Europos Parlamento ir Tarybos Reglamentą (EB) Nr. .../... dėl teiginių apie maisto produktų maistingumą ir sveikumą (toliau — Reglamentas dėl teiginių⁽²⁾), kad jis būtų suderintas su naujuoju Tarybos sprendimu (EB) 2006/512, iš dalies keičiančiu Sprendimą 1999/468/EB toliau — Sprendimas dėl komitologijos), nustatantį Komisijos naudojimosi jai suteiktais įgyvendinimo įgaliojimais tvarką. Tarybos sprendime (EB) 2006/512 buvo nustatyta nauja Komiteto darbo tvarka, pavadinta *reguliavimo procedūra su tikrinimu*, skirta Sprendimui 1999/468/EB, nes pastarajame buvo numatytas tik ribotas naudojimosi tokiais suteiktais įgaliojimais procedūrų skaičius.

2.2 Reglamente dėl teiginių, kuriame nagrinėjami teiginiai apie maisto produktų maistingumą ir sveikumą, pateikiami etiketėse, pristatant ir reklamuojant maisto produktus, visada nurodoma reguliavimo procedūra, Komisijai suteikiant įgyvendinimo įgaliojimus, todėl jis turi būti suderintas, jei būtina, su nauja Komiteto reguliavimo procedūra su tikrinimu, kaip nustatyta vadovaujantis Tarybos sprendimu 1999/468/EB.

3. Bendros pastabos

3.1 EESRK iš principo pritaria Komisijos pasiūlymui taikyti *reguliavimo procedūrą su tikrinimu*, priimant bendro pobūdžio priemones, kuriomis siekiama iš dalies pakeisti neesminius reglamento dėl teiginių elementus.

3.2 EESRK yra įsitikinęs, kad Reglamentas dėl teiginių yra priimamas tokiu metu, kai mitybos ir sveikatos problemų suvokimas sukuria tikslios ir išsamios vartotojams skirtos informacijos poreikį. Komitetas nurodo, kad Reglamento dėl teiginių sėkmė priklauso nuo to, ar bus užtikrinta aukšto lygio vartotojų apsauga ir tuo pat metu pagerintas vartotojų pasirinkimas siekiant, kad vietos ir importuoti gaminiai būtų saugūs bei tiksliai ir aiškiai paženklininti.

3.3 Reglamentas dėl teiginių papildo Direktyvos 2000/13/EB bendrąsias nuostatas, kuriose draudžiama naudoti informaciją, kuri galėtų suklaidinti vartotojus ar pagal kurią maisto produktams būtų galima priskirti medicininių savybių ir kuri apibrėžia konkrečias teiginių apie maisto produktų maistingumą ir sveikumą naudojimo nuostatas. Komitetas mano, kad šis reglamentas dabar yra ypač svarbus ir kad jį reikėtų įgyvendinti nedelsiant, kadangi vis didesnė svarba teikiama sveiko gyvenimo būdo ir sveikos mitybos sąsajai, ir reikia tokios informacijos, kuri padėtų vartotojams padaryti „sveiką pasirinkimą“

3.4 EESRK yra įsitikinęs, kad Komisija, vadovaudamasi savo visuomenės sveikatos programa, kartu su reguliavimo sistema

(2) Šiuo metu laukiama Tarybos galutinio sprendimo dėl pirminio įstatymo galią turinčio dokumento (COM(2003) 424 final).

turėtų skatinti informavimo kampanijas sveikatos ir mitybos srityje.

4. Konkrečios pastabos

4.1 EESRK mano, kad Reglamento dėl teiginių 25 straipsnio, kuriame aprašoma Komiteto tvarka, pakeitimai yra labai svarbūs, kadangi šia tvarka vadovaujamosi priimant bendro pobūdžio priemones, kuriomis siekiama iš dalies pakeisti neesminius pagrindinės priemonės, priimtos naudojantis bendro sprendimo procedūra, elementus.

4.2 EESRK yra įsitikinęs, kad naujosiose 25 straipsnio pastraipose bus pateiktos išsamesnės ir smulkesnės nuorodos į Tarybos sprendimo 1999/468/EB atitinkamus straipsnius, tvarka taps veiksmingesnė ir bus padidinti Reguliavimo komiteto įgyvendinimo įgaliojimai. Svarbiausia, naujosiose pastraipose bus aiškiau nustatyti Komisijai suteikti įgaliojimai ir pabrėžiamas Europos Parlamento ir Tarybos vaidmuo atidžiai tiriant priemones dar prieš jų priėmimą.

4.3 EESRK pritaria 3 ir 4 pastraipų įtraukimui į 25 straipsnį, kuriose įvedama nauja Komisijos naudojimosi jai suteiktais įgyvendinimo įgaliojimais procedūrų kategorija. Tai suteikia Parlamentui ar Tarybai galimybę prieštarauti tokių rengiamų priemonių, kurios viršija Komisijos įgyvendinimo įgaliojimus arba nesilaiko subsidiarumo ir proporcingumo principų, priėmimui.

4.4 Komitetas pritaria galimybei pateisinamais ar išimtiniais atvejais sutrumpinti ar pailginti procedūros atlikimo terminus (kaip teigiama Sprendimo 1999/468/EB, iš dalies pakeisto Sprendimu 2006/512/EB, 5 straipsnio a punkte).

4.5 EESRK pritaria Reglamento dėl teiginių pakeitimams, kad *reguliavimo procedūrą su tikrinimu* būtų galima taikyti šio Reglamento straipsniams, pagal kuriuos reikalaujama priemonių, numatytų Sprendimo dėl komitologijos procedūros 5 straipsnyje (reguliavimo procedūra), priėmimo (Tarybos sprendimas 1999/468/EB).

4.5.1 Komitetas mano, kad šis pakeitimas bus teigiamas ir veiksmingas, nes jis bus taikomas naujai reguliavimo procedūrai su tikrinimu, kai reikės nustatyti bendras teiginių apie maisto produktų maistingumą ir sveikumą naudojimo sąlygas.

4.5.2 Komitetas yra įsitikinęs, kad šis pakeitimas padės užtikrinti, kad įgyvendinant Reglamentą dėl teiginių bus išlaikyta aukšto lygio vartotojų apsauga, ypač sukuriant konkrečias maistingų medžiagų įvertinimo aprašymus, kuriuos turi atitikti tam tikrų kategorijų maisto produktai, kad būtų galima juos įvertinti pagal teiginius apie maisto produktų maistingumą ir sveikumą.

4.5.3 EESRK pabrėžia konsultacijų su vartotojų grupėmis ir prekyautojais maisto produktais bei jų atstovais reikšmę kuriant arba atnaujinant teiginių apie maisto produktų maistingumą ir sveikumą naudojimo sąlygas ir iš dalies keičiant priedą, kuriame išvardyti leistini teiginiai.

4.6 EESRK rekomenduoja Komisijai ateityje apvarstyti, ar nereikėtų supaprastinti teiginių apie maisto produktų maistingumą, susijusių su sveikatos apsaugos klausimais, priėmimo ir jų mokslinio pagrindo patvirtinimo tvarką⁽³⁾. Be to, EESRK yra

įsitikinęs, kad reikia supaprastinti reguliavimo sistemą, atsižvelgiant į maisto saugą ir vartotojų apsaugą.

4.7 EESRK pabrėžia, kad Reglamentas dėl teiginių privalo būti pragmatiškas ir yra susirūpinęs, kad kai kurios nuostatos, susijusios su teiginių pagrindimu, gali būti pernelyg sudėtingos. Komitetas yra įsitikinęs, kad svarbu suderinti vartotojų poreikį gauti geriau moksliskai pagrįstą ir aiškesnę informaciją ir maisto pramonės galimybes kurti bei pateikti į rinką maisto produktus, kurių savybės būtų naudingos ir svarbios vartotojams.

2006 m. gruodžio 13 d., Briuselis

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto

pirmininkas

Dimitris DIMITRIADIS

⁽³⁾ Žr. OL C 110, 2004 4 30, p. 18-21.

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą, iš dalies keičiantį Reglamentą (EB) Nr. .../... dėl maisto produktų papildymo vitaminais ir mineralais bei tam tikromis kitomis medžiagomis

COM(2006) 606 final — 2006/0193 (COD)

(2006/C 325/10)

Taryba, vadovaudamasi Europos bendrijos steigimo sutarties 95 straipsniu, 2006 m. lapkričio 15 d. nusprendė pasikonsultuoti su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu dėl *Pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą, iš dalies keičiantį Reglamentą (EB) Nr. .../... dėl maisto produktų papildymo vitaminais ir mineralais bei tam tikromis kitomis medžiagomis*.

2006 m. spalio 25 d. Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto biuras pavedė Žemės ūkio, kaimo plėtros ir aplinkos skyriui organizuoti Komiteto darbą šiuo klausimu.

Kadangi darbas skubus, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas 431-ojoje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2006 m. gruodžio 13–14 d. (2006 m. gruodžio 13 d. posėdis), pagrindiniu pranešėju paskyrė **József Kapuvári** ir priėmė šią nuomonę 107 nariams balsavus už ir 1 susilaikius.

1. Išvados

1.1 EESRK mano, kad naudinga reglamente nustatyti reguliavimo procedūrą su galimybe vykdyti priežiūrą. EESRK pritaria Europos Komisijai, kad labai svarbu Bendrijos teisę supaprastinti ir padaryti aiškesnę.

2. Įvadas

2.1 Pasiūlymu siekiama Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (EB) Nr. .../... dėl maisto produktų papildymo vitaminais ir mineralais bei tam tikromis kitomis medžiagomis nustatyti reguliavimo procedūrą su galimybe vykdyti priežiūrą visais atvejais, kai Komisija yra įgaliota priimti norminamojo pobūdžio priemones, kaip apibrėžta Sprendimo 1999/468/EB, nustatančio Komisijos naudojimosi jai suteiktais įgyvendinimo įgaliojimais tvarką, 2 straipsnyje su pakeitimais, padarytais Tarybos sprendimu 2006/512/EB.

2.2 Įvedant naują komitologijos procedūrą, būtinas šis dalinis pakeitimas. Naujoji procedūra tai yra reguliavimo procedūra su galimybe vykdyti priežiūrą.

2.3 Siūloma atlikti tik tuos pakeitimus, kurie yra būtini norint reglamentą suderinti su sprendimu dėl naujos komitologijos procedūros.

3. Bendros pastabos

3.1 EESRK mano, kad reglamente nustatyti reguliavimo procedūrą su galimybe vykdyti priežiūrą yra naudinga. EESRK pritaria Europos Komisijai, kad labai svarbu Bendrijos teisę supaprastinti ir padaryti aiškesnę.

3.2 Reguliavimo procedūra su galimybe vykdyti priežiūrą padeda veiksmingiau pakeisti neesmines reglamento nuostatas, kartu išbraukiant kai kurias tokias nuostatas arba įrašant naujas neesmines nuostatas.

3.3 Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas 2004 m. kovo mėn. priėmė nuomonę, kurioje apibrėžiama jo pozicija dėl maisto produktų papildymo vitaminais ir mineralais bei tam tikromis kitomis medžiagomis. Todėl nėra būtina pateikti naują Komiteto poziciją klausimu, kuris nagrinėjamas šiame pasiūlyme iš dalies pakeisti reglamentą, siekiant atnaujinti informaciją.

3.4 Naujos taisyklės dėl reguliavimo procedūros su galimybe vykdyti priežiūrą turi būti taikomos nuo 2006 m. liepos 23 d.

3.5 Manydamas, kad svarstomo kodifikavimo atveju nėra atliekami esminiai reglamento pakeitimai, o siekiama suteikti aiškumo ir skaidrumo Bendrijos teisės aktams, Komitetas pritaria šiam tikslui ir, remdamasis pirmiau pateiktais teiginiais, pritaria šiam pasiūlymui.

2006 m. gruodžio 13 d., Briuselis

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto

pirmininkas

Dimitris DIMITRIADIS

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Pasiūlymo priimti Tarybos reglamentą, iš dalies keičiantį Reglamentus (EEB) Nr. 404/93, (EB) Nr. 1782/2003 ir (EB) Nr. 247/2006 dėl bananų sektoriaus

COM(2006) 489 final — 2006/0173 (CNS)

(2006/C 325/11)

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas, vadovaudamasis Darbo tvarkos taisyklių 29 straipsnio 2 dalimi, 2006 m. spalio 26 d. nusprendė parengti nuomonę savo iniciatyva dėl Pasiūlymo priimti Tarybos reglamentą, iš dalies keičiantį Reglamentus (EEB) Nr. 404/93, (EB) Nr. 1782/2003 ir (EB) Nr. 247/2006 dėl bananų sektoriaus

Žemės ūkio, kaimo plėtros ir aplinkos skyrius, kuris buvo atsakingas už Komiteto darbo šiuo klausimu organizavimą, 2006 m. lapkričio 8 d. priėmė savo nuomonę. Pranešėjas Espuny Moyano.

431-ojoje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2006 m. gruodžio 13–14 d. (gruodžio 13 d. posėdis), Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas priėmė šią nuomonę 134 nariams balsavus už ir 6 — susilaikius.

1. Išvados ir rekomendacijos

Komisija pateiks konkrečią ataskaitą, prie kurios, prireikus, bus pridėti atitinkami pasiūlymai.

1.1 Komitetas pripažįsta, kad būtina reformuoti dabartinę pagalbos Bendrijos bananų augintojams sistemą, todėl palankiai vertina Komisijos pasiūlymą. Vis dėlto mano, kad dar anksti vertinti 2006 m. sausio 1 d. įsigaliojusio naujo importo režimo, kuriam būdingas bendras muitų tarifas ir į kurį minėtame pasiūlyme deramai neatsižvelgta, poveikį augintojų pajamoms.

1.4 Komitetas siūlo pakeisti Reglamento 247/2006 30 straipsnį įrašant šią pastraipą:

Europos Komisija galės leisti valstybėms narėms į paramos programas įtraukti specialų avansų mokėjimo režimą, skirtą bananų augintojams.

1.2 Komitetas siūlo pasiūlymo penktą konstatuojamąją dalį iš dalies pakeisti taip:

2006 m. sausio 30 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 247/2006, nustatančio specialias žemės ūkio priemones atokiausiems Sąjungos regionams, III antraštinėje dalyje numatyta parengti atokiausiems regionams skirtas Bendrijos paramos programas, kuriose pateikiamos konkrečios priemonės vietinei žemės ūkio produktų gamybai remti. Šiame reglamente numatyta persvarstyti tas paramos programas ne vėliau kaip iki 2009 m. gruodžio 31 d. Jeigu ekonominės sąlygos, turinčios įtakos pragyvenimo šaltiniams atokiausiuose regionuose, iš esmės pasikeis, Komisija greičiau pateiks ataskaitą. Vis dėlto, siekdama atsižvelgti į ypatingą Bendrijos bananų augintojų padėtį, Komisija savo konkrečią ataskaitą pateiks anksčiau numatytos datos, jei dėl importo režimo pakeitimų sumažės augintojų pajamos. Ši priemonė būtų geriausiai pritaikyta bananų auginimui kiekviename iš minėtų regionų remti numatant gana lankstų ir decentralizuotą bananų auginimui remti skirtų būdų taikymą. Galimybė įtraukti paramą už bananus į šias paramos programas turėtų padidinti paramos žemės ūkio gamybai šiuose regionuose strategijų darną.

1.3 Komitetas siūlo 3 straipsnio 2 punkte įrašyti naują 3 bis dalį iš Reglamento (EEB) Nr. 247/2006 28 straipsnio:

Jei dėl pakeisto importo režimo pablogės bananų augintojų ekonominės sąlygos, ne vėliau kaip 2009 m. gruodžio 31 d.

2. Bendrosios pastabos

2.1 Bananų sektorius yra labai specifinis, todėl jam taikomas atskiras BRO. Šio sektoriaus išskirtinumas susijęs su tuo, kad didžioji dalis produkcijos išauginama atokiausiuose Bendrijos regionuose, kuriuose, kaip pripažįstama Sutarties 299 straipsnio 2 dalyje, susiduriama su daug specifinių sunkumų ir kurie savo produkcija aprūpina tik 16 proc. Bendrijos rinkos, bei su tuo, kad pasaulio bananų rinka iš esmės yra oligopolija, kadangi prekybą kontroliuoja penkios stambios įmonės.

2.2 Šiuo Europos Komisijos pasiūlymu, kuris buvo priimtas po ilgo konsultavimosi proceso pačioje institucijoje ir už jos ribų, radikaliai pakeičiama dabartinė pagalbos Bendrijos bananų sektoriui sistema. Dabartinė vidinės paramos sistema, pagrįsta kompensacinių išmokų principu kasmet išmokant skirtingo dydžio sumas, kurios priklauso nuo bananų kainų lygio, bus pakeista pagalba, teikiama nacionalinių paketų pavidalu; ši pagalba atokiausiems regionams bus integruota į Posei programas, o kitoms Bendrijos gamybos zonoms — į vienkartinės išmokos sistemą.

2.3 Šiuo pasiūlymu reformuojami trys Bendrijos reglamentai:

2.3.1 Reglamentas 404/93 dėl bendro bananų rinkos organizavimo. Panaikinama II antraštinė dalis (gamintojų organizacijos ir koncentracijos mechanizmai), III antraštinė dalis (kompensacinės pagalbos sistema, veiklos programos ir išrovimo išmoka) ir kai kurie IV ir V antraštinių dalių straipsniai, kurie, perėjus nuo tarifinėmis kvotomis reglamentuojamos sistemos prie vien tik tarifais reglamentuojamos sistemos, tapo nebeaktualūs. Pakeičiami kai kurie V antraštinės dalies straipsniai: panaikinamas Bananų valdybos komitetas (nuorodos į šį komitetą bus skirtos Šviežių vaisių ir daržovių vadybos komitetui) ir išbraukiamas reikalavimas, vadovaujantis Reglamentu 404/93, pateikti metinę ataskaitą.

2.3.2 Reglamentas 1782/2003 dėl 2003 m. BŽŪP reformos. Keičiami atitinkami straipsniai siekiant ne atokiausiuose regionuose išaugintus bananus įtraukti į vienkartinės išmokos sistemą. Todėl koreguojama šių šalių nacionalinė viršutinė riba: Graikijos (+ 1,1 mln. eurų), Portugalijos (+ 0,1 mln. eurų) ir Kipro (+ 3,4 mln. eurų). Šios valstybės narės nustatys orientacines sumas ir skaičių hektarų, kuriems, remiantis reprezentatyviuoju 2000–2005 m. laikotarpiu, bus skirta vienkartinė išmoka.

2.3.3 Reglamentas 247/2006 dėl žemės ūkio Posei programų. Posei programų biudžetas išaugo 278,80 mln. eurų: Poseican — 141,1 mln. eurų, Poseidom — 129,1 mln. eurų, o Poseima — 8,6 mln. eurų.

2.4 Komiteto nuomone, Komisija savo pasiūlymu, kuriame beveik nebekalbama apie bananų BRO, o finansinę pagalbą šiam produktui siūloma priskirti bendram Posei programų biudžetui

bananų sektoriui neskiriant atskiro skyriaus, tam tikra prasme atsisako atsakomybės už Bendrijos bananų auginimo sektorių.

2.5 Komitetas palankiai vertina Komisijos pasiūlymą dėl fiksuoto dydžio nacionalinių biudžeto paketų sistemos, tačiau baiminasi, kad bendro biudžeto gali nepakakti, jei, įvedus naują importo režimą ir labiau liberalizavus rinką, Bendrijoje smarkiai nukristų kainos, ir dėl galimų rinkos pokyčių, kuriuos lems šiuo metu vykstančios tarptautinės derybos dėl prekybos.

3. Konkrečios pastabos

3.1 Komisija turėtų rasti alternatyvų sprendimą siekdama išsaugoti Bendrijos bendrąsias nuostatas dėl bananų auginimo organizacijų, kadangi Europoje šio produkto auginimas labai suskaidytas. Dauguma auginytojų yra smulkūs, jie savo vaisius parduoda turguose ir susiduria su didele konkurencija, o tai reiškia, kad reikalinga labiau koncentruota pasiūla. Komiteto nuomone, Bendrijos bendrąsias nuostatas dėl auginytojų organizacijų galima būtų išsaugoti paliekant kai kurias Reglamento (EB) Nr. 404/93 II antraštinės dalies nuostatas, ypač jos 5, 8 ir 9 straipsnius.

3.2 Bananas — labai naši kultūra, reikalaujanti priežiūros ištisuos metus, o tai lemia nuolatinis išlaidas, visų pirma didelei darbo jėgai ir laistymo sistemoms. Todėl reikėtų išlaikyti dabartiniame režime nustatytą avansų sistemą.

3.3 Komisijos pasiūlyme turėtų būti konkrečiau kalbama apie ataskaitos turinį, kuriuo bus remiamasi imantis atitinkamų priemonių dėl naujo importo režimo žemdirbiams praradus pajamas.

2006 m. gruodžio 13 d., Briuselis

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto

pirmininkas

Dimitris DIMITRIADIS

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą, iš dalies keičiantį Tarybos reglamentą (EEB) Nr. 1408/71 dėl socialinės apsaugos sistemų taikymo pagal darbo sutartį dirbantiems asmenims, savarankiškai dirbantiems asmenims ir jų šeimos nariams, judantiems Bendrijoje, ir Tarybos reglamentą (EEB) Nr. 574/72, nustatantį Reglamento (EEB) Nr. 1408/71 įgyvendinimo tvarką

COM(2005) 676 final — 2005/0258 (COD)

(2006/C 325/12)

Taryba, vadovaudamasi Europos bendrijos steigimo sutarties 262 straipsniu, 2006 m. vasario 14 d. nusprendė pasikonsultuoti su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu dėl Pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą, iš dalies keičiantį Tarybos reglamentą (EEB) Nr. 1408/71 dėl socialinės apsaugos sistemų taikymo pagal darbo sutartį dirbantiems asmenims, savarankiškai dirbantiems asmenims ir jų šeimos nariams, judantiems Bendrijoje, ir Tarybos reglamentą (EEB) Nr. 574/72, nustatantį Reglamento (EEB) Nr. 1408/71 įgyvendinimo tvarką

Užimtumo, socialinių reikalų ir pilietybės skyrius, kuris buvo atsakingas už darbo šiuo klausimu organizavimą, 2006 m. lapkričio 7 d. priėmė savo nuomonę. Pranešėjas Rodríguez García-Caro.

431-ojoje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2006 m. gruodžio 13–14 d. (2006 m. gruodžio 13 d. posėdis), Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas priėmė šią nuomonę 140 nariams balsavus už, nė vienam nariui nebalsavus prieš ir 2 susilaikius.

1. Išvados

1.1 Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas palankiai vertina pasiūlymą iš dalies pakeisti Reglamentą Nr. 1408/71 ir tikisi, kad tai bus vienas iš paskutinių, o galbūt paskutinis pakeitimas, dėl kurio jam tenka išsakyti savo nuomonę. Tai reikštų, kad Reglamentas Nr. 883/2004 visiškai įsigaliojotų tik Europos Parlamentui ir Tarybai priėmus naują įgyvendinimo reglamentą, kuris pakeistų Reglamentą Nr. 574/72.

1.2 Todėl Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas skatina valstybes nares ir Parlamentą supaprastinti naujojo reglamento procedūrą, kad ji būtų veiksmingesnė negu Reglamento Nr. 883/2004 priėmimo procedūra. Europos darbuotojų judumo metais tai būtų geriausias Europos Sąjungos institucijų indėlis.

2. Įžanga

2.1 Įsigaliojus Reglamentams Nr. 1408/71 ir Nr. 574/72 dėl socialinės apsaugos sistemų taikymo dirbantiems asmenims ir jų šeimos nariams, judantiems Europos Sąjungoje, jie buvo ne kartą keičiami siekiant juos pritaikyti prie pakeistų valstybių narių teisės aktų ir atsižvelgiant į įvairius Teisingumo Teismo sprendimus socialinės apsaugos srityje.

2.2 Šiais pakeitimais atnaujinama socialinės apsaugos koordinavimo sistema Bendrijos lygiu, kad jos teritorijoje judantys Europos piliečiai nenukentėtų dėl savo teisių socialinės apsaugos srityje naudodamiesi viena iš pagrindinių ES teisių — laisvai judėti ir apsigyventi.

2.3 Pagrindinis pakeitimas Europos Sąjungos valstybių narių socialinės apsaugos sistemų koordinavimo srityje buvo padarytas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu Nr. 883/2004 ⁽¹⁾. Šis reglamentas pakeičia Reglamentą Nr. 1407/71, tačiau jis dar netaikomas, kadangi laukiama, kol bus priimtas reglamentas, pakeičiantis Reglamentą Nr. 574/72. Dėl pasiūlymo priimti reglamentą, nustatantį Reglamento Nr. 883/2004 ⁽²⁾ įgyvendinimo tvarką, jau pradėta teisinė procedūra, o Komitetas neseniai priėmė nuomonę ⁽³⁾ dėl šio pasiūlymo.

2.4 EESRK jau pateikė nuomonę dėl reglamento dėl socialinės apsaugos sistemų koordinavimo ⁽⁴⁾.

3. Pasiūlymo turinys

3.1 Pasiūlymu, dėl kurio Komiteto prašoma pateikti nuomonę, siekiama atnaujinti Reglamento Nr. 1408/71 priedus atsižvelgiant į valstybių narių nacionalinių socialinės apsaugos teisės aktų pakeitimus. Kartu norima supaprastinti Bendrijos teisės aktų socialinės apsaugos sistemų koordinavimo srityje taikymą.

3.2 Šiuo klausimu Komisijos parengtame dokumente nesiūlomi jokie Reglamento Nr. 574/72 pakeitimai.

3.3 Siūlomi pakeitimai, atsižvelgiant į jų įvairių pobūdį ir siekiant supaprastinti darbo dokumentą, bus pateikti konkrečių pastabų skyriuje.

⁽¹⁾ OL L 166, 2004 4 30.

⁽²⁾ COM(2006) 16 final.

⁽³⁾ Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą, nustatantį Reglamento (EB) Nr. 883/2004 dėl socialinės apsaugos sistemų koordinavimo įgyvendinimo tvarką. Pranešėjas Wolfgang Greif.CESE 1371/2006

⁽⁴⁾ OL C 75, 2000 2 15. Pranešėjas Rodríguez García-Caro.

4. Bendrosios pastabos

4.1 Apskritai Komitetas palankiai vertina pasiūlymą, dėl kurio yra paprašytas pateikti nuomonę, kadangi jame siūlomi pakeitimai pateikiami atsižvelgiant į įvairių valstybių narių teisės aktus. Bet koks Europos Sąjungos socialinės apsaugos sistemų koordinavimo pakeitimas bus sutiktas palankiai, jeigu jis bus naudingas Sąjungos piliečiams ir supaprastins bei pagerins jų santykius su įvairiomis valdžios institucijomis, į kurias jiems tenka kreiptis dėl savo teisių.

4.2 Nors jau pradėta reglamento dėl Reglamento Nr. 883/2004 įgyvendinimo tvarkos priėmimo procedūra, Komitetas mano, kad bendros pastabos, kurias jis pateikė savo nuomonėje dėl kitų dalinių Reglamentų Nr. 1408/71 ir Nr. 574/72 pakeitimų, kurie buvo priimti 2005 m. rugsėjo 28–29 d. ⁽⁵⁾ EESRK plenarinėje sesijoje, vis dar aktualios ir reikia jas priminti. Šios pastabos šiuo metu yra visiškai pagrįstos.

4.3 Mums pateiktas pasiūlymas dėl pakeitimo pavadintas „Pasiūlymu priimti Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą, iš dalies keičiantį Tarybos reglamentą (EEB) Nr. 1408/71 dėl socialinės apsaugos sistemų taikymo pagal darbo sutartį dirbantiems asmenims, savarankiškai dirbantiems asmenims ir jų šeimoms nariams, judantiems Bendrijoje, ir Tarybos reglamentą (EEB) Nr. 574/72, nustatantį Reglamento (EEB) Nr. 1408/71 įgyvendinimo tvarką“.

4.4 Pirmame pasiūlymo straipsnyje numatomi kai kurių Reglamento Nr. 1408/71 priedų pakeitimai, o Reglamentas Nr. 574/72 visai neminimas. Todėl siūlome pataisyti pasiūlymo pavadinimą išbraukiant užuominą apie Reglamentą Nr. 574/72, kad pavadinimas labiau atitiktų pasiūlymo turinį.

5. Konkrečios pastabos

5.1 Pirmame straipsnyje siūloma pakeisti Reglamento Nr. 1408/71 I, II bis, III, IV ir VI priedus.

5.2 Siekiant integruoti Švedijos teisės aktų pakeitimus socialinės apsaugos ir socialinio draudimo įmokų srityje iš dalies keičiama I priedo I dalis, kurioje apibrėžiamos sąvokos „pagal darbo sutartį dirbantis asmuo“ ir „savarankiškai dirbantis asmuo“.

5.3 Atsižvelgiant į Nyderlandų ligos draudimo teisės aktų pakeitimus, keičiama I priedo II dalis, kurioje kalbama apie asmenis, kuriems taikomas šis reglamentas, ir aiškinamas sąvokos „šeimos narys“ apibrėžimas. Ši sąvoka apima sutuoktinių, registruotą partnerį ir vaiką iki aštuoniolikos metų.

5.4 Dėl įvairių Lietuvos ir Slovakijos socialinių pensijų įstatymo pakeitimų pakeistas II bis priedas dėl specialių neįmokinių išmokų. Priedas suderintas su atnaujintais Lietuvos nacionaliniais teisės aktais: Slovakijos nacionaliniai teisės aktai suderinti, o pašalpa išlaikyta tik įgytų teisių atveju.

5.5 Keičiama III priedo A dalis, kurioje kalbama apie iki šiol taikomas socialinės apsaugos konvencijų nuostatas, išbraukiamas 187 punktą dėl Italijos ir Nyderlandų bendrosios konvencijos.

5.6 Kadangi Slovakijoje invalidumo pensijų dydis priklauso nuo draudimo laikotarpio trukmės, keičiama IV priedo A dalis, kurioje išvardyti reglamento 37 straipsnio 1 dalyje nurodyti teisės aktai, pagal kuriuos invalidumo išmokų suma nepriklauso nuo draudimo laikotarpio trukmės.

5.7 Pakeitus Ispanijos teisės aktus, keičiama IV priedo B dalis, kurioje kalbama apie specialias sistemas savarankiškai dirbantiems asmenims, kuriems taikomos specialios nuostatos dėl kitoje valstybėje narėje įgytų draudimo laikotarpių sumavimo.

5.8 Slovakijos ir Švedijos atveju keičiama IV priedo C dalis. Šiame priede minimi atvejai, kai gali būti atsisakyta dvigubo išmokų skaičiavimo, kadangi rezultatai būtų tokie patys. Slovakijos atveju kalbama apie pensiją netekus maitintojo, o Švedijos atveju — apie minimalios užtikrinamosios pensijos, kuri priklauso nuo gyvenimo toje šalyje laikotarpių, apskaičiavimą.

5.9 Dėl pasikeitusių Švedijos teisės aktų atnaujinta IV priedo D dalis, kurioje išvardytos išmokos ir susitarimai dėl to paties pobūdžio išmokų, kurias galima gauti pagal dviejų ar kelių valstybių narių įstatymus, sumavimo. Be to, priede pateikiamas Suomijos ir Liuksemburgo dvišalis susitarimas.

5.10 Pakeistas ir VI priedas, kuriame išdėstytos konkrečios kai kurių valstybių narių teisės aktų įgyvendinimo nuostatos. Iš dalies keičiami tie skirsniai, kuriuose kalbama apie šias valstybes nares:

— Skirsnis „E. Estija“ turėtų būti papildytas tėvystės išmokų apskaičiavimo taisyklėmis.

— Skirsnyje „Q. Nyderlandai“ turėtų būti nurodyta, kad naujoji sveikatos priežiūros reforma įsigalioja nuo šių metų.

— Skirsnyje „W. Suomija“ turėtų būti nurodyta Suomijos darbo pensijų teisės aktų reforma.

— Skirsnyje „X. Švedija“ turėtų būti pateikiami naujuose socialinio draudimo ir pensijų reformos teisės aktuose padaryti pakeitimai.

⁽⁵⁾ OL C 24, 2006 1 31. Pranešėjas Rodríguez Garcča-Caro.

5.11 Reglamento Nr. 1408/71 priedų pakeitimai iš esmės susiję su įvairių valstybių narių teisės aktų pakeitimais. Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas palankiai vertina visus išmokų Bendrijos piliečiams mokėjimo tvarkos patobulinimus.

5.12 Vis dėlto norėtume pabrėžti, kad priedų ir specifinių atvejų Reglamentuose Nr. 1408/71 ir Nr. 883/2004 skaičiaus didinimas nėra geriausias būdas siekti socialinės apsaugos sistemų koordinavimo nuostatų supaprastinimo. Nuostatų tobulinimas ir paprastinimas buvo pagrindiniai Reglamento Nr. 883/2004 tikslai ir, Komiteto nuomone, reikėtų tęsti darbą šia linkme.

5.13 Komisija pateikė pasiūlymą dėl reglamento, iš dalies keičiančio Reglamentą Nr. 883/2004, siekdama apibrėžti jo

priedo XI ⁽⁶⁾ turinį. Šis priedas atitinka Reglamento Nr. 1408/71 VI priedą. Tačiau Komitetas pastebi, kad šių priedų skirsniuose „W. Suomija“, apie kurią kalbama ir šios nuomonės 5.10 punkte, yra neatitikimų.

5.14 Pasiūlymo priimti reglamentą, dėl kurio teikiama ši nuomonė, I priedo 6 c punkte rašoma taip: „...jei asmuo dėl darbo kitoje valstybėje narėje yra įgijęs pensijų draudimo laikotarpių...“ O pasiūlymo priimti reglamentą, iš dalies keičiantį Reglamentą Nr. 883/2004, XI priedo skirsnyje „W. Suomija“ rašoma taip: „...jei asmuo yra įgijęs pensijos draudimo laikotarpių, pagrįstų darbu pagal darbo sutartį arba savarankišku darbu kitoje valstybėje narėje...“.

5.15 Komiteto nuomone, reikėtų suvienodinti abi redakcijas ir suderinti tekstus, kadangi kalbama apie tokį patį atvejį.

2006 m. gruodžio 13 d., Briuselis

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto

pirmininkas

Dimitris DIMITRIADIS

⁽⁶⁾ COM(2006) 7 final, SOC/238. Rengiama EESRK nuomonė. Pranešėjas Wolfgang Greif.

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Savanoriškos veiklos, jos vaidmens Europos visuomenei ir poveikio

(2006/C 325/13)

Komisija, vadovaudamasi Europos bendrijos steigimo sutarties 262 straipsniu, 2006 m. balandžio 6 d. nusprendė pasikonsultuoti su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu dėl *Savanoriškos veiklos, jos vaidmens Europos visuomenei ir poveikio*

Užimtumo, socialinių reikalų ir pilietybės skyrius, kuris buvo atsakingas už Komiteto darbo šiuo klausimu organizavimą, 2006 m. lapkričio 7 d. priėmė savo nuomonę. Pranešėja Erika Koller. Bendrapranešėja Soscha Gräfin zu Eulenburg.

431-ojoje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2006 m. gruodžio 13–14 d. (gruodžio 13 d. posėdis) Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas 127 nariams balsavus už, 9 — prieš ir 17 susilaikius priėmė šią nuomonę.

1. Rekomendacijos ir išvados

1.1 EESRK ragina Komisiją paskelbti Savanorių metus ir kiek įmanoma greičiau išleisti Baltąją knygą dėl savanoriškos veiklos ir aktyvaus pilietiškumo Europoje; tai padėtų pabrėžti šių reiškiniių tarpusavio sąveiką, jų mastą ir svarbą. Kadangi savanoriai dažniausiai vykdo veiklą vietoje, ši Baltoji knyga turi būti išplėta į strategiją, nurodančią, kaip gali būti didinamas Europos savanoriškos veiklos mastas, skatinamas aktyvus pilietiškumas Europoje ir Europos tapatybė.

1.2 Valstybių narių vyriausybės turėtų būti skatinamos kurti nacionalinę savanorių politiką ir strategiją, nustatančią, kaip gali būti tiesiogiai skatinama ir pripažįstama savanoriška veikla. Šioje nacionalinėje savanorių politikoje taip pat turi būti numatyta atitinkama savanoriškos veiklos infrastruktūra. Šiuo atveju ES gali nubrėžti metmenis ir skatinti valstybes nares dažniau keistis pažangia patirtimi.

1.3 Visose valstybėse narėse būtina siekti sudaryti teisinę sistemą, kuri numatytų teisę į savanorišką veiklą, nepriklausomai nuo esamos teisinės ar socialinės padėties. Visiems savanoriams turi būti užtikrintos lygios galimybės, taip pat ir žmonėms su negalia. Kai kuriose valstybėse narėse teisinė sistema vis dar trukdo savanoriškos veiklos vystymui, todėl ši veikla nesulaukia didesnės visuomenės paramos. Kartais tokiam vystymui kliudo netgi teisės aktai, pvz., draudimai arba apribojimai užsiimti tam tikra veikla. Šiuos apribojimus reikia išnagrinėti ir skatinti savanorišką veiklą sukuriant teisinę sistemą, kuri numatytų, pvz., draudimo ir išlaidų kompensavimo taisykles.

1.4 Komiteto nuomone, ne tik vyriausybės, bet ir kiti dalyviai — parlamentai, regionų ir vietos organizacijos, pilietinės visuomenės organizacijos — turėtų pripažinti savanoriškos veiklos svarbą ir aktyviai padėti ją skatinti, nes tai pabrėžtų savanoriškos veiklos vaidmenį ir padėtų jai pelnyti didesnę visuomenės pripažinimą.

Be to, Komitetas norėtų atkreipti Komisijos dėmesį visų pirma į tai, kad pilietinės visuomenės organizacijos atlieka pagrindinį vaidmenį vykdančią savanorišką veiklą.

1.5 Kartu Komitetas mano, kad pageidautina pabrėžti mokyklos ir pilietinės visuomenės santykius siekiant skatinti pasirengimą savanoriškai veiklai. Todėl pradinio mokymo metu būtina daugiau laiko skirti pedagoginei veiklai, kurios tikslas ugdyti socialinį sąmoningumą ir dalyvauti sprendžiant visuotinės svarbos socialinius klausimus. Pavyzdžiui, būtų galima paraginti vyresnius nei 15 metų jaunuolius dalyvauti prasmingoje ir naudingoje „socialinių ir ekologinių metų“ veikloje, jiems pasiūlant praktinių užsiėmimų. Ypatingas dėmesys turėtų būti skiriamas nevyriausybinėms organizacijoms, skatinančioms vaikus pirmą kartą imtis savanoriškos veiklos.

1.6 ES deda pastangas, kad būtų pripažintas neinstitucinis ir neformalus mokymasis, visų pirma tam panaudodama Europass priemonę ir rekomendaciją dėl bendrųjų gebėjimų. Ypatingą dėmesį ji turėtų skirti gebėjimų, įgytų vykdančią savanorišką veiklą, pripažinimui. Jei būtų sukurtas jaunimo Europass, tai paskatintų jaunimo savanoriškos veiklos pripažinimą.

1.7 EESRK kviečia visas valstybes nares, o taip pat ir pačią ES kurti savanorių politiką, kuri apimtų savanoriškos veiklos skatinimo strategiją ir konkrečias programas, pateiktų pasiūlymų dėl kryptingos paramos ir numatytų visuomenės informavimo kampanijas, taip pat remtų pilietinės visuomenės ir įmonių partnerystę bei skatintų viešai pripažinti savanorių atliktus darbus. Tam reikia sukurti atitinkamą teisinę sistemą, kuri skatintų savanorišką veiklą. ES galėtų nubrėžti metmenis ir pateikti medžiagos apmąstymams bei skatinti valstybes nares keistis pažangia patirtimi.

1.8 Mums reikia patikimų ir palyginamų Europos masto duomenų, rodančių savanoriškos veiklos apimtį, svarbą ir socialinę bei ekonominę vertę. Toks tyrimas turėtų būti vykdomas remiantis viena savanoriškos veiklos apibrėžtimi. Jis turėtų nagrinėti savanorių poreikius ir motyvaciją, taip pat ir motyvus tų žmonių, kurie nenori įsitraukti į šią veiklą. Europos lygiu būtina rasti būdų, kaip savanoriškos veiklos įnašas į nacionalines pajamas ir jos poveikis visuomenei galėtų tapti labiau pastebimas. Čia Eurostat galėtų atlikti iniciatoriaus ir koordinatoriaus vaidmenį: visos ES valstybių narių statistikos tarnybos turėtų tokius duomenis.

1.9 EESRK rekomenduoja, kad Europos Sąjungos finansavimo sistema, taip pat politikos sritys ir programos labiau nei ligi šiol remtų savanorišką veiklą. Šiuo tikslu ypač reikalinga Europos infrastruktūra savanoriškai veiklai remti. Šiuo metu Europos savanorių tarnyba (EST) yra vienintelis savanoriškos veiklos paramos šaltinis Europos Sąjungoje. Dalyvaudami jos veikloje apie 40 000 jaunuolių nuo 18 iki 25 metų amžiaus dirbo 31 Europos ir jos partnerių valstybėje nuo šešių mėnesių iki vienerių metų. Besivystančiose šalyse savanorių veikla finansuojama iš pagalbos vystymuisi lėšų. EESRK mano, kad šių pagalbos šaltinių nepakanka, ir siekia, kad Europos Sąjunga laikytųsi aktyvesnio, nuoseklesnio ir darnesnio požiūrio dėl savanoriškos veiklos, visų pirma siekiant, kad Europos savanorių programos būtų prieinamos visoms gyventojų grupėms ir neapsiribotų vien tik jaunimui skirtomis ilgalaikėmis savanorių tarnybomis.

1.10 EESRK taip pat pageidautų, kad būtų parengtos rekomendacijos dėl konkrečiai vyresnio amžiaus žmonių savanoriškos veiklos. Jose, pavyzdžiui, būtų siūlomi partnerystės ir pasikeitimo patirtimi bandomieji projektai, galintys tapti pirmomis iniciatyvomis.

1.11 Be to, savanoriška veikla, vykdoma įgyvendinant Europos projektus, turėtų būti prilyginta finansiniam įnašui. Apskritai reikėtų supaprastinti prašymų dalyvauti Europos projektuose blankus, kad juose neliktų biurokratizmo ir kad savanorių organizacijos tikrai galėtų dalyvauti tokiuose projektuose.

1.12 Informacijos sklaida turi būti stiprinama ir plėtojama: pernelyg dažnai informacija, deja, nepasiekia suinteresuotųjų. Todėl reikia pasinaudoti visais informacijos kanalais. Pavyzdžiui, būtų galima sukurti interneto svetainę, kurioje būtų kaupiama susijusi informacija. Vienu kompiuterio pelės spustelėjimu ji būtų prieinama iš visų esamų savanorių svetainių. Europos savanorių organizacijų tinklams čia tenka ypatinga reikšmė. Jie užtikrina, kad organizacijos keistųsi informacija, skleistų pažangią patirtį ir perduotų ES institucijoms savanorių bei jų tarnybų norus ir reikalavimus. Savanorių organizacijų tinklai turi būti kryptingai remiami, kadangi yra infrastruktūros savanoriškai veiklai skatinti dalis.

1.13 Europos Sąjunga labai prisidėtų skatinant savanorišką veiklą ir didinant jos pripažinimą visuomenėje, jei dalyvautų gruodžio 5 d., kurią Jungtinės Tautos paskelbė Tarptautine savanorių diena, iškilmėse ir pripažintų bei švęstų šią savanoriškos veiklos dieną. Tarptautiniai savanorių metai (2001 m.) parodė, kaip visuomenei svarbios veiksmingos ir valstybės remiamos programos. Jeigu, kaip siūlo EESRK, Europos lygiu būtų paskelbti savanoriškos veiklos metai, tai taip pat padėtų Europos lygiu įvertinti ir pripažinti daugybės savanorių veiklą vietoje ir sužadintų savanoriams priklausymo Europai jausmą.

1.14 Siekiant labiau įvertinti savanoriškos veiklos reikšmę valstybių narių vystymuisi, EESRK rekomenduoja Europos lygiu priimti chartiją, nustatančią savanoriškų organizacijų vaidmenį, jų teises ir pareigas. Kad būtų stiprinama savanoriškų organizacijų ekonominė padėtis valstybėse narėse, EESRK rekomenduoja, priimant Bendrijos teisės aktus, sukurti teisinį pagrindą, pagal kurį šios organizacijos būtų atleidžiamos nuo pridėtinės vertės mokesčio. Siūlant apibrėžti Europos chartijoje savanoriškų organizacijų vaidmenį, teises ir pareigas siekiama sukurti vienodas gaires toms organizacijoms, kurioms gali būti suteiktas ypatingas teisinis statusas ir ekonominės bei kitos išskirtinės teisės.

2. Įvadas

2.1 Savanoriška veikla yra neįkainojama visuomenei. Daugiau kaip 100 milijonų Europos savanorių skiria savo laisvalaikį daugybei veiklos sričių, jų veiksmai teikia naudą tretiesiems asmenims ir tarnauja visuomenės labui. Pilietinės visuomenės organizacijų veikla, kurią vykdo vien tik arba daugiausia savanoriai, sulaukia vis didesnio žmonių, valstybinių institucijų ir ypač pačių piliečių pripažinimo (¹).

2.2 Tačiau tikroji savanoriškos veiklos vertė yra daug didesnė nei teikti paslaugas ir tenkinti socialinius poreikius. Motyvacija, kuria paremta ši veikla, t. y., savo iniciatyva prisidėti prie visuotinės gerovės ir kartu ją kurti, skatina tokias vertybes, kaip altruizmas ir solidarumas, o tai sudaro atsvarą izoliacijai ir egoizmui, kurie vis labiau būdingi šiuolaikinei visuomenei.

2.3 Savanoriška veikla tiek vietos, tiek ir Europos lygiu yra glaudžiai susijusi su aktyviu pilietiškumu, sudarančiu demokratijos branduolį. Piliečiai dalyvauja visuomenės gyvenime ne tik išitraukdami į politinį gyvenimą, bet ir tikslingai sprenddami visuomenės problemas. Dalyvaudami visuomeninėje veikloje, jie gali įgyvendinti konkrečių kūrybinę valią. Dirbdamas kitiems savo laisvalaikiu arba atlikdamas savanorišką veiklą bendram labai žmogus dažnai patiria didelę finansinę riziką arba net pavojų sveikatai. Tai yra būtent tokia aktyvaus Sąjungos pilietiškumo forma, kuri mūsų visuomenės piliečiams leidžia labai aiškiai pajusti, kad jie priklauso savo visuomenei. Todėl savanoriška veikla gali būti vienu geriausių dalyvavimo pavyzdžių, taigi, esmine aktyvaus pilietiškumo sudedamąja dalimi ir netgi būtina sąlyga.

2.4 Be to, savanoriška veikla skatina asmeninį tobulėjimą: vystosi socialinis sąmoningumas, bendrieji gebėjimai ir įgūdžiai, todėl savanoriams atsiveria daugiau galimybių darbo rinkoje ir

(¹) Pavyzdžiui, Europos Sąjungos Komisijos finansuota studija EUYUOPART 2003–2005 m. dėl jaunimo dalyvavimo visuomenės gyvenime rodo, kad visose aštuoniose dalyvavusiose Europos valstybėse jaunimas labiau pasitiki pilietinės visuomenės organizacijomis nei valstybinėmis institucijomis:
http://www.sora.at/images/doku/euyoupart_finalcomparativereport.pdf

aktyviam dalyvavimui visuomeniniame gyvenime. Įvairiais veiksmais savanoriška veikla sudaro sąlygas neinstituciniam ⁽²⁾ ir neformaliam ⁽³⁾ mokymuisi. Jis greta oficialaus mokymosi ⁽⁴⁾ atlieka svarbų vaidmenį įgyvendinant mokymąsi visą gyvenimą.

2.5 Savanoriška veikla sudaro svarbią mūsų valstybių ekonomikos nacionalinio produkto dalį. Labai dažnai nacionaliniuose statistikos duomenyse šis įnašas lieka nepastebėtas, kadangi jis ne visada paremtas pinigine verte turinčiais prekių mainais ir nėra vienos metodikos jo ekonominei vertei nustatyti. Tačiau kai ji nustatoma, paaiškėja, kad savanoriškos veiklos ekonominė vertė ir įnašas į ekonomiką yra didžiuliai ⁽⁵⁾. Pavyzdžiui, Jungtinėje Karalystėje savanoriškos veiklos ekonominė vertė vertinama 7,9 proc. BVP, šioje veikloje dalyvauja 38 proc. gyventojų. Airijoje ir Vokietijoje daugiau kaip 33 proc. gyventojų, o Lenkijoje 18 proc. gyventojų vienaip ar kitaip dalyvauja savanoriško darbo veikloje.

2.6 Be to, tarptautinė savanorių tarnyba, veikianti Europos ir pasauliniu mastu, gali daugiau pasitarnauti ugdam tautų solidarumą ir tarpusavio supratimą bei sudaryti sąlygas kultūrų dialogui. Todėl EESRK labai pritaria Komisijos ketinimui plėsti Europos savanorių tarnybą, jai suteikti daugiau veiksmingumo ir stengtis padaryti taip, kad jos darbas būtų labiau pastebimas.

2.7 Solidarumas, atsakomybės už kitus jausmas ir noras jaustis naudingi yra esminė savanoriškos veiklos motyvacija. Ši veikla kuria socialinius ryšius, prisideda prie visuomenės sanglaudos ir gerina gyvenimo kokybę bei socialinę pažangą Europoje. Taigi ji įkūnija Europos integracijos vertybes, nustatytas Europos bendrijos steigimo sutarties 2 straipsnyje ir Europos Sąjungos sutarties 2 straipsnyje. Be to, savanoriška veikla yra svarbus dalyvaujamosios demokratijos, kuri Sutartyje dėl Konstitucijos Europai pripažįstama sudedamąja ES demokratinio gyvenimo dalimi, išraiškos būdas. Savanoriška veikla, kaip ir patys savanoriai, tarnauja visuomenės gerovei. Taigi, atsižvelgiant į jos svarbą, savanoriška veikla turėtų būti deramai pripažinta visose Europos Sąjungos valstybėse narėse.

2.8 EESRK 2002 m. informaciniame pranešime „Darbas ligonių slaugos namuose — savanoriškos veiklos Europoje pavyzdys“ (pranešėja Soscha Gräfin zu Eulenburg) jau nagrinėjo savanoriškos veiklos temą.

⁽²⁾ **Neinstitucinis mokymasis:** mokomasi iš kasdieninių situacijų darbo aplinkoje, šeimoje, laisvalaikio. Mokymasis nėra sisteminis (tikslų, trukmės ir mokymosi priemonių prasme) ir šiuo atveju paprastai išduodami diplomais ar pažymėjimas. Neinstitucinis mokymasis gali būti tikslingas, tačiau daugeliu atvejų jis būna neplanuotas (arba „be išankstinio ketinimo“, atsitiktinis).

⁽³⁾ **Neformalus mokymasis:** mokomasi ne švietimo ar ugdymo įstaigoje. Tačiau toks mokymas gali būti sisteminis (tikslų, trukmės ir mokymosi priemonių prasme). Besimokančiajam neformalus mokymasis yra tikslingas.

⁽⁴⁾ **Formalus mokymasis:** paprastai mokomasi švietimo arba ugdymo įstaigoje ir sistemingai (tikslų, trukmės ir mokymosi priemonių prasme). Jį baigus išduodamas diplomai ar pažymėjimas. Besimokančiajam oficialus mokymasis yra tikslingas. Šaltinis: COM(2001) 678.

⁽⁵⁾ Pagal Europos savanorių centro parengtą tyrimą „Facts & Figures Research Project“ (Statistikos ir informacijos rinkimo tyrimo projektas), 2004–2006 m.: <http://www.cev.be/facts&figures.htm>

Be to, savanoriška veikla kitais požiūriais buvo nušviesta EESRK darbuose, tačiau atskiros nuomonės šia tema ligi šiol nebuvo rengta ⁽⁶⁾.

2.9 Europos Sąjungoje vis labiau pripažįstamas savanoriškos veiklos įnašas visuomeninėje, kultūros ir aplinkosaugos srityse, o savanoriškos organizacijos vis labiau įtraukiamos į sprendimų, visų pirma politinių, priėmimo procesą, sprendžiant švietimo ir visą gyvenimą trunkančio mokymosi, sveikatos ir vartotojų apsaugos, vystymo, prekybos ir kitus klausimus. EESRK pritaria šioms iniciatyvoms, tačiau mano, kad ligi šiol pasiektos pažangos toli gražu nepakanka.

2.10 EESRK palankiai vertina tai, kad savanoriška jaunimo veikla tapo 2001 m. Komisijos inicijuoto politinio proceso ir atviro koordinavimo metodo prioritetu. Jis ragina Komisiją remiantis padaryta pažanga toliau vystyti savanorišką veiklą ir horizontalius aspektus nagrinėti taikant holistinį požiūrį.

2.11 2001 m. tarptautiniu lygiu buvo žengtas pirmas žingsnis, kai JTO paskelbė šiuos metus Tarptautiniais savanorių metais. Tie metai atkreipė visuomenės dėmesį į savanorišką veiklą, vėl padarė žmones į ją įsitraukti ir atskleidė būdus, kaip atsakingi politikos pareigūnai gali ją pripažinti, remti ir skatinti. JTO iniciatyva kasmet gruodžio 5 d. minima Tarptautinė savanorių diena. Europos Sąjunga turėtų atkreipti Europos piliečių dėmesį į šį svarbų renginį.

2.12 Tačiau apskritai Komitetas mano, kad Europos Komisija ir valstybės narės turėtų daugiau dėmesio skirti savanoriškai veiklai, todėl pritaria Margot Wallström prašymui EESRK parengti atskirą nuomonę šia svarbia tema.

3. Savanoriškos veiklos samprata ir bruožai

3.1 Praktikoje ir mokslo darbuose savanoriška veikla dažnai apibrėžiama skirtingai. Iš tiesų sudėtinga vienoje apibrėžtyje aprėpti įvairius savanoriškos veiklos aspektus. Europos Sąjungos valstybėse vartojamoms skirtingoms apibrėžtims yra bendri trys svarbūs kriterijai:

— savanoriška veikla vykdoma laisva valia ir savo iniciatyva, ji jokiū būdu negali būti privaloma. Tai užtikrina, kad savanoris išpareigoja vykdyti šią veiklą ir susitapatina su ja;

⁽⁶⁾ Šie EESRK darbai gali būti siejami su savanoriškos veiklos tema: EESRK nuomonė „Jaunimo politika“, pranešėja Jillian van Turnhout (OL C 28 2006 2 3, p. 35–41), EESRK nuomonė „Veiklaus jaunimo programa 2007–2013“, pranešėjas José Isaklas Rodriguez Garcia-Caro (OL C 234, 2005 9 22, p. 46–51), EESRK nuomonė „Europos pilietybė ir priemonės ją padaryti matomą ir veiksmingą“, pranešėjas Bruno Vever (dar neišspausdinta OL), EESRK nuomonė „Aktyvaus pilietiško veiklos programa“, pranešėjas Daniel Le Scornet (OL C 28, 2006 2 3).

- savanoriška veikla yra neatlygintina ir vykdoma ne dėl finansinių paskatų, tačiau savanorių patirtos išlaidos gali būti kompensuojamos;
- savanoriška veikla vykdoma turint tikslą veikti kitų žmonių, išskyrus savo šeimą, arba kitų visuomenės grupių labui ir taip būti naudinga visuomenei kaip visumai (nors kartu neginčytina, kad savanoriška veikla yra itin naudinga savanorio asmenybei ugdyti).

Nesutariama, ar ši apibrėžtis turi apimti tik nuolatos vykdomą veiklą, ar ji taikoma ir kaimyninei pagalbai bei pastaraisiais metais besikuriantiems „laiko bankams“, ir ar ji taikytina tik savanoriškai veiklai, vykdomai laikantis oficialių reikalavimų ir atitinkančiai tam tikrą struktūrą. Tačiau trys pirmiau minėti pagrindiniai kriterijai yra būtina sąlyga, pagal kurią veikla galėtų būti laikoma savanoriška veikla, nesvarbu, ar tai būtų savanoriškas darbas vietos bendruomenės labui ar organizuota savanorių tarnybos veikla. Apskritai galima teigti, kad skirtingas savanoriškos veiklos apraškas geriausiai galima apibūdinti taikant plačią apibrėžtį.

3.2 Nekeliamas tikslas savanoriška veikla pakeisti apmokamą darbą. Yra netgi pageidautina užtikrinti, kad savanoriška veikla nebus vykdoma vietoj apmokamo darbo. Savanoriška veikla įgyja ypatingą vertę dėl savo įnašo kuriant visuomenės gerovę. Savanoriška veikla taip pat nėra vien tik socialinė paslauga arba skirta vykdyti pagrindines valstybės užduotis. Savanoriška veikla teikia papildomą naudą

- kuriant socialinius ir visuomeninius ryšius; kiekvienas asmuo, kuris imasi savanoriškos veiklos, labiau sutapatina save su visuomene, labiau solidarizuojasi su kitais visuomenės nariais;
- piliečiams aktyviai dalyvaujant bendruomenės formavime.

3.3 Savanoriška veikla pasireiškia daugeliu įvairių būdų, todėl ją taip sunku suskirstyti į kategorijas. Į savanorišką veiklą įsitraukia įvairiausios visuomenės grupės, nors kiekvienoje ES valstybėje narėje tai vyksta skirtingu mastu: įvairiose srityse savanorišką veiklą vykdančių asmenų skaičius, jų profilis (amžius, kilmė, išsilavinimas ir kt.) skirtingose šalyse smarkiai skiriasi.

3.4 Šalia oficialios, tam tikra kryptimi vykdomos veiklos taip pat vykdoma neoficiali veikla, t. y. tokia veikla, kuri lieka nepastebėta (pvz., dažnai migrantų vykdoma savanoriška veikla).

3.4.1 Įvairiems savanoriškos veiklos būdams taip pat priskiriama:

- dalyvavimas visuomeniniame gyvenime ir pilietinė veikla;
- veikla, susijusi su visuomenės interesų gynimu, informavimo kampanijų rengimas, atstovavimas teismuose ir vartotojų apsauga;
- labdaringa veikla, pagalba kitiems asmenims, ypač netoliese gyvenantiems vyresnio amžiaus žmonėms ir neįgaliesiems, arba dalyvavimas teikiant pagalbą vystymuisi;

- veikla, atitinkanti tiesioginius bendrus interesus, visų pirma susiklosčius ypatingoms situacijoms, pvz., po gaivalinių nelaimių ir kt.;

- tarpusavio pagalba ir savipagalbos grupės;

- dalyvavimas religinėse bendruomenėse;

- įvairių „garbės“ pareigų užėmimas visuomenėje, todėl dalyvavimas politiniame ir moksliniame gyvenime, vadovavimas nedidelėms asociacijoms ar sporto draugijoms ar veikla jose.

3.4.2 Be to, savanorišką veiklą galima suskirstyti pagal savanorių veiklos sritis, pavyzdžiui: sportas, kultūra, socialiniai reikalai, sveikata, švietimas, jaunimas, aplinkos apsauga, civilinė sauga, politika, vartotojų apsauga, vystomasis bendradarbiavimas ir kt.

3.5 Savanorių tarnybos yra ypatingas savanoriškos veiklos būdas: jau iš pat pradžių jos yra ribotos laiko požiūriu ir jose savanoriai dažnai veikia skirdami visą savo laiką, t. y. kitaip nei daugeliu savanoriškos veiklos atvejų jie nevykdo kitos veiklos, tokios kaip mokymasis arba darbinė veikla. Savanoriškoje veikloje asmenys dalyvauja nuolat, kai turi laisvo laiko, o savanorių tarnybų veikla paprastai grindžiama kartu sudarytomis taisyklėmis ir pasiskirstytais pareigomis, kurios dažnai išdėstomos projekto partnerių, įskaitant ir patį savanorį, sudarytoje sutartyje. Yra kelių tipų savanorių tarnybos. Jos apibūdinamos vadovaujantis šiais kriterijais:

Savanoriška veikla apima įvairias savanoriško darbo rūšis, kurias galima apibūdinti šiais aspektais: ji yra prieinama visiems, neapmokama, atliekama laisva valia, jai būdingas mokymosi aspektas (neformalaus mokymosi patirtis) ir ji yra naudinga visuomenei.

Savanorių tarnyba yra savanoriškos veiklos forma, ją apibūdina šie papildomi požymiai: ji numatyta tam tikram laikui, aiškiai apibrėžti jos tikslai, turinys, užduotys, struktūra ir bendrosios sąlygos, teikiama reikiama parama ir teisinė bei socialinė apsauga.

Valstybės organizuojama savanorių tarnyba yra tokia savanorių tarnyba, kurią organizuoja valstybė arba ji organizuojama valstybės lėšomis, pvz., socialinėje arba civilinės saugos srityje.

Civilinė tarnyba yra privalomos karinės tarnybos alternatyva, kurią siūlo kai kurios šalys, tačiau ji nesavanoriška (?).

3.6 Akivaizdus skirtumas tarp apmokamos ir neapmokamos savanoriškos veiklos: jei savanoriškas darbas, remiantis JT ir TDO pateiktais apibrėžimais, atliekamas ne pelno siekiančių organizacijų labui, už jį dažnai yra gaunamas mažesnis nei rinkoje nustatytas atlygis, tuo tarpu už neapmokamą savanorišką veiklą nėra atlyginama, nors padengiamos su šia veikla susijusios išlaidos. Aiškinant šių veiklos rūšių teisinį statusą, reikėtų į šį skirtumą atsižvelgti siekiant palengvinti savanorių bei stažuotojų, kurių paslaugomis, pagal privalomą studijų tvarką, gali naudotis NVO, padėti

(?) COM(2004) 337 final.

Pagal Tarptautinės darbo organizacijos (TDO) ir JTO agentūrų apibrėžimą, savanoriška veikla laikomas darbas ne pelno organizacijose, t. y. savanoriškose draugijose ar nevyriausybinėse humanitarinio pobūdžio arba ne pelno organizacijose, kuri atlieka savanoriais vadinami darbuotojai, dažniausiai gaunantys atlyginimą. Jie ar jos yra samdomi (-os) darbuotojai (-os), kurių darbo savanorišką pobūdį lemia tai, kad jų atlyginimas dažnai žemesnis nei nusistovėjęs darbo rinkoje, o tai ir apibrėžia bei sudaro jų darbo savanoriškumą. Pavyzdžiui, asmuo, atsakingas už skubią humanitarinę pagalbą teikiančios organizacijos logistiką ar pabėgėlių teisių gynimo organizacijos teisininkas yra samdomi darbuotojai, tačiau jų gaunamas atlyginimas mažesnis nei tas, kurį jie galėtų gauti įsidarbinę darbo rinkos sąlygomis transporto įmonėje ar teisinių paslaugų bendrovėje.

Dažnai tekste minima Europos savanorių tarnyba (EST), pabrėžiant, kad ją reikia vertinti ir plėsti. Tai tokia tarnybos forma, kai jaunimas už nedidelę pinigų sumą ir padengiant pragyvenimo išlaidas (apgyvendinimas, maitinimas) dirba NVO ar draugijose, o gaunami pinigai laikomi stažuotės stipendija. Tokiu būdu jaunimas įdarbinamas NVO ar draugijose pagal aukštojo mokslo programą (kadangi beveik visi, studijuojantys tarptautinio ar Europos pobūdžio disciplinas, privalo stažuotis užsienyje).

Jaunimo dalyvavimas humanitariniuose ar visuotinės naudos projektuose už vienkartinę išmoką yra abi puses praturtinanti veikla. Pagrįstai siekiant tiksliau apibrėžti teisinį skiriamos išmokos statusą, negalima sutapatinti skirtingų neatlygintino darbo ir savanoriškos veiklos sąvokų.

3.7 Šioje nuomonėje neaptariamas savanoriškas darbas, už kurį mokama pagal TDO ir JTO apibrėžtis, pavyzdžiui, Gydytojų be sienų veikla.

3.8 Pastaraisiais metais savanoriška veikla įgyja vis įvairesnes formas ir yra grindžiama labai įvairia motyvacija. Didžiausią įtaką tam turėjo naujos visuomenėje atsiradusios vertybės arba joje vykstantys procesai. Savanoriška veikla kelia vis didesnę susidomėjimą, didėja ir paklausa, tačiau lėšų daugiau neskiriama, infrastruktūra taip pat nevystoma adekvačiai, o visuomenės pripažinimas nedidėja taip sparčiai, kaip norėtųsi.

3.8.1 Daugeliui savanorių prasmingas laisvalaikio leidimas, socialinių gebėjimų vystymas, patirties įgijimas ir perdavimas yra patrauklūs savanoriškos veiklos privalumai. Žinių įgijimas arba geresnis savęs ir savo gebėjimų pažinimas vis dažniau tampa savanoriškos veiklos motyvacija, ypač siekiant atremti žinių visuomenėje išskylančius iššūkius. Imtis savanoriškos veiklos užsienyje taip pat skatina kultūriniai mainai ir galimybė išmokyti užsienio kalbą. Vienijantis Europai, šitokiu būdu skatinamas kultūrų tarpusavio supratimas. Savanorių pasienio projektai, pavyzdžiui, keitimasis savanoriais savanorių biržose Europos regionuose gali būti labai svarbūs Europos pilietiškumo kūrimui.

3.8.2 Pilietinės visuomenės organizacijoms ir savanorių centrams lengviau rasti savanorių, jei jie atsižvelgia į naujas mūsų

visuomenės realijas: jaunimo kultūros pokyčius, interneto sklaidą ir galimybes užsiregistruoti į savanorius internetu. Reikia ieškoti naujų būdų bendrauti su jaunimu, pvz., naudojantis trumpų pranešimų (SMS) paslauga, kaip pirmą žingsnį į savanorišką veiklą jaunimui pasiūlyti trumpalaikę veiklą, atsižvelgti į naujus laisvalaikio įpročius bei susidomėjusių piliečių turimą laisvą laiką, kryptingai atsižvelgti į tam tikras visuomenės grupes, pvz., migrantus, ilgalaikius bedarbius arba pensininkus, kurių nuolat daugėja.

3.9 Apibendrinant galima teigti, kad savanoriška veikla yra horizontalus reiškinys, susijęs su įvairiomis visuomenės gyvenimo sritimis ir svarbus daugeliui piliečių. Vis dėlto reikia pabrėžti, kad tokios veiklos rečiau imasi nepalankioje socialinėje padėtyje esantys arba socialinę atskirtį patiriantys asmenys.

4. Bendras socialinis ir ekonominis savanoriškos veiklos vaidmuo Europos visuomenėje

4.1 Tarptautinėje specialiojoje literatūroje savanoriškos veiklos vaidmuo dažniausiai analizuojamas remiantis jos visuomenine ir ekonomine funkcija. Kaip minėta, pati šios veiklos vertė atsiranda dėl jos indėlio kuriant aktyvų pilietiškumą, o jos poveikį dažnai sunku kiekybiškai įvertinti: sunku tiesiogiai išmatuoti dalyvavimą visuomeninėje veikloje, priklausymo visuomenei jausmą, savęs tapatinimą su visuomene, solidarumą, atsakomybės už visuomenę jausmą, socialinės sanglaudos skatinimą.

4.2 Tinkamas būdas, aprašytas mokslinių tyrimų darbuose pilietinės visuomenės tema (pvz., R. Putnam, 2000 m. ⁽⁸⁾), yra vadinamasis socialinis kapitalas, prie kurio gerokai prisideda savanoriška veikla. Socialiniai tinklai, piliečių ryšiai, vertybės ir požiūris bei jų tarpusavio pasitikėjimas yra labai svarbūs socialiniam (ir ekonominiam) regionų vystymui. Jei tam tikrame regione yra gausu pilietinės visuomenės arba savanoriškų organizacijų, tai ten kiti ekonominiai ir socialiniai rodikliai paprastai taip pat yra geresni. Savanoriška veikla labai didina socialinį visuomenės kapitalą, nes kuria socialinius tinklus ir ryšius.

4.3 Todėl greta visuotinai naudojamų kiekybinių šalies plėtros rodiklių (pagrindinių ekonominių rodiklių, pavyzdžiui, ekonominis augimas ir finansinis stabilumas), turi atsirasti nauji ir alternatyvūs rodikliai, įvertinantys socialinį kapitalą bei socialinę sanglaudą ir taip pabrėžiantys savanoriškos veiklos įnašą. Taip pat turėtų būti apskaičiuota savanoriškos veiklos ekonominė vertė, kaip rekomenduojama Jungtinių Tautų vadove, kuriame kalbama apie ne pelno organizacijas nacionalinių sąskaitų sistemoje.

4.4 Taip bus atsižvelgiama ir į tvarios plėtros tikslą pasauliniu mastu, kuriuo siekiama ne tik ekonominės sėkmės, bet ir aplinkos tvarumo, solidarumo ir demokratijos. Tai taip pat atitinka tikslus, iškeltus Lisabonos strategijoje, kuri bendrame tvarios plėtros kontekste ekonomikos, socialinių reikalų ir

⁽⁸⁾ Robert D. Putnam, *Bowling Alone — The Collapse and Revival of American Community* (Žaisti boulingą po vieną: amerikiečių visuomenės nuosmukis ir atgimimas); New York, Simon and Schuster, 2000 m.

aplinkos sritis laiko neatskiriamomis ir siekia geriau panaudoti šių sričių sąveikas. Šiose trijose srityse savanoriai atlieka pagrindinį vaidmenį: skatina socialinę sanglaudą, vykdo veiklą aplinkosaugos srityje bei vėl padeda grįžti į darbo rinką (ilgalaikiams) bedarbiams.

4.5 2005 m. pavasario Europos Vadovų Tarybos priimtas Europos jaunimo paktas, kuris yra sudėtinė atnaujintos Lisabonos strategijos dalis, skatina jaunimą imtis savanoriškos veiklos⁽⁹⁾.

4.6 Remiantis tarptautiniais mokslinių tyrimų darbais ir patirtimi, savanorišką veiklą įvairiose srityse galima skatinti dar geriau ir kryptingiau.

4.6.1 Pavyzdžiui, jau formuojant vaikų visuomeniškumą, juos galima lavinti ir auklėti taip, kad vėliau jie taptų aktyviais visuomenės nariais. Įkvėpimo šaltiniu šiame procese laikytina socialines programas vykdančių organizacijų, kurių nariai yra daugiausia vaikai ir jaunimas, veikla.

4.6.2 Savanoriška veikla gali atlikti ypatingą vaidmenį kovojant su jaunimo nedarbu ir ilgalaikiu nedarbu bei apskritai pradedant profesinę veiklą.

Savanoriai gali kryptingai kaupti svarbią darbo rinkoje reikalingą patirtį ir žinias bei kurti kontaktų tinklą. Šalia veiklos socialinėje ir sveikatos apsaugos srityse, kurios laikomos tradicinėmis savanoriškos veiklos sritimis, savanoriai tarnybos metu gali įgyti bendrųjų gebėjimų ir žinių viešųjų ryšių, komunikacijos, savi-
raiškos, socialinių įgūdžių, organizacinės vadybos, profesinio lavinimosi ir kitose srityse.

Jie turi galimybę išbandyti įvairius socialinius vaidmenis, išmokti priimti tinkamus sprendimus, spręsti problemas, įsisavinti darbo kultūrą, išbandyti savo teisingumo pojūtį ir gebėjimą vadovauti. Savanoriška veikla gali tapti svarbia šių žmonių biografijos ir profesinės karjeros dalimi. Taigi, savanoriška veikla yra svarbi neformalaus ir neinstitucinio mokymosi priemonė, papildanti formalų mokymąsi, švietimą ir ugdymą. Ši veikla joje dalyvaujantiems asmenims, ypač jaunimui, taip pat gali suteikti daugiau galimybių darbo rinkoje.

4.6.3 Aktyviems vyresnio amžiaus žmonėms savanoriška veikla yra svarbi dėl dviejų priežasčių: viena vertus, vyresnio amžiaus piliečiai gali ir toliau dalyvauti visuomenės gyvenime, dalytis savo gyvenimo patirtimi ir jaustis vis dar reikalingi. Tai taip pat daro teigiamą poveikį jų sveikatai ir gyvenimo kokybei. Antra vertus, savanoriška veikla gali skatinti geresnį kartų tarpusavio supratimą, sudarydama sąlygas jauniems ir seniems žmonėms dirbti kartu, keistis nuomonėmis ir remti vieni kitus.

⁽⁹⁾ 2005 m. pavasario Europos Vadovų Taryba priėmė Europos jaunimo paktą, kuris yra sudėtinė atnaujintos Lisabonos strategijos dalis. Šiuo paktu siekiama pagerinti jaunimo ugdymą, mokymą, judumą, profesinę integraciją ir socialinę įtrauktį, sudarant sąlygas suderinti profesinę veiklą su šeimyniniu gyvenimu. Todėl Europos Vadovų Taryba paragino Sąjungą ir valstybes nares skatinti jaunimo mobilumą šalinant kliūtis stažuotojams, savanoriams ir darbuotojams bei jų šeimų nariams. 2005 m. kovo 22–23 d. Briuselis, Europos Vadovų Tarybai pirmininkaujanti valstybės narė išvadų 1 priedas (7619/05).

4.6.4 Savanoriška veikla gali suteikti galimybę įvairioms už visuomenės ribų esančioms grupėms dalyvauti ir integruotis į visuomenę. Šiuo atveju visiškai nesvarbu, ar savanoriai veikia jų labui, ar jie patys dėl savo veiklos sugrįžta į visuomenę. Ši savanoriškos veiklos suteikiama atsakomybė yra svarbi visų pirma socialiai atskirtoms gyventojų grupėms ir migrantams. Deja, ši procesą stabdo kai kurių valstybių narių teisės aktai; pavyzdžiui, yra tokių valstybių narių, kuriose migrantai negali užsiimti savanoriška veikla.

4.6.5 Reikia taip pat nepamiršti įvairių savipagalbos grupių reikšmės. Pagrindinis jų požymis — įvairiausiose srityse panašių problemų turintys žmonės susiburia ir, keisdami savo asmenine patirtimi, padeda vieni kitiems.

4.6.6 Darbdaviai ir įmonės taip pat atlieka tam tikrą vaidmenį skatinant savanorišką veiklą. Viena vertus, jų tarnautojai ir specialistai, vykdydami savanorišką veiklą už įmonės ribų, įgyja socialinės patirties, didėja jų kūrybingumas bei motyvacija dirbti ir jie taip jaučiasi labiau susiję su įmone. Kita vertus, įmonės vis labiau suvokia savo socialinę atsakomybę: abipusiai naudingos savanoriškų organizacijų, vietos ir nacionalinių institucijų bei įmonių partnerystės padeda sutelkti pajėgumus vietoje ir kartu veikti kuriant visuomenės gerovę. Socialinių partnerių dialogas, abipusis mokymasis ir kolektyvinės sutartys gali padėti savanoriškai veiklai, kuri yra sudėtinė socialinės atsakomybės dalis, pelnyti platesnį pripažinimą ir sulaukti didesnio palaikymo.

4.6.7 EESRK susirūpinęs stebi, kad daugelyje valstybių narių nesant teisinės „savanoriškos veiklos“ apibrėžties arba net jos teisinio pagrindo, visuomenė nepakankamai vertina savanoriškas įstaigas ir savanorišką veiklą. Kartais atsitinka netgi taip, kad šios veiklos galimybės yra nepanaudojamos, kai, pavyzdžiui, savanoriškas darbas nepripažįstamas kaip jaunimo ir bedarbių įtraukties arba migrantų integravimo priemonė. Be to, savanorių padėtis dažnai yra probleminė, ypač mokesčių požiūriu, kalbant apie socialinę apsaugą arba draudimą. Būtina reikalauti, kad būtų priimti teisės aktai, kurie aiškiai apibrėžtų savanorių teisinį statusą ir kiekvienam šalies gyventojui suteiktų teisę vykdyti savanorišką veiklą. Be to, valstybės narės raginamos šalinti darbo teisės trūkumus, kurie kliudo pasinaudoti savanorių padėjėjų pagalba atliekant svarbų, visuomenei naudingą darbą, ypač ištikus nelaimėms. Dar labai dažnai tik nuo darbdavio geros valios priklauso, ar darbuotojui bus suteiktos specialiosios atostogos.

4.6.8 EESRK rekomenduoja aiškiai nustatyti įvairių subjektų — valstybės, rinkos sektoriaus ir savanorių organizacijų — santykius ir užduotis. Nors savanoriška veikla atlieka tikrai svarbų vaidmenį mūsų visuomenėse, ji neprivalo užtikrinti pagrindinių socialinių paslaugų teikimo arba pakeisti valstybės veiksmus. Politinės veiklos tikslas turi būti savanoriškos veiklos skatinimas, jos negalima institucionalizuoti, nes kitaip ji netektų prasmės ir savo ypatingos svarbos, pagrįstos laisvu žmogaus pasirinkimu.

4.6.9 Tačiau EESRK požiūriu, viena vertus, valstybės užduotis yra užtikrinti savanoriškai veiklai reikalingą infrastruktūrą, ir, nors už savanorišką veiklą nėra nemokama, tačiau ją vykdančioms būna išlaidų, t.y. jai reikalingos lėšos. Kai kurių Europos šalių patirtis rodo, kad kryptingai plėtojama savanoriškos veiklos infrastruktūra labai didina tos veiklos mastą ir gerina kokybę. Tačiau pinigai reikalingi savanorių organizacijų teikiamai paramai, konsultacijoms, savanorių motyvacijai, jų mokymui, apgyvendinimui, maitinimui ir pagalbai jiems bei prirėkimui išlaidų kompensavimui, bet šios investicijos atsiperka su kaupu. Valstybė, atlikdama strateginių programų planavimą, žadindama visuomenės domėjimąsi savanoriška veikla ir koordinuodama,

gali suvaidinti teigiamą vaidmenį. Kad savanoriška veikla taptų labiau žinoma, valstybė privalo finansuoti tyrimus ir daug dėmesio skirti pasaulėžiūros, kuria grindžiama savanoriška veikla, skiepijimui mokykloje.

4.6.10 Kita vertus, visi dalyvaujantys subjektai (valstybė, profesinės sąjungos, įmonės ir savanorių organizacijos) turi veikti išvien, remdamos ir skatindamos savanorišką veiklą bei siekdamos didinti visuomenės pripažinimą. Veiksminga savanoriškų organizacijų tinklų veikla taip pat yra būtina keičiantis pažangia patirtimi ir sutelkiant jėgas, kaip ir įvairių sektorių dialogas ir bendradarbiavimas.

2006 m. gruodžio 13 d., Briuselis

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkas
Dimitris DIMITRADIS

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonės

PRIEDAS

Šiam pakeitimui pritarė daugiau nei ketvirtadalis balsavusiųjų narių, bet jis buvo atmestas diskusijų metu:

3.6 punktas

Išbraukti 3.6 punktą

Paiškinimas

Ši nuomonė yra labai svarbi, kadangi ji — viena iš nedaugelio EESRK nuomonių, kurioje taip išsamiai aprašytos savanoriškos veiklos institucijos. Joje pateikti apibrėžimai, pavyzdžiai ir teorija yra tokie svarbūs, kad ateityje, rengdami nuomones šia tema, mes, norėdami tam tikrą veiklą priskirti savanoriškai veiklai arba visuomenei naudingam darbui, metodologiškai naudosis šios nuomonės medžiaga.

Siuo metu pakeitimu siekiama išbraukti JTO ir PDO naudojamus apibrėžimus. Mano nuomone, nagrinėjamame dokumente EESRK neturėtų naudoti šių apibrėžimų, kadangi Komisijos pasiūlyme, dėl kurio EESRK rengia šią nuomonę, kalbama tik apie gryniausią savanoriškos veiklos formą, tai yra, savanorišką veiklą, už kurią savanoris negauna jokio atlyginimo.

Plenarinei sesijai priėmus mano pakeitimą, nuomonė taps aiškesnė, joje neliks bereikalingos skaitytoją galinčios suklaidinti painiavos, ir ji sutrumpės.

Balsavimo rezultatai

Už 53

Prieš 61

Susilaikė 24

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Komisijos komunikato Europos Parlamentui, Tarybai bei Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui Augimo ir užimtumo partnerystės įgyvendinimas — paversti Europą įmonių socialinės atsakomybės pavyzdžiu

COM (2006) 136 final

(2006/C 325/14)

Komisija, vadovaudamasi Europos bendrijos steigimo sutarties 262 straipsniu, 2006 m. kovo 22 d. nusprendė pasikonsultuoti su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu dėl *Komisijos komunikato Europos Parlamentui, Tarybai bei Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui Augimo ir užimtumo partnerystės įgyvendinimas — paversti Europą įmonių socialinės atsakomybės pavyzdžiu*

Užimtumo, socialinių reikalų ir pilietybės skyrius, kuris buvo atsakingas už Komiteto darbo šiuo klausimu organizavimą, 2006 m. lapkričio 7 d. priėmė savo nuomonę. Pranešėja **Evelyne Pichenot**.

431 plenarinėje sesijoje, vykusioje 2006 m. gruodžio 13–14 d. (2006 m. gruodžio 14 d. posėdis), Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas priėmė šią nuomonę 153 nariams balsavus už, 21 — prieš ir 14 susilaikius.

1. Išvados ir rekomendacijos

1.1 Įmonių socialinė atsakomybė — Europos socialinio modelio sudedamoji dalis — labai svarbi kiekvienam Europos piliečiui. Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas džiaugiasi, kad tokio požiūrio laikosi Komisija ir savo komunikate pabrėžia, kad „ISA atspindi pačios Europos Sąjungos vertybes“. Todėl Komitetas įsitikinęs, kad kiekvienam Europos piliečiui reikėtų užtikrinti galimybę gauti patikimą ir kuo išsamesnę informaciją apie įmonių ir teritorijų deklaracijas ir veiklą. Kokybiškai parengtos ataskaitos kiekvienam vartotojui, indėlininkui, šalies gyventojui padėtų tinkamai pasirinkti. Akivaizdu, kad jau dabar, kai pateikiama kokybiška visuomenei skirta informacija ir užtikrinamas atsekamumas, prekės ir paslaugos sulaukia didesnio investuotojų, vartotojų ir vartotojų asociacijų palankumo. Vykdam tvariąją plėtrą ši tendencija taps tik svarbesnė.

1.2 Įgyvendinant Žinių apie Europą skleidimo veiksmų planą būtų galima sukurti informacinį ISA portalą. Šis europinis portalas leistų sukurti registrą, kuriame būtų pateikta turima informacija apie įmonių skaičių ir pobūdį, nagrinėjamas sritis ir suinteresuotus subjektus. Jis padėtų visų valstybių narių suinteresuotoms šalims išsivinti ISA. Ypač pageidautina, kad jame būtų nuolat informuojama apie naujųjų valstybių narių įmonėse įgyvendinamus geros praktikos pavyzdžius. Jis taptų bendra ISA vertinimo priemone. Ši daugiašalė savanoriškai sudaromą registrą — priemonę, kuri būtina Europos aljansui už ISA sukurti — turėtų bendrai finansuoti Europos Komisija. Jame sukaupta „ISA praktika ⁽¹⁾“ (geros praktikos pavyzdžių duomenų bankas) leistų keistis įmonėse ir teritorijose įgyvendintos geros praktikos patirtimi.

1.3 Kadangi ISA dalyvauja įgyvendinant Lisabonos strategiją (skatina naujovių diegimą, konkurencingumą, užimtumą ir darbo vietų kūrimą), EESRK siūlo valstybėms narėms įtraukti

⁽¹⁾ Pagal graikų kalbos žodį *Praxis*, kuriuo įvardijama žmonių veikla, galinti daryti poveikį aplinkai ar lemti socialinių santykių pokyčius.

ISA skatinimą į jų nacionalinius reformų planus ir, žinoma, į nacionalines tvaraus vystymosi strategijas. Jis primena, kad ISA yra savanoriška praktika, padedanti užtikrinti darbo teisę ir nacionalinę socialinę teisę ir, prireikus, remianti tarptautines darbo normas. EESRK ragina valstybių narių ir ES viešosios valdžios institucijas skatinti naujų veiklos sektorių kūrimą ir plėtojimą, kurį lemia ISA politika. Jis ragina valstybes nares ir ES skatinti atsakingą įmonių požiūrį viešųjų pirkimų metu (politiką, kai pasirenkamas socialiai naudingesnis ir aplinkos atžvilgiu saugesnis sprendimas).

1.4 Europoje sukaupia nemažai patirties, susijusios su tvarių vystymusi arba ISA. Ši įvairovė yra vienas iš ekonomikos dinamiškumo aspektų, tačiau ji trukdo laikytis suderinto europinio požiūrio. EESRK pritaria komunikate keliamam siekiui atnaujinti valstybių narių atstovų aukšto lygio grupės dėl ISA veiklą ir joje diskutuoti apie tai, kaip pagerinti keitimąsi gera praktika. Tačiau, prieš ieškant konvergencijos galimybių, reikia įvertinti nacionalines praktikos padėtį. Toks vertinimas, kuriame būtų atsižvelgta tiek į vykdomą viešąją politiką, tiek į galiojančius teisės aktus, turėtų akcentuoti, atsižvelgiant į įvairovę, viešosios politikos pasiektus rezultatus siekiant sudaryti ISA skatinančias sąlygas.

1.5 Europos Komisija mano, kad Europos įmonės visur, kur jos vysto savo veiklą, privalo veikti atsakingai, laikydamosi ES vertybių ir pripažintų tarptautinių normų, ypač susijusių su orumo nežeminančio darbo reikalavimais. Pritardamas šiai nuostatai, EESRK ragina Europos tarptautinio verslo įmonių socialinius partnerius dalyvauti tarptautiniame socialiniame dialoge sudarant tarptautinius pagrindų susitarimus (TPS) dėl ISA. Kadangi šie TPS gali būti sudaromi tik remiantis TDO deklaracijos principais ir tarptautinio verslo įmonėms skirtomis EBPO gairėmis, juos pasirašančios įmonės prisidės prie tūkstantmečio tikslų įgyvendinimo.

1.6 EESRK remia socialinio dialogo sektorių iniciatyvas, kuriomis stengiamasi integruoti ĮSA į pramonės permainų valdymą. Jis ragina pramonės sektorius užtikrinti, kad šiose iniciatyvose dalyvautų visų valstybių narių atstovai.

1.7 Komitetas įsitikinęs, kad ĮSA iniciatyva pavyzdinė yra tik tuomet, kai ji integruota į strategiją ir įgyvendinama visais įmonės hierarchijos lygiais. Jis ragina įmones, norinčias remti Aljansą, kiek įmanoma aktyviau dalyvauti jo veikloje įtraukiant ir norinčius dalyvauti darbuotojų atstovus bei Europos darbo tarybą, jei ji įkurta įmonėje.

1.8 EESRK pritaria, kad Komisijos siekiama ĮSA sklaida turėtų vykti per MVĮ, tačiau ragina įvairias įmones, įskaitant socialinės ekonomikos srities atstoves, diegti ĮSA atsižvelgiant į jų įvairovę.

1.9 Siekdamas, kad vertinimas būtų kuo tikslesnis, EESRK ragina Europos įmones kurti ir tobulinti įvairias vertinimo ir informavimo priemones: EMAS, GRI ir ISO 26000. Jis primena, kad sertifikavimas negali būti privalomas, ir, kai įmonė turi galimybę būti sertifikuota, ar ji bus sertifikuojama priklauso tik nuo jos vadovų laisvos valios. Kad būtų užtikrintas vertinimo ir sertifikavimo agentūrų veiklos teisėtumas ir patikimumas, šios agentūros privalo atlikti vertinimą remdamosi žinomais ir patikrintais kriterijais, kurie yra grindžiami pagrindiniais teisės aktais, pateiktais 2004 m. suinteresuotų subjektų forumo sudarytame sąrašė. EESRK skatina agentūrų sektoriuje įgyvendinamas savireguliacijos iniciatyvas.

1.10 EESRK pažymi, kad komunikato priedas parengtas bendra Komisijos ir tam tikros verslo atstovų dalies iniciatyva, nesikonsultavus su kitomis suinteresuotomis šalimis. Todėl jis mano, kad darbdavių organizacijos privalo skleisti informaciją ir užtikrinti, kad nacionaliniu bei vietos lygiu būtų skatinama Aljansui priklausančių įmonių veikla ĮSA srityje.

1.11 EESRK kviečia išorės suinteresuotus subjektus prisidėti rengiant naujus forumo posėdžius ir dalyvauti Aljansui priklausančiose įmonėse rengiamose diskusijose. Siekdamas kuo veiksmingiau tenkinti piliečių lūkesčius, jis rekomenduoja rengti nacionalines daugiašales diskusijas, kuriose būtų nagrinėjami geros praktikos pavyzdžiai, visų pirma tie, kurie bus paskelbti europiniame interneto portale.

1.12 EESRK pageidautų, kad kuo išsamiau būtų aptarti ĮSA srityje pasiekti rezultatai. Tai reikia atlikti kuo skubiau siekiant užtikrinti naujos, orientuotos į pavyzdinį lygį, strategijos patikimumą. Tai galima atlikti nagrinėjant nacionalines ir Bendrijos lygio darnaus vystymo strategijas, nes abi sąvokos siejasi su vienu aspektu, tik įmonių ir teritorinių vienetų socialinė atsakomybė pasireiškia vietos lygiu, o darnus vystymas — aukščiausiu lygiu. Šį klausimą reikėtų įtraukti į suinteresuotų subjektų forumo pirmųjų (2006 m. pabaigos) posėdžių, kuriuose norėtų aktyviai dalyvauti EESRK, darbotvarkę.

1.13 EESRK siūlo Komisijai ateinančius metus paskelbti Europos ĮSA metais.

2. Nuomonės rengimo motyvai

2.1 Europinis ĮSA kontekstas po Lisabonos Europos Vadovų Tarybos susitikimo

2.1.1 2000 m. Lisabonos ir 2001 m. Geteborgo Europos Vadovų Tarybose buvo nurodyti trys Europos veiksmų įmonių socialinės atsakomybės srityje aspektai. Europos požiūriu ĮSA yra savanoriška iniciatyva, įgyvendinama nepriklausomai nuo Bendrijos teisyno, kuris išlieka pagrindu, reguliuojančiu socialinius (darbo teisės), visuomeninius (vartotojo teisės) ir aplinkosauginius (aplinkos teisės) aspektus. Aplinkosaugos srities savanoriškos priemonės Europoje (EMAS, Ecolabel) buvo parengtos ir taikomos jau anksčiau.

2.1.2 2001 m. liepos mėn. Europos Komisija paskelbė žaliają knygą „Europos teisinė bazė įmonių socialinės atsakomybės (ĮSA) srityje“⁽²⁾, kurioje apibrėžė ĮSA sąvoką. EESRK 2002 m. kovo mėn. parengė savo nuomonę dėl šios Žaliosios knygos⁽³⁾. Šioje Žaliojoje knygoje kiekviena valstybė narė raginama įnešti savo indėlį svarstant šį klausimą. Remdamasi sukaupta medžiaga, 2002 m. liepos mėn. Komisija parengė pirmąjį komunikatą dėl įmonių socialinės atsakomybės, pavadinimu Įmonių indėlis į tvarią plėtrą. Taip pavadintame dokumente buvo pabrėžta, kad ĮSA yra mikroekonominis tvaraus vystymosi makroekonominės sąvokos turinio aspektas.

2.1.3 Komisija organizavo įvairių suinteresuotų subjektų forumą dėl ĮSA Europos Sąjungoje, kurio tikslas — nustatyti bendras rekomendacijas šioje srityje. Pirmą kartą socialiniai partneriai, mokslinių tyrimų organizacijos ir suinteresuotos šalys kartu pradėjo dialogą ir aptarimo procesą. Tai buvo išskirtinis bandymas, Komisijai suteikus įgaliojimus, surengti pilietinį dialogą. Po ilgai trukusio darbo komisijose ir keturių plenarinių sesijų, 2004 m. birželio 29 d. forumas pateikė baigiamąjį ataskaitą. Forumas pripažino, kad darniame vystyme dalyvauja ne tik įmonės, bet ir įvairūs suinteresuoti subjektai. Šioje ataskaitoje pateikti devyni punktai rekomendacijų, skirtų įmonėms, suinteresuotiems subjektams, viešosios valdžios organams ir Europos Sąjungos institucijoms. Šiose rekomendacijose nurodyta, kaip skleisti informaciją ir organizuoti mokymą apie ĮSA, kaip įtraukti ją į kiekvieno subjekto veiklą ir kaip užtikrinti palankiausių ĮSA aplinką. Europos pramoninkų ir darbdavių konfederacijų sąjunga (UNICE) palankiai įvertino pasiektus rezultatus, Europos profsąjungų konfederacija (CES) su tam tikromis išlygomis pritarė galutinei ataskaitos teksto redakcijai, o kitos šalys

⁽²⁾ COM (2001) 366 final.

⁽³⁾ 2002 m. kovo 20 d. EESRK nuomonė dėl Žaliosios knygos „Europos teisinė bazė įmonių socialinės atsakomybės srityje“, pranešėja Renate Hornung-Draus. Bendrapranešėjai Ursula Engelen-Keffer ir Jean-François Hoffelt (2002 m. gegužės 27 d. OL C 125)

pareiškė esančios nepatenkintos. Kaip priminta 2006 m. kovo 22 d. komunikate: „Forumas sulaukė didelio dalyvių pritarimo, tačiau, kita vertus, išaiškėjo dideli verslo atstovų ir verslui nepriklausiančių suinteresuotų subjektų nuomonių skirtumai“.

2.1.4 2003 m. birželio mėn. direktyva 2003/51/EB, iš dalies keičianti dvi direktyvas dėl metinės finansinės atskaitomybės ir įmonių konsoliduotos finansinės atskaitomybės atvėrė galimybę skelbti nefinansinės veiklos rodiklius, būtent, aplinkosaugos ir personalo politikos srityje. Siekdamas skatinti ĮSA, 2005 m. birželio mėn. EESRK priėmė nuomonę⁽⁴⁾ dėl bendrosios socialinės atsakomybės (BSA) informavimo ir vertinimo priemonių.

2.1.5 Antrasis komunikatas, pavadinimu Augimo ir užimtumo partnerystės įgyvendinimas — paversti Europą įmonių socialinės atsakomybės pavyzdžiu, paskelbtas 2006 m. kovo 22 d.⁽⁵⁾ Jis ir nagrinėjamas šioje nuomonėje. Komunikatą papildė priedas „Europos aljansas už ĮSA“.

2.1.6 2006 m. gegužės mėn. komunikate Skatinti padorų darbą visiems⁽⁶⁾ Komisija „pripažįsta svarbų ISA vaidmenį, nes ji papildo teisės aktus, palengvina kolektyvines derybas ir prisideda stiprinant darbo sąlygų kontrolę. Ji mano, kad elgesio kodeksai ir kitos ĮSA priemonės privalo būti paremti priemonėmis, dėl kurių susitarta tarptautiniu lygiu (EBPO, TDO). Ji ragina įmones, Europos aljansą už ĮSA ir kitas dalyvaujančias šalis vystyti iniciatyvas, kad būtų prisidedama prie padoraus darbo visiems skatinimo“. Be to, Taryba savo 2006 m. birželio mėn. integruotose Lisabonos strategijos įgyvendinimo gairėse rekomendavo valstybėms narėms raginti įmones skatinti jų socialinę atsakomybę.

2.1.7 Taryba, 2006 m. birželio mėn. pateikusi naują darnaus vystymosi apibrėžimą⁽⁷⁾, savo pagrindiniuose politikos principuose numato „įmonių ir socialinių partnerių dalyvavimą“ siekiant „Sustiprinti socialinį dialogą, įmonių socialinę atsakomybę ir privačiojo bei viešojo sektorių partnerystę skatinant bendradarbiavimą ir bendrą atsakomybę, kad būtų užtikrintas tvarus vartojimas ir gamyba“. Šio komunikato 31 punkte patikslinta: „Įmonių vadovai ir kiti pagrindiniai suinteresuoti subjektai, įskaitant darbuotojų organizacijas ir nevyriausybinės organizacijas, turėtų dalyvauti kartu su politikais skubiai svarstant tvariam vystymuisi būtinas vidutinės trukmės ir ilgalaikes politikos kryptis bei imtis ambicingų komercinių veiksmų, neapsiribojančių tik galiojančiais būtinaisiais teisiniais reikalavimais. 2007 m. Komisija pateiks pasiūlymą dėl šio proceso skatinimo. Laikantis Europos aljanso dėl įmonių socialinės atsakomybės principų, turėtų būti stiprinamas įmonių socialinės ir aplinkosauginės atsakomybės bei atskaitomybės suvokimas ir išmanymas“.

⁽⁴⁾ 2005 m. birželio 8 d. EESRK nuomonė dėl bendrosios socialinės atsakomybės (BSA) informavimo ir vertinimo priemonių globalizuotoje ekonomikoje. Pranešėja Evelynne Pichenot, (2005 m. lapkričio 17 d. OL C 286).

⁽⁵⁾ COM (2006) 136 final.

⁽⁶⁾ COM (2006) 249 final.

⁽⁷⁾ Komunikatas 10117/06

2.2 Pagrindinių komunikato nuostatų santrauka

2.2.1 2006 m. kovo mėn. komunikatas⁽⁸⁾ papildo ankstesnius *acquis* ir suteikia ĮSA daugiau politinio svorio. Šiame komunikate naujoji Komisija pritaria Europos aljanso už ĮSA kūrimui ir siūlo atgaivinti įvairių suinteresuotų subjektų forumo susitikimus. Ji remia Aljanso kūrimą: Komisija „skelbia apie savo paramą Europos aljansui už ĮSA, mintį šiam sumanymui davę aktyviai ĮSA remiančios įmonės“ ir siūlo atnaujinti įvairių suinteresuotų subjektų forumo susitikimus: „Komisija ir toliau mano, kad dialogas su suinteresuotais subjektais ir tarp jų pačių yra labai svarbus, ir siūlo atgaivinti reguliarius susitikimus įvairių suinteresuotų subjektų forume siekiant nuolat stebėti, kaip Europos Sąjungoje daroma pažanga dėl ĮSA“.

2.2.2 Komisija pabrėžia, kad Aljanso ji nevaikina reikšmingo vaidmens. Aljansas Komisijai „nesuteikia jokių naujų finansinių įsipareigojimų“. Komisija patikslina, kad „Aljansas nėra teisinis dokumentas, ir jo nepasirašys nei įmonės, nei Komisija ar kita valstybinė institucija“; jis tik „suteikia politinę globą naujoms arba esamoms didelių, mažųjų ir vidutinių įmonių bei suinteresuotų subjektų ĮSA iniciatyvoms“.

2.2.3 Priede, kuris ne toks reikšmingas kaip komunikato tekstas, Aljansas apibrėžiamas kaip verslo bendruomenės iniciatyva, kurios esmė yra partnerystė: „Europos Komisija remia verslo bendruomenę, kuri deda Europos Aljanso už ĮSA pamatus. Šis Aljansas yra atviras visoms tokus pat tikslus turinčioms įmonėms. Šios iniciatyvos esmė yra partnerystė. Ši partnerystė yra pagrįsta susitarimu, kad Europos augimo ir užimtumo strategija visiškai atitiks didėjančios pasaulinės konkurencijos uždavinius, demografines tendencijas ir tvarią ateitį“. Jame laisvu noru gali dalyvauti visos, didelės ar mažos, Europos įmonės. 2006 m. rudenį UNICE tinklavietėje užregistruota jau šimtas įmonių.

2.2.4 Komisija mano, kad „ĮSA yra iš esmės savanoriška verslo iniciatyva, todėl papildomi įsipareigojimai ir administraciniai reikalavimai verslui duotų priešingą rezultatą ir prieštarautų geresnio reguliavimo principams.“ Nėra abejonės, kad savanoriškam susivienijimui už ĮSA nedera nustatinėti naujų privalomo pobūdžio taisyklių, tačiau savaime suprantama, kad įmonė, diegianti ĮSA, privalo griežtai laikytis įstatymo ir bus kruopščiai kontroliuojama kompetentingų institucijų.

2.2.5 Komisija tvirtai įsitikinusi, kad jos parama Aljansui palengvins ĮSA sklaidą Europos įmonėse. Kadangi procesas remiasi pasitikėjimu, kurio negalima užtikrinti potvarkiu, jo sėkmę galės užtikrinti tik įmonės vadovavimo kokybės lygis.

⁽⁸⁾ COM (2006) 136 final.

2.2.6 Įmonių dalyvavimas Aljanse yra visiškai deklaratyvus ir nereikalauja jokio formalaus įsipareigojimo. Stojimo paprastumas turėtų skatinti įmones aktyviai jungtis į Aljansą.

2.2.7 Komisija „pripažįsta, kad be aktyvios ne verslo atstovų paramos ir konstruktyvios kritikos ĮSA nesuklestės“. Todėl nepriklausančių verslui suinteresuotų subjektų aktyvi parama ir konstruktyvi kritika labai padeda plėtoti šį procesą.

2.2.8 Aljanso įkūrimas negali pakeisti visų suinteresuotų subjektų dialogo. Skatindama šį dialogą, Komisija „siūlo atgaivinti reguliarius susitikimus įvairių suinteresuotų subjektų forume siekiant nuolat stebėti, kaip Europos Sąjungoje daroma pažanga dėl ĮSA“. Šiuose susitikimuose bus galima aptarti susidariusią padėtį: „Po metų, po diskusijų įvairių suinteresuotų subjektų forume, Komisija vėl įvertins ĮSA plėtrą Europoje“. Šioje nuomonėje, pabrėžiant atitinkamus rekomendacijų punktus, bandoma nurodyti pasirengimo kitam vertinimo terminui gaires.

2.3 Kai kurių reikšmingų komunikato punktų aptarimas

2.3.1 Įmonių vaidmuo įgyvendinant Lisabonos strategiją

2.3.1.1 Komisija laikosi nuomonės, kad įmonės, būdamos gerovės ir darbo vietų kūrėjos, teikia prekes ir paslaugas, užtikrinančias visuomenei papildomą naudą. Ji ragina Europos įmones „labiau įsipareigoti“ palaikyti ĮSA. EESRK pritaria Komisijos nuostatai, kad įmonės, kurios savanoriškai imasi ĮSA iniciatyvos, padeda įgyvendinti atnaujintą Lisabonos strategiją. Šios savanoriškos ĮSA iniciatyvos gali padėti viešosios valdžios institucijoms įgyvendinti kai kurias integruotas gaires socialinės integracijos, visą gyvenimą trunkančio mokymo, naujovių diegimo ir verslumo skatinimo srityse, pvz., kovojant su diskriminacija ir skatinant įvairovę, ypač kai reikia įdarbinti asmenis su daline negalia, numatant kvalifikacijos vystymo poreikius, įdarbinant darbuotojus iš skurdžių miesto rajonų, pramonės ir prekybos rūmams remiant jaunos įmonių vadovus, ypač moteris arba, neseniai į šalį atvykusius imigrantus.

2.3.1.2 Savo neseniai parengtoje nuomonėje⁽⁹⁾ Komitetas tvirtino, kad „Europos socialinis modelis turėtų pateikti demokratinės, ekologiškos, konkurencingos, solidarios ir socialiai integruotos gerovės erdvės visiems Europos piliečiams idėją“. Komisija ragina Europos įmones imtis su ĮSA susijusių veiksmų kurie neatneša joms greito finansinio pelno, tačiau stiprina Europos konkurencingumą ir padeda įgyvendinti tūkstantmečio vystymosi tikslus: pavyzdžiui, įdarbinti nepalankioje socialinėje padėtyje esančius asmenis, mažinti taršos lygį ir geriau užtikrinti

pagrindines žmogaus teises besivystančiose šalyse. EESRK labai pritaria šiam raginimui.

2.3.1.3 EESRK taip pat pritaria glaudžiam Lisabonos strategijos, tvaraus vystymosi ir ĮSA ryšiui. Tačiau, kaip jis yra pabrėžęs savo neseniai parengtoje nuomonėje⁽¹⁰⁾, būtina geriau išryškinti ir paaiškinti Lisabonos strategijos įgyvendinimo ir tvaraus vystymosi strategijos sąsajas. Įgyvendinant šias strategijas esminis vaidmuo tenka viešosios valdžios institucijoms, kurios nustato palankiausią aplinką vystymuisi ir naujovėms makroekonominio lygmeniu diegti (nacionaliniai reformų planai, nacionalinės darnaus vystymosi strategijos). Atsakingosios įmonės dalyvauja šiame procese veidamos mikroekonominio lygiu. Tokiu būdu diegiama įmonių ĮSA, skatindama pažangių procesų plėtojimą ir atsakingo valdymo strategijas, prisideda prie tvaraus vystymo Europos ir pasaulio mastu.

2.3.2 ĮSA sklaida visose norinčiose ją diegti įmonėse.

2.3.2.1 2006 m. kovo mėn. komunikate visos, didelės ir mažos, įmonės raginamos diegti ĮSA. EESRK įsitikinęs, kad ypač didelės reikšmės šiai sklaidai turi ĮSA skatinimas mažose ir vidutinėse įmonėse (MVĮ). Per du pastaruosius metus buvo išbandytos konkrečios priemonės ir būtų tikslinga šią patirtį apibendrinti poveikio tyrime, leidžiančiame atsekti šios praktikos raidą.

2.3.2.2 Įvairių suinteresuotų subjektų forumo išvadose buvo pabrėžta, kad rekomendacijos skirtos visų tipų įmonėms (taip pat ir MVĮ bei socialinės ekonomikos srities įmonėms), atsižvelgiant į jų pobūdžio įvairovę. EESRK pritaria teiginiui, kad MVĮ ir labai mažos įmonės, naudodamos tinkamas priemones, gali dalyvauti ĮSA strategijoje. Be to, jis pabrėžia, kad dalyvauti gali ne tik akcinės bendrovės, bet visų tipų įmonės — individualios ir viešosios įmonės, savitarpio pagalbos bendrijos, amatininkų, gamintojų ir žemės ūkio kooperatyvai, bendros įmonės, socialinės ekonominės asociacijos ir pan. Jis ragina visų šių formų įmones prisijungti ir dalyvauti Aljanso veikloje. Kiekvienoje įmonėje nuo pat jos įsteigimo turėtų būti diegiamas ĮSA skatinantis požiūris.

2.3.3 Vidaus suinteresuotų subjektų vaidmuo

2.3.3.1 Komunikate yra paminėtas socialinio dialogo ĮSA tema veiksmingumas ir konstruktyvus Europos įmonių tarybos vaidmuo nustatant geros praktikos pavyzdžius. Todėl EESRK apgailestauja, kad Aljanso kūrimo momentu nebuvo kreiptasi į socialiniam dialogui atstovaujančias profesines ir atskirų pramonės sektorių organizacijas.

⁽⁹⁾ 2006 m. birželio 4–5 d. nuomonė dėl socialinės sanglaudos: sukonkretinti Europos socialinio modelio turinį. Pranešėjas Ernst Erik Ehnmark, (CESE 493/2006).

⁽¹⁰⁾ 2006 m. gegužės 22 d. EESRK nuomonė dėl Komisijos komunikato Tarybai ir Europos Parlamentui dėl tvaraus vystymosi strategijos peržiūros. Veiksmų programa.

2.3.3.2 EESRK ⁽¹¹⁾ mano, kad „remiantis Europos socialinės rinkos modeliu, į įmones žiūrima ne kaip į paprasčiausias kapitalo bendroves ar sutarčių sudarymo įstaigas, bet taip pat — ir daug labiau — kaip į bendrijas, kuriose turėtų vykti socialinis dialogas“. Dažnai iniciatyvą diegti ĮSA pareiškia įmonės vadovybė. Tačiau geros praktikos iniciatyvos neturėtų būti vien įmonės vadovų reikalas. EESRK įsitikinęs, kad europinė ĮSA iniciatyva — tai ne filantropinis sprendimas, o dialogo su visais įmonėje dirbančiais įvairių lygių darbuotojais rezultatas. ĮSA yra svarbi įmonės vadovui, bet taip pat ir vadovaujančiam personalui bei visiems dirbantiesiems, ypač vykstant jų dialogui su išorės suinteresuotais subjektais. Komitetas įsitikinęs, kad ĮSA tikrai pasiteisins tik jei ji bus integruota į įmonės strategiją ir įgyvendinama visų įmonės dalyvių. Kadangi ĮSA pagal apibrėžimą yra savanoriška, nepriklausoma nuo įstatymo veikla, ji paklūsta teisei, kartu peržengdama jos taikymo srities ribas.

2.3.3.3 Būtent todėl labai svarbūs bendrieji tarptautiniai susitarimai (BTS) dėl ĮSA. Dėl šių susitarimų derasi ir juos pasirašo įmonės vadovybė arba įmonių susivienijimo valdybos atstovai ir dirbančiųjų atstovai. Pastarųjų vaidmenį atlieka tarptautinės arba Europos atskirų pramonės šakų federacijos arba nacionalinių profsąjungų ar Europos darbų tarybų federacijos. Abiejų socialinių partnerių parašai juos įpareigoja taikyti ĮSA principus įmonės santykiuose su išorės suinteresuotais subjektais — įvairiais rangovais ir teritorinėmis bendruomenėmis.

2.3.3.4 EESRK pritaria komunikato teiginiui, kad „Reikia toliau stiprinti darbuotojų, jų atstovų ir profsąjungų vaidmenį ĮSA plėsti ir imtis“. Jis ragina įmones, norinčias paremti Aljansą, kuo aktyviau dalyvauti ĮSA ir įtraukti norinčius darbuotojų atstovus. Jei įmonėje įsteigta Europos darbų taryba, būtent ji privalo imtis šio vaidmens.

2.3.3.4.1 Neseniai paskelbtoje nuomonėje ⁽¹²⁾ EESRK teigė: „EESRK pritaria Europos Sąjungos įmonių socialiniam aspektui bet EDT atliekamam vaidmeniui. Diskutuojant tvaraus vystymosi ir Europos socialinio modelio klausimais daugiausia dėmesio skirta Europos Sąjungos specifikai. Pasaulinės ekonomikos sąlygomis įmonės socialinė atsakomybė — tai vienas iš jos atsakymų į globalizacijos keliamas problemas, kurių neigiamas pasekmes būtų galima sumažinti, jei visos valstybės, priklausančios Pasaulinei prekybos organizacijai, laikytųsi pagrindinių TDO standartų“ ir „Be labiausiai pažeidžiamų asmenų apsaugos ir gerovės, Europos socialiniam modeliui būdinga pagarba asmens orumą visur ir visais atvejais užtikrinančioms teisėms. Moderniojoje Europoje piliečio teisėmis iš tiesų turi būti galima

⁽¹¹⁾ 2005 m. birželio 8 d. EESRK nuomonė dėl bendrosios socialinės atsakomybės (BSA) informavimo ir vertinimo priemonių. Pranešėja Evelyne Pichenot, (2005 m. lapkričio 17 d. OL C 286).

⁽¹²⁾ 2006 m. rugsėjo 13 d. EESRK nuomonė dėl Europos darbo tarybos: naujas vaidmuo skatinant Europos integraciją. Pranešėjas Edgardo Maria Iozia (OL C 318, 2006 12 23), 1.11 ir 1.13 punktai.

naudotis visur, įskaitant darbo vietą, ypač tarpvalstybinėse įmonėse“.

2.3.3.5 EESRK ragina įmones ir profesinio mokymo įstaigas įtraukti į mokymo programas švietimą darnaus vystymosi ir ĮSA temomis.

2.3.4 Veiksmai atskiruose pramonės sektoriuose

2.3.4.1 Komisija ir toliau remis su ĮSA susijusius suinteresuotų subjektų, ypač socialinių partnerių ir NVO veiksmus, visų pirma sektorių lygiu. Ji pabrėžia svarbų pramonės sektorių socialinio dialogo komitetų vaidmenį. EESRK pritaria šioms iniciatyvoms. Jis ragina pramonės sektorius užtikrinti, kad šiose iniciatyvose dalyvautų visų valstybių narių atstovai.

2.3.5 Paversti Europą ĮSA pavyzdžiu

2.3.5.1 Komunikate teigiama, kad reikia „paversti Europą ĮSA pavyzdžiu“, tačiau ne žodžiu neužsiminta apie tai, kaip įvertinti pasiektą kokybės lygį. Tačiau norint teigti, kad pasiektas tam tikras tobulumo lygis, reikės turėti vienokią ar kitokią metodiką, leidžiančią įvertinti Europoje pasiektą ĮSA kokybę. Europai, be jos įmonių teikiamų ataskaitų, reikėtų turėti galimybę lyginti savo ĮSA su kitų regionų rezultatais. Visų pirma būtų galima sukurta portale sukaupti informaciją apie įmonių skaičių ir tipą, nagrinėjamas temas ir suinteresuotus subjektus.

2.3.5.2 Siekiant paversti Europą ĮSA pavyzdžiu, Europos aljanso veikloje turėtų būti numatyta sukurti atitinkamas priemones. Akivaizdu, kad jau dabar, kai pateikiama kokybiška visuomenei skirta informacija ir užtikrinamas atsekamumas, prekės ir paslaugos sulaukia didesnio investuotojų, vartotojų ir vartotojų asociacijų palankumo. Vykdamas tvirtą plėtrą ši tendencija taps tik svarbesnė.

2.3.5.3 EESRK pageidautų kad kuo išsamiau būtų apsvaistytas ĮSA pasiekto lygio vertinimo būdas. Tai reikia atlikti kuo skubiau, siekiant užtikrinti naujų veiksmų, orientuotų į pavyzdinį lygį, patikimumą. Šį klausimą reikėtų įtraukti į įvairių suinteresuotų subjektų forumo pirmųjų (2006 m. pabaigoje rengiamų) posėdžių darbotvarkę. 2006 m. gruodžio 7 d. Briuselyje vykusio suinteresuotųjų subjektų forumo metu Komisija pristatė iki šiol vykdytų įmonių socialinės atsakomybės iniciatyvų „kompendiumą“, t.y. sąrašą. EESRK teigia, kad jis gali iširti tai, kas buvo atlikta konkrečiose srityse ir užmegzti institucinį bendradarbiavimą su Komisija, visų pirma ĮSA portalo valdymo srityje.

2.3.5.4 Sąvokos dar galutinai neapibrėžtos ir nėra bendro susitarimo dėl priemonių. Vis dėlto, kai kurios valstybės narės jau vykdo politiką, kuria siekiama didesnio įmonių skaidrumo dėl ĮSA. Gilesnis valstybių narių vykdomos nacionalinės politikos pažinimas leistų ES pagyvinti tarpusavio pasikeitimo patirimi procesą. Komunikate siūlomas aukšto lygio nacionalinių atstovų grupės dėl ĮSA veiklos atnaujinimas yra sveikintinas žingsnis, juo labiau kad jos veikloje aktyviai dalyvaus naujosios ir būsimos valstybės narės. Ataskaita apie viešąją ĮSA skatinimo politiką galėtų būti įtraukta į 2007 m. numatytą paskelbti ataskaitą apie Europos tvaraus vystymo strategijos įgyvendinimą (Europos Sąjungoje ir valstybėse narėse).

2.3.6 Informavimas ir skaidrumas

2.3.6.1 EESRK atkreipė dėmesį į Komisijos pareikštą siekį gerinti skaidrumą ir vartotojų informavimą. Tačiau jis pabrėžia, kad šis skaidrumas ir informacija apie ĮSA neturi apsiriboti vartojimo prekėms keliamais sveikatos apsaugos reikalavimais. Vartotojai gali tapti veiksniumi, skatinančiu atsakingą vartojimo prekių gamybą ir paslaugų teikimą. Todėl jiems reikia gerai žinoti ne tik, ar jų vartojamos prekės atitinka sveikatos apsaugos reikalavimus, bet ir ar jos pagamintos laikantis socialinių ir aplinkos apsaugos normų. Be to, reikalavimas didinti skaidrumą turi būti keliamas visiems ekonomikos sektoriams. Pageidautina, kad vartotojas žinotų, ar jo vartojamos prekės pagamintos laikantis socialinės atsakomybės normų. Pageidautina, kad investuotojai ir indėlininkai žinotų, ar įmonės, kurių akcijas jie įgyja, laikosi socialinės atsakomybės principų. Pageidautina, kad šalies gyventojas žinotų, ar įrenginiai, infrastruktūros ir visa kita pagaminta laikantis socialinės atsakomybės reikalavimų, ypač aplinkosaugos normų. Jau dabar per socialiai atsakingus investicinius fondus finansiniai pareigūnai domisi nefinansiniais įmonių veiklos aspektais. Jie, kartu su nefinansinės veiklos vertinimo agentūromis, yra pagrindiniai ĮSA skatintojai. Kai kurie pramonės sektoriai organizuojasi ir deda bendras pastangas nustatyti savo srities profesinius standartus kaip, pavyzdžiui, statybos sektorius, priėmęs Aukštosios aplinkosaugos kokybės standartus. Ypatingai teršiantys, pvz., aliuminio, naftos produktų ir popieriaus gamybos sektoriai, vis labiau rūpinasi savo veiklos poveikiu aplinkai. EESRK įsitikinęs, kad tikslinga skatinti tokias savireguliacijos iniciatyvas.

2.3.6.2 Įmonės savo finansiniam patikimumui (investicijų pobūdis, apskaitos ir kontrolės vykdymo skaidrumas) ir savo pasiekimams socialiniu ir aplinkosaugos požiūriu (darbo sąlygos, gamtos ir teritorijų apsauga vertės grandinėje) įvertinti naudoja skirtingus metodus. Būdamas skirtingos ir viena kitą papildančios, jos turi užtikrinti sinergiją.

2.3.6.3 Siekiant užtikrinti vertinimo ir sertifikavimo agentūrų veiklos teisėtumą ir patikimumą, būtinas visų principų skaidrumas. Įmonės privalo žinoti, kokiais kriterijais remiantis jos yra vertinamos. Todėl EESRK pritaria socialiai atsakingo investavimo principų⁽¹³⁾ paskelbimui. Svarbu, kad šios agentūros savo vertinimus atliktų pagal kriterijus, kurie remiasi pagrindiniais teisės aktais, pateiktais 2004 m. suinteresuotų subjektų forumo sudarytame sąrašė. Agentūrų veikla turi būti vykdoma kiek įmanoma skaidriau. CSRR-QS standarto priėmimas buvo bandymas nustatyti profesinę savireguliaciją. EESRK ragina ir toliau žengti šia kryptimi. Neseniai paskelbtoje savo nuomonėje⁽¹⁴⁾ EESRK ragina Europos įmones kurti ir tobulinti įvairias vertinimo ir informavimo priemones: EMAS, GRI ir ISO 26000. EESRK pabrėžia, kad negalima leisti, kad tarptautiniai standartai keistų įmonių socialinės atsakomybės sąvoką, sumenkindami ją iki paprasto nuostatų ir konvencijų taikymo, kaip tai gali atsitikti su ISO standartu. Nors agentūrų veiklos svarba labai didelė, įmonės neprivalo paklusti privačiai nustatytoms normoms, kurių tikrinimas mažoms ir vidutinėms įmonėms brangiai kainuoja. Kai yra įrangos sertifikavimo galimybė, tik nuo įmonės laisvos valios turi priklausyti, ar jis bus vykdomas, nes ši procedūra negali būti privaloma.

2.3.6.4 Komunikate pabrėžiama, kad „didesnį vaidmenį turėtų atlikti NVO, vartotojai ir investuotojai skatinant atsakingumą versle ir už jį atlyginant“, arba perspėti apie iškilusias problemas. Todėl išorės dalyviams turi būti teikiama patikima informacija. Komunikate Aljansą remiančios įmonės raginamos teikti informaciją apie ĮSA visoms suinteresuotoms šalims, visų pirma vartotojams, investuotojams ir visuomenei, o didelėms įmonėms siūloma pateikti savo su ĮSA susijusią strategiją, iniciatyvas ir rezultatus ar geriausios praktikos pavyzdžius visuomenei lengvai prieinamu būdu. EESRK primena savo su informacijos apie ĮSA sklaida susijusį pasiūlymą⁽¹⁵⁾ sukurti Europos informacinį portalą, kuriame būtų pateikta informacija apie didžiųjų įmonių ĮSA patirtį. Laikydamosi nuomonės, kad trečiosios šalies atliekamas tyrimas pagerins informavimą ir užtikrins skaidrumą, EESRK numatė, kad įmonių pateiktą informaciją turės patikrinti patikima trečioji šalis, pavyzdžiui, Europos institucijų stebėtojas. Šis tyrimas galėtų būti vykdomas vėliau, analizuojant Europos interneto portale paskelbtus duomenis.

⁽¹³⁾ Žr. Socialiai atsakingo investavimo principų (pranc. ISR) tinklavietę prancūzų kalba:

⁽¹⁴⁾ <http://www.unpri.org/principles/french.html>

⁽¹⁵⁾ 2005 m. birželio 8 d. EESRK nuomonė dėl bendrosios socialinės atsakomybės (BSA) informavimo ir vertinimo priemonių globalizuotoje ekonomikoje. Pranešėja Evelynne Pichenot, (2005 m. lapkričio 17 d., OL C 286).

2.3.6.5 Komunikate patikslinama, kad įmonės savo paramą Aljansui gali pareikšti be jokių oficialių reikalavimų ir Europos Komisija nesudarys jį remiančių bendrovių sąrašo. Šiuo metu, praėjus septyniems mėnesiams nuo Aljanso įsteigimo, apie jį informuojama tik UNICE, Europos įmonių socialinės atsakomybės tinklo (CSR Europe) ir kai kurių nacionalinių darbdavių organizacijų interneto tinklavietėse. EESRK apgailestauja, kad ši informacija sunkiai prieinama ir tinkamai nepateikta suinteresuotoms šalims.

2.3.7 Konkurencingumas ir tvarus vystymasis

2.3.7.1 Socialiai atsakinga įmonė gali įgyti konkurencinio pranašumo užsitikrindama gerą įvaizdį, o tai ypatingai domina vartojimo prekių sektoriaus įmones.

2.3.7.2 Socialiai atsakingos įmonės — palanki terpė naujovėms diegti ir kūrybinei veiklai plėtoti. Jų prekės ir paslaugos yra kokybiškesnės ir klientai jas labiau vertina. Jos taip pat gali įgyti lyginamąjį pranašumą.

2.3.7.3 Integruoto ĮSA proceso užtikrinimas padeda nuspėti galimus pavojus ir geriau valdyti krizes, arba visai jų išvengti, ypač piktnaudžiavimo atvejais ir valdant pramonės ar technologijų riziką. Pavyzdžiui, labai sumažėja nelaimingų atsitikimų, darbo vietose užtikrinus personalo sauga — tinkamai jį mokant ir padarius reikiamas investicijas. ĮSA praktika pasireiškia tuo, kad stipriai sumažėja reali ar spėjama rizika. EESRK atkreipia dėmesį į tai, kad kai kurios draudimo bendrovės į tai atsižvelgia, nustatydamos įmokų dydį, ir ragina finansų sektorių taip pat taikyti tokią praktiką.

2.3.7.4 ĮSA principų taikymas gerina sprendimų priėmimo procesą įmonėje ir jos valdymą, o tai ilgainiui pagerina ir jos našumą. Žmogiškųjų išteklių valdymas numatant visą gyvenimą trunkantį mokymą ir pensinio amžiaus žmonių įdarbinimą užtikrina optimaliausią žmogiškojo kapitalo įmonėje panaudojimą ir sudaro sąlygas senti išlaikant aktyvų gyvenimo būdą. EESRK atkreipia dėmesį į Europos apskaitininkų bendruomenės iniciatyvas, kuriomis siekiama skatinti socialiai atsakingą valdymą, teikiant informaciją aplinkosaugos ir personalo klausimais, kurie yra esminiai įmonės strategijos analizės elementai.

2.3.7.5 EESRK primena, kad ilgalaikis konkurencingumas dažnai priklauso nuo veiksmų, reikalaujančių išlaidų artimiausiu laikotarpiu. Todėl jis ragina įmones nesiekti vien tik trumpalaikės naudos.

2.3.7.6 Jis ragina valstybes nares ir ES skatinti atsakingą įmonių požiūrį viešųjų pirkimų metu (politiką, kai pasirenkamas socialiai naudingesnis ir aplinkos požiūriu saugesnis sprendimas).

2.3.7.7 Makroekonomikos mastu, socialinių ir aplinkos problemų sprendimas sąlygoja naujų veiklos sektorių atsiradimą ir

plėtojimą, kurie savo ruožtu sudaro sąlygas vystyti ekonomiką ir kurti naujas darbo vietas. Galima, pavyzdžiui, paminėti veiksmingą aplinkosaugą, asmenims teikiamas paslaugas, miesto struktūros ir transporto sąsajas. EESRK ragina valstybių narių ir ES viešosios valdžios institucijas sudaryti sąlygas tokiems sektoriams kurti ir vystyti.

2.3.8 Naujosios valstybės narės

2.3.8.1 Nors kai kurios naujos valstybės narės jau stengiasi veikti šia kryptimi, įmonės, tvirtinančios, kad pasiekė didelės pažangos įgyvendinant ĮSA, yra įsikūrusios senosiose valstybėse narėse.

2.3.8.2 EESRK mano, kad būtina informuoti apie naujųjų valstybių narių įmonėse, visų pirma MVĮ, įgyvendintus geros praktikos pavyzdžius, ir tinkamai jais pasinaudoti.

2.3.8.3 Naujųjų valstybių narių įmonės, veikusios skirtingomis ekonominėmis ir kultūrinėmis sąlygomis, gali daug ko pasimokyti iš įmonių, esančių panašiuose senųjų valstybių regionuose, patirties. Kai socialinės atsakomybės iniciatyvos įgyvendinamos šalyje, neturinčioje ilgametės rinkos socialinės ekonomikos patirties, jai reikėtų semtis patirties iš valstybių, kurių istorinė raida buvo panaši.

2.3.8.4 Todėl ypač svarbu, kad visų valstybių narių ir šalių, siekiančių narystės, įmonės būtų supažindintos su naujųjų valstybių narių įmonių geriausios praktikos pavyzdžiais.

2.3.8.5 Tai pat reikia skatinti visuomenės narių, kaip skirtingų suinteresuotų grupių, informavimą darnaus verslo (tai yra socialiai atsakingo verslo, kuris moksliskai formuojamas derinant socialines humanistines (etines) vertybes ir ekonominius pasiekimus) klausimais, nes nuo jų aktyvumo ir dalyvavimo labiausiai priklauso ĮSA principų įgyvendinimo sparta ir kokybė.

2.3.9 Tarptautinė ĮSA dimensija

2.3.9.1 EESRK pritaria Komisijos nuostatai skatinti ĮSA plėtrą pasaulio mastu siekiant, kad įmonės kuo aktyviau prisidėtų įgyvendinant JTO tūkstantmečio tikslus. Jis taip pat pritaria Komisijos nuostatai dėl tarptautinių kriterijų—pavyzdžių, kuriais remiantis būtų vertinama socialiai atsakinga įmonių veikla, tai yra, įgyvendinti TDO principų deklaraciją dėl tarptautinio verslo įmonių (TVĮ) ir socialinės politikos, TVĮ skirtas EBPO gaires, JTO pasaulinį įmonių susitarimą (Global Compact), JTO Socialiai atsakingo investavimo principus ir kitas priemones ir iniciatyvas; skatinti griežtų aplinkosaugos standartų taikymą; atsižvelgti į tvaraus vystymosi principus sudarant dvišalius prekybinius ir bendradarbiavimo susitarimus; taikyti prekybos paskatas užtikrinant pagrindines žmogaus ir (arba) darbo teises, aplinkosaugos reikalavimus ir valdymo principus; stiprinti bendradarbiavimą su TDO oraus darbo skatinimo klausimu; skatinti ĮSA įgyvendinant

Naująją strategiją Afrikai; stebėti su šia sritimi susijusias tarptautines iniciatyvas (JT specialiojo atstovo žmogaus teisėms veiklą, ISO socialinės atsakomybės orientacinius standartus, Kimberley proceso sertifikavimo schemą). Šie paskatinimai yra tuo reikšmingesni, kad kai kuriose šalyse jie gali padėti žengti žingsnį realios socialinės teisės link.

2006 m. gruodžio 14 d., Briuselis

2.3.9.2 EESRK mano, kad laisvosios ekonominės zonos, kuriose sukurtos investicijoms palankios sąlygos, neturėtų veikti pažeisdamos nacionalinės darbo teisės nustatytą apribojimą. ĮSA skiriamas dėmesys šiose zonose neatstoja būtinybės laikytis pagrindinių TDO konvencijų nuostatų.

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkė
Dimitris DIMITRIADIS

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė „Vaikai — netiesioginės šeiminio smurto aukos“

(2006/C 325/15)

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas, vadovaudamasis savo Darbo tvarkos taisyklių 29 straipsnio 2 dalimi, 2006 m. balandžio 21 d. nusprendė parengti nuomonę „Vaikai — netiesioginės šeiminio smurto aukos“

Užimtumo, socialinių reikalų ir pilietybės skyrius, kuris buvo atsakingas už Komiteto darbo šiuo klausimu organizavimą, 2006 m. lapkričio 7 d. priėmė savo nuomonę. Pranešėja Renate Heinisch.

431-ojoje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2006 m. gruodžio 13–14 d. (2006 m. gruodžio 14 d. posėdis), Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas priėmė šią nuomonę 105 nariams balsavus už, 4 — prieš ir 5 susilaikius.

1. Išvados ir rekomendacijos

1.1 Ši papildomoji nuomonė remiasi 2006 m. kovo 16 d. Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto priimtos nuomonės dėl šeiminio smurto prieš moteris, kurioje nagrinėjamas tik vyrų-partnerių smurtas prieš moteris, apibrėžtimis ir tyrimais⁽¹⁾. Šioje nuomonėje taip pat nagrinėjama tik tam tikra šeiminio smurto dalis, būtent partnerių smurto poveikis vaikams — šio smurto liudininkams. Nuomonėje nenagrinėjamas tiesioginis šeiminis smurtas prieš vaikus, kurio kaltininkės labai dažnai yra moterys — motinos. Nors aplinka, kurioje vyrauja fizinis ir psichinis smurtas, sukelia sunkių padarinių augantiems vaikams, tačiau jiems — netiesioginėms šeiminio smurto aukoms — vis dar skiriama mažai dėmesio. Atsižvelgiant į vaikų teisę augti (visų pirma būti auklėjamiems) be smurto, taip pat į jų teisę į rūpybą ir apsaugą, toliau tai tęstis negali.

1.2 Dėl to EESRK primygtinai prašo Europos Sąjungos Tarybai pirmininkaujančių valstybių nagrinėjant temą „Šeiminis smurtas prieš moteris“ kartu nagrinėti ir temą „Vaikai — netiesioginės šeiminio smurto aukos“.

Skirta Europos Sąjungos Tarybai pirmininkaujančioms valstybėms, Komisijai.

1.3 2006 m. balandžio 4–5 d. Monake surengta konferencija buvo pradėta vykdyti Europos Tarybos trejų metų programa

(2006–2008 m.) „Kuriame Europą vaikams ir su vaikais“ (*Building a Europe for and with Children*). Ši programa ne tik propaguos vaikų teisių apsaugą, bet ir rūpinsis „vaikų apsaugos nuo smurto“ problema. Siekiant dar labiau atkreipti dėmesį į šį svarbų projektą (pasitelkus žiniasklaidą), EESRK siūlo kartu su Europos Taryba, Europos Parlamentu, Regionų komitetu ir UNICEF vykdyti bendrą akciją.

Skirta Europos Tarybai, Europos Parlamentui, Regionų komitetui, UNICEF.

1.4 Nors didžiausia atsakomybė už kovą su šeiminiu smurtu tenka valstybėms narėms, tačiau, atsižvelgiant į vaikų teisių svarbą ir į tai, kad valstybės į šias problemas reaguoja skirtingai, EESRK mano, kad turėtų būti parengta bendra Europos strategija.

Šios bendros Europos strategijos pagrindu turi tapti pirmasis ES lygiu atliktas šeiminio smurto masto ir padarinių tokioje aplinkoje augantiems vaikams tyrimas, kurio metu taip pat nagrinėtos netiesiogiai smurtą patiriančių vaikų apsaugos ir pagalbos jiems galimybės ir priemonės.

⁽¹⁾ 2006 m. kovo 16 d. EESRK nuomonė savo iniciatyva dėl šeiminio smurto prieš moteris; pranešėja Renate Heinisch (OL C 110, 2006 5 9, p. 89–94), 2.3.4 ir 2.3.5 punktai.
URL: http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/lt/oj/2006/c_110/c_11020060509lt00890094.pdf

Skirta Europos Komisijos Teisingumo, laisvės ir saugumo generaliniam direktoratui.

1.5 Kova su smurtu prieš vaikus (turint galvoje šeiminių smurtą) gali būti tik tada veiksminga, jei bus vykdoma nacionaliniu lygiu. Dėl to kiekviena valstybė narė rengdama ir vykdydama atitinkamus nacionalinius kovos su šeiminiu smurtu veiksmų planus turėtų į juos įtraukti ir temą „Vaikai — netiesioginės šeiminių smurto aukos“. Ypatingą dėmesį reikėtų skirti šioms sritims:

- ištirti šeiminių smurto mastą ir padarinius tokioje aplinkoje augantiems vaikams;
- ištirti, netiesiogiai smurtą patiriančių vaikų apsaugos ir pagalbos jiems galimybes ir priemones;
- nustatyti, kokios specialios pagalbos priemonės turi būti parengtos netiesiogiai smurtą patiriantiems vaikams, kaip atskirai grupei;
- sujungti ir bendrai vykdyti visų veiklos sričių priemones, viena vertus, ypač moterų namų ir moterų konsultavimo tarnybų, ir, kita vertus, nepilnamečių reikalų tarnybų, šeimos bylų teismų, vaikų apsaugos tarnybų ir šeimos konsultavimo tarnybų įgyvendinamas priemones;
- rengiant teisės bendrauti su vaiku ir globos teisės normas atsižvelgti į šeiminių smurto kitimą;
- atsižvelgti į ypatingą smurtą patyrusių moterų migrančių vaikų padėtį;
- užtikrinti mokymą ir kvalifikacijos kėlimą visų kompetentingų profesijų atstovų ir susijusių veiklos sričių specialistų, pavyzdžiui, teikiančių pagalbą vaikams ir jaunimui, dirbančių konsultavimo ir apsaugos tarnybose, intervencijos tarnybose, mokyklose, vaikų darželiuose ir laisvalaikio centruose, sveikatos apsaugos sistemoje, policijoje ir teismuose, kurių uždavinys — nustatyti, kad vaikai tikrai patiria šeiminių smurto žalą ir jiems teikti veiksmingą pagalbą;
- parengti ir naudoti specialias prevencines priemones, susijusias su tema „Vaikai — netiesioginės šeiminių smurto aukos“;
- rengti informavimo akcijas potencialiems tiesioginiams smurto prieš vaikus liudytojams (kaimynai, tėvų draugai ar kiti šeimos nariai) siekiant įveikti šių asmenų abejingumą žiaurų elgesį patyrusių vaikų atžvilgiu;
- paskirti pareigūnus, kurie būtų vaikų ir valstybinių bei nevalstybinių įstaigų, teikiančių paramą, tarpininkai, kaip tai vyksta daugumoje šalių, kuriose jau yra įsteigtos vaikų ombudsmeno tarnybos⁽²⁾;
- informacinių akcijų metu viešai skelbti nacionalinius veiklos planus ir į juos įtrauktas priemones bei projektus.

Skirta valstybėms narėms.

2. Paaiškinimas

2.1 Kodėl papildomoji nuomonė?

2.1.1 Ši papildomoji nuomonė remiasi 2006 m. kovo 16 d. Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto priimtos

⁽²⁾ Europos vaikų teisių ombudsmenų tinklas (ENOC): <http://www.ombudsnet.org/>

nuomonės dėl šeiminių smurto prieš moteris, kurioje nagrinėjamas tik vyrų-partnerių smurtas prieš moteris, apibrėžtimis ir tyrimais. Šioje nuomonėje taip pat nagrinėjama tik tam tikra šeiminių smurto dalis, būtent partnerių smurto poveikis vaikams — šio smurto liudininkams. Nuomonėje nenagrinėjamas tiesioginis, betarpiškas šeiminių smurtas prieš vaikus, kurio kaltininkės labai dažnai yra moterys — motinos. Empiriniai tyrimai rodo, kad daugelyje Europos šalių mažiausiai pusė šeiminių smurto atvejų vaikai buvo šalia ir apie tris ketvirtadalius moterų, kurios pabėga į moterų namus, prieglobsčio ieško kartu su vaikais⁽³⁾. Empirinės išvados ir statistiniai duomenys taip pat aiškiai įrodo, kad prieš motiną nukreiptas tėvo smurtas visuomet daro žalos vaikams, nors jie ir nepatiria tiesioginio, betarpiško šeiminių smurto. Tačiau vaikais — netiesioginėmis šeiminių smurto aukomis vis dar per mažai rūpinamasi ir jie jokiū būdu nesulaukia reikiamo dėmesio, pagalbos ir paramos. Šia papildomąja nuomone siekiama šią padėtį pakeisti atkreipiant dėmesį į „vaikus — netiesiogines šeiminių smurto aukas“, aprašant ypatingą jų padėtį, įvardijant problemas ir pateikiant rekomendacijas, kaip pagerinti padėtį ir šių vaikų teises.

2.2 Smurto prieš vaikus sąsaja su šeiminiu smurtu

2.2.1 Smurtą vaikai visų pirma patiria savo aplinkoje, ypač šeimoje. Būtent čia tikimybė vaikams tapti smurto aukomis arba liudininkais, t. y. suaugusiųjų smurto aukomis arba suaugusiųjų tarpusavio smurto liudininkais, yra didžiausia.

2.2.2 Nors tiesioginis smurtas prieš vaikus (fizinė, seksualinė ir psichinė prievarta, taip pat nesirūpinimas vaiku) šeimoje arba ribotoje socialinėje šeimos aplinkoje jau keletą metų tiek Europos, tiek valstybių narių lygiu pripažintas problema, t. y. laikomas vienu sunkiausių vaikų teisių pažeidimų, kuriam turi būti užkirstas kelias arba už kurį turi būti baudžiama, tačiau vaikams — netiesioginėms šeiminių smurto aukoms — iki šiol neskiriama pakankamai dėmesio⁽⁴⁾.

2.2.3 Šeiminių smurtas suprantamas kaip partnerio prievarta, fizinis arba psichinis (įskaitant seksualinį) smurtas santuokoje ir nesantuokinėje partnerystėje⁽⁵⁾. Tai dažniausiai yra vyrų smurtas prieš moteris. Didžioji dalis smurtą patiriančių moterų — motinos. Smurtavimo prieš jas metu dažniausiai vaikai būna drauge arba netoliese⁽⁶⁾.

⁽³⁾ Atitinkami įrodymai pateikti B. Kavemann/U. Kreyssig (vad.): *Handbuch Kinder und häusliche Gewalt*. Wiesbaden 2006.

⁽⁴⁾ Tai liudija dauguma vykdančių DAPHNE programą remtų ir remiamų projektų. Naujausia Europos Tarybos veiklos, kuria siekiama skatinti vaikų teises į apsaugą nuo visų smurto formų, apžvalga pateikta 2005 m. UNICEF mokslinių tyrimų centro Innocenti paskelbtame pranešime „Europos Tarybos veikla, skirta vaikų teisių į apsaugą nuo visų smurto formų skatinimui“.

⁽⁵⁾ Dėl apibrėžties, masto, priežasčių ir padarinių žiūrėti EESRK nuomonės dėl šeiminių smurto prieš moteris I išnašą.

⁽⁶⁾ Žr. A. Mullender/R. Morley: *Children living with domestic violence. Putting men's abuse of women on the Child Care Agenda*. London 1994.

2.2.4 Smurtas prieš motinas — smurto prieš vaikus forma. Vaikai, šeiminio smurto liudininkai, matantys, kaip tėvas, patėvis ar motinos partneris muša ir žiauriai elgiasi su motina, visuomet yra ir psichinio smurto aukos. Net jei smurtas tiesiogiai nenukreiptas prieš vaikus, smurtas prieš motiną jiems visuomet žalingas ⁽⁷⁾.

2.2.5 Be to, daugelio mokslinių tyrimų metu įrodyta, kad šeiminis smurtas prieš moteris ir žiaurus elgesys su vaikais dažnai pasireiškia tose pačiose šeimose ⁽⁸⁾. Su savo partnerėmis žiauriai besielgiantys vyrai neretai pakelia ranką ir prieš vaikus. Smurtą patyrusios moterys taip pat gali kartais smurtauti prieš savo vaikus, kadangi jos gyvena aplinkoje, kurioje smurtas yra įprastas reiškinys.

2.2.6 Be to, žiaurų elgesį patiriančios moterys dažnai būna taip sugniuždytos, kad negali tinkamai prižiūrėti savo vaikų ir jais pasirūpinti. Daugelis ilgą laiką žiaurų partnerio elgesį patiriančių moterų neturi galimybės koku nors būdu apsaugoti vaikus.

2.2.7 Šeiminis smurtas kelia grėsmę ir daro žalą ne tik moterų gyvenimui, bet ir vaikų gerovei.

2.3 Šeiminio smurto poveikis vaikams

2.3.1 Aplinka, kurioje vyrauja fizinis ir psichinis smurtas, gali sukelti sunkių padarinių augantiems vaikams. Vaikai (net ir mažamečiai), matydami tėvo, patėvio ar motinos partnerio smurtą ir motinos bejėgiškumą, patys jaučiasi bejėgiai ir sutrikę, tačiau iš dalies ir atsakingi už tai, kas vyksta. Dažnai jie mano, kad jie patys kalti dėl šio smurto. Kartais jie bando įsikišti ir apginti motinas ir dėl to patys patiria žiaurų elgesį.

2.3.2 Buvo atlikta daug šios problemos tyrimų (visų pirma anglų ir amerikiečių gyvenamose vietovėse) ⁽⁹⁾. Net jei dėl smurto ne kiekvienam vaikui išsivysto elgesio sutrikimų, o be to, nėra patikimų empirinių kriterijų, kurie sudarytų galimybę nustatyti su kiekvienu konkrečiu atveju susijusios rizikos laipsnį ir mastą, vis dėlto galima įrodyti, kad susidūrimas su smurtu ir poveikis vaikui yra aiškiai tarpusavyje susiję.

2.3.3 Visų pirma reikėtų paminėti šiuos žalingus veiksnius: gyvenimas grėsmę keliančioje aplinkoje, negalėjimas numatyti naujus išpuolius, baimė dėl motinos gyvybės, atitinkamų situacijų metu patiriamas bejėgiškumas, izoliacijos pojūtis dėl dažnai

⁽⁷⁾ Žr. E. Peled e.a. (vad.): Ending the cycle of violence. Community response to children of battered women. Thousand Oaks, CA 1995.

⁽⁸⁾ Žr. A. Mullender/R. Morley: Children living with domestic violence. Putting men's abuse of women on the Child Care Agenda. London 1994.

⁽⁹⁾ Daugelį šių tyrimų pristatė, įvertino ir palygino Jeffrey L. Edleson: Ar vaikų namuose matomas suaugusiųjų smurtas pagal įstatymus turėtų būti laikomas blogu elgesiu su vaikais? <http://www.mincava.umn.edu/link/documents/shouldch/shouldch.shtml>.

pasitaikančio priesako neprasitarti pašaliniams asmenims, lojalumo tėvams problema, žala tėvų ir vaikų santykiams.

2.3.4 Dėl to vaikams gali kilti rimtų problemų ir išsivystyti elgesio sutrikimų: psichosomatinių simptomų ir psichinių sutrikimų, pavyzdžiui, savęs menkinimas, nerimas, miego sutrikimai, mokymosi sunkumai, baimė ir agresyvumas, net mintys apie savižudybę.

2.3.5 Jei kaltininkai žiauriai elgiasi ne tik su savo partnere, bet ir su vaikais, atitinkami sutrikusio vystymosi ir psichinių sutrikimų simptomai gali dar labiau sustiprėti.

2.3.6 Aplinka, kuriai būdingas šeiminis smurtas, gali pakeisti augančių vaikų požiūrį į smurtą ir paskatinti jų pačių smurtinį elgesį. Stebėdami tėvų elgesį arba patys patyrę smurtą vaikai gali perimti problemas keliančius suaugusiųjų elgesio modelius. Vadinamasis „uždaras smurto ratas“ gali sudaryti sąlygas tam, kad berniukai iš suaugusiųjų perims smurtautojų, o mergaitės — aukų vaidmenis ir suaugę jie taip pat taps šeiminio smurto kaltininkais ir aukomis.

2.3.7 Ypač sunkių padarinių vaikams sukelia matyta motinos žmogžudystė, kurią įvykdė jos partneris.

2.4 EESRK tyrimas ir pasiūlymai

2.4.1 Aplinkoje, kuriai būdingas šeiminis smurtas, augantys vaikai patiria tiesioginę arba netiesioginę šio smurto įtaką. Juos veikia daug žalingų veiksnių, kurie gali turėti svarbių, ilgalaikių pasekmių jų gerovei ir elgesiui.

2.4.2 Ilgą laiką šios pasekmės buvo nepakankamai įvertintos. Nepaisant pastaraisiais metais pradėtos diskusijos apie šias problemas, vaikams — šeiminio smurto aukoms, iki šiol neskiriama pakankamai dėmesio.

2.4.3 Atsižvelgiant į vaikų teisę augti ir visų pirma būti auklėjamiems be smurto, taip pat į jų teisę į rūpybą ir apsaugą, tai toliau tęstis negali ⁽¹⁰⁾.

2.4.4 EESRK pasiūlymai visų pirma yra susiję su šiomis sritimis:

2.4.5 Aplinkoje, kuriai būdingas šeiminis smurtas, augančių vaikų padėties tyrimas ES valstybėse narėse

⁽¹⁰⁾ Tai nurodyta JT vaiko teisių konvencijoje, kurią 1989 m. priėmė JT generalinė asamblėja ir kuri šiuo metu ratifikuota visame pasaulyje (išskyrus dvi šalis). 2006 m. liepos mėn. paskelbtas Komisijos komunikatas dėl vaiko teisių padėties ES (COM2006) 367 final). 2006 m. gruodžio 12–13 d. EESRK nuomonė dėl Komisijos komunikato dėl ES vaiko teisių strategijos kūrimo

2.4.5.1 ES valstybėse narėse skiriasi aplinkoje, kuriai būdingas šeiminis smurtas, augančių vaikų padėties problemos pripažinimo lygis ir mastas, taip pat skiriasi ir intervencinės bei prevencinės priemonės ⁽¹¹⁾. Tai atitinka EESRK nuomonėje dėl šeiminio smurto prieš moteris aprašytą padėtį ES ⁽¹²⁾.

2.4.5.2 Norint plėtoti mokslinio ir politinio pobūdžio diskusiją Europos bendrijos mastu būtina disponuoti tikslia, nauja informacija apie visuomenės požiūrį į šį šeiminio smurto reiškinį, apie su juo susijusias teisės aktų nuostatas ir priemones, vaikų apsaugos ir pagalbos jiems strategijas, taip pat apie intervencines ir prevencines priemones.

2.4.6 Mokslinių tyrimų projektų, skirtų smurto prieš vaikus būdams, mastui ir padariniams vaikui nustatyti, įgyvendinimas

2.4.6.1 Daugelyje ES valstybių narių mokslinių tyrimų sritys „Vaikai ir šeiminis smurtas“ laikytina „terra incognita“ ⁽¹³⁾. Yra tik keletas pavienių tyrimų, kuriose nagrinėjama aplinkoje, kuriai būdingas šeiminis smurtas, augančių vaikų padėtis. Taip pat labai mažai ištirtos pagalbos ir paramos gavimo galimybės ir kliūtys.

2.4.6.2 Visose ES valstybėse narėse turėtų būti vykdomas duomenų apie aplinkoje, kuriai būdingas šeiminis smurtas, augančius vaikus rinkimas ir su tuo susiję mokslinių tyrimų projektai. Siekiant užtikrinti tyrimo metodų ir išvadų palyginamumą, veiksmus reikėtų koordinuoti ⁽¹⁴⁾.

2.4.7 Pagalbos vaikams — netiesioginėms šeiminio smurto aukoms — skatinimas

2.4.7.1 Nors pastaraisiais metais žymiai pagerėjo apsaugos ir pagalbos priemonės šeiminio smurto aukomis tapusioms moterims, iki šiol pernelyg mažai pagalbos teikiama šių moterų vaikams.

2.4.7.2 Siekiant teikti veiksmingą pagalbą šiems vaikams, svarbu atskirti netiesioginį smurtą, kurį vaikai patiria kaip smurto liudininkai, nuo tiesioginio smurto, kurį vaikai patiria dėl žiaurais tėvų elgesio ir prievartos, taip pat ir seksualinės.

⁽¹¹⁾ Tai liudija apie Airiją, Didžiąją Britaniją, Daniją, Švediją ir Vokietiją parengti pranešimai ir informacija. Dabartinės padėties Vokietijoje ir kai kuriose kitose valstybėse narėse išsami apžvalga pateikta Barbara Kavemann ir Ulrike Kreyssig išleistoje knygoje „Handbuch Kinder und häusliche Gewalt“, Vysbaden, 2006 m.

⁽¹²⁾ Žr. EESRK nuomonės dėl šeiminio smurto prieš moteris 2.3.2 punktą (1 išnaša).

⁽¹³⁾ Net ir neseniai (2006 m. vasario mėn.) paskelbtos ataskaitos dėl tarpasmeninio smurto paplitimo mokslinių tyrimų Europoje ir jo poveikio sveikatai ir žmogaus teisėms (State of European research on the prevalence of interpersonal violence and its impact on health and human rights) skyriuje „smurtas prieš vaikus ir jaunimą“ neužsiminama apie šias problemas ([http://www.cahrv.uni-osnabrueck.de/reddot/CAHRVreportPrevalence\(1\).pdf](http://www.cahrv.uni-osnabrueck.de/reddot/CAHRVreportPrevalence(1).pdf)).

⁽¹⁴⁾ Pavyzdžiui, vykdam DAPHNE programą arba pasitelkus tokią instituciją kaip ES mokslinių tyrimų tinklas „Koordinuoti veiksmai prieš žmogaus teisių pažeidinėjimą (CAHRV)“, kuris tiria visas tarpasmeninio smurto formas (tarp lyčių ir tarp kartų) ir kurį finansuoja Europos Komisija įgyvendindama šeštąją pagrindų programą (žr. www.cahrv.uni-osnabrueck.de).

Nepaisant to, kad šie veiksmai dažnai sutampa, netiesiogiai šeiminių smurtą patyrusius vaikus reikėtų laikyti „atskiromis“ aukomis, kurioms turi būti parengtos specialios pagalbos priemonės.

2.4.7.3 Šeiminio smurto atvejais nei smurtaujantis vyras, nei smurtą patirianti moteris negali tinkamai įvertinti vaikų padėties. Dėl to vaikams reikia konsultacijų ir valstybinių bei nevalstybinių įstaigų paramos. Pavyzdžiu galėtų būti Švedijoje taikoma tvarka: švedų vaikai ir jaunuoliai iki 18 metų turi savo ombudsmeną (Barnombudsmannen), kuris, be kita ko, nuolat palaiko ryšius su vaikais ir jaunimu, kad galėtų sužinoti jų nuomonę ir požiūrį ⁽¹⁵⁾.

2.4.7.4 Labai dažnai kaimynai, tėvų draugai ar kiti šeimos nariai tampa smurto prieš vaikus liudytojais. Jei jie laikytųsi aktyvios pozicijos, daugelio nelaimių būtų galima išvengti. Vis dėlto praktikoje jie labai retai ieško būdų padėti žiaurų elgesį patiriantiems vaikams. Siekiant įveikti šį abejingumą, reikia veikti nuosekliai ir rengti informavimo akcijas, kurios skatintų teigiamus potencialių smurto liudytojų jausmus.

2.4.8 Bendradarbiavimo vaikų apsaugos ir moterų apsaugos srityse gerinimas

2.4.8.1 Regis, moterų ir jų vaikų apsauga nuo šeiminio smurto yra labai glaudžiai susijusios sritys. Bet yra ištis didelių moterų apsaugos bei pagalbos joms ir vaikų apsaugos bei pagalbos jiems interesų konfliktų.

2.4.8.2 Vis dar esama moterų namų, moterų konsultavimo tarnybų ir vaikų apsaugos centrų, nepilnamečių reikalų tarnybų tarpusavyje nepasitikėjimo.

2.4.8.3 Empiriniu būdu surinkti duomenys aiškiai įrodo bendradarbiavimo poreikį, t. y., net ir apsaugojus motinas nuo grasinimų ir žiaurais elgesio, dėl teisės bendrauti su vaiku ir globos teisės reikalavimų, su smurtaujančiu partneriu jau išsiskyrusios moterys gali būti priverstos ir vėl su juo bendrauti. Taigi gali vėl iškilti pavojus moterims ir vaikams ⁽¹⁶⁾.

⁽¹⁵⁾ Žr. ombudsmeno kalbą „Fizinės vaikų bausmės“ (Corporal Punishment of Children), kurioje atkreipiamas dėmesys ir į vaikus, tapusių šeiminio smurto liudininkais, padėtį (tik angliskai) (http://www.bo.se/files/in_%20English,%20publikationer,%20pdf/corporal_%20punishment_%20of_%20children060501.pdf) Šiuo metu tokios tarnybos veikia ir kitose šalyse; žr. Europos vaikų ombudsmenų tinklo (ENOC) tinklalapį: <http://www.ombudsnet.org/>.

⁽¹⁶⁾ Žr. M. Hester/I. Radford: Domestic violence and child contact arrangements in England and Denmark. Bristol 1994. 70 proc. moterų, kurių vaikai palaikė ryšius su tėvu, vėl patyrė smurtą ir (arba) joms buvo grasinta tėvo lankymosi arba susitikimo su juo (perduodant vaikus) metu, praėjus net ir vieneriems metams po skyrybų; 55 proc. vaikų patyrė smurtą tėvo lankymosi metu.

2.4.8.4 Būsimomis programomis ir nuostatomis turi būti siekiama tinkamo moterų namų ir moterų konsultavimo tarnybų bendradarbiavimo su nepilnamečių reikalų tarnybomis, šeimos bylų teismais, vaikų apsaugos tarnybomis ir šeimos konsultavimo tarnybomis.

2.4.9 Rengiant teisės bendrauti su vaiku ir globos teisės normas turi būti labiau atsižvelgiama į šeiminio smurto kitimą

2.4.9.1 ES valstybių narių šeimos teisės aktų nuostatos parengtos remiantis prielaida, kad abu tėvai bendradarbiaus ir bendrai rūpinsis vaiku ir po išsiskyrimo, be to, atitinkamai numatoma, kad vaikas turės teisę bendrauti su abiem tėvais.

2.4.9.2 Šeiminio smurto atveju, kai smurtaujantis sutuoktinis ilgą laiką nuolat pažeidžia savo partnerės ir vaiko teises ir daro jiems fizinę ir psichinę žalą, nebelieka galimybių užtikrinti anksčiau minėtomis nuostatomis paremtas vaiko teises, susijusias su partneryste, kuriai būdinga atsakomybė ir pagarba, ir gebėjimu atskirti poros tarpusavio konfliktus nuo tėvų lygmens konfliktų.

2.4.9.3 Dėl to nagrinėjant bylas dėl vaiko globos nustatymo turi būti griežčiau nei anksčiau atkreiptas dėmesys į tipiškus šeiminio smurto grėsmės aspektus, visų pirma atsižvelgiant į tikimybę, jog išsiskyrus smurto grėsmė neišnyksta. Moterų ir vaikų apsauga ir saugumas turi būti svarbiausi sprendimo aspektai.

2.4.9.4 Priimant sprendimą dėl moterų teisės būti saugioms ir sulaukti paramos dėl vaikų teisės į apsaugą ir gerovę ir dėl vyrų teisių, pirmenybė turi būti teikiama apsaugai nuo smurto, o ne teisei palaikyti ryšius.

2.4.10 Ypatingi reikalavimai: smurtą patyrusių moterų migrančių vaikai

2.4.10.1 Tam tikrą šeiminio smurto atvejų dalį sudaro smurtas prieš moteris migrantes ir jų vaikus, kuriems dėl išsiskyrimo su šeimos nariais, pasitraukimo iš įprastos socialinės aplinkos, kurioje nebūtų smurto, dėl neteisėto buvimo šalyje statuso, menkų kalbos žinių ir sunkių gyvenimo sąlygų jų socialinėje aplinkoje gali dažniau iškilti smurto grėsmė.

2.4.10.2 Nors šeiminio smurto atvejų pasitaiko visose šalyse, visose kultūrose ir visuose socialiniuose sluoksniuose be išimties, tačiau moterys ir vaikai yra labiausiai pažeidžiami visuomenėje ir kultūroje, kurioje vyrų ir moterų lygybė nėra užtikrinama, kurioje labai griežtai nustatyti lyčių vaidmenys ir egzistuoja kultūros normos, pagrindžiančios vyrų teises moterų atžvilgiu.

2.4.10.3 Būtent nuo buvimo šalyje statuso priklausanti teisinė padėtis riboja galimybes imtis veiksmų. Tai visų pirma pasakytina apie neteisėtai šalyje gyvenančias moteris migrantes ir jų vaikus.

2.4.10.4 Todėl rengiant visas intervencijos, pagalbos ir paramos priemones ypatingą dėmesį reikėtų skirti moterų migrančių ir jų vaikų padėčiai. Be to, kartu su socialiniais partneriais ir organizuotos pilietinės visuomenės organizacijomis turi būti įgyvendintos specialios šių asmenų grupių informavimo ir jų saugumo gerinimo akcijos.

2.4.11 Su šeiminiu smurtu susijusių profesijų atstovų mokymo ir kvalifikacijos kėlimo gerinimas

2.4.11.1 Kad būtų apginti vaikų interesai, turi būti užtikrintas aukštas visų kompetentingų profesijų atstovų ir susijusių veiklos sričių specialistų, pavyzdžiui, teikiančių pagalbą vaikams ir jaunimui, dirbančių konsultavimo ir apsaugos tarnybose, intervencijos tarnybose, mokyklose, vaikų darželiuose ir laisvalaikio centruose, sveikatos apsaugos sistemoje, policijoje ir teismuose, profesinis lygis.

2.4.12 Šeiminio smurto prevencijos svarba

2.4.12.1 Visi projektai ir priemonės, galintys užkirsti kelią šeiminiam smurtui prieš moteris, daro poveikį ir aplinkoje, kuriai būdingas šeiminis smurtas, gyvenančių vaikų padėčiai ⁽¹⁷⁾.

2.4.12.2 Be to, sprendžiant vaikų, netiesioginio šeiminio smurto aukų, problema turi būti įgyvendinamos specialios prevencinės priemonės. Tai taip pat apima ir informacinius dokumentus, skirtus visų susijusių sričių darbuotojams.

2006 m. gruodžio 14 d., Briuselis

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto

pirmininkas

Dimitris DIMITRIADIS

⁽¹⁷⁾ Žr. EESRK nuomonę savo iniciatyva dėl šeiminio smurto prieš moteris.

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Komisijos komunikato „ES vaiko teisių strategijos kūrimas“

COM(2006) 367 final

(2006/C 325/16)

Europos Komisija, vadovaudamasi Europos bendrijos steigimo sutarties 262 straipsniu, 2006 m. liepos 13 d. nusprendė pasikonsultuoti su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu dėl Komisijos komunikato „ES vaiko teisių strategijos kūrimas“

Užimtumo, socialinių reikalų ir pilietybės skyrius, kuris buvo atsakingas už Komiteto darbo šiuo klausimu organizavimą, 2006 m. lapkričio 7 d. priėmė savo nuomonę. Pranešėja Jillian van Turnhout.

431-ojoje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2006 m. gruodžio 13–14 d. (gruodžio 13 d. posėdis), Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas priėmė šią nuomonę vieningai.

1. Santrauka

1.1 Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas palankiai vertina Komisijos komunikatą „ES vaiko teisių strategijos kūrimas“. Visų pirma Komitetas pritaria pasiūlymui sukurti išsamią ES strategiją, padedančią veiksmingai plėtoti ir saugoti vaiko teises Europos Sąjungos vidaus ir užsienio politikoje, bei remti valstybių narių pastangas šioje srityje.

1.2 Tačiau EESRK apgailestauja, kad Komunikate nenurodyta, jog strategijoje bus išdėstyti tik būtinausi reikalavimai, ir nepateikiami išsamūs tikslai su aiškiais uždaviniais ir jų įgyvendinimo terminai.

1.3 EESRK pritaria, kad šiai Strategijai paremti būtų steigiamos komunikate siūlomos struktūros, tarp jų Vaiko teisių skyrius Komisijoje ir vaiko teisių koordinatoriaus pareigybė; Komisijos tarpžinybinė grupė; Europos vaiko teisių forumas; interneto diskusijų ir darbo platforma; vykdoma veikla, kad į procesą būtų tiesiogiai įtraukiami vaikai, ir vaiko teisių komunikacijos strategija. EESRK sieks aktyviai dalyvauti šiuose svarbiuose forumuose.

1.4 Vis dėlto Komitetas apgailestauja, kad nei ES, nei kitur pasaulyje neskiriama daugiau dėmesio mergaičių, vaikų su negalia, migrantų, prieglobsčio prašytojų ir pabėgėlių vaikų padėčiai.

1.5 EESRK džiaugiasi, jog pripažįstama, kad valstybės narės yra įpareigosotos laikytis tarptautinių sutarčių, ir ragina strategijoje stipriau akcentuoti, jog valstybės narės turi skubiai įgyvendinti

dabartinius Europos ir tarptautinius įsipareigojimus vaiko teisių srityje, ypač įsipareigojimus pagal Jungtinių Tautų vaiko teisių konvenciją.

1.6 EESRK reikalauja strategijoje atsižvelgti į tai, jog patys vaikai ir jų poreikiai yra labai skirtingi, ir ypatingą dėmesį atkreipti į vaikų skurdo ir diskriminacijos klausimus. EESRK rekomenduoja suteikti prioritetą lyginamųjų rodiklių sukūrimui ir nuoseklių duomenų rinkimui valstybėse narėse. Jis ypač ragina deramai apsvarstyti tinkamo vaikų iki šešerių metų „ankstyvo ugdymo“ klausimą ir sukurti papildomus, vaikų priežiūros tarnyboms ir dienos centrums skirtus kokybinius tikslus.

1.7 EESRK ragina Vaiko teisių koordinatoriui suteikti tinkamą statusą ir politinius svertus, kad būtų užtikrinti tikslų, kuriuos jis turi pasiekti, įgyvendinimas; taip pat ragina prisiimti politinius įsipareigojimus šiam Komunikatui įgyvendinti ir parengti žaliają knygą bei Strategiją. Komitetas siūlo Europos Parlamentui apsvarstyti specialios priemonės sukūrimą Strategijai ir joje siūlomiems veiksams finansuoti.

2. Pagrindimas

2.1 Vaiko teisės yra dalis žmogaus teisių, kurias ES ir valstybės narės yra įsipareigojusios gerbti pagal tarptautines ir Europos sutartis, ypač JT VTK ir neprivalomus protokolus⁽¹⁾, įskaitant Tūkstantmečio plėtros tikslus⁽²⁾ ir Europos žmogaus teisių konvenciją⁽³⁾ (EŽTK). ES aiškiai pripažino vaiko teises Europos pagrindinių teisių chartijos⁽⁴⁾ 24 straipsnyje.

⁽¹⁾ JT Protokolas dėl prekybos žmonėmis, ypač moterimis ir vaikais, prevencijos, sustabdymo ir baudimo; Vaiko teisių konvencijos JT Protokolas dėl prekybos vaikais, vaikų prostitucijos ir vaikų pornografijos; Vaiko teisių konvencijos JT Protokolas dėl vaikų įtraukimo į ginkluotus konfliktus.

⁽²⁾ JT Generalinė Asamblėja, Jungtinių Tautų tūkstantmečio deklaracija, penkiasdešimt penktoji sesija, 2000 m. rugsėjo 18 d.

⁽³⁾ Visas tekstas skelbiamas internete <http://www.echr.Council of Europe.int/ECHR/EN/Header/Basic+Texts>.

⁽⁴⁾ Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija, OL C 364, 2000 12 18, internete http://europa.eu.int/comm/justice_home/unit/charte/index_en.html.

2.2 Savo Komunikate dėl strateginių tikslų 2005–2009 m. Komisija įvardijo vaiko teises kaip vieną svarbiausių prioritetų. „Ypatingas prioritetas turi būti suteiktas veiksmingam vaikų teisių gynimui tiek kovojant su ekonominiu vaikų išnaudojimu, tiek su bet koku blogu elgesiu su vaikais, o Europos Sąjunga šioje srityje turi būti pavyzdys visam pasauliui“. (5) Tokiomis aplinkybėmis 2005 m. balandžio mėn. Komisijos pagrindinių teisių, kovos su diskriminacija ir lygių galimybių grupės nariai nutarė imtis konkrečios iniciatyvos vaiko teisėms plėtoti, saugoti ir įgyvendinti ES vidaus ir išorės politikoje.

2.3 2006 m. kovo mėn. Europos Vadovų Taryba paprašė valstybių narių „imtis būtinų priemonių greitai ir pastebimai sumažinti vaikų skurdą, suteikiant lygias galimybes visiems vaikams nepaisant jų socialinės kilmės.“

2.4 Šiuo Komunikatu įgyvendinami pirmiau minėti sprendimai.

3. Bendrosios pastabos

3.1 Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas palankiai vertina Komisijos komunikatą „ES vaiko teisių strategijos kūrimas“, kuriame didelis dėmesys skiriamas visiems vaikams iki 18 metų amžiaus. Komitetas pritaria šiai reikšmingai Komisijos iniciatyvai sukurti vaiko teisių politikos formavimo pagrindus. Komitetas ypač pritaria Komisijos siūlymui sukurti išsamią ES strategiją, padedančią veiksmingai propaguoti ir saugoti vaiko teises Europos Sąjungos vidaus ir išorės politikoje bei remti valstybių narių pastangas šioje srityje.

3.2 Europos likimas vis labiau priklauso nuo jos gebėjimo puoselėti vaikams palankią ir juos palaikančią visuomenę. Šiuo Komunikatu pripažįstama, kad propaguoti ir saugoti vaiko teises yra esminės svarbos Europos Sąjungos ateičiai dalykas ir kad kuriant ES į vaikus orientuotas visuomenes reikia atsižvelgti į poreikį dar labiau plėtoti ir stiprinti Europos integraciją. Vaikai turi būti svarbūs ne kaip būsimi suaugusieji ir būsimas darbo jėgos šaltinis; reikia pripažinti, kad vaikystė — tai svarbus ir vertingas gyvenimo laikotarpis.

3.3 EESRK apgailestauja, jog Sutarties dėl Konstitucijos Europai priėmimo procesas atsidūrė aklavietėje, turint omenyje, kad Pagrindinių teisių chartijoje ir šioje Sutartyje vaiko teisės yra aiškiai pripažįstamos. Todėl ES steigimo sutartyse yra nedidelis skaičius vaiko teises reglamentuojančių teisinių nuostatų, ir tai turi įtakos galimoms biudžeto lėšoms.

(5) Strateginiai tikslai 2005–2009 m. 2010 m. Europa: Partnerystė Europos atnaujinimui — gerovė, solidarumas ir saugumas. COM(2005) 12, 2005 1 26.

3.4 Atsižvelgdamas į daugybę iššūkių, su kuriais tenka susidurti šiuolaikinės visuomenės vaikams ir jaunuoliams, EESRK praėjusių dešimtmetį reguliariai prisidėjo plėtojant jaunimo politiką Bendrijos lygiu. (6) Jis taip pat inicijavo svarbias diskusijas, kuriose buvo nagrinėjami pagrindinių sričių klausimai, pavyzdžiui, jaunimo užimtumas, socialinė integracija, švietimas, judumas, NVO dalyvavimas ir vaidmuo.

3.5 EESRK pritaria požiūriui, kuriuo pripažįstama, jog gyvybiškai svarbu išskirti vaiko teises ir jų savaime neįtraukti į žmogaus teisių visumą. EESRK laikosi nuomonės, kad vaikams dėl jų pažeidžiamumo ir ypatingų poreikių turi būti suteikiama speciali apsauga ir priežiūra, įskaitant atitinkamą teisinę apsaugą.

3.6 EESRK skatina kuo skubiau numatyti Strategijoje nuostatą, pripažįstančią šeimos ir, visų pirma, abiejų tėvų, vaidmens svarbą ir valstybių narių išpareigojimą padėti tėvams vykdyti pareigas auklėjant vaikus pasitelkiant ne tik finansines, bet ir kitas galimas priemones.

3.7 EESRK palankiai vertina tai, kad buvo priimta sąvokos apibrėžtis, pagal kurią vaikais laikomi jaunuoliai iki 18 metų amžiaus, vadovaujantis Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija (JT/TK). Ateityje reikės derinti ir koordinuoti ES politikos, skirtos 15–18 metų vaikams, kryptis, kadangi šis amžius patenka į nepilnamečio sąvokos ES apibrėžtį. Strategijoje turėtų būti dar kartą paminėti svarbūs Europos jaunimo pakto ir jaunimui skirto atvirojo koordinavimo metodo tikslai.

(6) 1996 m. vasario 28 d. EESRK nuomonė dėl vaikams skirtos Europos kultūros politikos. Pranešėjas Sklavounos (OL C 153, 1996 5 28)

1998 m. liepos 2 d. EESRK nuomonė dėl vaikų išnaudojimo ir turizmo sekso tikslais. Pranešėjas Sklavounos (OL C 284, 1998 9 14)

2000 m. lapkričio 29 d. EESRK nuomonė dėl baltosios knygos „Jaunimo politika“. Pranešėja Hassett-van Turnhout (OL C 116, 2001 4 20)

2002 m. balandžio 24 d. EESRK nuomonė dėl „Pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos sprendimą dėl 2004 metų paskelbimo Europos švietimo per sportą metais“. Pranešėjas Koryfidis (OL C 149, 2002 6 21)

2002 m. balandžio 25 d. EESRK nuomonė dėl Europos Komisijos baltosios knygos „Naujas akstinas Europos jaunimui“. Pranešėja Hassett-van Turnhout (OL C 149, 2002 6 21)

2003 m. rugsėjo 24 d. EESRK nuomonė dėl „Pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir tarybos sprendimą dėl Bendrijos veiksmų programos, skatinančios institucijų veiklą ES lygiu jaunimo srityje“. Pranešėja Hassett-van Turnhout (OL C 10, 2004 1 14)

2004 m. gruodžio 16 d. EESRK nuomonė dėl kartų santykių. Pranešėjas Bloch-Lainé (OL C 157, 2005 6 28)

2005 m. kovo 10 d. EESRK nuomonė dėl „Pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos sprendimą, įsteigiantį programą „Veiklus jaunimas 2007-2013 metų laikotarpiui“ Pranešėjas Rodríguez Garçá-Caro (OL C 234, 2005 9 22)

2005 m. gegužės 11 d. EESRK nuomonė dėl „Pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą dėl pediatrijoje naudojamų vaistų, iš dalies keičiančio Reglamentą (EB) Nr. 1768/92, Direktyvą 2001/83/EB ir Reglamentą (EB) Nr. 726/2004“. Pranešėjas Braghin (OL C 267, 2005 10 27).

2006 m. gruodžio 12 d. EESRK nuomonės savo iniciatyva dėl „Vaikų — netiesioginių šeiminio smurto aukų“, pranešėja Heinsch.

3.8 EESRK ragina Komisiją nustatyti būtiniausius reikalavimus ir išsamius tikslus su aiškiais uždaviniais ir terminais, skirtais Komunikatui įgyvendinti.

3.9 Europai svarbu, kad vaikai jaustų nuolatinę išsipareigojimą padėti kurti integruotą, konkurencingą, saugią ir socialinę aprėptimi grindžiamą Europą. Jeigu norime, kad vaikams Europos Sąjunga nebūtų tuščias žodžių žaismas, ji turi tapti jiems brangi, aiškiai jais domėtis ir akivaizdžiai bei kūrybingai tenkinti jų poreikius.

3.10 EESRK džiaugiasi, jog Komisija pripažįsta vaiko poreikį išreikšti savo požiūrį jų gyvenimui įtaką darančiose diskusijose ir sprendimuose, kaip nurodoma JTVTK 12 straipsnyje. Bet kuri jaunimui skirta politikos kryptis turi remtis pamatiniu vaikų dalyvavimo principu, t.y. principu, kuris yra pabrėžiamas Europos ir tarptautiniu mastu ⁽⁷⁾.

3.11 EESRK taip pat pritaria Komisijos pasiūlymui į šį procesą tiesiogiai įtraukti vaikus. Valstybės narės ir institucijos turi skirti tinkamus išteklius, paramą ir sukurti mechanizmus, palengvinančius vaikų dalyvavimą kuriant ir įgyvendinant šią strategiją. Į šį procesą vaikai turi būti įtraukiami ankstyvajame jo etape ir taikant jų amžiui tinkamus metodus, pavyzdžiui, meninę veiklą, nesudėtingos diskusijos ir pan. Turėtų būti akcentuojamas pagrindinis tokio darbo tikslas, t.y. įtraukti socialiai nuskriaustus vaikus, vaikus, priklausančius tautinėms mažumoms, bei vaikus su negalia ir užtikrinti šiems vaikams lygias galimybes.

3.12 Horizontalus požiūris plėtojant politiką užtikrins geriau suderintą ir veiksmingesnę strategiją. Valstybės narės, rengdamos politikos priemones, pavyzdžiui, užimtumo gaires, reguliariai konsultuojasi su darbdavių ir profesinių sąjungų organizacijomis. Be to, ši iniciatyva bus sėkminga, jei prie jos prisijungs visos atitinkamos šalys, visų pirma vaikai, vaikų organizacijos, taip pat tėvai, socialiniai partneriai, regionų ir vietos valdžios institucijos ir valstybės narės.

3.13 Todėl EESRK tikisi, kad šis Komunikatas gali padėti pagrindą veiksmingesnei sprendimus priimančių pareigūnų, vietos ir regionų valdžios institucijų, nevyriausybinių organizacijų ir vaikų organizacijų partnerystei Europos ir nacionaliniu lygmenimis. Realus ir nuolatinis vaikų ir vaikų organizacijų įtraukimas į politikos kryptį kūrimą ir įgyvendinimą užtikrins,

⁽⁷⁾ 1989 m. Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija; Jungtinių Tautų deklaracija dėl 1985 m. paskelbimo jaunimo metais, „Taika, dalyvavimas, vystymasis“; 1992 m. Europos chartija dėl jaunimo dalyvavimo Europos miestų ir regionų institucijų veikloje; Europos Tarybos Ministrų Komiteto rekomendacija „Dėl jaunimo dalyvavimo ir pilietinės visuomenės ateities“, 1997 m. vasario 4 d. rekomendacija Nr. R (97) 3. 1999 m. vasario 8 d. Tarybos posėdyje priimta Tarybos ir ministrų rezoliucija dėl jaunimo (OL 1999/C42/01).

kad dėmesys bus skiriamas tikriesiems vaikų poreikiams ir kad vaikai pasijus atsakingi už strategijos ateitį.

3.14 Vaikai sudaro įvairialypę grupę. Todėl EESRK rekomenduoja, kad ES ir valstybių narių lygmeniu vykdant politiką būtų atsižvelgiama į vaikų skirtingumą ir jų skirtingus poreikius, pavyzdžiui, įtakos vaikams gali turėti geografinė vietovė, jų amžius, lytis, priklausymas etninei grupei, religija, kultūra, kalba, negalia ir šeimos sudėtis. Reikės atkreipti ypatingą dėmesį į skurdo, socialinės atskirties, negalios, diskriminavimo ir rasizmo poveikį ir į tautinėms mažumoms priklausančių bei pabėgėlių vaikų padėtį ir pačioje ES, ir visame pasaulyje.

3.15 EESRK pritaria teiginiui, jog vaiko gyvenamoji vieta taip pat turi įtakos jo padėčiai. Vaikai gali būti socialiai nuskriausti dėl neturėjimo galimybių pasinaudoti jų gyvenamoje vietovėje teikiamomis paslaugomis, pavyzdžiui, gauti geros kokybės išsilavinimo, sveikatos priežiūros, būsto ir apgyvendinimo, socialinių, viešojo transporto paslaugų, žaidimo ir poilsio galimybių, informacijos ir galimybių dalyvauti pilietinės visuomenės gyvenime. EESRK siūlo strategijoje numatyti konkrečius tikslus, kurie užtikrintų vaikams visose geografinėse vietovėse vienodas galimybes; tai pareikalautų sustiprinti kovą su vaikų skurdu.

3.16 Komitetas apgailestauja, kad neskiriama daugiau dėmesio mergaičių, vaikų su negalia, migrantų, prieglobsčio prašytojų ir pabėgėlių vaikų padėčiai tiek ES, tiek pasaulyje.

3.17 Atsižvelgiant į Komisijos išsipareigojimą integruoti neįgaliausius, aiškiai patvirtintą 2003 m. žmonėms su negalia skirtame Europos veiksmų plane ⁽⁸⁾, negalios klausimai turėtų būti įtraukti į strategiją, užtikrinant visavertį vaikų su negalia dalyvavimą lygiomis teisėmis ir jų integravimą.

3.18 EESRK pritaria Komisijos išvadai dėl moterų padėties 2007 m. ir mano, kad nors ir padaryta pažanga įtraukiant moteris į sprendimų priėmimo visais lygiais procesą, vis tik didelį susirūpinimą kelia rimtos ir nuolatinės kliūtys (jų yra daug ir įvairių), iki šiol trukdančios moterims siekti pažangos ir dalyvauti priimanant sprendimus, tarp jų — skurdo feminizacija, lygių galimybių gauti sveikatos priežiūrą, išsilavinimą, mokymą ir darbą nebuvimas, ginkluoti konfliktai ir saugumo stoka. ⁽⁹⁾

3.19 EESRK apgailestauja, kad nėra kalbama apie struktūras, skatinančias visavertį vaikų iki šešerių metų „ankstyvą ugdymą ir vystymą“, nepaisant, kad vaikų priežiūra visą dieną yra ilgalaikis

⁽⁸⁾ COM(2003) 650 final, 2003 10 30.

⁽⁹⁾ JT Ekonomikos ir socialinė taryba, komisija dėl moterų padėties 2007 m.: didžiausias dėmesys skiriamas diskriminacijai ir smurtui prieš mergaites.

ir prioritetinis ES politikos tikslas ir ES nustatė kiekybinius tikslus. EESRK ragina šią sritį būtinai įtraukti į siūlomą strategiją, kadangi ji daro didžiulę įtaką vaikų gyvenimui ir gerovei ir aiškiai priklauso minėto Komunikato kompetencijai ⁽¹⁰⁾. Komitetas visų pirma ragina kuo skubiau nustatyti papildomus kokybinius vaiko priežiūros įstaigų tikslus, kurie atsižvelgtų į vaiko teises ir jų gerovę ir remtųsi ankstesne Ministrų Tarybos ir EK vaikų priežiūros tinklo veikla. ⁽¹¹⁾

3.20 EESRK pritaria Europos Sąjungoje vykdomai veiklai vaikų skurdui mažinti. Vis dėlto valstybės narės turėtų skatinti priimti išsūkių visiškai išnaikinti vaikų skurdą ir nustatyti greičiausiai vykdytinus tikslus. Šiai užduočiai įvykdyti reikia išsamios, ilgalaikės ir visais reikiamais ištekliais aprūpintos veiksmų programos, skirtos įvairius vaikų skurdo aspektus apimančioms klausimams spręsti. Vaikų skurdas daro didelį poveikį įvairioms sritims, pavyzdžiui, vaikų sveikatai, išsilavinimui ir netgi ateities „gyvenimo galimybėms“ bent kada nors išbristi iš skurdo. Todėl dėmesį reikėtų skirti taip pat ir paramai, kuri būtų teikiama mažas pajamas gaunantiems ir vaikų turintiems darbuotojams, taip pat nedirbantiems asmenims. Valstybės narės turi nedelsdamos įgyvendinti politines priemones, skirtas įvairiems šių klausimų aspektams spręsti.

3.21 Kitas svarbus uždavinys — vaikų, kurie palikti ar gali būti palikti be šeimos priežiūros, globa. Tokią padėtį lemiantys veiksniai įvairiose šalyse yra skirtingi, tačiau apima šeimos iširimą, skurdą, ŽIV ir (arba) AIDS, elgsenos, priklausomybės arba tėvystės problemas. Strategijoje turėtų būti numatytas uždavinys nustatyti aiškias prevencijos strategijos kryptis ir šeimos rėmimo programas.

3.22 Kiti valstybių narių laukiantys uždaviniai, kur būtų naudinga numatyti tikslus bei paskatinti mokytis iš geriausių praktikos pavyzdžių, apima jaunimo justicijos ir šeimos teisės sritis, taip pat skatinti sveikai maitintis siekiant pagerinti sveikatą ir kovoti su vaikų nutukimu bei propaguoti šeimai palankią darbo politiką.

3.23 Turi būti imamasi priemonių saugoti ir skatinti gerbti vaikų, apgyvendintų globos įstaigose, teises. Strategijoje turėtų būti nuostata, numatanti parengti Europos vaikų globos gaires ir

⁽¹⁰⁾ Komunikato tikslas — sukurti išsamią ES strategiją, padedančią veiksmingai plėtoti ir saugoti vaiko teises Europos Sąjungos vidaus ir užsienio politikoje bei remti valstybių narių pastangas šioje srityje; taip pat visuose valstybės ar privačių institucijų veiksmuose, susijusiuose su vaikais, pirmiausia turi būti vadovaujamas vaiko interesais, ir šis tikslas visiškai atitinka Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnio nuostatas.

⁽¹¹⁾ 1992 m. kovo mėn. Ministrų Tarybos rekomendacija dėl vaikų priežiūros (92/241/EEB, patvirtinta 1992 m. kovo 31 d.); ir EK vaikų priežiūros tinklo parengti ir 1996 m. Europos Komisijos išleisti „Kokybiniai mažų vaikų priežiūros tarnybų tikslai“.

kokybės standartus ⁽¹²⁾ atsižvelgiant į tarptautinių organizacijų — UNICEF, PSO ir Europos Tarybos — siūlomus standartus, rekomendacijas ir protokolus.

3.24 EESRK pritaria neseniai paskelbtam Jungtinėms Tautoms skirtam nepriklausomo eksperto Paulo Sérgio Pinheiro pranešimui apie smurtą prieš vaikus. ⁽¹³⁾ Pranešime „valstybės raginamos uždrausti visų formų smurtą prieš vaikus bet kuriomis aplinkybėmis, įskaitant visas kūno bausmes, žalingas tradicijas — ankstyvas ir priverstines vedybas, moters išorinių lyties organų žalojimą, vadinamuosius garbės nusikaltimus — seksualinį smurtą ir kankinimus bei bet kokią nežmonišką ar žeminančią elgesį arba būti taip baudžiamam“ ⁽¹⁴⁾. EESRK ragina Komisiją pagalvoti apie specialaus atstovo dėl smurto prieš vaikus paskyrimą, tokiu būdu skatinant remti tame pranešime pateiktą rekomendacijų įgyvendinimą.

4. Vaikų teisės ES lygiu

4.1 EESRK džiaugiasi, jog pripažįstama, kad valstybės narės yra įpareigosios laikytis tarptautinių sutarčių, ypač Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencijos (JTVTK), kurią ratifikavo visos valstybės narės. Faktiškai, pasaulio lygmeniu JTVTK dar neratifikavo tik JAV ir Somalis. Taip pat labai svarbios yra pagrindinės Tarptautinės darbo organizacijos (TDO) konvencijos dėl vaikų darbo uždraudimo.

4.2 EESRK apgailestauja, kad Komunikate neakcentuojama, jog būtina, kad valstybės narės kuo skubiau įgyvendintų savo dabartinius Europos ir tarptautinius įsipareigojimus vaiko teisių srityje, ypač prisiimtus pagal Jungtinių tautų vaiko teisių konvenciją. EESRK yra įsitikinęs, jog dar daug reikia nuveikti ES valstybių narių lygmeniu, kad būtų užtikrintas įsipareigojimų, pvz., susijusių su JTVTK, Europos žmogaus teisių konvencija ir Europos Tarybos teisės aktais, vykdytas teisės aktų leidybos ir jų įgyvendinimo srityse. Šis darbas turėtų būti integruotas į siūlomą dabartinių ES veiksmų poveikio vaikų teisėms vertinimą. Šioje srityje būtų galima pasinaudoti nuomonėmis dėl vaikų padėties, kurias kas penkeri metai rengia nevyriausybinės organizacijos ir vyriausybės, kuriose kalbama apie Jungtinių tautų vaiko teisių konvencijos įgyvendinimą ir kai kurias pateikia visos ES valstybės narės; prireikus būtų galima atlikti dar vieną analizę.

⁽¹²⁾ Tai būtų galima padaryti bendradarbiaujant su Europos Taryba, kuri 2005 m. Parlamentinėje Asamblėjoje kartu su Ministrų Komitetu priėmė rekomendacijas dėl globos įstaigose gyvenančių vaikų. Žr. Ministrų Komiteto rekomendaciją Nr. R (2005) 5 dėl globos įstaigose gyvenančių vaikų teisių.

⁽¹³⁾ www.violencestudy.org

⁽¹⁴⁾ JT šešiasdešimt pirmoji sesija. Vaiko teisių propagavimas ir apsauga, A61/299.

4.3 EESRK džiaugiasi Komisijos pasiūlymu išanalizuoti kliūčių, trukdančių vaikams laisvai naudotis savo teisėmis, mastą ir priežastis. Bus svarbu ne tik „įvertinti dabartinių veiksmų efektyvumą“, bet ir pasinaudojus lyginamųjų duomenų analize, palengvinti įvertinti valstybių narių pažangą, padarytą įgyvendinant JT VTK, kaip nurodoma Poveikio įvertinime.

4.4 EESRK rekomenduoja suteikti prioritetą lyginamųjų rodiklių sukūrimui ir nuoseklių duomenų rinkimui valstybėse narėse. Pagal atvirąjį koordinavimo metodą šiuo metu kuriamas vaiko gerovės rodiklis (ar rodiklių grupė) bei statistiniai duomenys apie su pajamomis susijusį skurdą, materialinius nepriteklus ir būstą⁽¹⁵⁾. Taip pat daug skirtingų duomenų grupių egzistuoja valstybėse narėse.⁽¹⁶⁾ Plėtojamoose rodikliuose privalo atsižvelgti vaikų išgyvenimai ir interesai, o tai galima pasiekti sudarant vaikams palankias sąlygas dalyvauti nustatant rodiklius.

4.5 EESRK pritaria Komisijos pasiūlymui integruoti vaiko teises rengiant EB teises ir neteises priemones, kurios galėtų daryti vaikams įtaką. Bus svarbu nustatyti pagrindines sritis, turinčias esminės įtakos vaikams, įskaitant sritis, kurios tradiciškai nesiejamos su vaikais, pvz., viešasis transportas, tačiau faktiškai daro didelį poveikį jų gyvenimui.

4.6 EESRK rekomenduoja, jog valstybės narės priimtų tarpusavio įsipareigojimus, susijusius su JT VTK įgyvendinimu, bei keistųsi geriausia praktika taikydamos atviro koordinavimo metodą.

4.7 EESRK pritaria Komisijos pasiūlymui sukurti Europos vaiko teisių forumą ir įdiegti internetinę diskusijų ir darbo platformą. Komitetas sieks kuo aktyviau dalyvauti šiame svarbiame forume.

4.8 EESRK džiaugiasi Komunikate siūlomomis artimiausiomis priemonėmis, skirtomis spręsti skubias problemas. Be išvardytų priemonių, Komitetas pabrėžia, jog būtina kuo skubiau parengti priemonę, kuri leistų vykdyti tarptautinį teisėtvaros institucijų bendradarbiavimą tikrinant personalo ir savanorių, kurie dirba su vaikais, duomenis, susijusius su jų teistumu. EESRK ragina strategijos rengėjus pagalvoti apie asmenų, teistų už lytinį nusikaltimą prieš vaikus, ES registro sukūrimą, kuris turėtų būti prieinamas teisėtvaros institucijoms.

4.9 EESRK pritaria Komisijos pasiūlymams parengti vaiko teisių komunikacijos strategiją ir informaciją apie vaiko teises teikti vaikams palankiu būdu. Komitetas ragina, jog ši medžiaga būtų grindžiama JT VTK ir kad visos informacinės kampanijos būtų vykdomos atsižvelgiant į vaikų amžių, vyktų daugeliu kalbų ir būtų prieinamos vaikams su negalia;

⁽¹⁵⁾ Pamatinių rodiklių paketas ir sklandi socialinė integracija, pensijų ir sveikatos apsaugos paketai, 2006 m. birželis.

⁽¹⁶⁾ Pvz., Septintajame metiniame pranešime 2005 „Lygios galimybės visiems“, parengtame Darbo ir pensijų departamento, JK, yra daug įvairių su vaikais ir jaunimu susijusių rodiklių.

4.10 EESRK pritaria Komisijos pasiūlymui įsteigti tarpžinybinę grupę. Komitetas sieks paskirti savo atstovą į šią grupę. Komitetas džiaugiasi Komisijos pasiūlymu įsteigti Vaiko teisių skyrių Komisijoje ir paskirti Vaiko teisių koordinatorių. EESRK pabrėžia, jog vaiko teisių koordinatorius atliks svarbų vaidmenį užtikrinant strategijos sėkmingą įgyvendinimą.

4.11 EESRK ragina skirti šiems naujiems forumams ir struktūroms būtinus finansinius bei žmogiškuosius išteklius, suteikti koordinatoriui tinkamą statusą ir politinius svertus, kad būtų užtikrintas tikslų, kurių siekiama šiuo institutu, įgyvendinimas, taip pat prisiimti politinį įsipareigojimą įgyvendinti šį Komunikatą ir parengti žaliąją knygą bei strategiją. Komitetas siūlo Europos Parlamentui pagalvoti apie specialios priemonės sukūrimą strategijai ir joje siūlomiems veiksams finansuoti.

4.12 EESRK pritaria Komisijos pasiūlymui kiekvienais metais pateikti pažangos ataskaitą. Komitetas reikalauja, kad su juo būtų konsultuojamasi rengiant šią ataskaitą ir kad ji būtų viešai skelbiama.

5. Vaiko teisės tarptautiniu lygiu

5.1 EESRK džiaugiasi, jog dėmesys skiriamas vaikams, gyvenantiems tiek ES, tiek ir už jos ribų. Tačiau EESRK apgailestauja, jog skaitant Komunikatą susidaro įspūdis, kad daugiau reikšmės suteikiama „padėčiai pasaulyje“, nei „padėčiai Europos Sąjungoje“, be to, daugiau reikšmės teikiama tarptautiniam dialogui, o ne dialogui valstybės viduje. Komitetas rekomenduoja, kad strategijoje būtų pasiekta pasaulinės padėties bei ES vidaus ir valstybių vidaus veiksmų ir dialogo pusiausvyra.

5.2 Europos Sąjunga ir jos valstybės narės, sudarydamos dvišalius susitarimus ir bendraudamos su ES nepriklausančiomis šalimis, turėtų sistemingai atsižvelgti į JT Vaikų teisių komiteto rekomendacijas.

5.3 EESRK džiaugiasi, jog pripažįstama, kad beveik visuotinis JT VTK ratifikavimas pasaulio mastu yra itin solidus Europos Komisijos ir ne ES šalių tarpusavio įsipareigojimų pagrindas; tačiau apgailestauja, kad Komunikate neišnaudota galimybė remtis tuo, kad visoms ES valstybėms narėms ratifikavus konvenciją atsirado pagrindas valstybėms narėms imtis veiksmų ir keistis geriausia praktika.

5.4 EESRK rekomenduoja numatyti, koks vystymuisi skirtos ES pagalbos finansavimo procentas būtų investuojamas į vaikams naudingas priemones.

6. Padėka

6.1 Šiame procese EESRK konsultavosi su keletu vaikų tinklų bei organizacijų ir norėtų jiems padėkoti už jų indėlį. ⁽¹⁷⁾

7. Pastabos dėl terminologijos ⁽¹⁸⁾

7.1 Posakis „seksualinis tvirkinimas“ turėtų būti pakeistas „seksualiniu išnaudojimu“.

7.2 (vert. pastaba — tekstui lietuvių kalba netaikoma).

7.3 (vert. pastaba — tekstui lietuvių kalba netaikoma).

7.4 Reikėtų paaiškinti sąvokos „užterštos patalpos“ reikšmę.

2006 m. gruodžio 13 d., Briuselis

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
skyriaus

pirmininkas

Dimitris DIMITRIADIS

⁽¹⁷⁾ Eurochild, SOS Kinderdorf, Pasaulio skaučių ir merginų vadovių asociacija (WAGGGS), Europos informacijos biuras, JT vaiko teisių komiteto pirmininkas Jaap Doek ir Thomas Coram tyrimų centras.

⁽¹⁸⁾ Visos nuorodos paimtos iš COM(2006) 367 final I.41 dalies.

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Pasiūlymo priimti Tarybos reglamentą, iš dalies keičiantį Reglamentą (EB) Nr. 2201/2003 dėl jurisdikcijos ir nustatantį taikytinos teisės taisykles byloje, susijusiose su santuoka

COM(2006) 399 final

(2006/C 325/17)

Taryba, vadovaudamasi Europos bendrijos steigimo sutarties 262 straipsniu, 2006 m. rugsėjo 20 d. nusprendė pasikonsultuoti su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu dėl Pasiūlymo priimti Tarybos reglamentą, iš dalies keičiantį Reglamentą (EB) Nr. 2201/2003 dėl jurisdikcijos ir nustatantį taikytinos teisės taisykles byloje, susijusiose su santuoka

Užimtumo, socialinių reikalų ir pilietybės skyrius, kuris buvo atsakingas už Komiteto darbo šiuo klausimu organizavimą, 2006 m. lapkričio 7 d. priėmė savo nuomonę. Vienintelis pranešėjas Daniel Retureau.

431-ojoje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2006 m. gruodžio 13–14 d. (gruodžio 13 d. posėdis), Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas priėmė šią nuomonę 108 nariams balsavus už, 2 - prieš ir 1 susilaikius.

1. Nuomonės santrauka

1.1 Komitetas, kai su juo buvo konsultuojamasi dėl pirmosios iniciatyvos, iš esmės pritarė Reglamente Nr. 2201/2003 daliniam pakeitimui įtraukiant jurisdikcijos ir taikytinos teisės klausimus, kurie papildytų reglamentą, nustatantį teismo sprendimų, susijusių su santuoka ir vaikų globa, pripažinimo taisykles. Savo poziciją jurisdikcijos ir taikytinos teisės klausimu jis jau buvo pareiškęs nuomonėje dėl Žaliosios knygos dėl santuokos nutraukimo ir siūlo susipažinti su nuodugnai šį klausimą nagrinėjančia savo nuomone ⁽¹⁾.

1.2 Vis dėlto jis abejoja, ar tikslinga atskirai svarstyti bendro turto (pastatų, baldų ir kitų turtinių teisių) pasidalijimo klausimą, į šio pasidalijimo nuostatų taikymo sritį *ratione personae* įtraukiant ir nesusituokusias poras, kurios gali turėti bendrų vaikų.

1.3 Galbūt būtų logiškiau viename Reglamente Nr. 2201/2003 apibrėžti visas santuokos nutraukimo pasekmes ir klausimus, susijusius su bendrų vaikų globa, o naujai priimtą reglamentą skirti klausimams, susijusiems su nesusituokusių, tačiau sutartinėje ar faktinėje partnerystėje gyvenančių porų skyrybomis. Tada taikytina teisė būtų aiškesnė ir lengviau suprantama, o vieno galutinio teismo sprendimo, kuriuo dažniausiai nustatomos visos skyrybų ar separacijos sąlygos, pripažinimas būtų paprastesnis.

2. Komisijos pasiūlymai

2.1 Tarybai pateiktos dvi Komisijos iniciatyvos dėl santuokos nutraukimo byloms taikytinos teisės. Viena jų susijusi su susituokusių porų separacija (gyvenimu skyrium) ir ja siekiama iš dalies pakeisti 2005 m. sausio 1 d. įsigaliojusį Reglamentą Nr. 2201/2003, antra skirta atvejams, susijusiems su porų, siekiančių santuokos panaikinimo ar separacijos, arba porų, kurios gyvena kartu kitokios nei vedybinė sutarties pagrindu, bendro turto pasidalijimu.

2.2 Teisinis šio pasiūlymo pagrindas yra Sutarties 61 straipsnio c punktas, suteikiantis Bendrijai įgaliojimus nustatyti teismo bendradarbiavimo priemones civilinių bylų srityje, kaip numatyta 65 straipsnyje.

⁽¹⁾ 2005 m. rugsėjo 29 d. EESRK nuomonė dėl Žaliosios knygos dėl santuokos nutraukimui taikytinos teisės ir jurisdikcijos. Pranešėjas Daniel Retureau (OL C 24, 2006 I 31).

2.3 Europos Komisijos narys Franco Frattini, kalbėdamas apie šias dvi iniciatyvas, pasakė: *Šios iniciatyvos palengvins porų gyvenimą ES ... Jos sustiprins teisinį saugumą, o sutuoktiniai geriau žinos, kokia teisė taikytina jų santuokos formai ir jų skyrybų procedūrai. Jomis siekiama ne suderinti su skyrybų bylomis susijusius labai skirtingus nacionalinius teisės aktus, o užtikrinti teisinę apsaugą, lankstumą ir teismų prieinamumą.*

2.4 Kadangi skyrybų skaičius Europos Sąjungoje labai didelis, vis daugiau piliečių kasmet susiduria su taikytina teise ir jurisdikcija.

2.5 Įsigaliojusiam Tarybos reglamente (EB) Nr. 2201/2003, kuris nuo 2005 m. kovo 1 d. panaikino ir pakeitė Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1347/2001, nebuvo taikytinai teisei skirtų taisyklių. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 2201/2003 leidžia sutuoktiniais pasirinkti vieną iš kelių skirtingų jurisdikcijos variantų. Kai su santuoka susijusi byla patenka į kurios nors valstybės narės teismą, taikytina teisė nustatoma pagal tos valstybės nacionalines įstatymų kolizijai taikomas taisykles, kurios grindžiamos labai nevienodais kriterijais. Dauguma valstybių narių nustato taikytiną teisę remdamosi siejančių kriterijų, kuriais siekiama užtikrinti, kad bylai bus taikoma ta teisinė tvarka, su kuria ji turi glaudžiausių ryši, skalę. Kitos valstybės narės su santuoka susijusioms byloms sistemingai taiko savo nacionalinius įstatymus (*lex fori*). Belgijoje partneriams leidžiama pasirinkti, ar jie nori taikyti užsienio valstybės, ar Belgijos įstatymus.

3. Bendrosios pastabos

3.1 Šioje nuomonėje nagrinėjama iniciatyva susijusi su teise, taikytina skyrybų, separacijos (gyvenimo skyrium) ar „tarptautinės“ santuokos (skirtingą pilietybę turinčių asmenų arba tos pačios šalies pilietybę turinčių, tačiau ne savo pilietybės valstybėje narėje gyvenančių asmenų poros) pripažinimo negaliojančia byloje, taip pat sprendžiant bendrų nepilnamečių vaikų globos klausimus. Ji skirta klausimams, susijusiems su įteisintos santuokos su kitos valstybės pilietybę turinčiu asmeniu nutraukimu neperžengiant Reglamente Nr. 2201/2003 *rationae materiae* taikymo srities ribų.

3.2 Komitetas pripažįsta, kad pasiūlymas padės piliečiams rasti tinkamus sprendimus ir užtikrins teisinę apsaugą, nuostatų lankstumą ir nuspėjamumą bei teismų prieinamumą. Jis pritaria teisiniam pagrindui, kuris nuolat taikomas sprendžiant civilinės ir komercinės teisės klausimus.

3.3 Kai kurių šalių nacionalinė teisė, priešingai nei daugumos valstybių teisės aktai, nereikalauja, kad sutuoktiniai būtų skirtingos lyties, tačiau Komitetas pažymi, kad reglamento pakeitimu siekiama ne suderinti nacionalinius teisės aktus, o nustatyti teisę, taikytiną visais konkrečiais atvejais, kai nagrinėjamos porų, kuriose vienas partnerių turi kitos valstybės pilietybę, bylos, ir užtikrinti, kad teismas galėtų priimti sprendimus išvengdamas *exequat*ur. Todėl net esminiai skirtingų šalių nacionalinės teisės skirtumai iš tikrųjų netrukdo taikyti Komisijos siūlomo pakeisto reglamento.

3.4 Komitetas jau pateikė nuomonę dėl santuokos nutraukimui taikytinos teisės, neseniai paskelbus Žaliąją knygą šiuo klausimu, todėl, išsakydamas savo pastabas dėl šio pasiūlymo, jis daugiausia remiasi savo nuomonės teiginiais. Jis dar kartą pabrėžia minėto reglamento svarbą skirtingą pilietybę turinčioms poroms, nes jame paaiškinamos ir supaprastinamos kreipimosi į teismą sąlygos užtikrinant laisvą teismo sprendimų judėjimą vidaus rinkoje.

3.5 Jis atkreipia dėmesį į tai, jog pasiūlyme pripažįstama kad, atsižvelgiant į tai, ar sutuoktiniai susitaria ar nesusitaria dėl jurisdikcijos ir taikytinos teisės, susidaro dvi skirtingos situacijos, ir į tai, kad pataisytas reglamentas suteikia daugiau privalumų ir didesnę lankstumą pirmuoju atveju, tačiau gana mechanškai taiko taisykles antruoju atveju. Tai skiriasi nuo Žaliojoje knygoje dėl santuokos nutraukimo tokiems atvejams numatytų nuostatų, pagal kurias, sutuoktiniams nesusitarus, siūlomi lankstesni sprendimai. Komitetas pageidauja išsaugoti šį lankstumą, nors ir pripažįsta, kad Komisijos pasiūlymas pasižymi paprastumu ir padeda išvengti per ilgų procedūrų.

3.6 Pasiūlyme numatyta jurisdikcijos prorogacija ieškovams susitarus dėl šio punkto. Jame visiškai atmetama nukreipimo į trečiosios valstybės teisę procedūra, kurios taikymui tam tikromis sąlygomis (kai pirmasis teismas, į kurį buvo kreiptasi, kompetentingas priimti sprendimą dėl bylos nukreipimo kitai jurisdikcijai, kai teisiama skubos tvarka) Komitetas (kaip jis teigė savo nuomonėje dėl Žaliosios knygos dėl santuokos nutraukimui taikytinos teisės) vis dėlto linkęs pritari.

3.7 Viešosios tvarkos išimties klausimu pasiūlyme teisėjui suteikiama galimybė nepripažinti užsienio teisės institucijos sprendimo išskirtiniais atvejais, jeigu jis akivaizdžiai prieštarauja teismo vietos valstybės viešajai tvarkai. Tačiau ir tarp valstybių

narių teisės gali būti neatitikimų, todėl vienoje šalyje pripažintas teismo sprendimas gali būti nepripažintas kitoje, o tai trukdytų laisvam teismo sprendimų judėjimui.

3.8 Komitetas mano kad, kalbant apie trečiųjų šalių priimtų teismo sprendimų pripažinimą, reikėtų patikslinti, jog teismo sprendimai, kurių pripažinimo siekiama, turi būti priimti vadovaujantis Europos pagrindinių žmogaus teisių ir laisvių apsaugos konvencija, 2000 m. Nioje Tarybos priimta chartija ir griežtos teisinės sutuoktinių lygybės principu. Kiekviena valstybė, į kurią būtų kreipiamasi su prašymu pripažinti teismo sprendimą, nustačiusi, kad jis neatitinka pagrindinių Europos Sąjungos teisės nuostatų, turėtų sustabdyti sprendimo priėmimą priimdama sprendimą dėl „viešosios Bendrijos politikos neatitikimo“.

3.9 Siekiant užtikrinti vienodą pripažinimą visose valstybėse narėse, jokia nacionalinė viešosios tvarkos išimtis neturėtų būti priešpastatoma kitai valstybei. Prieštaravimai galimi tik Bendrijos viešosios tvarkos išimties atveju. Tai padėtų išvengti požiūrio, kad savavališkai atsakoma pripažinti tam tikro teismo priimtą sprendimą.

4. Konkrečios pastabos

4.1 Komisija pateikė du skirtingus pasiūlymus todėl, kad skiriasi kiekvieno šių teisės aktų projektų *rationae personae* taikymo sričių mastai. Pasiūlymas dėl turto pasidalijimo taikomas visoms susituokusioms ar nesusituokusioms, poroms.

4.2 Gali kilti klausimas, ar tikslingas siūlomas atskyrimas; sutuoktinių turto režimo panaikinimo atvejams spręsti reikalingi ypatingi sprendimai, priimami atsižvelgiant į režimo pobūdį (teisinis režimas, kai nesudaryta vedybų sutartis, ar teisinis režimas sudarius sutartį) ir galimos sutuoktinių tarpusavio dovanos, kurios gali priklausyti nuo ypatingų nuostatų kitų dovanų atžvilgiu, ypač kai sprendimas susijęs su palikimu.

4.3 Gal būt logiškiau būtų atskirti procedūras ir viename Reglamente Nr. 2201/2003 nustatyti santuokos panaikinimo pasekmių, įskaitant turto pasidalijimą, ir bendrų vaikų globos klausimų sprendimo taisykles, o kitame reglamente spręsti klausimus, susijusius su nesusituokusių, kartais vienos lyties, ir sutartinėje (PACS sutartis Prancūzijoje) arba faktinėje partnerystėje (gyvenimas kartu nesusituokus) gyvenančių porų skyrybomis.

4.4 Tada taikytina teisė taptų aiškesnė ir suprantamesnė, o teismo sprendimai būtų lengviau pripažįstami. Tai svarbu todėl, kad vieno teismo sprendimas dažnai reguliuoja visas skyrybų ar separacijos sąlygas, tačiau negalima pamiršti, kad būtina išspręsti ne tik „netipiskų“ porų turto, bet ir jų vaikų likimo klausimus.

2006 m. gruodžio 13, Briuselis

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto

pirmininkas

Dimitris DIMITRIADIS

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą dėl tiekimo grandinės saugumo didinimo

COM(2006) 79 final — 2006/0025 (COD)

(2006/C 325/18)

Taryba, vadovaudamasi Europos bendrijos steigimo sutarties 80 straipsnio 2 dalimi, 2006 m. balandžio 4 d., antradienį, nusprendė pasikonsultuoti su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu dėl *Pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą dėl tiekimo grandinės saugumo didinimo*

Transporto, energetikos, infrastruktūros ir informacinės visuomenės skyrius, kuris buvo atsakingas už Komiteto darbo šiuo klausimu organizavimą, 2006 m. lapkričio 10 d. priėmė savo nuomonę. Pranešėjas Jan Simons.

431-ojoje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2006 m. gruodžio 13–14 d. (2006 m. gruodžio 13 d. posėdis), Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas priėmė šią nuomonę 115 narių balsavus už ir 1 susilaukė.

1. Išvados ir rekomendacijos

1.1 Patvirtinus saugumo taisykles aviacijos ir jūrų transporto sektoriuose, Komisija parengė pasiūlymą dėl reglamento, kuriuo siekiama didinti tiekimo grandinės saugumą sausumoje valstybėms narėms dalyvaujant privalomai, o įmonėms — savanoriškai.

1.2 Pagal Komisijos apibrėžimą „tiekimo grandinė apima visą transportą ir su transportu susijusias operacijas ir procesus, prasidedančius gamybos vietoje ir besibaigiančius krovinių paskirties vietoje“. Komisija taip pat nurodo, kad siūlomas reglamentas skirtas tik krovinių transportui, o keleivinio transporto saugumas, prireikus, galėtų būti nagrinėjamas vėliau.

1.3 Komisijos pasiūlymo tikslas yra ne tik padidinti tiekimo grandinės saugumą, bet ir sukurti bendrą sistemą metodiškam europiniam požiūriui į saugumą šioje srityje, nesukeliant pavojaus bendrai transporto rinkai ir esamoms saugumo priemonėms. Taip pat siekiama vengti nereikalingų administracinių procedūrų ir kliūčių Europos ir valstybių narių lygiu.

1.4 Komitetas mano, kad, norint užtikrinti įvairių vidaus krovinių transporto rūšių (vidaus vandenų, automobilių kelių, geležinkelių ir vamzdynų) saugumą, reikia koordinuoto požiūrio, kadangi šios transporto rūšys glaudžiai tarpusavyje susijusios, o visos tiekimo grandinės tvirtumas priklauso nuo silpniausios jos grandies.

1.5 Atsižvelgiant į Lisabonos strategiją, visos siūlomos priemonės turi būti veiksmingos ir neturi sudaryti biurokratinių kliūčių ir (arba) iškreipti konkurencijos tarp transporto rūšių arba jų viduje. Komitetas labai abejoja, ar šiuos tikslus bus įmanoma pasiekti vadovaujantis siūlomu reglamentu. Visa koncepcija atrodo itin biurokratiška. Be to, Komitetas mano, kad siūlomų priemonių įgyvendinimo našta bus užkrauta atitinkamų sektorių darbdaviams ir darbuotojams. Todėl reikėtų tiksliau nustatyti naudą, susijusią su „saugaus ūkio subjekto“ statusu, taip pat šio statuso poveikį tiekimo grandinei, siekiant išvengti didesnių jos sutrikimų ir nedidinti visos ekonomikos išlaidų, jei neužtikrinama atitinkama nauda.

1.6 Šiuo požiūriu Komitetas taip pat pastebi, kad nėra pasiūlymų, kaip deramai apsaugoti fizinę infrastruktūrą nuo teroristų išpuolių. Turi būti parengti ne tik pasiūlymai, kaip didinti tiekimo grandinės saugumą, bet ir, kaip veiksmingiau apsaugoti fizinę infrastruktūrą, kadangi šalies vidaus transporto priemonės naudojami tiltai, tuneliai, viadukais ir vamzdynais.

1.7 Komitetas mano, kad Komisija teisingai siūlo atsakomybę už saugumo priemonių taikymą perduoti valstybėms narėms. Be to, jis pritaria pasiūlymui kiekvienoje valstybėje narėje įkurti specialią instituciją, kuri koordinuotų, įgyvendintų ir prižiūrėtų reglamento projekte siūlomų tiekimo grandinės saugumo priemonių taikymą. Vis dėlto, Komiteto nuomone, atsižvelgiant į šios specialios institucijos vaidmens svarbą, Komisijos pasiūlymas labai neišsamus.

1.8 Komitetas pageidautų, kad, rengdama naujus pasiūlymus saugumo srityje, Komisija peržiūrėtų jau esamas kiekvienos krovinių transporto rūšies saugumo priemones bei šios srities rekomendacijas ir į jas deramai atsižvelgtų. Atsižvelgiant į skirtingas įvairių transporto priemonių ypatybes (pvz., kelių transporto sektoriui priklauso 500 000 įmonių, kurių didžioji dalis yra mažos įmonės), įgyvendinamas priemones reikėtų pritaikyti atskiroms transporto rūšims.

1.9 Žinodamas prognozuojamą siūlomų priemonių poveikį atskiroms transporto rūšims, Komitetas mano, kad Komisijos pasiūlymas būtų buvęs daug įtikinamesnis, jeigu jame būtų aiškiau išdėstyti pranašumai, kuriuos ūkio subjektai gis pradėjus taikyti naujas priemones. Esant dabartinei padėčiai, abejotina, ar jie apskritai gis kokių nors pranašumų, nes šiuo metu nebėra sistemingos tarptautinio transporto kontrolės prie sienų.

1.10 Numatyta, kad valstybės narės turės parengti būtiniausius saugumo reikalavimus, kuriuos ūkio subjektai turės užtikrinti pagal „saugaus ūkio subjekto“ statusą. Komiteto nuomone, nėra jokios garantijos, kad tokia priemonė padės sukurti suderintą minimalių standartų sistemą visoje Europos Sąjungoje ir kartu užtikrins vienodas konkurencijos sąlygas.

1.11 Numatyta, kad siūlomas priemonės finansuos pačios valstybės narės. Komitetas mano, kad, remiantis subsidiarumo principu, toks požiūris teisingas. Išlaidas investicijoms į saugumą ir su juo susijusias einamąsias išlaidas turi padengti patys ūkio subjektai; šios išlaidos, Komiteto nuomone, turi būti įskaiciuotos į jų nustatytas kainas arba tarifus. Be to, Komitetas laikosi nuomonės, kad Komisija savo pasiūlyme daugiau dėmesio turėtų skirti su „saugaus ūkio subjekto“ statusu susijusiems privalumams.

1.12 Kalbant apie Europos Komisijos vaidmenį, Komitetas mano, kad Sąjunga turi skirti pakankamai finansinių išteklių, kad ne ES šalys taip pat galėtų imtis reikiamų veiksmų tokiame pačiame saugumo lygiui kaip ir valstybėse narėse pasiekti. Komitetas mano, kad tai yra svarbu, kadangi vidaus krovinių transporto pobūdis yra tarptautinis.

2. Įžanga

2.1 2006 m. vasario 27 d. Komunikate Tarybai, Europos Parlamentui, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui dėl tiekimo grandinės saugumo didinimo (COM(2006) 79 final) Komisija mini terorizmą kaip vieną didžiausių grėsmių demokratijai ir laisvei.

2.2 Komisija mano, kad, nors buvo imtasi sustiprintų saugumo priemonių, išlieka didelis teroristų išpuolių prieš krovinių transportą pavojus. Europoje buvo ypač pagerintas aviacijos ir oro uostų, jūrų ir uostų terminalų saugumas.

2.3 Reglamentu (EB) Nr. 2320/2002 sukuriama teisinė Europos aviacijos ir oro uostų saugumo sistema. Reglamentu (EB) Nr. 725/2004 sprendžiami laivų ir uostų įrenginių apsaugos klausimai, o Direktyva 2005/65/EB nustatomos priemonės, gerinančios visos uosto teritorijos saugumą.

2.4 Šiuo klausimu yra pasisakęs ir Komitetas. Jis priėmė keletą nuomonių, visų pirma oro ir jūrų transporto srityse. Pranešėjai buvo A. Bredima-Savopoulou (uostų, laivų ir uosto įrenginių saugumo klausimais) ir T. McDonogh (civilinės aviacijos saugumo klausimais). Vidaus transporto klausimas buvo svarstomas 2005 m. gruodžio 14 d. priimtoje tiriamojoje nuomonėje dėl *Visų transporto rūšių saugumo* (pranešėjas Jan Simons).

3. Komisijos pasiūlymas

3.1 Komisija nurodo, kad reikalingas didesnis sausumos krovinių transporto saugumas, ir pažymi, kad šiuo metu nėra taisyklių, taikomų bendrai Europos sausumos transporto tiekimo grandinei. Šiuo požiūriu Komisija apibrėžia tiekimo grandinę kaip apimančią visą transportą ir su transportu susijusias operacijas ir procesus, prasidedančius gamybos vietoje ir besibaigiančius krovinių paskirties vietoje.

3.2 Komisija siūlo papildyti dabartines Bendrijos transporto saugumo priemones siekiant padidinti tiekimo grandinės

sausumos transportu saugumą. Šios priemonės valstybėms narėms būtų privalomos, o tiekimo grandinės ūkio subjektai galėtų jas taikyti savanoriškai. Komisija taip pat pažymi, kad šis pasiūlymas netaikomas keleivinio transporto saugumui, visų pirma masinio transporto sistemoms, kurio, prireikus, galėtų būti imamasi vėliau.

3.3 Pateiktas reglamento projektas taikomas šioms krovinių transporto rūšims: vidaus vandenų, geležinkelio ir kelių transportui.

3.4 Kartu su šiuo pasiūlymu priimti reglamentą Komisija pateikia ir komunikatą, kuriame išvardijamos pagrindinės krovinių transporto saugumo problemos ir išdėstomos priežastys, kodėl reglamento projektas laikomas realistiškiausia ir labiausiai sutelkta priemone didinti Europos krovinių transporto saugumą.

3.5 Komunikate dėl tiekimo grandinės saugumo didinimo Komisijos išdėstyti tikslai yra šie:

- padidinti saugumą visoje tiekimo grandinėje netrukdant laisvam prekių srautui;
- sukurti bendrą sistemą metodiškam europiniam požiūriui nesukeliant pavojaus bendrai transporto rinkai ir esamoms saugumo priemonėms;
- vengti nereikalingų administracinių procedūrų ir kliūčių Europos lygiu ir valstybėse narėse.

3.6 Komisijos siūlomos priemonės šiems tikslams pasiekti yra šios:

- įdiegti privalomą sistemą, pagal kurią valstybės narės privalėtų sukurti saugumo („saugaus ūkio subjekto“) kokybės etiketę, kuri galėtų būti skirta būtiniausius saugumo lygius atitinkančiam tiekimo grandinės ūkio subjektui ir būtų abipusiškai pripažįstama vidaus rinkoje;
- privalomomis valstybėms narėms nuostatomis įvesti savanoriško dalyvavimo sistemą, pagal kurią tiekimo grandinės ūkio subjektai pagerintų saugumą už tai gaudami tam tikrą paskatinimą;
- suteikti tiekimo grandinės ūkio subjektams konkrečią atsakomybę už saugumo pagerinimą Europos krovinių transporto srityje;
- „saugiems ūkio subjektams“ suteikti galimybę pasinaudoti palengvinimais atliekant saugumo kontrolę ir išsiskirti iš kitų varžovų saugumo srityje, o tai jiems suteiktų komercinių ir konkurencinių pranašumų;
- sudaryti sąlygas taikant komitologijos procedūrą nuolat atnaujinti ir gerinti saugumo reikalavimus, įskaitant pripažintus tarptautinius reikalavimus ir standartus.

3.7 Šioje nuomonėje Komitetas siekia išnagrinėti Komisijos siūlomas priemones ir įvertinti, kiek iš tikrųjų galima pasiekti jose numatytus tikslus.

4. Bendrosios pastabos

4.1 Prieš pradėdant nagrinėti konkretų komunikato ir pasiūlymo dėl reglamento turinį, svarbu patikslinti vartojamą terminiją. Pvz., tekste anglų kalba vartojamas terminas *security*. Į olandų kalbą jis verčiamas *beveiliging*, o į vokiečių — *Sicherheit*. Kai kuriomis ES kalbomis neskiriamos saugumo užtikrinimo (*beveiliging*) ir saugumo (*veiligheid*) sąvokos. Vokiečių kalba šios sąvokos skiriamos, todėl redakcijoje vokiečių kalba sąvoka *Sicherheit* (saugumas) turės būti pakeista į *Sicherung* (saugumo užtikrinimą), nes projekte kalbama apie tiekimo grandinės saugumo užtikrinimą, o ne apie patį saugumą.

4.2 Komisija mano, kad, patvirtinus europinius teisinius aviacijos, oro uostų, laivų ir uostų terminalų saugumo pagrindus, atėjo laikas nustatyti taisykles ir vidaus transporto rūšims.

4.3 Komitetas mano, kad Komisija deramai neatsižvelgė į tai, kad, kaip ji pati pripažįsta, oro ir jūrų transporto rūšių pobūdis labai skiriasi nuo vidaus vandenų, geležinkelio ir automobilių kelių transporto. Oro ir jūrų transportui būdingas mažas ūkio subjektų skaičius. Vidaus vandenų transporto ir krovinių gabenimo keliais sektoriuose veikiančių mažų, dažnai vieno asmens, įmonių skaičius, priešingai, yra milžiniškas (apie 500 000) ir jos veikia rinkoje, kurioje pelno marža labai maža ir dažnai neigiama. Jei įtrauktume produktų gamintojus, esančius pačioje tiekimo grandinės pradžioje, procese dalyvaujančių įmonių skaičius padidėtų iki maždaug 4,7 mln. Komiteto nuomone, tai dar viena kliūtis imtis veiksmų pagal Komisijos nurodytas gaires.

4.4 EESRK nuomone, Komisija teisingai mano, kad, pasitelkiant vienintelę visa apimančią operaciją, sausumos transporto tiekimo grandinei taikytinų saugumo taisyklių ir priemonių praktikoje įdiegti neįmanoma. Komisijos nuomone, realiau būtų nustatyti būtiniausių saugumo reikalavimų sistemą, kad, atsižvelgiant į technologijų pažangą ir rizikos pokyčius, būtų užtikrintas pakankamas saugumo lygis eksploataavimo aplinkoje.

4.5 Grandinės tvirtumą ar pažeidžiamumą lemia silpniausia jos grandis. Taip yra ir tiekimo grandinės saugumo atveju. Komisija teigia, kad kiekvienas ūkio subjektas arba kiekviena tiekimo grandinės grandis yra atsakinga tik už savo veiklos saugumą ir kad įvairių ūkio subjektų taikomos individualios saugumo priemonės sukuria visos grandinės saugumą. Komitetas mano, kad kiekvienas ūkio subjektas turėtų prisiimti atsakomybę už jam priklausančią tiekimo grandinės grandį, ir pabrėžia, kad teroristų išpuolių pavojus kyla ne tik atskiroms grandims (arba, kitaip sakant, atskiriems ūkio subjektams), bet ir perkrovimo įrenginiams bei infrastruktūrai (pastariesiems tikriausiai dar labiau).

4.6 Komiteto nuomone, ypač nepakankamai buvo įvertintas fizinei infrastruktūrai kylantis pavojus; šią infrastruktūrą turi saugoti valstybių narių valdžios institucijos. Komitetas mano, kad nėra tikslo investuoti į atskirų tiekimo grandžių saugumą, jei vyriausybė kartu neinvestuoja į aukšto lygio fizinės infrastruktūros saugumą.

4.7 Žinodama, kokiam dideliame įmonių skaičiui šis pasiūlymas gali padaryti poveikį, Komisija mano, kad planuojamos priemonės gali būti veiksmingos tik kiekvienoje valstybėje narėje sukūrus specialią kompetentingą instituciją, kuri koordinuotų, įgyvendintų ir prižiūrėtų reglamento projekte siūlomų tiekimo grandinės saugumo priemonių taikymą. Darydamas prielaidą, kad pateiktas pasiūlymas iš tikrųjų yra tinkamas, Komitetas mano, jog šiuo klausimu, atsižvelgiant į tai, kad kompetentingos institucijos vaidmuo yra lemiamas, Komisijos pasiūlymas yra labai neišsamus.

4.8 Komitetas mano, kad, norint sukurti vienodas sąlygas visoje ES, svarbu kiekvienoje valstybėje narėje „saugaus ūkio subjekto“ statusą vertinti pagal vienodus kriterijus. Norėdamas įgyti šį statusą, vežėjas, pvz., iš Lenkijos, turi įvykdyti tuos pačius reikalavimus, kaip ir Portugalijos arba Graikijos vežėjas. Tai vienintelis būdas palengvinti abipusį „saugaus ūkio subjekto“ statuso pripažinimą. Komisijos pasiūlyme pateikiama nepakankamai apsaugos priemonių, taikytinų kuriant šias vienodas sąlygas. Tiesa, Komisija priede pateikė būtiniausių reikalavimų, kuriuos reikia įgyvendinti, sąrašą, tačiau Komitetas mano, kad jame nepateikiama apsaugos priemonių, galinčių užtikrinti vienodas sąlygas.

4.9 Komisijos pasiūlymas pateikiamas kaip tik šiuo Lisabonos strategijai kritišku metu, kai valstybės narės ragina radikaliai sumažinti biurokratiją krovos ir transporto įmonėms. Nors Komisijos ketinimai, kuriais remiantis buvo parengtas šis pasiūlymas, tikrai suprantami, administracinė našta įgyvendinant šį reglamentą teks atitinkamo sektoriaus darbdaviams ir darbuotojams. Komiteto nuomone, lėšų turi skirti tiek nacionalinės, tiek tarptautinės valdžios institucijos.

4.10 Be to, pasiūlyme mažai kalbama apie planuojamo „saugaus ūkio subjekto“ kokybės sertifikato poveikį šalies vidaus transporto sektoriaus darbdaviams ir darbuotojams. Darbuotojus reikės išmokyti, kaip elgtis įvairiose situacijose, o įmonės turės imtis visų brangiai kainuojančių saugumo priemonių ir vargu, ar galės tas išlaidas perkelti krovinių siuntėjams arba klientams.

4.11 Komitetas mano, kad Komisijos pasiūlyme nepakankamai konkrečiai nurodoma galima nauda įgijus „saugaus ūkio subjekto“ statusą. Kalbama ir apie praktinį šių pranašumų realizavimą, ir apie jų apimtį.

4.12 Komitetui įdomu, ar, rengdama šį reglamento projektą, Komisija pakankamai gerai žinojo priemones, kurių įvairiuose sektoriuose jau buvo imtasi. Panagrinėkime bent vieną sritį, kad ir labiausiai pažeidžiamą. Krovinių transportą automobilių keliais reglamentuoja Europos sutartis dėl pavojingų krovinių tarptautinių vežimų keliais (ADR), o ADNR nuostatos (reglamentuojančios pavojingų krovinių gabenimą Reinu) taikomos krovinių gabenimui vidaus vandenimis (žr. 1 straipsnio 10 punktą). Panašūs susitarimai taikomi krovinių gabenimui

geležinkelių. Komiteto nuomone, visų pirma patartina apsvairstyti, ar, užuot teikus pasiūlymą dėl naujo reglamento, nebūtų lygiai taip pat veiksminga kruopščiai suderinti esamas priemones. Neaišku, ar Komisija pagalvojo apie šią galimybę, tačiau ją derėtų apsvairstyti, kadangi būtina mažinti biurokratiją.

4.13 Komisija mano, kad, įmonei įgijus „saugaus ūkio subjekto“ statusą, jos atžvilgiu labai sumažės krovinių tikrinimų uostuose ir kertant sieną. Tačiau Komisijos pasiūlyme nepateikiama garantijų, kad tai įvyks, ir neminimi jokie susitarimai šioje srityje. Komitetas mano, kad, ypač atsižvelgiant į pastangas, kurių bus tikimasi iš ūkio subjektų ir pavienių įmonių, reikia pateikti galimų dalyvavimo šioje sistemoje pranašumų garantijų, nes, kalbant apie laukimo pasienyje laiką, nėra jokios galimos naudos, kadangi nuolatiniai patikrinimai prie vidaus sienų jau praeityje.

4.14 Komitetas pabrėžia, kad saugumo priemonės neturėtų pažeisti kai kurių pagrindinių teisių, pvz., teisės į įmonės atstovavimą arba teisės į narystę profesinėje sąjungoje, ar sudaryti sunkumų kai kuriems asmenims, kurie, nors įmonei ir nepriklauso, laikinai yra susiję su jos veikla (pvz., pakrovimo ir iškrovimo metu).

4.15 Komitetas norėtų atkreipti dėmesį į problemą, išskylančią ypač tarptautinio kelių transporto srityje. Vairuotojai dažnai mano, kad automobilių stovėjimo aikštelės yra nesaugios, ir nebedrįsta jose sustoti pernakvoti. Todėl sunku laikytis vairavimo ir poilsio laiką reglamentuojančių taisyklių, taigi, saugumas keliuose mažėja. Komiteto nuomone, būtina kur kas daugiau investuoti į automobilių stovėjimo aikštelių saugumo užtikrinimą, ypač atsižvelgiant į tai, kad tarptautinių krovinių vežėjai automobilių keliais jose sustoja nakvynei. Komitetas ragina Komisiją išnagrinėti šį klausimą ir pateikti pasiūlymų dėl saugumo padidinimo.

5. Konkrečios pastabos

5.1 Prieš nagrinėdami Komisijos siūlomas saugumo didinimo priemones, turėtume apžvelgti, kokios saugumo priemonės jau taikomos atskiroms vidaus transporto rūšims.

5.2 Vidaus vandenų transporto sektoriuje pakrauti ir iškrauti dažnai naudojami uostai. Tokiais atvejais jau taikomas ISPS kodeksas (Tarptautinis laivų ir uosto infrastruktūros saugumo kodeksas).

5.3 Pagal ilgametę geležinkelių darbo tradiciją asmenų ir krovinių saugumas visuomet yra svarbiausias. Todėl reikėtų sustiprinti lankstaus ir konkretaus rizikos įvertinimo principą. Imantis saugumo priemonių, ypatingą dėmesį reikės skirti pažeidžiamoms vietoms — stotims ir manevrinėms stotims. Tarptautinė geležinkelių sąjunga (žinoma prancūzišku akronimu UIC) turės parengti rekomendacijas dėl tarptautinio krovinių gabenimo geležinkeliais saugumo.

5.4 Krovinių vežimo keliais sektorius, apimantis ir profesionalius vežėjus, ir pavieniūs vežėjus, yra labai pažeidžiamas, nes jį sudaro labai daug mažų ir labai mažų įmonių. Koordinuojanti tarptautinė organizacija Tarptautinė kelių transporto sąjunga (IRU) parengė saugumo gaires, kuriose pateiktos rekomendacijos įmonių vadovams, vairuotojams ir siuntėjams. IRU taip pat parengė teisinį pagrindą, kuriuo remiantis galima sudaryti savanoriško bendradarbiavimo su muitine sutartis.

5.5 Pagrindiniai principai, kuriais grindžiamos 3.4 punkte minimos saugumo gairės, yra šie:

- saugumo priemonės negali būti tokios griežtos, kad padarytų įprastinį verslą neįmanomą;
- rengiant numatomas įgyvendinti naujas saugumo priemones, būtina atsižvelgti į siekiamus tikslus, įgyvendinimo sąnaudas ir galimą poveikį kelių eismui;
- nepriimtinas vienašalis priemonių įgyvendinimas valstybėse;
- saugumo priemonės turi būti aiškios ir priimtinos;
- atsižvelgiant į tarptautinį transporto pobūdį, saugumo priemonės turi būti įgyvendinamos vienodai, proporcingai, vengiant diskriminacijos ir stengiantis nekliaudyti arba kuo mažiau kliudyti judėti efektyviausiems prekių srautams.

5.6 Komitetas nori pabrėžti, kad saugumo požiūriu ir vamzdynai yra pažeidžiami. Komisija neatsižvelgia į šią transporto rūšį, kurios administravimas, nors ir sudėtingas reikiamų saugumo priemonių požiūriu, yra įmanomas, nes ūkio subjektų yra mažai. Todėl Komitetas rekomenduoja papildomai apsvairstyti vamzdynų saugumą. Vamzdynai — tai ne tik transporto rūšis, bet ir infrastruktūra.

5.7 Taikydamas tą pačią išlygą kaip ir minėtame 3.7 punkte, Komitetas neabejotinai mato privalumų kiekvienoje valstybėje narėje įkuriant specialią kompetentingą instituciją, kuri koordinuotų, įgyvendintų ir prižiūrėtų tiekimo grandinės saugumą su sąlyga, kad šiai institucijai būtų suteikta ne tik atsakomybė, bet ir pakankamai galių veikti. Šis klausimas reglamento projekte nėra konkrečiai paminėtas. Komitetas rekomenduoja panaudoti priimamo reglamento — galingos teisinės priemonės — teikiamą galimybę ir šiuo klausimu priimti konkretnesnes nuostatas, kad visose valstybėse narėse jis būtų sprendžiamas vienodai.

5.8 Reglamento projekte siūloma, kad valstybės narės priimtų nuostatas, pagal kurias centrinė institucija suteiktų „saugaus ūkio subjekto“ statusą ūkio subjektams, dalyvaujantiems tam tikruose aiškiai nurodytuose tiekimo grandinės veiksmuose. „Saugaus ūkio subjekto“ statusas gali būti suteikiamas trejiems metams, tačiau gali būti ir atnaujinamas, jeigu atitinkamas saugus ūkio subjektas ir toliau atitinka reglamento projekte numatytus būtiniausias reikalavimus. Suteikus „saugaus ūkio subjekto“ statusą, atitinkamam ūkio subjektui turėtų būti taikoma ne tokia griežta saugumo kontrolė.

5.9 Komitetas mano, kad šiuo klausimu Komisijos bandomas sudaryti išpūdis yra per daug optimistiškas. Reglamento projekte aiškiai nekalbama nei apie sistemą, apimančią specialios kompetingos institucijos sukūrimą kiekvienoje valstybėje narėje, nei apie procedūrą ir kriterijus, kurie būtų naudojami suteikiant pareiškėjams „saugaus ūkio subjekto“ statusą.

5.10 Tik pridėjame komunikate kalbama apie tai, kad ūkio subjektai privalo laikytis tam tikrų būtiniausių saugumo standartų. Remdamosi „saugaus ūkio subjekto“ sistema, valstybės narės turi pačios nuspręsti, kokie tie būtiniausi standartai turi būti. Tokia priemonė, kai valstybė narė pati nustato reikalavimus šioje srityje, nėra pritaikyta užtikrinti, kad visoje ES būtų sukurta suderinta būtiniausių standartų sistema. Greičiau atvirkščiai: Komitetas baiminasi, kad, jeigu nebus nustatyti reikalavimai dėl būtiniausių standartų formos ir turinio, susidarys tarpusavyje nepalyginamų taisyklių sistema. Kaip minėta 2.8 punkte, Komitetas yra susirūpinęs, ar tokiu būdu įmanoma sukurti vienodas sąlygas. Komitetas rekomenduoja Komisijai ypatingą dėmesį skirti klausimui, kaip užtikinti, kad „saugaus ūkio subjekto“ statusas ir jo reikšmė visose valstybėse narėse būtų vienodi.

5.11 Siūloma abipusio „saugaus ūkio subjekto“ statuso pripažinimo sistema taip pat gali lemti nevienodą aiškinimą įvairiose Sąjungos vietose ir tokiu būdu prisidėti prie konkurencijos iškreipimo.

5.12 Komitetas norėtų atkreipti dėmesį į tai, kad „saugaus ūkio subjekto“ sąvoka, atsižvelgiant į konkrečias transporto rūšis, gali reikšti skirtingus dalykus. Pvz., geležinkelių srityje tėra kelios didelės įmonės, o kelių transporto sektorių sudaro apie 500 000 įmonių, kurių dauguma yra mažos.

5.13 Komitetas nėra įsitikinęs dėl „saugaus ūkio subjekto“ statuso teikiamos naudos, išdėstytos Komisijos pateikto reglamento projekto 6 straipsnyje. Numatyta, jog valstybės narės „saugiems ūkio subjektams“ leidžia pasinaudoti palengvinimais ir supaprastinimais, susijusiais su saugumo kontrolės priemonėmis („paspartintomis procedūromis“). Komisijos teigimu, tai

reikštų ir mažesnę saugumo kontrolę. Komitetas mano, kad pasiūlyme priimti reglamentą naudojamos formuluotės yra tokios neaiškios ir nekonkrečios, kad kyla daug abejonių, ar tai apskritai galima įgyvendinti praktikoje.

5.14 Iš konteksto aišku, kad Komisijos pasiūlyme numatytų priemonių įgyvendinimą koku nors būdu turės finansuoti valstybės narės. Komitetas mano, kad tai valstybėms narėms bus didelė našta. Būtina išsiaiškinti valstybės narės ir „saugaus ūkio subjekto“ atsakomybės ir bendradarbiavimo ribas. Kadangi atitinkamos tikslinės grupės yra sunkiai palyginamo pobūdžio, Komisijos siūlomos sistemos sukūrimo ir išlaikymo sąnaudos bus didelės.

5.15 Akivaizdu, kad valstybių narių valstybės institucijos padengs taisyklių įgyvendinimo proceso formavimo ir priežiūros išlaidas. Be to, Europos Sąjunga turės skirti lėšų kai kurioms ne ES šalims, kad jos taip pat galėtų pasiekti tokį patį saugumo lygį kaip ir valstybės narės. Komitetas mano, kad tai yra svarbu, nes vidaus krovinių transporto pobūdis yra tarptautinis.

5.16 Išlaidas investicijoms į saugumą ir su juo susijusias einamąsias išlaidas personalo, draudimo ir informacinių priemonių srityje turėtų padengti patys ūkio subjektai, kurie šių saugumo priemonių imasi. Šios išlaidos turi būti įskačiuotos į jų nustatytas kainas arba tarifus. Šiuo klausimu negalima pamiršti, kad, suteikęs įmonėms „saugaus ūkio subjekto“ statusą, joms turėtų būti taikomos mažesnės draudimo įmokos. Dar reikia išanalizuoti tokių padėtį, kai transporto rinkoje tuo pat metu veiks „saugūs ūkio subjektai“ ir tokio statuso neturintys subjektai; dėl to rinkoje gali atsirasti subjektų, teikiančių saugias, tačiau brangesnes paslaugas, ir subjektų, nepatiriančių išlaidų dėl aukštesnių standartų laikymosi ir todėl galinčių teikti pigesnes paslaugas.

5.17 Siūlomo reglamento projekto 11 konstatuojamosios dalies redakcijoje olandų kalba teisingai vartojamas terminas „gevestigd“ (įsisteigusieji). Komitetas atkreipia dėmesį į tai, kad tame pačiame dokumente kitomis kalbomis (pvz., lenkų k.) kalbama apie „vykdančius veiklą“, o tai reiškia visai ką kita.

2006 m. gruodžio 13 d., Briuselis

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkas
Dimitris DIMITRIADIS

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Komisijos komunikato Tarybai, Europos Parlamentui, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui dėl 2010 e. vyriausybės veiksmų plano: e. vyriausybės plėtros spartinimas Europoje visų labui

COM(2006) 173 final

(2006/C 325/19)

Europos Komisija, vadovaudamasi Europos bendrijos steigimo sutarties 262 straipsniu, 2006 m. balandžio 25 d. nusprendė pasikonsultuoti su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu dėl *Komisijos komunikato Tarybai, Europos Parlamentui, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui dėl 2010 e. vyriausybės veiksmų plano: e. vyriausybės plėtros spartinimas Europoje visų labui*

Transporto, energetikos, infrastruktūros ir informacinės visuomenės skyrius, kuris buvo atsakingas už Komiteto darbo šiuo klausimu organizavimą, 2006 m. lapkričio 10 d. priėmė savo nuomonę. Pranešėjas Bernardo Hernández Bataller.

431-ojoje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2006 m. gruodžio 13–14 d. (gruodžio 14 d. posėdis), Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas priėmė šią nuomonę 114 nariams balsavus už, 1 — prieš ir 2 susilaikius.

1. Išvados ir rekomendacijos

1.1 EESRK pritaria Komisijos pateiktam veiksmų planui, nes jį įgyvendinant ES viešojo administravimo institucijos skatinis žiniomis pagrįstą ekonomiką, lemsiančią tvarų ekonomikos augimą, kartu kiekybiškai ir kokybiškai didinant užimtumą ir socialinę sanglaudą.

1.2 EESRK mano, kad įgyvendinant veiksmų planą būtų galima išvengti įvairių socialinių grupių marginalizacijos, atsižvelgiant ir į asmeninius, ir į užimtumo aspektus, ir pagerinti užimtumo kokybę ir stabilumą, įveikti skaitmeninę nelygybę, skatinti visuotinių vietos paslaugų prieinamumą, visapusiškai tenkinti silpnesnių grupių poreikius ir galiausiai pagerinti socialinę sanglaudą atsižvelgiant į nelygybės formas, su kuriomis susiduriama pirmą kartą. Turėtų būti imamasi atitinkamų priemonių, kad žmonės netaptų „antros rūšies piliečiais“.

1.3 Valdžios institucijos, pereinančios prie skaitmeninių paslaugų, turės tapti modernesnės gerindamos savo teikiamų paslaugų kokybę, lankstumą ir kiekybę, kad būtų efektyviai naudojami viešieji išteklių, mažinamos sąnaudų, vartotojai būtų patenkinti, tarpusavyje koordinuojamas viešųjų administracijų darbas ir būtų mažiau biurokratijos.

1.4 EESRK primygtinai rekomenduoja nustatyti tikslus, kad būtų tenkinamas kriterijus, susijęs su prieigos prie plačiajuosčio ryšio visuotine aprėptimi, ir kad būtų skatinama naudotis internetu kaip informacijos ir komunikacijos priemone. Visuomenės pasitikėjimas šia priemone priklausys nuo apsaugos laipsnio, kurį bus įmanoma užtikrinti naudojantis ja, ir tai turės įtakos e. vyriausybei ir paslaugoms, kurios galės būti teikiamos visuomeni.

1.5 EESRK apgailestauja, kad veiksmų plane visiškai neminimas organizuotos pilietinės visuomenės vaidmuo siekiant tikslų, susijusių su visuomenės dalyvavimu demokratiškai priimančioms sprendimams. Organizuota pilietinė visuomenė, kaip dalyvaujamosios demokratijos ramsis, turi vaidinti pagrindinį vaidmenį būsimosios skaitmeninės demokratijos sąlygomis.

2. Komisijos pasiūlymas

2.1 Šiame komunikate Komisija pateikia e. vyriausybės veiksmų planą, kuris priklauso iniciatyvai *i2010* — *Europos informacinė visuomenė augimui ir užimtumui skatinti*, ir kuris padės įgyvendinti Lisabonos darbotvarkę ir kitas Europos bendrijos politikos kryptis.

2.2 Ji mano, kad e. vyriausybės kūrimo procesą svarbu paspartinti siekiant modernizavimo ir naujovių, nes atsiranda naujų poreikių ir reikalavimų, pavyzdžiui, poreikis nenutrūkstamai gauti tarptautines viešąsias paslaugas, kurios būtinos piliečių mobilumo ir verslo galimybėms Europoje didinti.

2.3 Šiuo veiksmų planu Komisija siekia:

- kuo greičiau suteikti realios naudos visiems piliečiams ir įmonėms;
- užtikrinti, kad dėl susiskaldymo ir sąveikos trūkumo e. vyriausybė nacionaliniu lygiu nesukurtų naujų kliūčių bendrajai rinkai;
- padidinti e. vyriausybės naudingumą ES lygiu, sudarant valstybėms narėms galimybes pasinaudoti masto ekonomija ir bendradarbiauti sprendžiant bendrus Europos uždavinius;
- užtikrinti visų ES suinteresuotųjų subjektų bendradarbiavimą kuriant ir teikiant e. vyriausybės paslaugas.

2.4 Veiksmų plane daugiausia dėmesio skiriama penkiems pagrindiniams e. vyriausybės tikslams, o 2010 m. nustatyti konkretūs tikslai:

- socialinės įtraukties skatinimas pasitelkus e. vyriausybę, kad iki 2010 m. visi piliečiai turėtų galimybę lengvai naudotis patikimomis ir naujoviškomis paslaugomis.

Tai susiję su kovos su skaitmenine atskirtimi sunkumais ir gali-
mybe įgyvendinti socialinės įtraukties politiką pasitelkus IRT,
kad visi piliečiai, įskaitant socialiai remtinas grupes, gautų visap-
usišką naudą.

- iki 2010 m. siekiama užtikrinti didesnę vartotojų pasitenki-
nimą, skaidrumą ir atskaitomybę, mažiau biurokratijos ir
daugiau našumo.

Todėl Komisija tikisi sukurti poveikio (naudos) matavimo
sistemą, kurią sudarytų lyginamoji analizė taikant bendrus rodik-
lius (išmatuotus nacionaliniu ar Europos lygiu) ir atvejų analizę
pagrįstas mokymas taikant išmatuojamus rodiklius.

Ji taip pat ketina plačiau informuoti ir dalytis patirtimi, kad būtų
užtikrintas ilgalaikis tvarumas.

- iki 2010 m. 100 proc. viešųjų pirkimų bus galima vykdyti
elektroniniu būdu (faktiškai elektroniniu būdu būtų
vykdoma 50 proc. visų viešųjų pirkimų), taip pat sutariama
bendradarbiauti dėl kitų plataus poveikio paslaugų piliečiams
teikimo internetu, pavyzdžiui, piliečių judumą skatinančių
paslaugų (geresnių darbo paieškos visoje Europoje paslaugų,
socialinės apsaugos paslaugų, susijusių su pacientų duomenų
administravimu ir elektroniniais receptais) ir PVM grąžinimu.
- šiomis priemonėmis siekiama sukurti sąlygas piliečiams ir
verslo įmonėms iki 2010 m. naudotis patogiai, saugiai ir
suderinta patvirtinta prieiga prie viešųjų paslaugų visoje
Europoje, pavyzdžiui, suderintomis nacionalinėmis asmens
tapatybės kortelėmis arba sukurtomis viešųjų paslaugų elek-
troninio identifikavimo ir tapatybės patvirtinimo sistemų
reguliavimo priemonėmis.
- iki 2010 m. ketinama pateikti veiksmingų viešų diskusijų ir
dalyvavimo demokratiško sprendimų priėmimo procese
priemonės, skirtas daugeliui klausimų ir problemų spręsti —
nuo įtraukties iki kokybiško sprendimų priėmimo proceso.

3. Bendros pastabos

3.1 Apskritai Komitetas teigiamai vertina Komisijos veiksmų
planą, kuriame yra keletas plataus užmojo uždavinių, kuriuos iš
tikrųjų reikia pasiekti. Komitetas pritaria komunikate apibrėž-
tiems tikslams ir jo politiniam savalaikiškumui, nes komunikatas
paskatins siekti Lisabonos strategijos tikslų užtikrinant, kad
Europa taptų konkurencingiausia ir dinamiškiausia žiniomis
pagrįsta ekonomika pasaulyje.

3.2 EESRK pakartoja nuostatą ⁽¹⁾, kad norint, jog Lisabonos
tikslai taptų realiai pasiekiami, Europos Sąjunga turės pasiūlyti
darnų, dinamišką ir pažangų metodą, taikomą ir Sąjungos tiks-

⁽¹⁾ EESRK nuomonė dėl Lisabonos strategijos įgyvendinimo gerinimo, OL
C 120, 2005 05 20, p. 79-88. 2004 m. spalio 27 d. priimta plenarinėje
sesijoje. Pranešėjas Bruno Vever. Bendrapranešėjai Ernts Erik Ehnmark
ir John Simpson.

lams, ir instituciniam dinamizmui. e. vyriausybės duotas
postūmis, aišku, yra naudingas siekiant šių tikslų.

3.3 Visuotinės prieigos prie plačiajuosčio ryšio įgyvendinimas
yra prioritetas ir todėl tų vietovių, kuriose paklausa dar nepaten-
kinta, infrastruktūra turi būti patobulinta, kad būtų užtikrinta
galimybė naudotis šiomis paslaugomis ir skatinama naudotis
plačiajuosčiu ryšiu ir judriojo ryšio paslaugomis.

3.4 Veiksmų plane nurodytų priemonių įgyvendinimas įvai-
riais teritoriniais lygiais ir naudojimas visų institucijų sukaupia
patirtimi turės akivaizdžios įtakos vidaus rinkos veikimui,
pirmiausia viešosioms sutartims ir tiems ES pilietybės kasdieni-
niams aspektams, kurie pagerins Europos visuomenės gyvenimo
kokybę ir gerovę.

3.4.1 Veiksmų planas yra susijęs su Pagrindinių teisių charti-
joje išdėstytomis pagrindinėmis teisėmis, pavyzdžiui, „gero
administravimo“, „asmens duomenų apsaugos“, „teise naudotis
įdarbinimo tarnybų paslaugomis“, „sveikatos apsaugos“ ir „gali-
mybe naudotis bendrus ekonominius interesus tenkinančiomis
paslaugomis“.

3.4.2 EESRK tikisi, kad veiksmų plano tikslų įgyvendinimas
užtikrins dabartinį šių teisių apsaugos laipsnį ir užkirs kelią
tolesniam jų apsaugos griovimui, kurį sukėlė technologijų plėtra.

3.5 Reikia nemažai apsaugos priemonių visuomenės pasitikė-
jimui vyriausybėje didinti. Šios priemonės turi būti proporcingos,
pakankamos ir atitinkančios saugomų duomenų ir veiklos
sąnaudas, pobūdį ir svarbą.

3.6 EESRK jau išdėstė savo nuomonę dėl būtinybės laikytis
Europos politikos požiūrio į tinklų ir informacijos saugumą ⁽²⁾
ir mano, kad investicijos į didesni tinklų saugumą lemia socia-
lines sąnaudas ir išmokas, kurių rinkos kainos adekvačiai neats-
pindi.

3.7 Artimiausiu metu EESRK pateiks išsamesnę analizę dėl
tinklų saugumo *i2010 veiksmų plane* ⁽³⁾.

3.8 ES institucijų ir valstybių narių viešojo administravimo
institucijų bendradarbiavimo tvarka, užtikrinanti veiksmų plano
įgyvendinamumą ateityje, turi būti sustiprinta sukuriant atitin-
kamas struktūras, taip pat padėsiančias veiksmingai įvertinti
rezultatus.

3.9 Vertėtų sukurti įvairių viešojo administravimo institucijų
bendradarbiavimo struktūras, kad visuomenė galėtų naudotis
naujomis paslaugomis nepriklausomai nuo to, kuri administra-
vimo institucija jas teikia. Be to, tai leistų bendrai vystyti
programas ir geriau integruoti esamus sprendimus.

⁽²⁾ EESRK nuomonė dėl Komisijos komunikato Tarybai, Europos Parla-
mentui, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų
komitetui dėl tinklo ir informacijos saugumo: pasiūlymas dėl Europos
politikos požiūrio. OL C 48, 2002 2 21, p. 33-41. Priimta 2001 m.
lapkričio 28 d. plenarinėje sesijoje. Pranešėjas Daniel Retureau.
3.2.1.3.11 punktą.

⁽³⁾ Nuomonės projektas (OL C 318, 2006 12 23). Pranešėjas Antonello
Pezzini.

3.10 EESRK pakartoja nuostatą, kad būtina Europos lygiu paskatinti Europos viešąsias paslaugas (*) (įskaitant muitinės paslaugas, *Galileo* programą, Europos sveikatos draudimo kortelę ir teisminį bendradarbiavimą civilinėse bylose, pavyzdžiui, renkant įrodymus, perduodant ir įteikiant dokumentus, bei kitas naujas paslaugas, pavyzdžiui, europinis automobilio registracijos numeris ar vairuotojo pažymėjimas) suvienijant įvairias viešojo administravimo institucijas šiuose sektoriuose.

3.11 Vienas iš veiksmų plano trūkumų yra tas, kad nepakanka viršvalstybinių ekonominių priemonių (IST, IDA), padedančių įgyvendinti plane siūlomus žmonių ir technologijų mainus. Šis klausimas yra itin aktualus naujosioms valstybėms narėms ir toms, kurios dar derasi dėl būsimos narystės ES.

3.12 Atsižvelgiant į šias sąlygas ir siekiant išvengti skirtingos ES valstybių narių pažangos spartos sprendžiant e. vyriausybės klausimus, pirmiausia turėtų būti parengta *ad hoc* institucinė iniciatyva apsvarstyti galimybę sukurti fondą šioms viešojo administravimo institucijoms modernizuoti ir skirtingų teisinių sąlygų klausimą — nustatant ilgesnius įgyvendinimo terminus, — kad būtų užtikrinta, jog šios administravimo institucijos laikosi plane nustatytų tikslų.

3.13 EIB ir Komisija turėtų apsvarstyti ir ekonomines priemones Europos ekonomikos augimui spartinti atsižvelgiant į šio veiksmų plano įgyvendinimą.

4. Konkrečios pastabos

4.1 Dėl didėjančio IT naudojimo visuomenėje kyla ne tik vystymosi ir konkurencingumo sunkumų, bet ir socialinės ir teritorinės sanglaudos bei lygių galimybių įgyvendinimo sunkumų. Viena iš nelygybės formų, turinčių didžiausią poveikį asmenų ir regionų ateičiai, yra skaitmeninė atskirtis.

4.2 Pirmiausia turi būti užkirstas kelias skaitmeninei atskirčiai, ji sumažinta arba visiškai panaikinta. Tam prireiks skubios ir aktyvios politikos skaitmeninėms paslaugoms skatinti ir teikti, pirmiausia vietovėse, kurios atsilieka naujų technologijų srityje. Be to, konkrečioms socialinėms grupėms turėtų būti parengtos intensyvios IT raštingumo programos, įskaitant profesinių mokymą.

4.3 EESRK mano, kad reikia sukurti, administruoti, vystyti ir prižiūrėti visą reikiamą infrastruktūrą ir išteklius, įskaitant žmogiškuosius išteklius, būtinus įvairių viešojo administravimo institucijų darbui IRT mokymo ir gebėjimų ugdymo srityje remti, kad visoje ES būtų sukurta veiksminga organizacinė struktūra. Tai padėtų skatinti ir didinti skaitmeninį raštingumą ir naudojimąsi internetu.

4.3.1 Didinant skaitmeninį raštingumą reikės įvairių priemonių, pavyzdžiui, sukurti ir tinkamai prižiūrėti gerai įrengtas ir visiškai skaitmeninio raštingumo kurso dėstytojų parengtas klases, parengti dėstytojus, suteikti prisijungimo pagalbą arba sėkmingai besimokantiems studentams skirti „internetinio žinovo“

čekius, kurie galėtų būti panaudoti iš dalies finansuoti IRT prekių ir paslaugų (pirmiausia interneto) įsigijimą ir galimybę jomis naudotis.

4.3.2 Skaitmeninio raštingumo priemonių turinys ir paslaugos turėtų būti pagrįstos mokymo priemonių koncepcija, įgyvendinimu, priežiūra ir kontrole ir parama interneto kursų rengimui.

4.3.3 Turėtų būti remiamos tokios priemonės kaip „virtualių universitetų“ kūrimas vidutinio lygio interneto naudotojams ir mokymo priemonių įvairiomis kalbomis šiai tikslinei grupei pateikimas. Viešojo administravimo institucijų skaitmeninės paslaugos gali skatinti kalbų įvairovę, kalbų mokymąsi ir daugialkalbystę ES.

4.4 Viešojo administravimo institucijų interneto portalai turėtų atitikti aukščiausius tarptautiniu mastu pripažintus prieigos standartus. Pirmiausia turi būti laikomasi aukščiausių Internetinių tinklalapių prieinamumo iniciatyvos (WAI) standartų ir skatinamos visos teisėkūros, technologinės ir organizacinės priemonės, kurios sudaro prieigos prie IRT galimybę ir užtikrina viešojo administravimo institucijų sąveiką visoje Europos Sąjungoje.

4.5 Šalinant psichologines kliūtis, kurios kartais atskiria žmones, turi būti šalinamos ir fizinės kliūtys. EESRK laikosi nuomonės, kad galimybė patekti į fizines patalpas ir prieiga prie komunikacijos sistemų ir priemonių, ženklų kalbos teisinis pripažinimas yra svarbiausi etapai, kurie šiuo metu įgyvendinami, kad vyriausybė taptų prieinama eiliniam žmogui Europoje.

4.6 Skaidrumas reiškia, kad bus skatinamas laisvas informacijos srautas, užtikrintas objektyvumas, laiku pateikta tiksli informacija ir išvengta bet kokios neskaidrios administracijų veiklos.

4.7 Atitinkama aktuali vieša informacija yra demokratinių vyriausybės ir plačiosios visuomenės santykių pagrindas. Tai vienintelis būdas žmonėms sužinoti ką veikia valdžia, dalyvauti sprendimų priėmimo procese, įvertinti valdymą ir veiklos rezultatus.

4.8 Galiausiai svarbu nukreipti visą IRT potencialą užtikrinti geresnę valdymo formą, kuri būtų veiksmingesnė ir artimesnė žmonėms, ją taikant būtų teikiamos naudingos ir kokybiškos skaitmeninės paslaugos, o atskiri žmonės ir verslo įmonės suburiami į informacinę visuomenę.

4.9 Visose valstybėse narėse šiomis priemonėmis per tam tikrą laikotarpį turėtų būti bent jau:

— užtikrinta asmenų ir verslo įmonių teisė su viešojo administravimo institucijomis bendrauti elektroniniu būdu;

— nustatyta tvarka, užtikrinanti, kad internetinių paslaugų pasiūla atitinka paklausą ir sukurtas išsamus teikiamų elektroninių paslaugų katalogas;

(*) 2006 m. rugšėjo 14 d. plenarinėje sesijoje priimta nuomonė (OL C 318, 2006 12 23). Pranešėjas Bruno Vever.

— garantuota, kad yra tinkamos struktūros, užtikrinančios asmenims ir įmonėms galimybę naudotis viešojo administravimo institucijų teikiamomis paslaugomis.

4.10 ES įmonėms, pirmiausia MVĮ, teks dažnokai suteikti technologijų įdiegimo paslaugas pasitelkiant technologijų plėtros konsultantus techninėms priemonėms įgyvendinti ir teikiant profesionalias, klientų poreikius atitinkančias konsultacijas ES verslo sektoriams, pirmiausia labiausiai atsiliekančioms IRT srityje, ir nacionaliniu, regionų ir vietos lygiais steigiant „technologijų plėtros agentūras“.

4.11 Tokios priemonės turi būti paremtos kitomis priemonėmis propaguojant technologijas, susijusias su IRT mokymo ir gebėjimų ugdymo priemonėmis ir paskatomis, kad MVĮ naudotųsi kokybiška interneto prieiga ir apskritai IRT.

4.12 IRT taikymą paspartinančios priemonės gali padėti ES MVĮ integruotis į žiniomis pagrįstą ekonomiką, paskatindamos kurti naujovišką, produktyvią aplinką, užtikrindamos dinamiškesnius įmonių tinklus ir veiksmingai kurdamos, taikydamos ir perduodamos technologijas ir žinias.

4.13 ES gamybos sektoriams taikomi technologiniai ar valdymo sprendimai gali būti akivaizdžiai sparčiau rengiami: a) taikant lyginamąją analizę IRT išsivystymo laipsniui įvairiuose gamybos sektoriuose įvertinti; b) steigiant bendrus technologijų ar procesų vystymo centrus (sektorinius IRT sprendimų branduolius); c) kuriant paslaugų centrus, skirtus įvairių gamybos sektorių MVĮ, kurie juos susietų su moksliniais tyrimais ir technologijų plėtra bei IRT naujovėmis (sektorių IRT dirbtuvės); d) skatinant kurti B2B (verslas verslui) ir B2C (verslas klientui) įmonių tinklus; e) skatinant kurti IRT rizikos kapitalo finansavimo mechanizmus ir panašias priemones; f) kuriant tinklalapius, kuriuose būtų pateiktas paslaugų, kurias galėtų gauti prisiregistravę sektoriai ir įmonės, sąrašas; g) kuriant MVĮ skirtus internetinius skaitmeninius forumus ir katalogus.

4.14 Turėtų būti remiamas centrų, besispecializuojančių apsaugos problemų prevencijos, sprendimo, ankstyvo nustatymo ir aktyvaus jų šalinimo, kartu su IRT moksliniais tyrimais, technologijų plėtra ir naujovėmis susijusiose srityse, steigimas siūlant konkrečius ES įmonėms ir administravimo institucijoms skirtus sprendimus, kad būtų įgytas pasitikėjimas tinklu ir paspartintas naudojimas e. prekyba ir e. vyriausybė.

4.15 Politinės partijos ir organizuota pilietinė visuomenė jau gali sparčiai ir veiksmingai bendrauti su visuomene; jos ragina savo vyriausybes patvirtinti naujas priemones, kad naujosios komunikacijos priemonės, pirmiausia internetas, taptų įprastu būdu susisiekti su vyriausybe ir spręsti klausimus, padėtų tiesiogiai dalyvauti priimant kolektyvinius sprendimus, naudotis politinėmis teisėmis ir, atsižvelgiant į aplinkybes, netgi balsuoti.

4.16 EESRK apgailestauja, kad veiksmų plane visiškai neminimas organizuotos pilietinės visuomenės vaidmuo siekiant tikslų, pirmiausia tų, kurie susiję su aktyvesniu demokratišku piliečių dalyvavimu ir sprendimų priėmimu Europoje.

4.17 EESRK ketina remti iniciatyvą dėl prieinamumo skatinimo Europos lygiu, užtikrinti jos tolesnį įgyvendinimą ir kontrolę siekdamas sumažinti skaitmeninę atskirtį ir technologinį atsilikimą, kurį kai kuriuose visuomenės sektoriuose gali lemti e. vyriausybės įdiegimas.

4.18 Kad šis tikslas būtų pasiektas, turi būti skatinamos reformos sklandžiam informacijos srautui, komunikacijai tinklais ir tiesioginiam visuomenės ir valdžios dialogui skatinti didinant socialinį ir demokratinį kapitalą bei stiprinant viešas skaitmenines struktūras.

4.19 Demokratijos kokybė dažniausiai priklauso nuo to, kaip vyriausybė dirba. Vyriausybė turi būti šiuolaikiška, lanksti ir struktūruota atsižvelgiant į problemas, su kuriomis susiduria visuomenė, kad galėtų jas numatyti ir spręsti. Vyriausybės darbas turi būti skaidrus, kelti visuomenei pasitikėjimą ir ugdyti suvokimą, kad vyriausybė yra arti žmonių.

4.19.1 EESRK, būdamas dalyvaujamosios demokratijos šalininkas, mano, kad šis dalyvavimas skatina pilietiškumo ugdymą, gerina vadovavimo sąlygas ir politinės sistemos būklę.

4.19.2 Reikia kruopščiai įvertinti dabartinę technologijomis ir žiniomis pagrįstos visuomenės padėtį ir jos raidą taikant griežtą mokslinę ir statistinę analizę, ypatingą dėmesį skiriant konkrečius poreikius turinčių valdžios institucijų technologijų skvarbai, kad būtų aiškiai nustatytos tvirtintinos priemonės skaitmeninei atskirčiai veiksmingai pašalinti, o plačioji Europos visuomenė, o svarbiausia tokios valdžios institucijos tarpusavyje intensyviau naudotų ir taikytų IRT.

2006 m. gruodžio 14 d., Briuselis

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto

pirmininkas

Dimitris DIMITRIADIS

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto NUOMONĖ dėl Pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą iš dalies keičiančią Direktyvą 2006/.../EB, nustatančią techninius reikalavimus vidaus vandenų kelių laivams

COM(2006) 646 final — 2006/0210 (COD)

(2006/C 325/20)

2006 m. lapkričio 16 d. Taryba, vadovaudamasi Europos Bendrijos steigimo sutarties 95 straipsniu, nusprendė pasikonsultuoti su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu dėl *Pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą, iš dalies keičiančią Direktyvą 2006/.../EB, nustatančią techninius reikalavimus vidaus vandenų kelių laivams*

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas nusprendė 2006 m. spalio 25 d. pavesti Transporto, energetikos, infrastruktūros ir informacinės visuomenės skyriui atlikti šios nuomonės parengiamąjį darbą.

Kadangi darbas skubus, Komitetas savo 431-oje plenarinėje sesijoje, kuri įvyko 2006 m. gruodžio 13–14 d. (2006 m. gruodžio 13 d. posėdis), pagrindiniu pranešėju paskyrė Jörg Rusche ir priėmė šią nuomonę vieningai.

1. Išvados ir rekomendacijos

1.1 Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas - kaip yra patvirtinęs - teikia didžiausią reikšmę vidaus vandenų kelių laivams taikomų reikalavimų suderinimui.

1.2 Kaip jau yra minėjęs savo nuomonėje dėl direktyvos pakeitimo 2006/.../EEB dėl techninių reikalavimų, taikomų vidaus vandenų kelių laivams, Reinas yra daugiausiai naudojamas vandenų kelias pasaulyje. Sąlygos ir techniniai reikalavimai vidaus vandenų kelių laivų pagal peržiūrėtos Konvencijos dėl laivybos Reino upe 22 straipsnį yra nuolat atnaujinami Laivybos Reino upe centrinės komisijos (CCNR). CCNR konsultuodamasi su ne vyriausybėmis organizacijomis iš viso pasaulio į savo teisės aktų tobulinimą įtraukia ir pilietinės visuomenės atstovus, t.y. laivų savininkus, profesines sąjungas, laivų statyklas ir tiekėjus.

1.3 Patobulintos taisyklės turėtų padėti išvengti iškreiptos konkurencijos ir užtikrinti reikiamą saugos lygį, jos turėtų būti iš esmės perkeltos į direktyvos 2006/.../EEB nuostatas, nustatančią techninius reikalavimus vidaus vandenų kelių laivams.

1.4 Kad tai galėtų greitai įvykti, būtina, kaip siūlo Komisija, priimti direktyvos 2006/.../EEB pakeitimus, nustatančius techninius reikalavimus vidaus vandenų kelių laivams.

1.5 Be to, Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas rekomenduoja, kad CCNR Komitetui, įsteigtam pakeitus direktyvą 2006/.../EEB, būtų suteiktas stebėtojo statusas, siekiant darniau tobulinti techninius reikalavimus.

2. Komisijos pasiūlymas

2.1 Šiuo pasiūlymu dėl reglamento siekiama pagreitinti ir supaprastinti kitų tarptautinių organizacijų, ypač Laivybos Reino

upe centrinės komisijos (CCNR) darbą, taikant vidaus vandenų kelių laivams keliamų techninių reikalavimų tobulinimui komitologijos procedūrą.

2.2 Siekiant tai įgyvendinti, siūloma pakeisti su procedūromis susijusius direktyvos straipsnius ir jos II priedą, leidžiančius lanksčiai priderinti Bendrijos teisę prie reikalavimų, kurie būtini norint gauti laivų techninius sertifikatus pagal iš dalies pakeistos Reino laivybos konvencijos 22 straipsnį.

3. Bendrosios pastabos

3.1 Europos Parlamentas ne kartą yra pabrėžęs, kad jis laiko svarbiu glaudų visų tarptautinių organizacijų, atsakingų už bendradarbiavimą vidaus vandenų transporto srityje. Tai ypač pasakytina apie Bendrijos ir Laivybos Reino upe centrinės komisijos (CCNR) bendradarbiavimą.

3.2 Valstybės narės ir Komisija laikosi nuomonės, kad Bendrijos ir Laivybos Reino upe centrinės komisijos (CCNR) bendradarbiavimas turi būti kuo veiksmingesnis ir glaudesnis. Todėl būtų naudinga CCNR suteikti stebėtojo statusą ES komisijoje/komite. Komitetas gali savarankiškai nuspręsti, kaip jis tinkamai įtrauks CCNR į savo veiklą.

3.3 Pasiūlymo priimti direktyvą Konstatuojamosios dalys ir Direktyvos 2006/.../EEB 20 str. 1 dalies nuostatos dėl techninių reikalavimų vidaus vandenų kelių laivams pabrėžia svarbų CCNR vaidmenį ir būtinumą derinti Bendrijos ir CCNR taisykles.

3.4 Todėl rekomenduojama suteikti CCNR stebėtojo statusą Komite. Pažymėtina, kad Europos Komisija jau turi stebėtojo statusą CCNR ir turi teisę dalyvauti CCNR techninių komitetų veikloje.

2006 m. gruodžio 13 d., Briuselis

Europos ekonominių ir socialinių reikalų komiteto

pirmininkas

Dimitris DIMITRIADIS

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą, iš dalies keičiantį Tarybos reglamentą Nr. 3922/91 dėl techninių reikalavimų ir administracinės tvarkos suderinimo civilinės aviacijos srityje

COM(2006) 645 final — 2006/0209 (COD)

(2006/C 325/21)

2006 m. lapkričio 15 d. Taryba, vadovaudamasi Europos bendrijos steigimo sutarties 71 straipsniu, nusprendė pasikonsultuoti su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu dėl Pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą, iš dalies keičiantį Tarybos reglamentą Nr. 3922/91 dėl techninių reikalavimų ir administracinės tvarkos suderinimo civilinės aviacijos srityje

2006 m. lapkričio 21 d. Komiteto biuras pavedė Transporto, energetikos, infrastruktūros ir informacinės visuomenės skyriui organizuoti Komiteto darbą šiuo klausimu.

Kadangi darbas skubus, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas savo 431-ojoje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2006 m. gruodžio 13–14 d. (gruodžio 13 d. posėdis), pagrindiniu pranešėju paskyrė Jan Simons ir priėmė šią nuomonę vieningai.

1. Išvados ir rekomendacijos

1.1 Komitetas pritaria Komisijos pasiūlymui priimti reglamentą, kadangi „reguliavimo procedūrą su tikrinimu“ labiau įtrauks teisės aktus priimančias institucijas į vykdomųjų aktų kontrolę.

1.2 Atsižvelgiant į greitą ES-OPS reglamento (iš dalies pakeisto Reglamento Nr. 3922/91) įsigaliojimą, Komitetas rekomenduoja skubiai priimti šį Komisijos pasiūlymą.

2. Įžanga

2.1 Šiuo pasiūlymu Komisija siekia iš dalies pakeisti Tarybos reglamentą (EEB) Nr. 3922/91 dėl techninių reikalavimų ir administracinės tvarkos suderinimo civilinės aviacijos srityje⁽¹⁾, tam kad jis atitiktų 1999 m. birželio 28 d. Tarybos sprendimą 1999/468/EB, nustatantį Komisijos naudojimosi jai suteiktais įgyvendinimo įgaliojimais tvarką⁽²⁾, su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2006 m. liepos 17 d. Tarybos sprendimu 2006/512/EB⁽³⁾.

2.2 Sprendimu 2006/512/EB įvesta naujoji naudojimosi įgyvendinimo įgaliojimais procedūra — reguliavimo procedūra su tikrinimu.

2.3 Reguliavimo procedūrą su tikrinimu būtina taikyti bendro pobūdžio priemonėms, skirtoms iš dalies pakeisti neesmines pagrindinių dokumentų, priimtų laikantis Sutarties 251 straipsnyje nurodytos tvarkos, nuostatas, *inter alia* išbraukiant kai kurias tokias nuostatas arba įrašant naujas neesmines nuostatas.

2.4 Naujoji reguliavimo procedūra daugiausia taikytina panaikinat, iš dalies pakeičiant arba pakeičiant pagrindinio teisės akto priedus arba juos priderinant prie mokslinės ar techninės pažangos. Tačiau įprastinė reguliavimo procedūra toliau bus taikoma tais atvejais, kai Komisija valstybei narei suteiks nukrypti leidžiančias pagrindinio teisės akto arba jo priedų nuostatų taikymo nuostatas.

2.5 Reglamento (EEB) Nr. 3922/91 8 straipsnio 1, 3 ir 4 dalys bei 11 straipsnis Komisijai suteikia teisę taikant reguliavimo procedūrą panaikinti, iš dalies pakeisti arba pritaikyti III priedo bendruosius standartus.

2.6 Todėl reikia iš dalies pakeisti šį reglamentą, siekiant priimti įgyvendinimo priemones taikant naująją reguliavimo procedūrą su tikrinimu.

3. Bendrosios pastabos

3.1 Sprendimu 2006/512/EB nustatoma Komisijos naudojimosi jai suteiktais įgyvendinimo įgaliojimais tvarka. Priėmus šį sprendimą, naująją komitologijos procedūrą, „reguliavimo procedūrą su tikrinimu“, siekiama labiau įtraukti Tarybą ir Parlamentą į Komisijos priimamus „norminamojo pobūdžio“ sprendimus.

3.2 Iš tiesų, ši naujoji tvarka gali būti taikoma esant trimis sąlygoms:

— pagrindinis teisės aktas buvo priimtas laikantis EB sutarties 251 straipsnyje nustatytos tvarkos;

— pagrindiniu teisės aktu numatoma priimti bendro pobūdžio priemones;

— šiomis priemonėmis siekiama iš dalies pakeisti neesmines pagrindinio dokumento nuostatas, *inter alia* išbraukiant kai kurias tokias nuostatas arba įrašant naujas neesmines nuostatas.

⁽¹⁾ OL L 373, 1991 12 31, p. 4. Reglamentas su paskutiniais pakeitimais, padarytais Reglamentu

⁽²⁾ OL L 184, 1999 7 17, p. 23.

⁽³⁾ OL L 200, 2006 7 22, p. 11.

3.3 Komitetas mano, kad Komisijos pasiūlymas yra tinkamas, kadangi „reguliavimo procedūrą su tikrinimu“ labiau įtrauks teisės aktus priimančias institucijas į vykdomųjų aktų kontrolę.

3.4 Tarybos sprendimas 2006/512/EB taikomas nuo 2006 m. liepos 23 d. ir apima vykstančias teisėkūros procedūras. Todėl Komisija siūlo papildyti ES-OPS reglamentą šiuo pasiūlymu.

2006 m. gruodžio 13 d., Briuselis

3.5 Atsižvelgiant į greitą ES-OPS reglamento (iš dalies pakeisto Reglamento Nr. 3922/91) įsigaliojimą, Komitetas rekomenduoja skubiai priimti šį Komisijos pasiūlymą.

4. **Konkrečios pastabos**

Nėra.

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkas
Dimitris DIMITRIADIS
